

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

RAPORTI I STABILITETIT FINANCIAR

Numër | 12
Dhjetor | 2017

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

Raporti i Stabilitetit Financiar

Numër 12

BOTUES	© Banka Qendrore e Republikës së Kosovës Departamenti i Analizave Ekonomike dhe i Stabilitetit Financiar 33 Garibaldi, Prishtinë 10000 Tel: ++381 38 222 055 Fax: ++381 38 243 763
Faqja e internetit	www.bqk-kos.org
Adresa elektronike	economic.analysis@bqk-kos.org
KRYEREDAKTOR	Zana GJOCAJ
REDAKTOR	Krenare MALOKU BAKIJA
AUTORË	Arta HASHIMI Arta NUSHI Bejtush KIÇMARI Taulant SYLA
REDAKTOR TEKNIK	Butrint BOJAJ

SHKURTESAT:

AJN	Asetet e Jashtme Neto
APR	Asetet e Peshuara ndaj Rrezikut
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
ATM	Bankomatë (<i>anglisht: Automated Teller Machines</i>)
ATP	Agjensionet për Transferimin e Parave
BERZH	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
BPV	Bruto Produkti Vendor
BQE	Banka Qendrore Evropiane
BQK	Banka Qendrore e Republikës së Kosovës
CIS	Commonwealth of Independent States
DST	Të Drejtat Speciale të Tirazhit
EJL	Evropa Juglindore
EQL	Evropa Qendrore dhe Lindore
FKPK	Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
HHI	Indeksi Herfindahl-Hirschman
IHD	Investimet e Huaja Direkte
IMF	Institucionet Mikro-Financiare
KJP	Kreditë joperformuese
KMA	Kthimi Mesatar në Asete
KMK	Kthimi Mesatar në Kapital
KNK	Kthimi në Kapital
KTD	Korporatat Tjera Depozituese
MEF	Ministria e Financave
MNI	Margjina Neto e Interesit
OJSHEF	Organizatat Jofitimprurëse në Shërbim të Ekonomive Familjare
POS	Pika të Shitjes (<i>anglisht: Point of Sales</i>)
pp	Pikë Përqindje
PPT	Përgjegjësia ndaj Palës së Tretë
PTK	Posta dhe Telekomit i Kosovës
RLI	Indeksi i Sundimit të Ligjit (<i>angl.: Rule of Law Index</i>)
TMK	Treguesi i Mjaftueshmërisë së Kapitalit
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar

Vërejtje: Përdoruesit e këtyre të dhënave kërkohen të citojnë burimin.
Citimi i sugjeruar: Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (2017),
Raporti i Stabilitetit Financiar Nr. 12, Prishtinë.
Çdo korigjim i nevojshëm bëhet në verzionin elektronik.

PËRMBAJTJA:

1. Fjala hyrëse e Guvernatorit -----	13
2. Përmbledhje -----	14
Vlerësimi i përgjithshëm i rreziqeve ndaj stabilitetit financiar -----	18
Harta e stabilitetit financiar -----	18
3. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor -----	20
4. Ekonomia e Kosovës -----	24
4.1. Tregu i Letrave me Vlerë -----	28
5. Sistemi Financiar i Kosovës -----	30
5.1. Karakteristikat e Përgjithshme -----	30
5.2 Ekspozimi ndaj sektorit të jashtëm -----	31
6. Sektori Bankar i Kosovës -----	34
6.1 Struktura e Sektorit Bankar -----	34
6.2. Aktiviteti i Sektorit Bankar -----	34
6.3. Performanca e Sektorit Bankar -----	48
6.4 Rreziqet e Sektorit Bankar -----	51
6.5. Analiza Stres-Test -----	64
6.6. Infrastruktura Financiare në Kosovë -----	68
7. Sektori Pensional -----	71
8. Sektori i Sigurimeve -----	74
8.1. Aktiviteti i sektorit të sigurimeve -----	74
8.2. Performanca financiare e sektorit të sigurimeve -----	76
9. Sektori mikrofinanciar dhe Ndihmësit Financiar -----	78
9.1. Aktiviteti i sektorit mikrofinanciar -----	78
9.2. Performanca e sektorit mikrofinanciar -----	81
9.3 Ndihmësit Financiar -----	82
10. Politika Makroprudenciale -----	83
10.1 Identifikimi dhe Vlerësimi i Rrezikut Sistemik -----	84
10.2 Përmbledhje e zhvillimeve në tregues të zgjedhur të makroprudencës -----	84
10.3 Vendimet dhe masat makroprudenciale të BQK-së -----	85
10. Shtojca statistikore -----	86
11. Referencat -----	111

LISTA E FIGURAVE	18
Figura 1. Dimensionet e rrezikut të hartës së stabilitetit financiar në Kosovë	18
Figura 2. Rritja reale e BPV-së tremujore në eurozonë	20
Figura 3. Shkalla e inflacionit në eurozonë	20
Figura 4. Norma e kreditimit ndërbankar EURIBOR dhe norma e rifinancimit e BQE-së	20
Figura 5. Rritja vjetore e kreditimit dhe shkalla e KJP-ve në vendet kryesore të eurozonës	21
Figura 6. Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar në idsa prej vendeve të eurozonës	21
Figura 7. Rritja vjetore e kredive dhe depozitave në vendet e rajonit	22
Figura 8. Kursi i këmbimit të euros ndaj valutave kryesore	22
Figura 9. Norma e rritjes së BPV-së reale dhe kontribuesit në rritje	24
Figura 10. Ndryshimi mesatar vjetor i IÇK-së	25
Figura 11. Importet, eksportet dhe bilanci tregtar	26
Figura 12. Pranimet e remitencave	26
Figura 13. Struktura e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve	27
Figura 14. Ecuria e tregut të letrave me vlerë	28
Figura 15. Shuma e shpallur dhe e ofertuar	28
Figura 16. Struktura e letrave me vlerë të Qeverisë sipas afatit të maturimit	29
Figura 17. Normat mesatare të interesit të letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës sipas maturimit	29
Figura 18. Struktura e aseteve të sistemit financiar	30
Figura 19. Ndërmjetësimi financiar sipas sektorëve në Kosovë	30
Figura 20. Kreditë ndaj BPV-së	30
Figura 21. Hendeku i kredisë ndaj BPV-së	31
Figura 22. AJN-të sipas sektorëve financiarë	32
Figura 23. Ekspozimi i jashtëm sipas sektorëve financiar	32
Figura 24. Struktura e aseteve në sektorin e jashtëm	32
Figura 25. Struktura e detyrimeve të jashtme	33
Figura 26. Struktura e aseteve të sektorit bankar	34
Figura 27. Shkalla e koncentrimit në sektorin bankar	34
Figura 28. Struktura e aseteve të sektorit bankar	34
Figura 29. Asetet e sektorit bankar	35
Figura 30. Struktura e letrave me vlerë	35
Figura 31. Kontributi i sektorëve në rritjen e gjithsej kredive	36
Figura 32. Struktura e kredive sipas sektorëve në vendet e rajonit	36
Figura 33. Struktura e kredive sipas veprimtarisë ekonomike	37
Figura 34. Kreditë sipas veprimtarisë ekonomike	37
Figura 35. Struktura e kredive sipas afatit të maturimit	37
Figura 36. Struktura e kredive sipas afatit të maturimit për ndërmarrje dhe ekonomi familjare	38
Figura 37. Gjithsej kreditë dhe kreditë e reja	38
Figura 38. Kreditë e reja	38

Figura 39. Kreditë e reja sipas sektorëve-----	39
Figura 40. Kreditë e reja sipas sektorëve dhe qëllimit të përdorimit -----	39
Figura 41. Standardet kreditore të aplikuara në vlerësimin e aplikacioneve të nërmarrjeve -----	39
Figura 42. Rregullat dhe kushtet e aplikuara për kreditë ndaj ndërmarrjeve -----	40
Figura 43. Kërkesa për kredi nga ndërmarrjet-----	41
Figura 44. Standardet kreditore të aplikuara në vlerësimin e aplikacioneve nga ekonomitë familjare -----	41
Figura 45. Rregullat dhe kushtet e aplikuara për kreditë ndaj ekonomive familjare -----	42
Figura 46. Kërkesa për kredi nga ekonomitë familjare -----	42
Figura 47. Struktura e depozitave të sektorit bankar -----	43
Figura 48. Struktura e depozitave të ndërmarrjeve -----	43
Figura 49. Depozitat e jorezidentëve -----	44
Figura 50. Struktura e depozitave sipas afatit të maturimit-----	44
Figura 51. Struktura e depozitave të afatizuara -----	44
Figura 52. Norma mesatare e interesit -----	45
Figura 53. Normat e interesit në Kosovë dhe në vendet e rajonit -----	45
Figura 54. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve dhe ekonomive familjare	46
Figura 55. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve, sipas qëllimit-----	46
Figura 56. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve, sipas maturimit-----	46
Figura 57. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve, sipas veprimtarisë ekonomike -----	47
Figura 58. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare, sipas qëllimit-----	47
Figura 59. Norma mesatare e interesit në depozita-----	47
Figura 60. Norma mesatare e interesit në depozitat e ndërmarrjeve -----	47
Figura 61. Normat mesatare të interesit në depozitat e ekonomive familjare -----	47
Figura 62. Performanca financiare e sektorit bankar -----	48
Figura 63. Struktura e të hyrave e sektorit bankar -----	48
Figura 64. Shpenzimet e sektorit bankar -----	49
Figura 65. Vlera e shpenzimeve e sektorit bankar -----	49
Figura 66. Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar-----	50
Figura 67. Raporti shpenzime/ të hyra -----	50
Figura 68. Kreditë dhe depozitat e sektorit bankar-----	52
Figura 69. Raporti i gjithsej asteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra -----	52
Figura 70. Rezervat e sektorit bankar -----	52
Figura 71. Hendeku i likuiditetit -----	53
Figura 72. Raporti KJP/gjithsej kreditë -----	53
Figura 73. Gjithsej kreditë dhe KJP-të-----	54
Figura 74. Raporti KJP/gjithsej kreditë në Kosovë dhe në disa vende të Ballkanit Perëndimor	54
Figura 75. Norma e KJP-ve sipas veprimtarive -----	54
Figura 76. Struktura e kredive sipas klasifikimit-----	54

Figura 77. KJP-të dhe provizionet -----	55
Figura 78. Koncentrimi i rrezikut kreditor -----	55
Figura 79. Kapitalizimi i sektorit bankar -----	56
Figura 80. Kapitali rregullator dhe APR-të-----	56
Figura 81. TMK në sektorin bankar në Kosovë dhe në vendet e rajonit -----	56
Figura 82. Struktura e kapitalit rregullator -----	57
Figura 83. Struktura e kapitalit të klasit të parë -----	57
Figura 84. Struktura e kapitalit të klasit të dytë-----	57
Figura 85. Raporti i APR-ve ndaj gjithsej asetëve të sektorit -----	58
Figura 86. Struktura e APR-ve sipas peshës së rrezikut -----	58
Figura 87. Pozicionet e hapura në valutë të huaj ndaj kapitalit të klasit të parë -----	59
Figura 88. Kreditë dhe depozitat në valutë të huaj -----	59
Figura 89. Hendeku i asetëve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj normave të interesit-----	60
Figura 90. Shkalla e përgjithshme e rëndësisë sistemike -----	62
Figura 91. Kriteri i madhësisë -----	62
Figura 92. Kriteri i zëvendësueshmërisë-----	62
Figura 93. Kriteri i ndërlidhjes -----	63
Figura 94. Kriteri i aktivitetit ndërshtetëror dhe kompleksiteti-----	63
Figura 95. Asetet e sektorit pensional -----	71
Figura 96. Kontributet e arkëtuara sipas fondeve pensionale -----	71
Figura 97. Struktura e investimeve të sektorit pensional -----	72
Figura 98. Përformanca financiare e Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës -----	72
Figura 99. Përformanca financiare e Fondit Slloveno-Kosovar të Pensioneve-----	72
Figura 100. Struktura e asetëve të sektorit të sigurimeve, sipas pronësisë-----	74
Figura 101. Asetet e sektorit të sigurimeve -----	74
Figura 102. Struktura e asetëve të sektorit të sigurimeve -----	75
Figura 103. Detyrimet dhe kapitali i sektorit të sigurimeve -----	75
Figura 104. Primet bruto të arkëtuara -----	75
Figura 105. Struktura e primeve bruto të shkruara -----	76
Figura 106. Primet e pranuar dhe dëmet e paguara -----	76
Figura 107. Dëmet e paguara -----	76
Figura 108. Asetet e sektorit mikrofinanciar-----	78
Figura 109. Struktura e asetëve të sektorit mikrofinanciar -----	78
Figura 110. Kreditë e ekonomive familjare sipas maturitetit -----	79
Figura 111. Kreditë e ndërmarrjeve sipas maturitetit -----	79
Figura 112. Struktura e kredive ndaj ndërmarrjeve, sipas sektorëve ekonomik-----	79
Figura 113. Rritja e kredive të sektorit mikrofinanciar ndaj ndërmarrjeve -----	80
Figura 114. Lizingjet e sektorit mikrofinanciar -----	80
Figura 115. Struktura e lizingut-----	80
Figura 116. Norma mesatare e interesit në kredi të sektorit mikrofinanciar -----	81

Figura 117. Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomik -----	81
Figura 118. Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit mikrofinanciar -----	81
Figura 119. Treguesit e profitabilitetit të sektorit mikrofinanciar-----	82
Figura 120. Treguesit e kualitetit të portfolios kreditore -----	82

LISTA E TABELAVE----- 31

Tabela 1. Numri i institucioneve financiare -----	31
Tabela 2. Struktura e aseteve të sektorit bankar -----	35
Tabela 3. Struktura e detyrimeve dhe burimeve vetanake të sektorit bankar-----	43
Tabela 4. Tregues kyç të efikasitetit të sektorit bankar-----	50
Tabela 5. Tregues të kapacitetit të sektorit bankar-----	51
Tabela 6. Indikatorët e rreziqeve të sektorit bankar-----	51
Tabela 7. Indikatorët e përdorur për vlerësimin e rëndësisë sistemike të bankave në Kosovë -	61
Tabela 8. Përmbledhje e rezultateve të stres-testit: rreziku kreditor -----	66
Tabela 9. Përmbledhje e rezultateve të stres-testit: rreziku i likuiditetit -----	68
Tabela 10. Pjesëmarrja e instrumenteve të pagesave në gjithsej transaksionet e SPN-së -----	69
Tabela 11. Rrjeti i sektorit bankar -----	69
Tabela 12. Pjesëmarrja e vlerës së transaksioneve me kartela sipas terminaleve në gjithsej vlerën e transaksioneve me kartela -----	70
Tabela 13. Struktura e sektorit pensional-----	71

LISTA E KUTIVE ----- 60

Kutia 1. Identifikimi i bankave me rëndësi sistemike në Kosovë -----	60
--	----

1. Fjala hyrëse e Guvernatorit

Ekonomia globale gjatë vitit 2017 është karakterizuar me përforsim të rritjes së aktivitetit ekonomik në vitin 2017, mbështetur veçanërisht nga rritja ekonomike në eurozonë. Masat e lehtësimit sasior të ndërmarra nga Banka Qendrore Evropiane u reflektuan në përforsim të kërkesës së brendshme, përderisa prospektet pozitive në nivel global janë përkthyer në rritje të kërkesës së jashtme. Zhvillimet në eurozonë u reflektuan pozitivisht në ekonominë e Ballkanit Perëndimor, të cilat në përgjithësi raportuan për rritje të kërkesës së brendshme dhe rritje të eksporteve. Rritja e kërkesës së brendshme dhe çmimeve të mallrave kryesore në tregjet ndërkombëtare ndikuan në rritjen e shkallës së inflacionit në eurozonë. Ngjashëm, edhe në vendet e Ballkanit Perëndimor, për dallim nga viti paraprak, u shënua rritje e shkallës mesatare të inflacionit, kryesisht si rezultat i rritjes së çmimeve të naftës, energjisë dhe metaleve në tregjet ndërkombëtare.

Ekonomia e Kosovës, ngjashëm me zhvillimet në eurozonë dhe në vendet e rajonit, u karakterizua me rritje të aktivitetit ekonomik gjatë vitit 2017. Rritja e konsumit dhe investimeve paraqesin faktorët me kontributin kryesorë, përderisa rritja e eksporteve të mallrave dhe shërbimeve ndikoi që kontributi negativ i neto eksporteve të zbutet. Shkalla e inflacionit shënoi rritje kryesisht si rezultat i rritjes së çmimeve në tregjet ndërkombëtare, përderisa pozicioni fiskal mbeti i qëndrueshëm me shkallë të ulët të deficitit buxhetor dhe të borxhit publik.

Kosova vazhdon të ketë një sistem financiar të shëndoshë, i cili përfaqëson një burim shumë të rëndësishëm të rritjes dhe stabilitetit të ekonomisë së vendit. Të gjithë sektorët përbërës të sistemit financiar shënuan rritje të aktivitetit, duke i ofruar kështu ekonomisë së vendit një ofertë më të pasur të produkteve financiare. Aktiviteti ndërmjetësues financiar i sektorit bankar shënoi rritje të qëndrueshme. Kushtet e financimit nga bankat vazhduan përmirësimin, ku përveç zvogëlimit të normave të interesit, qasja në kreditë bankare u shoqërua me lehtësime edhe në aspektet tjera. Përmirësimi i kushteve të kreditimit dhe zhvillimi i vazhdueshëm i produkteve të reja financiare, mbështetur gjithashtu nga shëndeti i mirë që gëzon sektori bankar i Kosovës, është reflektuar në rritjen e vazhdueshme të shkallës së ndërmjetësimit financiar në Kosovë. Treguesit e shëndetit financiar të sektorit bankar të Kosovës pasqyrojnë një gjendje shumë të kënaqshme, ku vlen të theksohet rënia e mëtejme e kredive joperformuese, që e veçon Kosovën kundrejt vendeve të rajonit për nga cilësia e mirë e portofolit kreditor. Gjithashtu, sektori bankar vazhdoi të ketë shkallë të lartë të likuiditetit dhe ekspozim të ulët ndaj rrezikut të tregut. Sektori pensional shënoi rritje të aseteve në saje të rritjes së kontributeve të reja pensionale dhe rritjes së konsiderueshme të kthimit nga investimet. Sektori i sigurimeve po ashtu shënoi rritje të aktivitetit si dhe përmirësim të performancës kundrejt vitit paraprak. Institucionet mikrofinanciare vazhduan të përshpejtojnë aktivitetin kredidhënës, duke e pasuruar kështu në mënyrë substanciale ofertën e produkteve kreditore në Kosovë. Infrastruktura e sektorit bankar vazhdoi avancimin, duke rritur efikasitetin e shërbimeve financiare. Gjithashtu, rritja e numrit të pajisjeve si pikat e shitjes dhe numrit të llogarive bankare që shfrytëzojnë platformat e internetit, kontribuan në rritjen e vëllimit dhe vlerës së transaksioneve të realizuara.

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK) mbetet e përkushtuar në zbatimin e objektivave të saj ligjore, ku stabiliteti financiar vazhdon të jetë objektivi primar. Vlerësimi i stabilitetit financiar dhe informimi i vazhdueshëm i publikut lidhur me zhvillimet e rëndësishme për stabilitetin financiar të vendit do të vazhdojnë të jenë prioritetet e rëndësishme për BQK-në.

Fehmi MEHMETI

Guvernator

2. Përmbledhje

Aktiviteti ekonomik në eurozonë është karakterizuar me rritje të qëndrueshme në gjysmën e parë të vitit 2017, mbështetur kryesisht nga kërkesa e brendshme. Norma mesatare vjetore e rritjes reale të BPV-së në eurozonë në gjysmën e parë të vitit 2017 vlerësohet të ketë qenë 2.2 përqind, mbështetur kryesisht nga përforsimi i mëtejshëm i kërkesës së brendshme në eurozonë, si dhe rritja e besimit të konsumatorëve dhe bizneseve pas zgjedhjeve në disa nga vendet kryesore të eurozonës. Në të njëjtën periudhë, mbështetur kryesisht nga rritja e eksporteve dhe investimeve, vendet në Ballkanin Perëndimor janë karakterizuar me një rritje mesatare të BPV-së prej rreth 2.5 përqind.

Pas presioneve të dobëta inflacioniste me të cilat u karakterizua eurozona në periudhat paraprake, në gjashtë muajt e parë të vitit 2017 shkalla mesatare e inflacionit të shënuar arriti në 0.8 përqind (0.1 përqind në gjysmën e parë të vitit 2016). Rritja e çmimeve në eurozonë i atribuohet, përveç politikës ekspansioniste të BQE-së, edhe rritjes së çmimeve të mallrave kryesore në tregjet ndërkombtare gjatë vitit 2017, veçanërisht çmimit të naftës dhe energjisë. Ngjashëm me eurozonën, vendet e Ballkanit Perëndimor u karakterizuan me rritje të nivelit të çmimeve si pasojë e rritjes së çmimeve në tregjet ndërkombëtare. Në gjashtë muajt e parë të vitit 2017, vendet e Ballkanit Perëndimor u karakterizuan me një shkallë mesatare të inflacionit prej 2.0 përqind.

Eurozona në vitet e fundit është karakterizuar me rimëkëmbje të aktivitetit të kreditimit, mbështetur kryesisht nga politika e lehtësuar monetare. Në gjysmën e parë të vitit 2017, kreditimi në eurozonë u karakterizua me një normë mesatare të rritjes prej 3.1 përqind (2.4 përqind në vitin 2016). Në të njëjtën periudhë, edhe vlera e gjithsej depozitave shënoi rritje mesatare prej 2.4 përqind. Gjithashtu, indikatorët e profitabilitetit dhe indikatorët kryesorë të shëndetit financiar shënuan. Vendet kryesore të eurozonës u karakterizuan me nivel të kënaqshëm të likuiditetit në sektorin bankar, si dhe me përmirësim të cilësisë së portfolios kreditore në periudhën raportuese. Ngjashëm me vendet në eurozonë, kreditimi në vendet e Ballkanit Perëndimor shënoi rritje në gjashtë muajt e parë të vitit 2017, kryesisht si rezultat i përmirësimit të kushteve të kreditimit nga bankat si dhe rritjes së kërkesës për kredi. Gjithashtu, indikatorët e profitabilitetit dhe indikatorët kryesorë të shëndetit financiar shënuan përmirësim.

Ekonomia e Kosovës u karakterizua me përshpejtim të rritjes së aktivitetit ekonomik në gjysmën e parë të vitit 2017. Sipas vlerësimeve të Agjencisë së Statistikave të Kosovës (ASK-së), ekonomia e Kosovës shënoi rritje mesatare të BPV-së prej 4.3 përqind përgjatë dy tremujorëve të parë të vitit 2017 (3.4 përqind deri në qershor 2016), përderisa vlera nominale e BPV-së arriti në rreth 2.83 miliardë euro. Rritja e aktivitetit ekonomik në këtë periudhë është gjeneruar kryesisht nga rritja e investimeve dhe rritja e eksportit të mallrave dhe shërbimeve. Sipas sektorëve ekonomik, rritja e vlerës së shtuar nga aktiviteti në sektorin e industrisë nxjerrëse, sektorin e ndërtimitarisë, aktivitetëve financiare dhe tregtisë u përkthye në rritje të BPV-së reale në vend. Për vitin 2017, projeksionet e BQK-së sugjerojnë se norma reale e rritjes ekonomike do të jetë rreth 4.4 përqind.

Në gjysmën e parë të vitit 2017, ngjashëm me eurozonën dhe vendet në Ballkanin Perëndimor, ekonomia e Kosovës u karakterizua me ngritje të nivelit të çmimeve kundrejt vitit paraprak. Norma mesatare vjetore e inflacionit, shprehur përmes indeksit të çmimeve të konsumit (IÇK), ishte 1.7 përqind (0.0 përqind në gjysmën e parë të vitit 2016), përderisa rritja i atribuohet kryesisht rritjes së çmimeve në tregjet ndërkombtare dhe përshpejtimit të aktivitetit ekonomik.

Kosova vazhdon të ketë pozicion të qëndrueshëm fiskal. Në gjysmën e parë të vitit 2017, buxheti i Kosovës shënoi bilanc primar buxhetor prej rreth 2.8 milionë euro, krahasuar me bilancin prej rreth 21.6 milionë euro në periudhën e njëjtë të vitit 2016. Në tkurrjen e suficitit buxhetor ka ndikuar rritja e shpenzimeve buxhetore me ritëm më të lartë kundrejt rritjes së të hyrave buxhetore. Borxhi publik arriti në 947.5 milionë euro në qershor 2017, ndërsa si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në rreth 15.5 përqind.

Përderisa vlera e shtuar nga sektorët prodhues në vend mbetet e ulët, rritja e kërkesës së brendshme është përkthyer në rritje të importit, duke ndikuar kështu në rritjen e deficitit të llogarinë rrjedhëse. Deficiti i llogarisë rrjedhëse dhe kapitale arriti vlerën prej 372.4 milionë euro deri në qershor 2017 (387.4 milionë euro në periudhën e njëjtë të vitit të kaluar), kryesisht si pasojë e rritjes së deficitit në llogarinë e mallrave, përderisa bilancet pozitive të shërbimeve, llogarisë së të ardhurave parësore dhe llogarisë së të ardhurave dytësore shënuan rritje. Në kuadër të llogarisë rrjedhëse të sektorit të jashtëm, remitencat e pranuar në vend arritën vlerën prej 359.9 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 11.8 përqind. Në të njëjtën periudhë, në kuadër të llogarisë financiare, Investimet e Huaja Direkte (IHD) të pranuar në Kosovë arritën vlerën prej 148.5 milionë euro, që paraqet një rritje prej 75.1 përqind krahasuar me gjysmën e parë të vitit të kaluar. Në Kosovë, IHD-të mbeten kryesisht të përqendruara në sektorët e ekonomisë si patundshmëria, ndërtimtaria, shërbimet financiare dhe tregtia. Deri në qershor 2017, rritje më e lartë e IHD-ve u shënuan në sektorin e shërbimeve financiare dhe në ndërtimtari, përderisa sa i përket origjinës së IHD-ve, Gjermania paraqet vendin prej nga kanë ardhur më së shumti IHD, pasuar nga Zvicra, Austria, Britania e Madhe, etj.

Sektorin financiar i Kosovës gjatë gjysmës së parë të vitit 2017 u karakterizua me rritje të qëndrueshme të aktivitetit në të gjithë sektorët përbërës. Rrjedhimisht, shkalla e ndërmjetësimit financiar në Kosovë, e shprehur si raport i aseteve të sistemit financiar ndaj BPV-së, ka arritur në 87.8 përqind nga 84.8 përqind në qershor të vitit paraprak. Ndërsa, sa i përket aktivitetit kreditues të sektorit bankar, raporti i kreditimit ndaj BPV-së qëndroi në 39.8 përqind në qershor 2017, një raport i ulët krahasuar me mesataren prej rreth 55 përqind të vendeve të rajonit. Kreditë e sektorit bankar, si kontribuues kryesor në rritjen e aktivitetit të sistemit financiar, janë karakterizuar me një rritje të përshpejtuar vjetore prej 10.0 përqind (8.4 përqind në qershor 2016), duke arritur vlerën prej 2.39 miliardë euro. Rritja e kreditimit i atribuohet rritjes së përshpejtuar të kreditimit të ndërmarrjeve, që dominojnë strukturën e gjithsej kredive, si dhe rritjes dyshifrore të kreditimit ndaj ekonomive familjare që e karakterizoi sektorin bankar në tre vitet e fundit. Përmirësimi i kushteve të kreditimit nga bankat dhe rritja e kërkesës për kredi ishin faktorët kryesorë në rritjen e aktivitetit kreditues nga bankat. Në këtë funksion, ndikim pozitiv në rritjen e kreditimit kanë pasur edhe zhvillimet pozitive në faktorët strukturorë jobankarë, si lansimi i Fondit Kosovar për Garantimin e Kredive në vitin 2016, përmbaruesit privatë, etj. Gjatë gjysmës së parë të vitit 2017, me përshpejtim të rritjes vjetore të kreditimit u karakterizua sektori i tregtisë dhe sektori i ndërtimtarisë, përderisa me rënie vjetore të kreditimit u karakterizuan sektori i shërbimeve financiare dhe patundshmëritë, sektori i energjetikës dhe bujqësisë. Kreditë me maturitet më të gjatë kanë vazhduar të rrisin pjesëmarrjen në gjithsej kreditë, që mund t'i atribuohet rritjes së kërkesës për kredi me afate më të gjata të maturimit si dhe përmirësimit të ofertës kreditore nga ana e bankave përmes rritjes së maturitetit në kreditë e ofruara.

Burim kryesor i financimit të aktivitetit të sektorit bankar vazhdojnë të jenë depozitat, që në gjysmën e parë të vitit 2017 arritën vlerën 2.89 miliardë euro dhe shënuan rritje vjetore prej 7.2 përqind. Në qëndrueshmërinë e rritjes së depozitave kryesisht ka kontribuar rritja e depozitave të ekonomive familjare, të cilat njëherësh konsiderohen burim më i qëndrueshëm i financimit në raport me kanalet tjera të financimit.

Norma mesatare e interesit në kredi vazhdoi trendin rënës edhe gjatë gjysmës së parë të vitit 2017, ndërsa norma mesatare e interesit në depozita shënoi rritje të lehtë për të tretin vit me radhë. Norma mesatare e interesit për kreditë e reja zbriti në 6.8 përqind nga 7.2 përqind sa ishte në qershor të vitit 2016, përderisa norma mesatare e interesit në depozita u ngrit për 0.1 pikë përqindje në 1.1 përqind. Normat mesatare të interesit në kredi dhe depozita në sektorin bankar të Kosovës qëndrojnë tashmë në nivel të përafërt me mesataren e normave të interesit të vendeve të rajonit.

Sektori financiar vazhdon të karakterizohet me stabilitet të lartë, vlerësuar në bazë të nivelit të treguesve të performancës dhe shëndetit financiar. Profiti i realizuar deri në qershor 2017 ishte 45.6 milionë euro, që paraqet rritje të theksuar vjetore prej 20.8 përqind, rritje që i atribuohet kryesisht rritjes së të hyrave nga jo interesi në njërën anë, si dhe rënies së shpenzimeve për provizionet për humbjet nga kreditë dhe shpenzimeve të interesit, në anën tjetër. Si rezultat i rritjes së theksuar të profitit, Kthimi në Mesataren e Aseteve (KMA) arriti në 2.6 përqind, ndërsa Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK) arriti në 21.9 përqind, që janë dukshëm më të lartë se niveli i rajonit. Pozita e likuiditetit të sektorit bankar vazhdon të jetë në nivel të qëndrueshëm, përkundër rritjes së përshpejtuar të kreditimit që ndikoi në rritjen e raportit të kredive ndaj depozitave në 82.8 përqind nga 80.7 përqind sa ishte në qershor 2016. Raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra qëndroi në 35.9 përqind, që është mjaft mbi minimumin rregullator prej 25 përqind. Pozita e kapitalizimit të sektorit vazhdon të reflektoj qëndrueshmëri dhe aftësi të lartë të sektorit bankar për të përballuar humbjet potenciale. Treguesi i kapitalizimit në qershor 2017 ishte 18.1 përqind, përderisa cilësia e kapitalit rregullativ vazhdoi rritjen për të tretin vit radhazi si rezultat i rritjes së profitit të mbajtur që ndikoi në rritjen e pjesëmarrjes së kapitalit të klasit të parë në gjithsej kapitalin rregullativ në 89.2 përqind nga 87.5 një vit më parë.

Ekspozimi ndaj rrezikut kreditor ka vazhduar të bie, duke u pasqyruar me rënie të mëtejme të normës së kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive në 3.9 përqind, që paraqet nivelin më të ulët që nga viti 2010. Rënia e raportit të kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive u ndikua si nga rritja më e lartë e kredive ashtu edhe nga përmirësimi i theksuar kualitetit të kredive. Sa i përket sektorëve ekonomikë, norma e KJP-ve për ekonomitë familjare ishte 1.9 përqind ndërsa për sektorin e ndërmarrjeve 5.0 përqind. Krahas ngritjes së cilësisë së portofolit kreditor, është shënuar rritje e normës së mbulueshmërisë së kredive joperformuese me provizione për humbje nga kreditë në 136.6 përqind, që tregon për mbrojtje të mirë të sektorit nga humbjet e mundshme nga kreditë. Norma e kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive vazhdon të mbetet në nivelin më të ulët krahasuar me vendet e rajonit që mesatarisht kishin një normë të KJP-ve prej 12.2 përqind në qershor 2017.

Ekspozimi ndaj rrezikut të tregut vazhdon të jetë i ulët. Raporti i pozicionit të agreguar neto të hapur në valutë të huaj ndaj kapitalit të klasit të parë ka shënuar rritje në 2.3 përqind nga 1.8 përqind në qershor 2016, por që mbetet dukshëm nën nivelin maksimal rregullator prej 30 përqind. Kreditë në valutë të huaj kanë shënuar rënie duke zvogëluar pjesëmarrjen edhe ashtu mjaft të ulët në gjithsej kreditë në 0.1 përqind. Kreditë dhe depozitat ndikohen nga lëvizjet e normave të interesit kryesisht vetëm në maturim për faktin se bartin normë fikse të interesit. Hendeku negativ ndërmjet asetëve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj normave të interesit për intervalin e shkurtër të maturimit 'deri në 30 ditë' është zgjeruar, duke rritur ekspozimin ndaj rritjes së mundshme të normës së interesi, ndërsa hendeku kumulativ pozitiv për periudhën deri në 1 vit është zvogëluar, gjë që paraqet ekspozim më të ulët ndaj rrezikut të rënies së mundshme të normës së interesit.

Bankat kanë krijuar sistem, politika dhe procedura të përshtatshme për menaxhimin e rrezikut operacional. Menaxhimi i këtij rreziku deri në qershor 2017 është adekuat, duke mos pasur raste

të materializimit të tij dhe duke ndarë kapitalin e nevojshëm për mbulimin e këtij rreziku në pajtueshmëri me kërkesat rregullatore.

Rezultatet e analizës stres-test me të dhëna të gjysmës së parë të vitit 2017 sugjerojnë aftësi të lartë të sektorit bankar për të përballuar tronditjet e mundshme në kualitetin e portofolit kreditor dhe në nivelin e kapitalizimit, që mund të pasojnë si rezultat i disa skenarëve hipotetik siç janë: rritja e normës së KJP-ve, zhvlerësimi i euros ndaj valutave kryesore; zvogëlimi i normave të interesit për asetet dhe rritja e normave të interesit për detyrimet; si dhe dështimi i kredimarrësve më të mëdhenj. Po ashtu, sektori bankar ka treguar aftësi për të ruajtur gjendjen e likuiditetit nën supozime hipotetike të tërheqjeve të konsiderueshme të depozitave.

Infrastruktura bankare gjatë vitit 2017 vazhdoi të avancohet dhe të zgjerohet. Numri si dhe vlera e transaksioneve të përpunuara nga sistemi ATS gjatë gjysmës së parë të vitit 2017 është rritur dukshëm, me 8.0 përkatësisht 43.5 përqind. Numri i llogarive bankare u karakterizua me rënie të lehtë vjetore prej 1.4 përqind, ndërsa llogaritë E-banking kanë shënuar rritje prej 33.8 përqind. Me rritje u karakterizuan edhe kartelat e kreditit dhe debitit, numri i të cilave u ngrit për 6.3 përqind. Rrjeti i pajisjeve POS ka shënuar rritje në gjashtë muajt e parë të vitit, ndërsa numri i bankomatëve është zvogëluar. Përkundër zvogëlimit të numrit të bankomatëve, numri dhe vlera e transaksioneve të procesuara përmes tyre është rritur.

Sektorët tjerë përbërës të sistemit financiar, siç janë sektori pensional, sektori i sigurimeve dhe ai i institucioneve mikrofinanciare, u karakterizuan gjithashtu me rritje të aktivitetit. Asetet e sektorit pensional shënuan rritje vjetore prej 15.8 përqind dhe arritën vlerën prej 1.54 miliardë euro në qershor 2017. Performanca financiare vjetore e sektorit gjithashtu shënoi rritje, kryesisht si rezultat i kthimit pozitiv në investime, rritjes së kontributeve të reja dhe rritjes së çmimit të aksionit të dy fondeve pensionale. Sektori i sigurimeve zgjeroi aktivitetin e tij duke rritur asetet në 169.9 milionë, që përkon me një rritje vjetore prej 3.8 përqind. Vlen të theksohet se kundrejt vitit paraprak, sektori i sigurimeve u karakterizua me përmirësim të theksuar të performancës, ku në qershor 2017 u realizua profit neto prej 2.0 milionë euro kundrejt humbjes së shënuar në vitin paraprak prej 11.5 milionë euro. Në performancën pozitive të sektorit të sigurimeve ka kontribuar rritja e dëmeve të paguara nga disa kompani të sigurimeve 'jo-jetë', që në mënyrë direkte kanë ndikuar në zvogëlimin e provizioneve teknike, duke rezultuar në zvogëlimin e shpenzimeve dhe rrjedhimisht në realizimin e profitit.

Sektori mikrofinanciar u karakterizua me rritje të përshpejtuar të aktivitetit, ku vlera e aseteve të sektorit arriti në 169.2 milionë euro në qershor 2017, që korresponдон me rritje vjetore prej 24.5 përqind. Po ashtu, performanca e këtij sektori u përmirësua në krahasim me tre vitet e fundit, si rezultat i rritjes së theksuar të profitit që u pasqyrua në përmirësimin e indikatorëve të profitabilitetit.

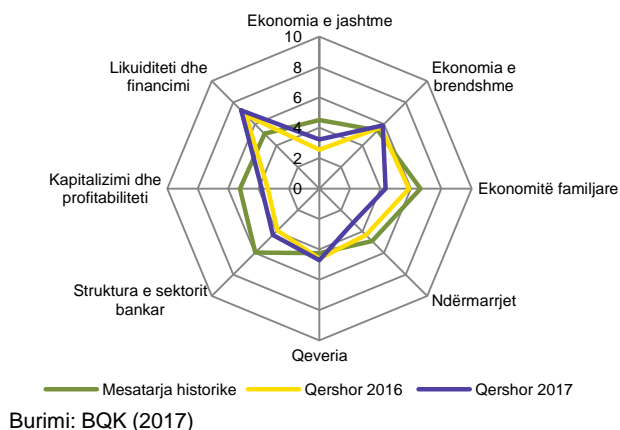
Banka Qendrore e Republikës së Kosovës ka vazhduar punën për operacionalizim e Politikës për Mbikëqyrje Makroprudenciale, e cila u përpilua në vitin 2016 në funksion të ruajtjes së stabilitetit financiar. Në gjysmën e parë të vitit 2017, zhvillimet e përgjithshme të indikatorëve makroprudent në Kosovë ishin të qëndrueshme, pa ndonjë kërcënim për stabilitetin financiar të vendit.

Vlerësimi i përgjithshëm i reziqeve ndaj stabilitetit financiar

Harta e stabilitetit financiar

Gjysma e parë e vitit 2017 është karakterizuar me rritje të lehtë të rrezikut ndaj stabilitetit financiar nga ambienti makroekonomik i brendshëm dhe i jashtëm (figura 1).¹ Zhvillimet pozitive në sektorin e ndërmarrjeve si dhe ekonomive familjare sugjerojnë për rënie të rrezikut nga agjentët ekonomikë, me përjashtim të sektorit qeveritar i cili ka shënuar rritje të lehtë rreziku. Ndërsa, treguesit e brendshëm të qëndrueshmërisë së sektorit, siç janë kapitalizimi dhe profitabiliteti, likuiditeti dhe financimi, si dhe struktura e sektorit bankar, kanë shënuar rritje të lehtë rreziku krahasuar me periudhën e njetë të vitit 2016. Përfundimisht, shumica e treguesve vazhdojnë të qëndrojnë nën apo afër nivelit të rrezikut mesatar historik.

Figura 1. Harta e stabilitetit financiar

Çmimet e naftës në tregjet ndërkombëtare shënuan rritje të theksuar në gjysmën e parë të vitit 2017 në krahasim me rënien me të cilin karakterizoheshin një vit më parë, duke kontribuar kështu në rritjen e rrezikut të përgjithshëm në treguesin e ambientit të jashtëm makroekonomik. Zhvillimet në treguesit e tjerë të ekonomisë së jashtme u karakterizuan me rrezik më të ulët. Treguesi i rritjes ekonomike të vendeve partnere tregtare të Kosovës u karakterizua me rënie të lehtë rreziku përkundër faktit që mesatarja e rritjes ekonomike të këtyre vendeve ishte më e ulët në gjysmën e parë të vitit 2017.² Papunësia e vendeve me nivelin më të lartë të remitencave të dërguara në Kosovë shënoi rënie. Normat bazë të interesit vazhduan të bien më tutje, ndërsa prospektet për aktivitetin ekonomik në Evropë sipas Organizatës për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim në Evropë u përmirësuan. Përkundër faktit që rreziku nga ekonomia e jashtme ka shënuar rritje, ai vazhdon të mbetet në nivel mjaft më të ulët se mesatarja historike e rrezikut.

Ekonomia e Kosovës ka shënuar përsheptim të rritjes ekonomike dhe hendek pozitiv të prodhimit në gjysmën e parë të vitit 2017. Sidoqoftë, treguesit e tjerë të ekonomisë së brendshme, me përjashtim të normës reale efektive të këmbimit të euros e cila shënoi rritje dhe kontribuoi në ulje të rrezikut, u karakterizuan me zhvillime më pak pozitive në kontekst të stabilitetit financiar. Presionet inflacioniste u rritën dukshëm, bilanci negativ i llogarisë rrjedhëse ndaj BPV-së u zgjerua si rrjedhojë e rritjes së deficitit tregtar, dhe stoku i borxhit të jashtëm ndaj BPV-së shënoi rritje të lehtë gjithashtu, duke ndikuar në rritjen e lehtë të rrezikut të përgjithshëm të ambientit makroekonomik të brendshëm. Niveli i rrezikut nga ambienti i brendshëm makroekonomik vazhdon të qëndroj mbi mesataren historike, kryesisht për shkak të thellimit strukturor të deficitit të llogarisë rrjedhëse ndaj PBV-së, apo raportit më të lartë të tij në krahasim me tendencën historike.

¹ Zhvillimet në treguesit kryesor të reziqeve ndaj stabilitetit financiar të Kosovës janë përmbledhur në figurën 1, që paraqet Hartën e Stabilitetit Financiar të Kosovës. Kjo Hartë prezanton në mënyrë grafike lëvizjen e shkallës së rrezikut në kategoritë kryesore të rrezikut ndaj stabilitetit financiar si dhe mundëson krahasimin me notën mesatare historike të rrezikut për kategoritë përkatëse. Rritja e distancës nga qendra e hartës për treguesit reflekton rritje të rrezikut dhe zvogëlim të aftësisë për përballimin e goditjeve ndaj stabilitetit financiar dhe anasjelltas. Metodologjia e plotë e modelit të Hartës së Stabilitetit Financiar për Kosovën, përfshirë revidimet e fundit, paraqitet në Materialin Studimor të BQK-së Nr. 6.

² Rritja ekonomike peshohet me pjesëmarrjen e eksporteve të Kosovës në vendet përkatëse. Efektin më të madh në rënien e rrezikut në këtë periudhë e kishte rritja e peshës së eksporteve të Indisë në gjithsej eksportet e Kosovës, e cila ndikoi në rritjen e normës mesatare të rritjes ekonomike për shkak të normës relativisht më të lartë të rritjes ekonomike të Indisë.

Sektori i ekonomive familjare dhe i ndërmarrjeve u karakterizuan me zhvillime pozitive dhe rënie më të theksuar të rrezikut. Kreditimi për ekonomitë familjare dhe ndërmarrjet vazhdoi rritjen duke rezultuar në hendek pozitiv të kreditimit ndaj BPV-së për këta sektorë, dhe rrjedhimisht rritje të ndërmjetësimit financiar. Cilësia e portfolios kreditore vazhdoi trendin e përmirësimit, duke dhënë kontribut në rënie e rrezikut për stabilitet financiar. Zhvillim pozitiv i theksuar për sektorin e ekonomive familjare ishte rritja e konsiderueshme e remitencave që paraqesin burim të rëndësishëm të të hyrave të sektorit. Ndërsa, treguesi i vetëm me ndikim negativ në këtë sektor ishte papunësia e cila shënoi rritje në gjysmën e parë të vitit.

Sektori i ndërmarrjeve u karakterizua me përmirësim në pothuajse të gjithë komponentët tjerë të tij. Indeksi i qarkullimit industrial dhe vlera e shtuar e sektorit të tregtisë në BPV-në e vendit u rritën. Besueshmëria e bizneseve, që reflekton pritjet e bizneseve për aktivitetin e përgjithshëm biznesor, shënoi ngritje të theksuar gjysmën e parë të vitit 2017. Komponenti i vetëm që shënoi rënie ishte bilanci neto i bizneseve të regjistruara dhe mbyllura gjatë kësaj periudhe.

Rreziku nga sektori qeveritar qëndron ngjashëm me vitin paraprak, me një ngritje të lehtë. Zhvillimet kryesore përfshijnë ngushtimin e suficitit fiskal si rezultat i rritjes më të shpejtë të shpenzimeve krahas të hyrave, që ka ndikuar në rritje të notës së rrezikut. Borxhi qeveritar ka vazhduar rritjen duke ndikuar në rritje rreziku, i cili është neutralizuar në masë të madhe nga rënie e kostos së borxhit apo më saktësisht shpenzimeve për borxhin për këtë periudhë.

Rreziku i lidhur me strukturën e sektorit bankar ka shënuar rritje në këtë periudhë si rezultat i rënies më të lartë të normës së kapitalizimit të disa bankave në raport me rënie e mesatares së sektorit, që ka ndikuar në rritjen e devijimit negativ ndaj normës mesatare të kapitalizimit të sektorit bankar. Të gjithë komponentët tjerë të strukturës së sektorit bankar, siç janë koncentrimi i aseteve të tri bankave më të mëdha, koncentrimi i kredimarrjes për biznese, diversifikimi i portfolios së kredisë dhe burimeve të financimit të bankave, kanë shënuar përmirësim.

Treguesi tjetër i qëndrueshmërisë apo rrezikut të brendshëm të sektorit, kapitalizimi dhe profitabiliteti, është karakterizuar me ngritje rreziku. Komponentët e këtij treguesi reflektojnë zhvillime të ndryshme me ndikim pozitiv dhe negativ në rrezikun e treguesit. Norma e përgjithshme e mjaftueshmërisë së kapitalit ka shënuar rënie së bashku me raportin e të hyrave të interesit ndaj aseteve të sektorit, ndërsa ekspozimet e mëdha kanë shënuar ngritje. Këto zhvillime ndikuan në ngritjen e rrezikut, ndërsa në anën tjetër, rritja e profitit, kapitalit aksionar si dhe përmirësimi i portfolios kreditore kontribuan në zbutjen e tij. Përkundër rritjes së rrezikut nga treguesi i strukturës së sektorit bankar dhe kapitalizimit dhe profitabilitetit, niveli i rrezikut mbetet nën mesataren historike të treguesëve përkatës.

Treguesi i likuiditetit dhe financimit të sektorit ka shënuar ngritje të rrezikut si rezultat i rënies së raportit të likuiditetit, thellimit të hendekut të likuiditetit për asetete dhe detyrimet deri në 3 muaj si dhe ngritjes së raportit të kredive ndaj depozitave. Këto zhvillime janë kryesisht rezultat i përshpejtimit të kreditimit dhe normave të ulëta të interesit që kanë ndikuar në rënie e aseteve likuide dhe rritjen e detyrimeve afatshkurtra. Rreziku në treguesin e likuiditetit dhe financimit është zbutur nga zhvillimet pozitive në burimet e financimit të cilat u karakterizuan me rritje të burimeve të qëndrueshme të financimit kundrejt rënies së pjesëmarrjes së burimeve më pak të qëndrueshme, përkatësisht përshpejtimit të rritjes së depozitave të ekonomive familjare dhe rënie të raportit të detyrimeve ndaj rezidentëve në gjithsej detyrimet. Duhet theksuar se niveli i rrezikut më të lartë të treguesit të likuiditetit dhe financimit krahas mesatares historike reflekton në masë të madhe natyrën e komponentëve të përfshirë në tregues si norma e rritjes së depozitave të ekonomive familjare e cila ishte e lartë në fillimet e funksionimit të sektorit dhe natyrshëm ka përcjellur trend rënës me maturimin e rritjes së depozitave, si dhe raporti

kredi/depozita i cili gjithashtu ka përcjellë trend natyrshëm rritës që nga fillimi i funksionimit të sektorit.

3. Eurozona dhe Ballkani Perëndimor

Eurozona

Eurozona është karakterizuar me rritje të aktivitetit ekonomik gjatë gjysmës së parë të vitit 2017. Norma mesatare e rritjes reale të BPV-së ishte 2.2 përqind, krahasuar me normën mesatare të rritjes prej 2.0 përqind të shënuar në periudhën e njëjtë të vitit 2016 (figura 2). Politikat ekspansioniste dhe masat jokonvencionale të ndërmarra nga BQE në kuadër të programit të lehtësimit sasior kanë ndikuar në përmirësimin e kushteve të financimit në eurozonë. Për më tepër, përmirësimi i vazhdueshëm i kushteve në tregjet e punës dhe krijimi i vendeve të reja të punës, janë përkthyer në rritje të të ardhurave të disponueshme, duke ndikuar kështu në rritjen e konsumit të brendshëm privat. Rritja e aktivitetit ekonomik mbeti kryesisht e koncentruar në ekonomitë qendrore të eurozonës, gjegjësisht në Gjermani, Francë dhe Spanjë.

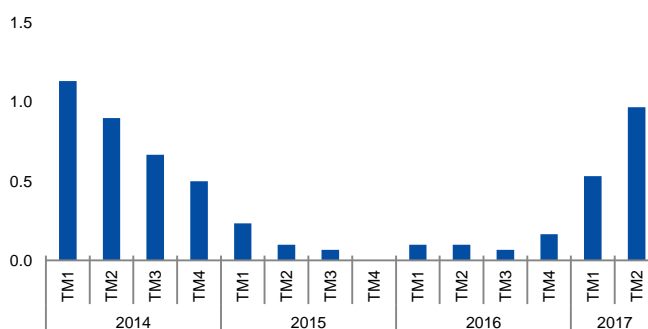
Inflacioni në eurozonë ka shënuar rritje, duke arritur normën mesatare prej 0.8 përqind në gjysmën e parë të vitit 2017 (0.1 përqind në periudhën e njëjtë të vitit 2016) (figura 3). Në dhjetor 2016, BQE-ja vendosi që të vazhdojë masat e programit të lehtësimit sasior deri së paku në fund të vitit 2017, me qëllim parësor rikthimin e shkallës së inflacionit më afër objektivit prej 2 përqind. Ndikimi i politikave ekspansioniste monetare në nivelin e çmimeve në eurozonë është përkrahur edhe nga rritja e çmimeve të naftës dhe të energjisë gjatë vitit 2017. Parashikimet e FMN-së për tërë vitin 2017, sugjerojnë se shkalla mesatare e inflacionit në eurozonë pritet të jetë 1.5 përqind, kryesisht si rezultat i rritjes së çmimeve të mallrave kryesore në tregjet ndërkombëtare, veçanërisht çmimeve të energjisë.

Figura 2. Rritja reale e BPV-së tremujore në eurozonë

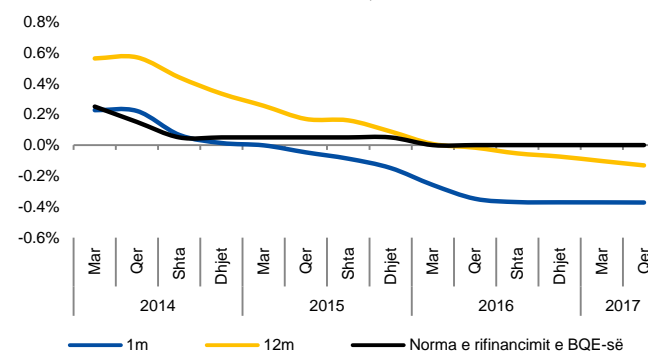
Burimi: Eurostat (2017)

Figura 3. Shkalla e inflacionit në eurozonë, në përqindje

Burimi: Eurostat (2017)

Figura 4. Norma e kreditimit ndërbankar EURIBOR dhe norma e rifinancimit e BQE-së

Burimi: Euribor dhe BQE (2017)

Lansimi i programit të gjerë stimulues viteve të fundit ka ndikuar drejtpërdrejtë në rënien e mëtutjeshme të normave 1 mujore dhe 12 mujore të interesit të kreditimit ndërbankar Euribor, ndërkohë që BQE-ja ka vazhduar të mbajë normën e interesit në operacionet kryesore të rifinancimit në zero përqind (figura 4).

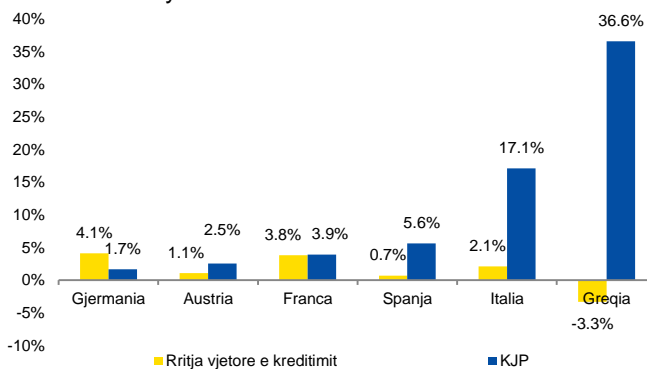
Eurozona në vitet e fundit është karakterizuar me rimëkëmbje të aktivitetit të kreditimit. Politika monetare akomoduese ka stimuluar zgjerimin e aktivitetit kreditues. Në gjysmën e parë të vitit 2017, kreditimi në eurozonë u karakterizua me një normë mesatare të rritjes prej 3.1 përqind (2.4 përqind në vitin 2016). Rritja e kreditimit ishte më e theksuar në Gjermani (4.1 përqind) dhe Francë (3.8 përqind), përderisa në Greqi norma e kreditimit ishte negative (figura 5).

Gjatë kësaj periudhe, edhe vlera e gjithsej depozitave shënoi rritje mesatare prej 2.4 përqind (0.5 përqind në vitin 2016), ku me rritje më të lartë u karakterizua Austria (3.9 përqind). Rritje më të ngadalshme të depozitave shënoi Italia (2.0 përqind), ndërsa Spanja dhe Greqia u karakterizuan me rënie prej 2.2 përqind dhe 14.9 përqind, respektivisht.

Indikatorët e profitabilitetit, siç janë Kthimi në Mesataren e Aseteve (KMA) dhe Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK), shënuan rritje. Edhe Greqia e cila vitet paraprake është karakterizuar me situatë të brishtë të profitabilitetit, në TM2 2017 shënoi përmirësim duke realizuar kthim pozitiv në mesataren e kapitalit dhe të asetëve (figura 6).

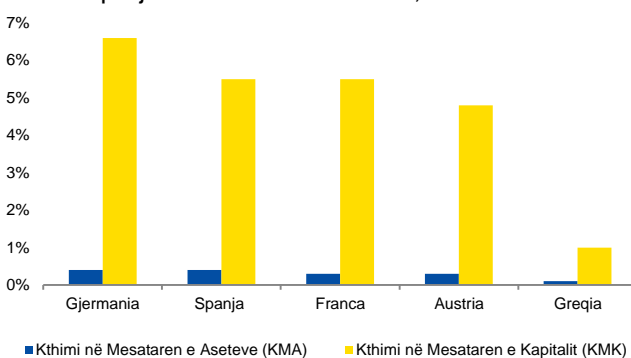
Rritje shënuan edhe disa nga indikatorët kryesor të shëndetit financiar. Niveli mesatar i kapitalizimit të sektorit bankar, shprehur përmes raportit të kapitalit rregullativ ndaj mjeteve të peshuara me rrezik, u rrit në mesatarisht 20.8 përqind nga 19.6 përqind në vitin paraprak. Rritje më të lartë të nivelit të kapitalizimit realizoi Holanda (23.0 përqind), ndërsa Portugalia dhe Italia shënuan nivelin më të ulët të nivelit të kapitalizimit (13.9 përqind përkatësisht 13.8 përqind). Niveli i kapitalizimit në Gjermani, Francë dhe Spanjë ishte rreth 19.0 përqind, 17.6 përqind përkatësisht 14.8 përqind. Me rritje u karakterizua edhe niveli i shfrytëzimit të kapitalit në financimin e aktivitetit financiar, i matur përmes levës financiare, i cili shënoi rritje në mesatarisht 8.6 përqind nga 8.0 përqind në vitin 2016. Kreditë jo-performuese kishin një nivel prej 6.8 përqind që është niveli i njëjtë me vitin e kaluar. Nivelin më të ulët të kredive jo-performuese, në gjysmën e parë të vitit 2016 e kishte Gjermania me normë rreth 1.7 përqind dhe Austria me normë 2.5 përqind (figura 5).

Figura 5. Rritja vjetore e kreditimit dhe shkalla e KJP-ve në vendet kryesore të eurozonës në vitin 2016

Burimi: FMN dhe BQE (2017)

Figura 6. Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar në disa prej vendeve të eurozonës, në TM2 2017

Burimi: FMN (2017)

Ballkani Perëndimor

Aktiviteti ekonomik në Ballkanin Perëndimor, ngjashëm me eurozonën, u karakterizua me rritje të kërkesës së brendshme dhe përmirësim të pozicionit të neto eksporteve. Rritja e investimeve dhe eksporteve në rajonin e Ballkanit Perëndimor u përkthye në një rritje mesatare të BPV-së në Ballkanin Perëndimor prej 2.5 përqind në gjysmën e parë të vitit 2017. Rritjen më të lartë ekonomike në këtë periudhë e shënuan Kosova (4.3 përqind) dhe Mali i Zi (4.2 përqind), pasuar nga Shqipëria (4.0 përqind). Bosnja e Hercegovina dhe Serbia shënuan rritje më të ulët (2.2 përkatësisht 1.2 përqind) ndërsa vendi i vetëm i Ballkanit Perëndimor që u karakterizua me rënie ekonomike ishte Maqedonia (0.9 përqind rënie). Parashikimet e FMN-së për tërë vitin 2017 sugjerojnë se vendet e Ballkanit Perëndimor do të shënojnë rritje ekonomike prej mesatarisht 3.0 përqind (2.7 përqind ishte rritja ekonomike në vitin 2016).

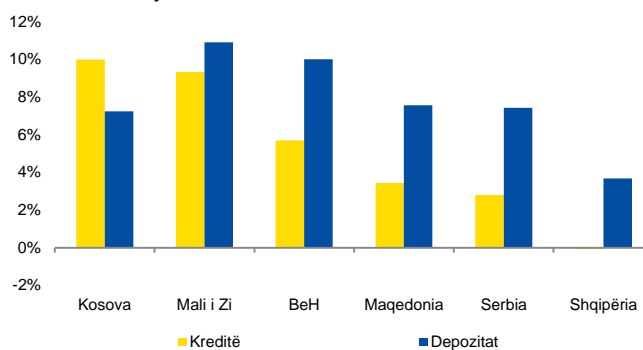
Ngjashëm me eurozonën, vendet e Ballkanit Perëndimor u karakterizuan me rritje të nivelit të çmimeve, që kryesisht i atribuohen zhvillimeve të çmimeve në tregjet ndërkombëtare. Në gjysmën e parë të vitit 2017, vendet e Ballkanit Perëndimor u karakterizuan me një shkallë mesatare të inflacionit prej 2.0 përqind, përderisa në periudhën e njëjtë të vitit 2016 norma mesatare e inflacionit ishte 0.3 përqind.

Gjatë gjysmës së parë të vitit 2017, kreditimi në rajon shënoi rritje, mbështetur kryesisht nga oferta e lehtësuar kreditore nga bankat, si dhe rritja e kërkesës për kredi. Rritjen më të shpejtë të kreditimit pas Kosovës (10.0 përqind) e shënoi Mali i Zi (9.3 përqind), pasuar nga Bosnja e Hercegovina (5.7 përqind). Sektori bankar në vendet e rajonit u karakterizua gjithashtu edhe me rritje të nivelit të përgjithshëm të depozitave, ku rritja më e shpejtë vjetore u regjistrua në Mal të Zi (10.9 përqind) dhe Bosnje e Hercegovinë (10.0 përqind) (figura 7).

Indikatorët e profitabilitetit, të shprehur si raport i Kthimit në Mesataren e Aseteve (KMA) dhe Kthimit në Mesataren e Kapitalit (KMK), shënuan rritje në të gjitha vendet e rajonit. Gjithashtu, në gjysmën e parë të vitit 2017, cilësia e portfolios kreditore shënoi përmirësim, ku niveli mesatar i KJP-ve zbriti në rreth 12.2 përqind (14.1 përqind në vitin 2016). Niveli më i ulët i KJP-ve u shënuar në Kosovë (3.9 përqind) dhe Maqedoni (6.1 përqind), ndërsa niveli më i lartë prej 15.6 përqind u regjistrua në Shqipëri dhe Serbi.

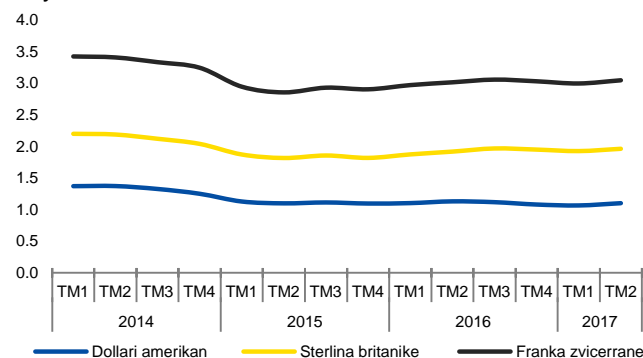
Deri në qershor 2017, mesatarja e raportit të kapitalit rregullator ndaj asetëve të peshuara me rrezik shënoi rritje të lehtë në mesatarisht 17.4 përqind (17.3 përqind në vitin 2016). Leva financiare gjithashtu shënoi rritje të lehtë në mesatarisht 14.0 përqind nga 13.8 përqind sa ishte në vitin 2016.

Figura 7. Rritja vjetore e kredive dhe depozitave në vendet e rajonit në vitin 2016

Burimi: Bankat Qendrore të vendeve përkatëse (2017)

Figura 8. Kursi i këmbimit të euros ndaj valutave kryesore

Burimi: BQK (2017)

Pozicioni i likuiditetit, i shprehur si raport i aseteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtëra qëndroi në nivel të lartë, duke u rritur në mesatarisht 45.3 përqind deri në qershor 2017, nga 43.9 përqind sa ishte në vitin paraprak.

Në gjysmën e parë të vitit 2017, euro është zhvlerësuar ndaj dollarit amerikan dhe frankës zvicerane për 3.0 përkatësisht 1.8 përqind, ndërsa është vlerësuar ndaj sterlinës britanike për 10.5 përqind (figura 8). Në kuadër të monedhave të rajonit, euro është zhvlerësuar ndaj lekut shqiptar dhe denarit maqedonas për 2.3 përkatësisht 0.1 përqind, përderisa është vlerësuar ndaj dinarit serb për mesatarisht 0.4 përqind.

4. Ekonomia e Kosovës

Ekonomia e Kosovës u karakterizua me përshpejtim të rritjes së aktivitetit në gjysmën e parë të vitit 2017. Sipas vlerësimeve të ASK-së, rritja mesatare e BPV-së gjatë dy tremujorëve të parë të vitit 2017 ishte 4.3 përqind (3.4 përqind deri në qershor 2016), përderisa vlera nominale e BPV-së arriti në rreth 2.83 miliardë euro.

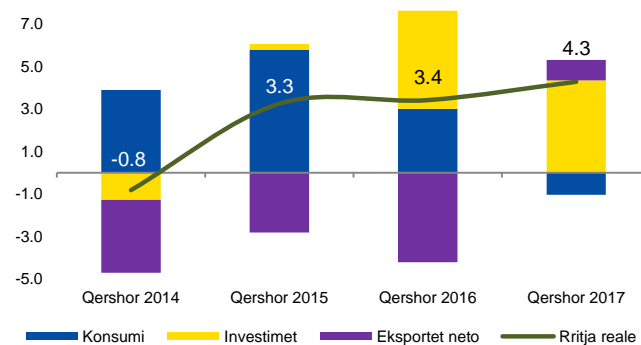
Rritja e aktivitetit ekonomik është gjeneruar kryesisht nga rritja e investimeve (15.8 përqind) dhe rritja e eksportit të mallrave dhe shërbimeve (12.4 përqind). Siç shihet në figurën 9, investimet kanë pasur një kontribut prej 4.4 pikë përqindje në rritjen e BPV-së ndërsa neto eksportet kanë kontribuar pozitivisht me 1.0 pikë përqindje. Faktorët të cilët kanë ndikuar në rritjen e investimeve ndër të tjera janë edhe rritja e kreditimit bankar (10.0 përqind), rritja e investimeve publike (18.7 përqind), rritja e IHD-ve (64.2 përqind), etj. Eksporti i mallrave dhe shërbimeve, i ndikuar kryesisht nga rritja e çmimeve të metaleve si dhe përmirësimi i kërkesës së jashtme, ka shënuar rritje reale prej 12.4 përqind. Kjo rritje e eksportit të mallrave dhe shërbimeve ka ndikuar në përmirësimin e neto eksporteve prej 2.8 përqind deri në qershor 2017.

Sa i përket strukturës, BPV-ja sipas qasjes së shpenzimeve dominohet nga konsumi, që deri në qershor 2017 kishte një pjesëmarrje prej 103.6 përqind në gjithsej BPV-në e vendit. Investimet kishin një pjesëmarrje prej rreth 30.5 përqind, ndërsa komponenta e neto eksporteve një pjesëmarrje prej -34.1 përqind. Sipas qasjes së prodhimit, administrimi publik ka pjesëmarrjen më të lartë në gjithsej BPV-në (13.3 përqind), pasuar nga sektori i bujqësisë dhe tregtisë (10.9 përqind secila). Pjesëmarrje të konsiderueshme në BPV-në e vendit kanë edhe sektori i industrisë përpunuese (9.2 përqind) dhe afarizmi me pasuri të patundshme (8.8 përqind). Gjatë gjysmës së parë të vitit 2017, rritja reale e ekonomisë së Kosovës është mbështetur kryesisht nga rritja e aktivitetit në sektorin e industrisë nxjerrëse (22.5 përqind), sektorin e ndërtimitarisë (20.1 përqind), aktiviteteve financiare (11.8 përqind) dhe tregtisë (5.1 përqind). Ndërsa, rënie reale vlerësohet të jetë shënuar tek sektori i bujqësisë (3.3 përqind), administrimit publik (2.3 përqind) dhe furnizimit me energji elektrike, gazë, ujë (1.8 përqind).

Sipas parashikimeve të BQK-së, ekonomia e Kosovës në vitin 2017 pritet të shënoj rritje reale prej rreth 4.4 përqind. Bartës kryesor i rritjes në vitin 2017 pritet të jenë investimet, të cilat parashihet të shënojnë rritje reale prej 10.0 përqind, bazuar në parashikimet për rritje të konsiderueshme të investimeve publike (8.7 përqind) dhe të investimeve private (10.4 përqind). Kontribut të rëndësishëm në rritjen e investimeve pritet të ketë kreditimi bankar, që pritet të vazhdon të karakterizohet me rritje dhe norma të ulëta të interesit. Rritjes së pozicionit të përgjithshëm të investimeve pritet t'i kontribuojë edhe rritja e IHD-ve, të cilat në vitin e kaluar shënuan rënie të konsiderueshme. Gjithashtu, ndryshimet në politikën tatimore gjatë viteve të kaluara pritet të nxisin investimet private.

Konsumi, si komponenta kryesore e kërkesës së brendshme, pritet të shënoj rritje reale prej 1.7 përqind, bazuar në pritjet që konsumi privat do të rritet me 2.2 përqind ndërsa konsumi publik pritet të shënoi rënie prej -1.1 përqind. Faktorët që pritet të ndikojnë në rritjen e konsumit

Figura 9. Norma e rritjes së BPV-së reale dhe kontribuesit në rritje

Burimi: ASK dhe kalkulimet e BQK-së (2017)

privat, ndër të tjera, janë edhe rritja e remitencave dhe rritja e kredive. Deri në fund të vitit 2017, remitencat pritet të shënojnë rritje vjetore prej rreth 7.9 përqind. Gjithashtu, kreditë për ekonomitë familjare, të cilat në vitet e fundit kanë shënuar rritje të konsiderueshme (rritje mesatare vjetore prej 12 përqind në tre vitet e fundit), pritet të vazhdojnë këtë trend të rritjes edhe në vitin 2017. Eksportet neto të mallrave dhe shërbimeve pritet të kenë një kontribut më të vogël negativ në BPV krahasuar me vitin e kaluar, një supozim i mbështetur kryesisht në parashikimet për rritje të çmimeve të metaleve që priten të ndikojnë në rritjen e vlerës së gjithsej eksporteve.

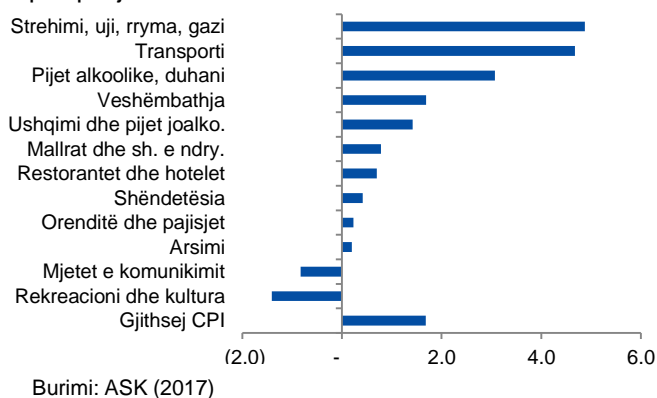
Ekonomia e Kosovës në gjysmën e parë të vitit 2017 u karakterizua me rritje të çmimeve krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Norma mesatare vjetore e inflacionit, shprehur përmes indeksit të çmimeve të konsumit (IÇK), ishte 1.7 përqind (figura 10). Rritja e inflacionit u ndikua kryesisht nga përmirësimi i aktivitetit ekonomik dhe rritja e çmimeve në tregjet ndërkombëtare. Rritjen më të lartë e shënuan çmimet e rrymës, gazit dhe lëndëve tjera djegëse (4.9 përqind), pasuar nga çmimet e transportit (4.7 përqind). Me rritje prej 1.4 përqind u karakterizuan edhe çmimet e ushqimit, që përfaqësojnë rreth 33.9 përqind të shportës së konsumatorit kosovar. Në anën tjetër, rënie e çmimeve është shënuar kryesisht tek rekreacioni dhe kultura (1.4 përqind) dhe mjetet e komunikimit (0.8).

Në gjysmën e parë të vitit 2017, buxheti i Kosovës shënoi bilanc primar buxhetor prej rreth 2.8 milionë euro, krahasuar me bilancin prej rreth 21.6 milionë euro në periudhën e njëjtë të vitit 2016. Në tkurrjen e suficitit buxhetor ka ndikuar rritja e shpenzimeve buxhetore me ritëm më të lartë se sa rritja e të hyrave buxhetore. Të hyrat buxhetore³ arritën vlerën neto prej 753.9 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 4.1 përqind, ndërsa shpenzimet buxhetore⁴ arritën vlerën prej 751.1 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 6.9 përqind.

Sa i përket llojit të tatimeve, vërehet rritje më e lartë e të hyrave tatimore jo-direkte të cilat arritën vlerën prej 573.6 milionë euro (5.1 përqind rritje), pasuar nga të hyrat tatimore direkte të cilat arritën vlerën prej 119.0 milionë euro (3.9 përqind rritje). Rritje edhe më e lartë e të hyrave buxhetore është shënuar tek të hyrat jo-tatimore (9.5 përqind rritje), të cilat arritën vlerën prej 90.9 milionë euro. Sa i përket shpenzimeve, pothuajse të gjitha kategoritë u karakterizuan me rritje. Shpenzimet qeveritare për paga dhe mëditje shënuan një rritje të lehtë prej 0.6 përqind dhe arritën vlerën 274.2 milionë euro. Mallrat dhe shërbimet (përfshihen edhe shpenzimet komunale) shënuan rritje prej 8.2 përqind dhe arritën vlerën 94.9 milionë euro. Subvencionet dhe transferet shënuan rritje për 9.0 përqind dhe arritën vlerën 230.9 milionë euro. Rritjen më të lartë e shënuan investimet kapitale të cilat arritën vlerën prej 159.3 milionë euro që janë për 18.7 përqind më shumë krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar.

Borxhi publik arriti në 947.5 milionë euro në qershor 2017, që tregon për një rritje prej 15.3 përqind krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar. Si përqindje e BPV-së, borxhi publik ka arritur në rreth 15.5 përqind nga 13.8 përqind. Kjo rritje e borxhit publik i atribuohet rritjes

Figura 10. Ndryshimi mesatar vjetor i IÇK-së, në përqindje

³ Në kuadër të të hyrave buxhetore nuk përfshihen të hyrat nga huamarrjet, të hyrat nga privatizimi, pranimet nga grantet e përcaktuara të donatorëve dhe pranimet nga depozitat në mirëbesim.

⁴ Në kuadër të shpenzimeve buxhetore nuk përfshihen pagesat e borxhit, pagesat për anëtarësim në IFN dhe kthimet nga fondet e depozitave.

së borxhit të jashtëm prej 15.5 përqind (vlera e të cilit ka arritur në 443.0 milionë euro) dhe borxhit të brendshëm prej 15.1 përqind (504.5 milionë euro).

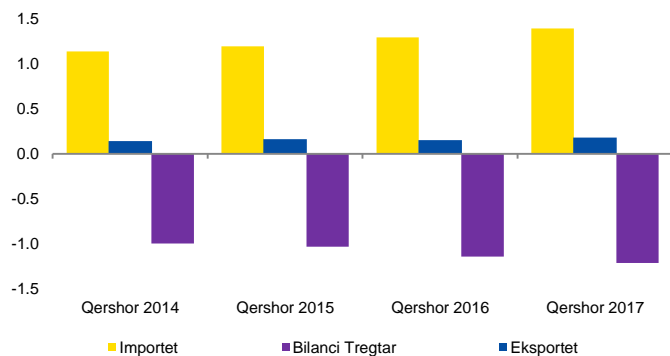
Sektori i jashtëm është karakterizuar me deficit të llogarisë rrjedhëse dhe kapitale prej 372.4 milionë euro deri në qershor 2017, krahasuar me deficitin prej 387.4 milionë euro në periudhën e njëjtë të vitit të kaluar. Ky deficit i llogarisë rrjedhëse dhe kapitale i atribuohet kryesisht deficitit në llogarinë e mallrave. Në anën tjetër, bilancet pozitive të shërbimeve, llogarisë së të ardhurave parësore dhe llogarisë së të ardhurave dytësore shënuan rritje.

Deficiti në tregtinë e mallrave arriti vlerën prej 1.2 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 6.2 përqind. Në këtë periudhë, eksporti i mallrave arriti vlerën prej 179.3 milionë euro, që përkon me një rritje vjetore prej 17.7 përqind (figura 11). Rritja e vlerës së eksportit të mallrave gjatë kësaj periudhe kryesisht i atribuohet rritjes së eksportit të produkteve minerale, metaleve bazë, ushqimeve të përgatitura, pijeve, perimeve, etj. Në anën tjetër, me rënie u karakterizua eksporti i tekstit dhe artikujt e tekstit si dhe lëkura dhe artikujt e saj. Vlera e gjithsej mallrave të importuara arriti në 1.4 miliardë euro deri në qershor 2017, një rritje vjetore prej 7.6 përqind. Rritja e importit ishte kryesisht rezultat i rritjes së vlerës së importuar të produkteve minerale, ku përfshihet importi i naftës dhe derivateve të saj, çmimet e të cilave janë rritur në tregjet ndërkombëtare. Me rritje është karakterizuar edhe importi i mjeteve transportuese, makinerive, ushqimeve të përgatitura, pijeve, etj. Në anën tjetër, importi plastikës, artikujve të gurit, qeramikës, qelqit, etj. shënuan rënie. Në qershor 2017, shkalla e mbulueshmërisë së importeve me eksporte ishte 12.8 përqind (11.7 përqind në qershor të vitit 2016).

Bilanci në tregtinë e shërbimeve shënoi vlerën prej 132.1 milionë euro deri në qershor 2017, një rritje prej 9.8 përqind krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit 2016. Vlera e gjithsej shërbimeve të eksportuara shënoi rritje vjetore prej 7.8 përqind, duke arritur në 350.1 milionë euro, ndërsa vlera e shërbimeve të importuara shënoi rritje prej 6.6 përqind dhe arriti në 218.1 milionë euro. Në kuadër të eksportit të shërbimeve, shërbimet e udhëtimit u karakterizuan me rritje, ndërsa shërbimet e ndërtimit shënuan rënie. Sa i përket importit të shërbimeve, shërbimet e transportit shënuan rënie ndërsa shërbimet e kompjuterike dhe shërbimet tjera të biznesit shënuan rritje.

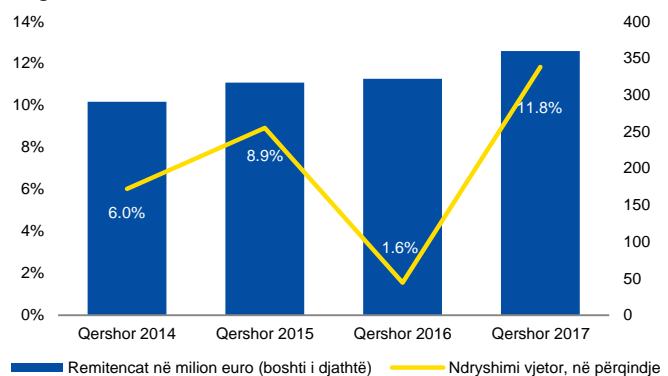
Llogaria e të ardhurave parësore shënoi vlerën prej 49.2 milionë euro, që paraqet një rritje prej 1.2 përqind. Bilanci i të ardhurave nga kompensimi i punonjësve shënoi rritje për 11.2 përqind, ndërsa bilanci negativ i të ardhurave nga investimet u përkeqësua për 21.5 përqind. Në anën

Figura 11. Importet, eksportet dhe bilanci tregtar, në miliardë euro

Burimi: ASK (2017)

Figura 12. Pranimet e remitencave

Burimi: BQK (2017)

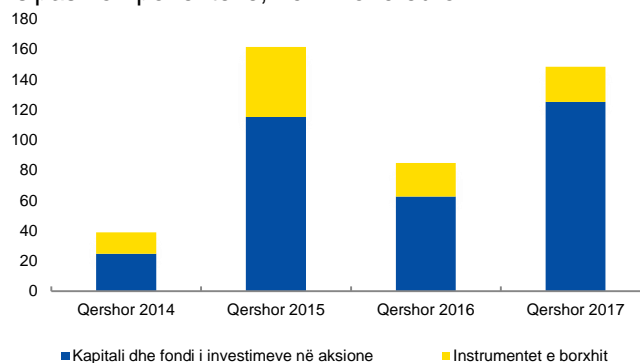
tjetër, llogaria e të ardhurave dytësore shënoi vlerën prej 533.4 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 4.6 përqind. Kjo rritje e të ardhurave dytësore kryesisht i atribuohet nivelit më të lartë të remitencave të pranuar në Kosovë, të cilat shënuan vlerën prej 359.9 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 11.8 përqind (figura 12). Remitencat që pranohen në Kosovë vijnë kryesisht nga Gjermania dhe Zvicra, vende këto nga të cilat dërgohen 39.2 përqind përkatësisht 22.6 përqind të gjithsej remitencave të pranuar në Kosovë. Një pjesë e konsiderueshme e remitencave është pranuar edhe nga SHBA-të, gjegjësisht 7.3 përqind e gjithsej remitencave të pranuar në Kosovë.

IHD-të e pranuar në Kosovë arritën vlerën prej 148.5 milionë euro deri në qershor 2017, që paraqet një rritje prej 75.1 përqind krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar. Në kuadër të strukturës së IHD-ve, me rritje u karakterizuan edhe kapitali dhe fondi i investimeve në aksione por edhe investimet në instrumente të borxhit. Kapitali dhe fondi i investimeve në aksione, që përbën rreth 84.4 përqind të gjithsej IHD-ve, shënoi vlerën prej 125.3 milionë euro që është për 99.6 përqind më shumë krahasuar me vitin paraprak.

Gjithashtu, IHD-të në formë të instrumenteve të borxhit shënuan vlerën prej 23.2 milionë euro, që janë për 5.4 përqind më shumë krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar (figura 13). Në Kosovë, IHD-të mbeten kryesisht të përqendruara në sektorët e ekonomisë si patundshmëria, ndërtimtaria, shërbimet financiare dhe tregtia. Rritje më e lartë e IHD-ve u shënuan në sektorin e shërbimeve financiare dhe në ndërtimtari (32.6 përkatësisht 22.6 milionë euro më shumë krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar), përderisa sektori i tregtisë u karakterizuan me rënie prej 7.4 përqind. Sa i përket origjinës së IHD-ve, Gjermania paraqet vendin prej nga kanë ardhur më së shumti IHD (29.9 milionë euro), pasuar nga Zvicra me 22.6 milionë euro, Austria me 20.5 milionë euro, Britania e Madhe me 19.7 milionë euro, etj.

Në qershor 2017, borxhi i jashtëm i Kosovës (borxhi i jashtëm privat dhe borxhi i jashtëm publik), arriti në 2.17 miliardë euro, që është për 8.5 përqind më i lartë krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit 2016. Si përqindje e BPV-së, borxhi i jashtëm bruto arriti në 34.0 përqind. Borxhi i jashtëm publik kishte vlerën prej 443.0 milionë euro, një pjesëmarrje prej 20.4 përqind në gjithsej borxhin e jashtëm bruto. Në strukturën e borxhit të jashtëm, FMN-ja ka një pjesëmarrje prej 11.5 përqind, pasuar nga Banka Botërore që ka një pjesëmarrje prej 9.3 përqind, si dhe kreditorët tjerë (rreth gjysma e borxhit ndaj kreditorëve tjerë është kreditim ndërmjet kompanive) që kanë një pjesëmarrje dominuese prej 79.2 përqind.

Figura 13. Struktura e investimeve të huaja direkte sipas komponenteve, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

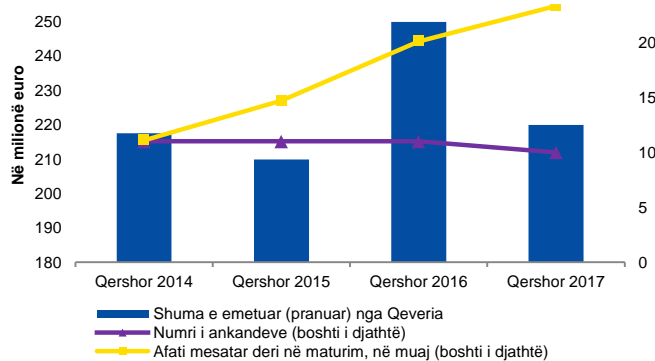
4.1. Tregu i Letrave me Vlerë

Tregu i letrave me vlerë të Qeverisë së Republikës së Kosovës mbetet platformë atraktive për të investuar si për sektorin bankar ashtu edhe për atë pensional. Që nga fillimi i operimit të tregut të letrave me vlerë, sistemi financiar në vend ka ofruar likuiditet të mjaftueshëm në ankandet e organizuara përmes Departamentit të Thesarit, në kuadër të Ministrisë së Financave të Republikës së Kosovës.

Numri dhe vëllimi i ankandëve të letrave me vlerë në vitin e fundit ka shënuar rënie të lehtë krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar, duke reflektuar kërkesën më të ulët të qeverisë për të financuar projektet përmes emetimit të borxhit të brendshëm. Deri në qershor 2017, numri i ankandëve të realizuara u zvogëlua në 10 nga 11 sa ishin realizuar gjatë periudhës së njëjtë të vitit paraprak (figura 14), ndërsa gjithsej shuma e emetuar e letrave me vlerë ishte 220.0 milionë euro (250.0 milionë euro në qershor 2016). Sa i përket periudhës së maturimit, rritja e numrit të fletëobligacioneve të emetuara që bartin afat më të gjatë të maturimit ndikoi që afati mesatar i maturimit të portfolios së letrave me vlerë të shënojë rritje. Në fund të gjashtëmuajorit të parë të vitit 2017, afati mesatar i maturimit të letrave me vlerë u rrit në 23.3 muaj, krahasuar me 20.1 muaj në periudhën e njëjtë të vitit paraprak.⁵

Atraktiviteti i investimit në letra me vlerë të qeverisë së Kosovës reflektohet përmes shumës së ofertuar nga subjektet pjesëmarrëse në ankande, e cila në vazhdimësi tejkalon shumën e shpallur. Sidoqoftë, në gjysmën e parë të vitit 2017, është vërejtur rënie e raportit të ofertës ndaj kërkesës në ankandet e letrave me vlerë në 1.7 nga 2.2 në periudhën paraprake. Kjo rënie mund të jetë rezultat i koncentrimin më të lartë të bankave në dhënien e kredive si dhe sektorit pensional në investimet në sektorin e jashtëm. Po ashtu, edhe normat më të favorshme të interesit në instrumentet tjera si fonde investuese jashtë vendit, mund të kenë ndikuar në rënie të këtij raport. Deri në qershor 2017, shuma e shpallur në ankande ishte për 12.0 përqind më e ulët krahasuar me periudhën paraprake, përderisa shuma e ofertuar e subjekteve pjesëmarrëse shënoi rënie prej 32.0 përqind (figura 15). Struktura e emetimeve të letrave me vlerë ka ndryshuar në vazhdimësi drejt rritjes së pjesëmarrjes së instrumenteve me afat më të gjatë maturimi. Përderisa në të kaluarën struktura dominohej nga bonot e thesarit (deri në një vit), në qershor 2017 fletëobligacionet me maturim mbi një vit përfaqësuan gjysmën e gjithsej letrave me vlerë (figura 16).

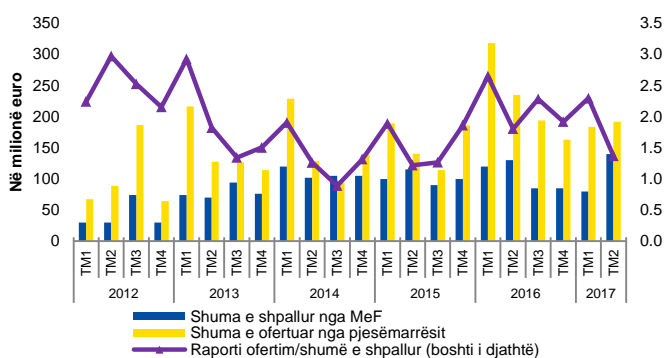
Figura 14. Ecuria e tregut të letrave me vlerë

Burimi: BQK (2017)

Shuma e letrave me vlerë ishte 220.0 milionë euro (250.0 milionë euro në qershor 2016). Sa i përket periudhës së maturimit, rritja e numrit të fletëobligacioneve të emetuara që bartin afat më të gjatë të maturimit ndikoi që afati mesatar i maturimit të portfolios së letrave me vlerë të shënojë rritje. Në fund të gjashtëmuajorit të parë të vitit 2017, afati mesatar i maturimit të letrave me vlerë u rrit në 23.3 muaj, krahasuar me 20.1 muaj në periudhën e njëjtë të vitit paraprak.⁵

Figura 15. Shuma e shpallur dhe e ofertuar, në milionë euro.

Burimi: BQK (2017)

⁵ Afati mesatar i maturimit është llogaritur si mesatare e thjeshtë e afateve të maturimit të letrave me vlerë që ende nuk kanë maturuar në fund të periudhës së cekur në analizë.

Norma e përgjithshme mesatare e interesit në letrat me vlerë zbriti në 0.39 përqind në gjashtëmuajorin e parë të vitit 2017, krahasuar me 1.02 përqind në periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Rënia në normën e interesit kryesisht i atribuohet likuiditetit të lartë të sektorit bankar, si dhe konkurrencës në treg për investime në këto instrumente, të cilat kanë ofruar kthime të favorshme në një ambient të përgjithshëm të normave të ulëta të interesit në tregjet e jashtme. Norma më e lartë mesatare e interesit prej 0.9 përqind u regjistrua në fletëobligacionet me afat maturimi 5 vite, ndërsa norma më e ulët mesatare prej 0.1 përqind u regjistrua në bonot e thesarit me afat maturimi 91 ditë (figura 17). Të gjitha kategoritë e letrave me vlerë bartin norma më të ulëta mesatare të interesit krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit paraprak, me ç'rast fletëobligacionet 5 vjeçare u karakterizuan me rënie më të theksuar vjetore të normës së interesit. Ky zhvillim veçanërisht u favorizua nga oferta e cila ishte gati dy herë më e lartë për investim në këtë instrument krahasuar me shumën e shpallur nga qeveria.

Figura 16. Struktura e letrave me vlerë të Qeverisë sipas afatit të maturimit, në përqindje

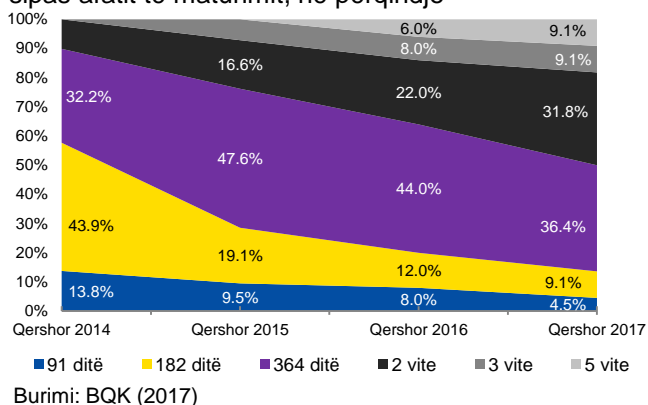
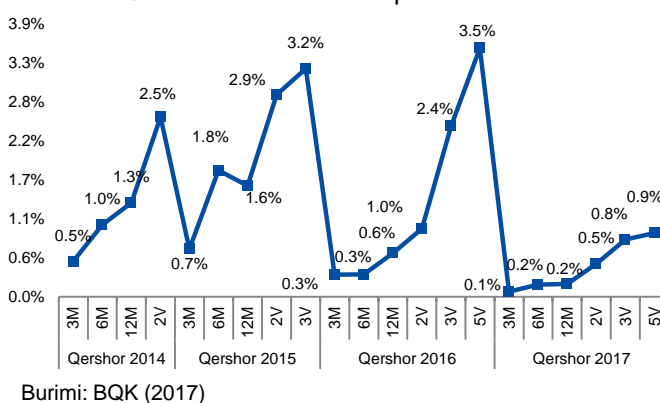

Figura 17. Normat mesatare të interesit të letrave me vlerë të Qeverisë së Kosovës sipas maturimit

5. Sistemi Financiar i Kosovës

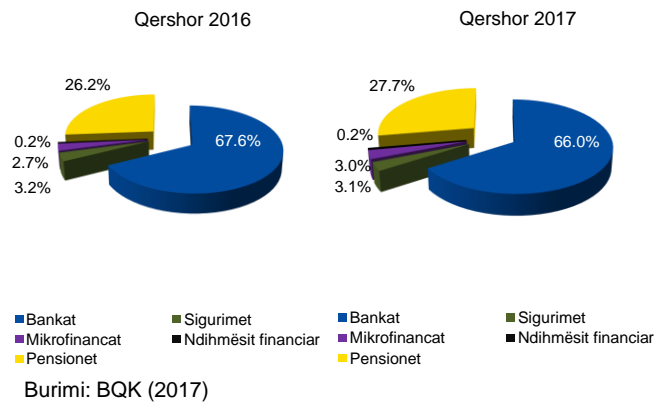
5.1. Karakteristikat e Përgjithshme

Sistemi financiar i Kosovës vazhdon të karakterizohet me rritje të qëndrueshme në të gjithë sektorët përbërës të tij. Në qershor 2017, vlera e gjithsej aseteve të sistemit arriti në 5.56 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 9.8 përqind. Rritja ishte kryesisht rezultat i zgjerimit të aktivitetit të sektorit bankar dhe performancës pozitive të fondeve pensionale. Sektori mikrofinanciar dhe i sigurimeve kishin kontribut pozitiv në rritjen e aseteve të sistemit, por në shkallë më të ulët, përderisa sektori i ndihmësve financiar vazhdon të ketë peshë mjaftë të ulët në kuadër të sistemit financiar në vend.

Struktura e sistemit financiar dominohet nga sektori bankar, përderisa sektori pensional vazhdon të zgjeroj pjesëmarrjen (figura 18). Pjesëmarrja e sektorit të sigurimeve, të institucioneve mikrofinanciare dhe ndihmësve financiar ka mbetur e ngjashme me vitet e kaluara.

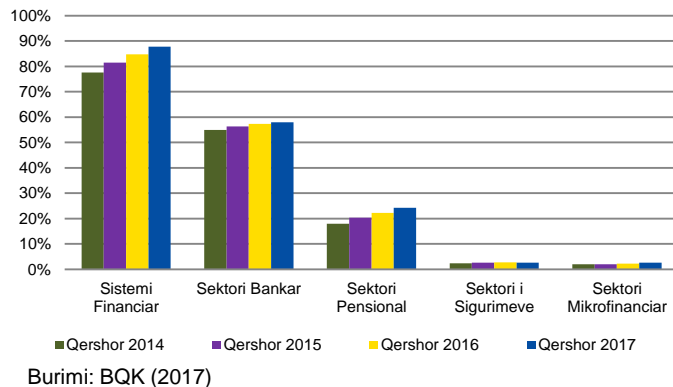
Shkalla e ndërmjetësimit financiar në Kosovë ka vazhduar rritjen. Raporti i aseteve të sistemit financiar ndaj Bruto Produktit Vendor (BPV) është rritur në 87.8 përqind, krahasuar me 84.8 përqind në qershor të vitit paraprak (figura 19). Në këtë periudhë, raporti i kreditimit ndaj BPV-së është rritur gjithashtu, kryesisht si rezultat i rritjes së përshpejtuar të aktivitetit kreditues, megjithëse mbetet në nivel më të ulët krahasuar me vendet e rajonit (figura 20). Hendeku i kredisë ndaj BPV-së, që tregon për raportin aktual të kredisë ndaj BPV-së krahas potencialit të tij afatgjatë, në qershor 2017 vazhdoi të qëndroj në territor negativ për Kosovën (figura 21).

Figura 18. Struktura e aseteve të sistemit financiar

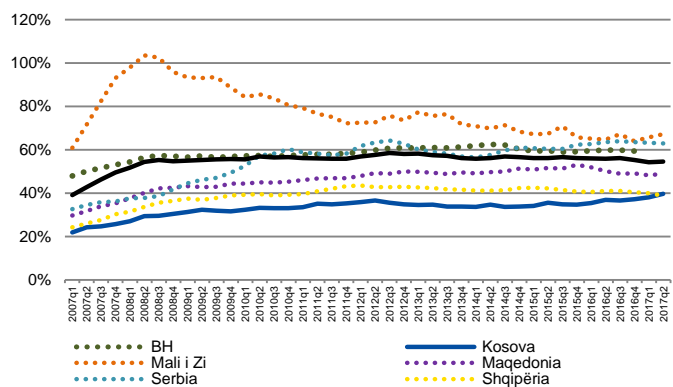
Burimi: BQK (2017)

Figura 19. Ndërmjetësimi financiar sipas sektorëve në Kosovë

Burimi: BQK (2017)

Figura 20. Kredi ndaj BPV-së

Burimi: FMN, Bankat Qendrore të rajonit (2017)

Duhet theksuar se raporti i kreditimit ndaj BPV-së si dhe hendeku negativ i kreditimit sugjerojnë hapësirë për rritje të mëtejme të ndërmjetësimit financiar në vend, përkundër që rritja e vazhdueshme e kreditimit në vend, dhe atë me ritëm më të përshpejtuar në vitet e fundit, ka ndikuar që Kosova të lëvizë drejt përafritimit me vendet e rajonit. Sidoqoftë, ritmi i përshpejtuar i aktivitetit kreditues do të mund të ndikojë në përkeqësimin e portofolit kreditor në një periudhë afatmesme, në rast që nuk shoqërohet nga një rritje e përshpejtuar e aktivitetit ekonomik në vend dhe një çasje më proaktive e bankave për të diversifikuar strukturën e kreditimit drejt sektorëve ekonomik më pak të kredituar dhe strategjikisht të rëndësishëm për ekonominë e vendit.

Sa i përket numrit të institucioneve financiare që e përbëjnë sistemin financiar, gjendja mbetet pothuajse e njëjtë me vitin paraprak. Ndryshime kishte në sektorin e ndihmësve financiar dhe të institucioneve mikrofinanciare dhe financiare jo-bankare. Sektorit të ndihmësve financiar iu shtuan 3 institucione të reja, duke rritur numrin e tyre në 49, ndërsa numri i institucioneve mikrofinanciare dhe financiare jo-bankare u zvogëluar në 17, si rezultat i bashkimit të dy institucioneve mikrofinanciare në një. Si rrjedhojë, në qershor 2017, numri i gjithsej institucioneve financiare të licencuara për të operuar në vend arriti në 93 (tabela 1).

Tabela 1. Numri i institucioneve financiare⁶

Përshkrimi	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
Bankat komerciale	10	10	10	10
Kompanitë e sigurimeve	13	15	15	15
Fondet pensionale	2	2	2	2
Ndihmësit financiar	41	43	46	49
Institucionet mikrofinanciare dhe institucionet financiare jobankare	18	18	18	17

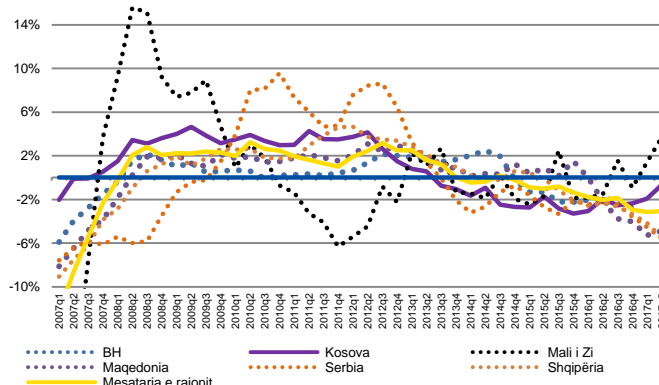
Burimi: BQK (2017)

5.2 Ekspozimi ndaj sektorit të jashtëm⁷

Vlera e aseteve të jashtme neto (AJN) të sistemit financiar të Kosovës në qershor 2017 arriti në 2.5 miliardë euro, një rritje vjetore prej 2.1 përqind. Në qershor 2017, asetet e jashtme përbënin 43.4 përqind të gjithsej aseteve të sistemit financiar (45.4 përqind në qershor 2016) ndërsa detyrimet e jashtme përbënin 8.9 përqind të gjithsej detyrimeve të sistemit (8.6 përqind në qershor 2016).

AJN-të e fondeve pensionale përfaqësojnë pjesën më të madhe të gjithsej AJN-ve të sistemit financiar (52.2 përqind), pasuar nga AJN-të e BQK-së (40.3 përqind të gjithsej AJN-ve të sistemit financiar). Bilancit pozitiv të gjithsej AJN-ve i kontribuojnë edhe AJN-të e sektorit bankar me

Figura 21. Hendeku i kredisë ndaj BPV-së

Burimi: FMN, Bankat Qendroret e rajonit (2017)

⁶ Numri i institucioneve financiare paraqet numrin e institucioneve që janë të licencuara të operojnë në tregun e Kosovës. Në kuadër të kategorisë së institucioneve mikrofinanciare janë përfshirë edhe pesë institucioneve financiare jobankare të licencuara për aktivitet kredidhënës.

⁷ Në këtë kontekst, sistemi financiar përfshinë edhe Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës.

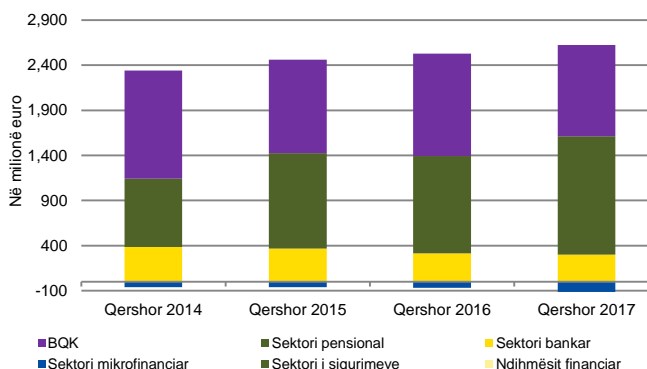
pjesëmarrje prej 12.0 përqind ndërsa, sektori mikrofinanciar ishte i vetmi që shënoi bilanc negativ prej 4.5 përqind të gjithsej AJN-ve (figura 22).

Ekspozimi i fondeve pensionale ndaj sektorit të jashtëm mbetet i lartë, ku asetet e jashtme përbëjnë 85.1 përqind të gjithsej aseteve të fondeve pensionale, që kryesisht janë në formë të aksioneve dhe ekuiteteve tjera. BQK-ja mbetet institucioni i dytë më i ekspozuar ndaj sektorit të jashtëm, ku 77.6 përqind e aseteve të BQK-së janë të investuara jashtë vendit, kryesisht në formë të depozitave në bankat jashtë vendit dhe në letra me vlerë. Ndërsa, detyrimet ndaj sektorit të jashtëm përbëjnë 18.9 përqind të gjithsej detyrimeve të BQK-së, kryesisht në formë të llogarive me FMN-në.

Sektori bankar vazhdoi të ketë ekspozimin më të ulët ndaj sektorit të jashtëm, ndërsa sektori i sigurimeve nuk ka pothuajse fare ekspozim. Në qershor 2017, raporti i aseteve të jashtme të sektorit bankar ndaj gjithsej aseteve të këtij sektori ishte 14.0 përqind, përderisa raporti i detyrimeve të jashtme ndaj gjithsej detyrimeve të sektorit bankar ishte 5.8 përqind, gjë që reflekton shkallën e ulët të mbështetjes së sektorit bankar në financim të jashtëm. Për dallim nga sektorët tjerë, sektori mikrofinanciar ka ndërveprim me sektorin e jashtëm vetëm në kuadër të detyrimeve, ku 66.9 përqind e aktivitetit të këtij sektori financohet nga jashtë. Kjo për arsye se sektori mikrofinanciar shfrytëzon linjat kreditore të jashtme për të financuar aktivitetin kreditues, duke pasur parasysh që IMF-të nuk kanë të drejtë ligjore të pranojnë depozita (figura 23).

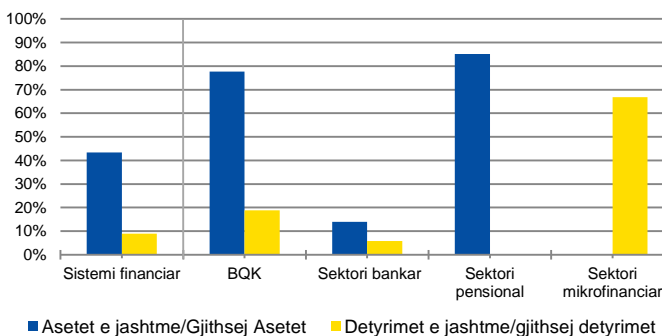
Vlera e aseteve të sistemit financiar në sektorin e jashtëm arriti në 3.16 miliardë euro, që paraqet rritje vjetore prej 4.2 përqind (figura 24).⁸ Rritja e aseteve të jashtme u mbështet kryesisht nga rritja e investimeve të sektorit të fondeve pensionale prej 21.3 përqind. Po ashtu, në rritjen e aseteve të sistemit financiar ndikoi

Figura 22. AJN-të sipas sektorëve financiarë

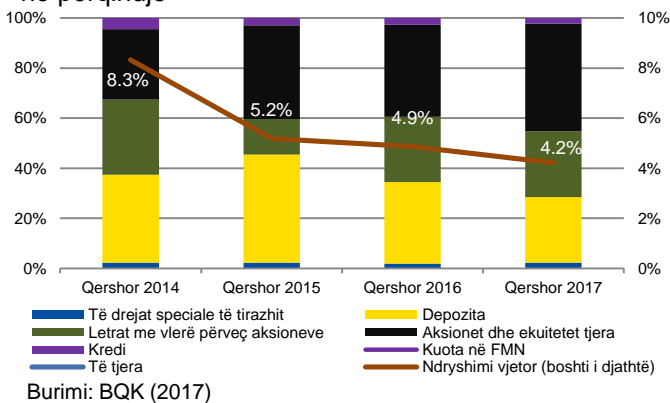
Burimi: BQK (2017)

Figura 23. Ekspozimi i jashtëm sipas sektorëve financiar, qershor 2017

Burimi: BQK (2017)

Figura 24. Struktura e aseteve në sektorin e jashtëm, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

⁸ Në kuadër të kërkesave të sistemit financiar të Kosovës ndaj sektorit të jashtëm nuk është përfshirë kategoria 'paraja e gatshme'. Në statistikën monetare dhe financiare, kategoria 'paraja e gatshme' që ndodhet në trezorët e bankave komerciale trajtohet si aset i jashtëm (kërkesa ndaj jorezidentëve) për faktin se valuta euro nuk është valutë kombëtare e Kosovës, mirëpo në këtë analizë këto mjete nuk janë trajtuar si të tilla për shkak se ato janë mjete që mbahen në bankat në Kosovë.

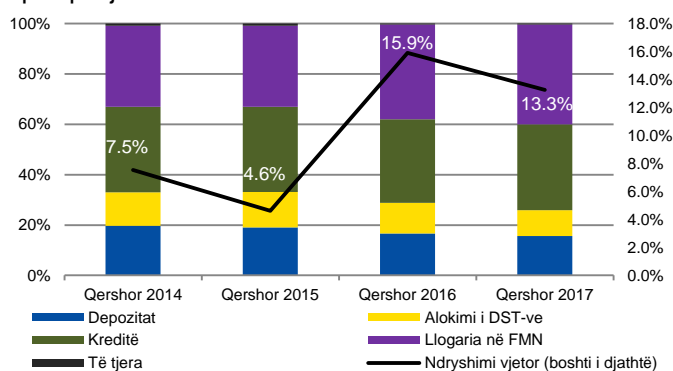
edhe rritja prej 12.5 përqind e investimeve të BQK-së në sektorin e jashtëm, në formë të letrave me vlerë.

Kategoria kryesore e aseteve në sektorin e jashtëm janë aksionet dhe ekuitetet tjera, që i përkasin fondeve pensionale, kategori e cila në qershor 2017 shënoi rritje vjetore prej 21.4 përqind. Investimet në letra me vlerë, si kategoria e dytë në kuadër të aseteve të jashtme, shënuan rritje më të ngadalësuar vjetore prej 5.9 përqind në qershor 2017 (rritje prej 89.8 përqind në qershor 2016). Pjesa më e madhe e investimeve në letra me vlerë i përkasin BQK-së, të cilat gjatë kësaj periudhe kanë shënuar rritje të ulët kundrejt vitit 2016. Pjesa e mbetur e investimeve në këtë instrument (28.6 përqind) i përkasin bankave komerciale në vend, dhe u karakterizuan me rënie vjetore, që mund të jetë rezultat i ndryshimit të strategjisë së bankave në orientimin e rritjes së kreditimit. Kategoria e tretë e aseteve në sektorin e jashtëm janë depozitat, kryesisht të BQK-së dhe bankave komerciale. Për të dytin vit me radhë, depozitat vazhduan të shënojnë rënie (16.0 përqind në qershor 2017), që mund të ketë rezultuar nga vendimi i BQE-së për të mbajtur normë interesi negative për depozita.

Vlera e gjithsej detyrimeve ndaj sektorit të jashtëm në qershor 2017 arriti në

650.4 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 13.3 përqind. Në rritjen e detyrimeve të jashtme ndikoi rritja e llogarisë së BQK-së me FMN-në, pasuar nga rritja e huazimeve, gjegjësisht kredive të cilat i kanë shfrytëzuar institucionet mikrofinanciare për të financuar aktivitetet e tyre operuese në vend. Struktura e detyrimeve të jashtme dominohet nga llogaria e BQK-së në FMN që shënoi ngadalësim të rritjes vjetore (19.3 përqind në qershor 2017 krahasuar me 35.9 përqind në qershor 2016), pasuar nga kreditë (rritje vjetore prej 16.0 përqind në qershor 2017 ndërsa 13.9 përqind në qershor 2016), kurse kategoria e tretë e detyrimeve të jashtme janë depozitat, të cilat shënuan rritje vjetore prej 6.2 përqind (figura 25).

Figura 25. Struktura e detyrimeve të jashtme, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

6. Sektori Bankar i Kosovës

6.1 Struktura e Sektorit Bankar

Bankat me pronësi të huaj vazhdojnë të dominojnë strukturën e sektorit bankar në vend. Në qershor 2017, bankat e huaja menaxhuan 88.3 përqind të aseteve dhe 91.0 përqind të kapitalit të sektorit bankar. Tri nga tetë bankat me pronësi të huaj kanë vend të origjinës Turqinë, kurse pesë bankat tjera kanë vend të origjinës Austrinë, Gjermaninë, Slloveninë, Shqipërinë dhe Serbinë. Tregu vendor vazhdon të përfaqësohet nga dy banka (figura 26).

Shkalla e koncentrimit të sektorit bankar vazhdoi rënien edhe gjatë gjashtëmuajorit të parë të vitit 2017. Shprehur si raport i aseteve të tri bankave më të mëdha ndaj gjithsej aseteve të sektorit, shkalla e koncentrimit bankar zbriti në 61.6 përqind nga 63.2 përqind në qershor të vitit 2016. Rënia e shkallës së koncentrimit të tregut mund të vërehet edhe përmes rënies së vazhdueshme të Indeksit Herfindahl-Hirschman (IHH) (figura 27). Zërat kryesorë në anën e aseteve dhe detyrimeve, kreditë dhe depozitat, shënuan rënie vjetore të shkallës së koncentrimit prej 1.3, respektivisht 1.6 pikë përqindje. Rënia e koncentrimit kryesisht i atribuohet rritjes më të përshpejtuar të këtyre zërave nga ana e bankave më të vogla. Në qershor 2017, tri bankat më të mëdha shënuan rritje vjetore të kredive prej 7.8 përqind, përderisa kreditë e bankave të tjera shënuan rritje prej 13.6 përqind. Për sa i përket depozitave, tri bankat më të mëdha shënuan rritje vjetore prej 4.0 përqind, krahasuar me rritjen prej 11.5 përqind në bankat e tjera.

6.2. Aktiviteti i Sektorit Bankar

6.2.1. Asetet

Vlera e gjithsej aseteve të sektorit bankar të Kosovës në qershor 2017 arriti në 3.67 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 7.0 përqind (figura 28). Zgjerimi i aseteve gjatë kësaj periudhe kryesisht reflekton përshpejtimin e aktivitetit kreditues në vend. Në rritjen e aseteve të sektorit bankar kontribut pozitiv por mjaftë

Figura 26. Struktura e aseteve të sektorit bankar, sipas pronësisë

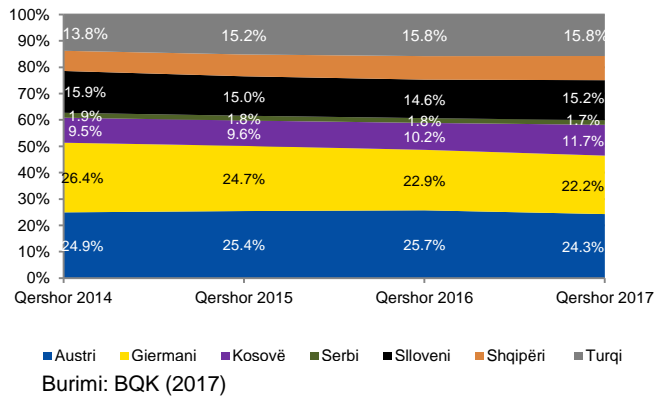

Figura 27. Shkalla e koncentrimit në sektorin bankar

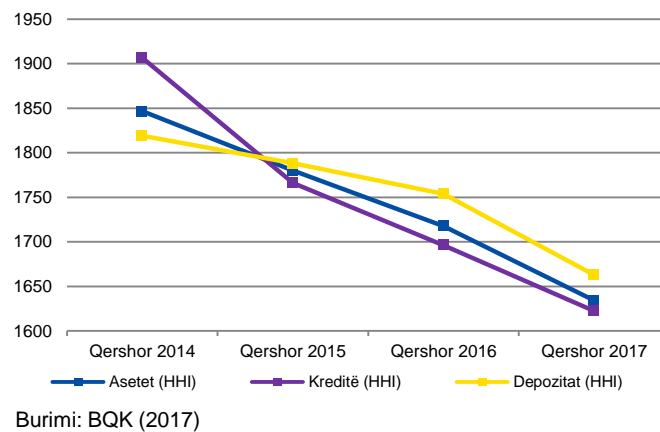
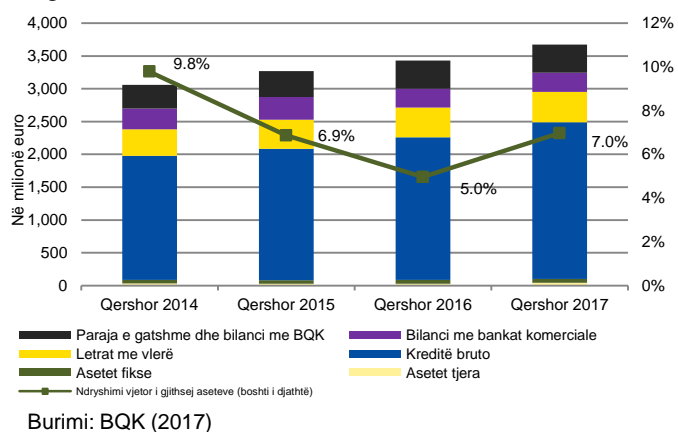

Figura 28. Struktura e aseteve të sektorit bankar

të ulët kishin edhe dy kategoritë tjera, përkatësisht bilanci me bankat komerciale dhe ai i letrave me vlerë (tabela 2).

Portofoli i kredive bruto të sektorit është rritur për 10.0 përqind (8.4 përqind në qershor 2016), duke arritur vlerën prej 2.39 miliardë euro. Kreditë neto shënuan rritje prej 11.1 përqind, përderisa përmirësimi i cilësisë së portofolit të kredisë ka ndikuar në rënien e stokut të rezervave për humbje të mundshme të kredive për 6.4 përqind.

Tabela 2. Struktura e asetëve të sektorit bankar

Përshkrimi	Qershor 2014		Qershor 2015		Qershor 2016		Qershor 2017	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	358.2	11.7%	397.4	12.2%	433.2	12.6%	426.8	11.6%
Bilanci me bankat komerciale	318.7	10.4%	341.9	10.5%	285.7	8.3%	293.2	8.0%
Letrat me vlerë	405.3	13.2%	443.8	13.6%	453.1	13.2%	459.5	12.5%
Kreditë bruto	1,889.9	61.8%	2,005.2	61.3%	2,173.5	63.3%	2,390.5	65.1%
Asetet fikse	55.2	1.8%	52.7	1.6%	56.5	1.6%	58.5	1.6%
Asetet tjera	32.2	1.1%	28.6	0.9%	30.0	0.9%	42.7	1.2%
Gjithsej asetet	3,059.5	100%	3,269.6	100%	3,432.1	100%	3,671.2	100%

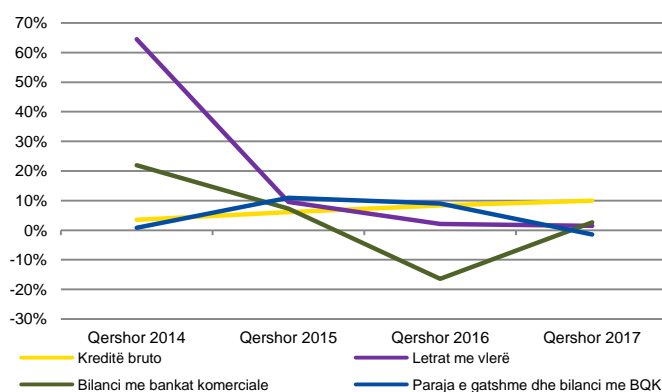
Burimi: BQK (2017)

Shuma e investimeve të sektorit bankar në letra me vlerë në qershor 2017 arriti në 459.5 milionë euro, një rritje vjetore prej 1.4 përqind (2.1 përqind në qershor 2016) (figura 29). Ngadalësimi i rritjes në këtë kategori kryesisht i atribuohet rënies së investimeve në letrat me vlerë të qeverive të huaja, të cilat shënuan rënie vjetore prej 7.1 përqind (rritje prej 10.1 përqind në qershor 2016). Në të njëjtën periudhë, investimet në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës shënuan rritje vjetore prej 11.7 përqind (rënie prej 6.2 përqind në qershor 2016). Ngadalësimi i rritjes së investimeve në letrat me vlerë mund të atribuohet deri në një masë ndryshimit të strategjisë investuese të bankave, duke pas parasysh rënien e normës mesatare të interesit në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës dhe normave përgjithësisht të ulëta të interesit në tregjet e jashtme. Në anën tjetër, përmirësimi i vazhdueshëm i portofolit kreditor dhe kthimi më i lartë nga investimet në kredi, ka ndikuar që bankat të vazhdojnë të zhvendosin investimet e tyre drejtë kreditimit.

Bilanci me bankat komerciale në gjashtëmujorin e parë të vitit 2017 shënoi rritje, duke u zgjeruar për 2.6 përqind krahasuar me rënien e theksuar vjetore prej 16.4 përqind në qershor 2016. E vetmja kategori e cila shënoi rënie gjatë kësaj periudhe ishte ajo e parasë së gatshme dhe bilancit me BQK-në, rënie vjetore prej 1.5 përqind.

Zhvendosja e mjeteve drejt portofolit kreditor mund të ketë ndikuar në rënien e kësaj kategorie.

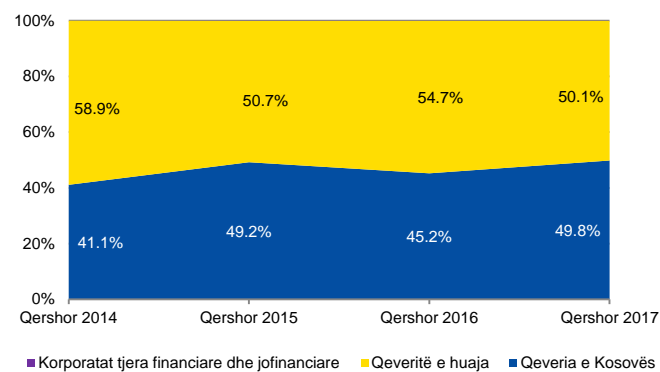
Figura 29. Asetet e sektorit bankar, ndryshimi vjetor

Burimi: BQK (2017)

strategjisë investuese të bankave, duke pas parasysh rënien e normës mesatare të interesit në letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës dhe normave përgjithësisht të ulëta të interesit në tregjet e jashtme. Në anën tjetër, përmirësimi i

Figura 30. Struktura e letrave me vlerë, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

Po ashtu, aplikimi i normave negative të interesit (prej -0.40 përqind) për rezervat e bankave mbi nivelin e detyrueshëm prej 10.0 përqind, që nga gushti i vitit 2016, mund të ketë pasur efekt në nivelin e rezervave të mbajtura në BQK.

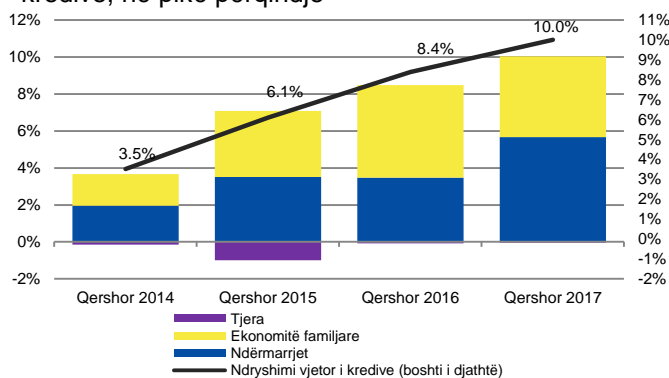
Kreditë

Aktiviteti kreditues vazhdoi trendin rritës, duke u karakterizuar me normën më të lartë të rritjes në gjashtë vitet e fundit, prej 10.0 përqind. Kjo rritje e theksuar e kreditimit, sidomos në dy vitet e fundit është reflektim i ofertës së përmirësuar bankare⁹, në prani të kërkesës më të lartë për kredi. Ulja e normave të interesit dhe përmirësimi i cilësisë së portofolit kreditor kanë ndikuar në zgjerimin e kreditimit. Po ashtu, fillimi i operimit të Fondit Kosovar për Garanci Kreditore nga shtatori i vitit të kaluar, i cili ofron siguri kolaterali për kreditë e lëshuara nga bankat për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, si dhe zhvillime tjera pozitive në faktorët strukturorë jobankarë mund të ketë ndikuar pozitivisht në rritjen e kreditimit.

Me rritje të përshpejtuar të aktivitetit kreditues u karakterizuan të dy sektorët e ekonomisë, ai i ndërmarrjeve dhe ai i ekonomive familjare, i cili në tri vitet e fundit shënoi rritje vjetore dyshifrore (figura 31). Pjesa më e madhe e kredive të sektorit bankar vazhdon të dominohet nga kreditë për ndërmarrje, të cilat përfaqësojnë 64.0 përqind të gjithsej kredive, ndërsa kreditë për ekonomitë familjare përfaqësojnë 35.8 përqind të gjithsej kredive. Strukturë të ngjashme të kreditimit kanë edhe vendet e rajonit, ku ndërmarrjet përfaqësojnë pjesën më të madhe të portofolit kreditor (figura 32). Mirëpo, kjo strukturë është më shumë e koncentruar në sektorin bankar të Kosovës dhe Shqipëri krahasuar me vendet tjera të rajonit.

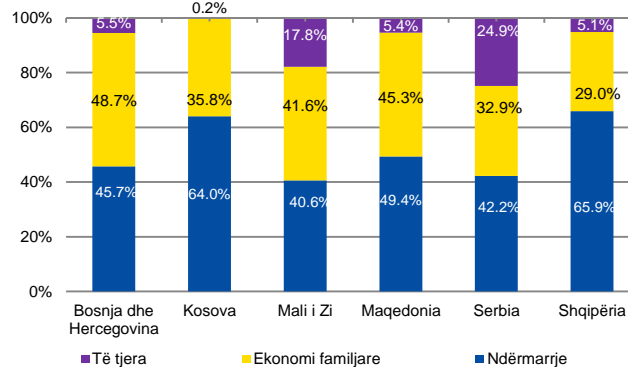
Stoku i kredive ndaj ndërmarrjeve shënoi rritje vjetore prej 8.8 përqind, përderisa kreditë e reja për këtë sektorë u rritën për 29.5 përqind. Në rritjen e stokut të kredive ndaj ndërmarrjeve ka ndikuar zgjerimi i kredive të reja me karakter jo-investues pasuar nga ato me karakter investues. Kreditë për ekonomitë familjare u karakterizuan me rritje prej 12.5 përqind, ritëm më i ngadalësuar i rritjes krahasuar me periudhën paraprake (15.2 përqind në qershor 2016). Në rritjen e ngadalësuar të kredive ndaj ekonomive familjare ka ndikuar rënia e lehtë e kredive të reja konsumuese, pavarësisht rritjes së kredive të reja hipotekare.

Figura 31. Kontributi i sektorëve në rritjen e gjithsej kredive, në pikë përqindje

Burimi: BQK (2017)

Figura 32. Struktura e kredive sipas sektorëve në vendet e rajonit, qershor 2017

Burimi: Bankat Qendrore të vendeve të rajonit (2017)

⁹ Anketa e fundit e Kreditimit Bankar realizuar nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Struktura e kredive të ndërmarrjeve sipas veprimtarisë

Kreditë e destinuar ndaj sektorit të tregtisë vazhdojnë të dominojnë strukturën e kredive ndaj ndërmarrjeve, me një pjesëmarrje prej 51.7 përqind (figura 33). Kreditë e destinuar për sektorin e industrisë së prodhimit përfaqësojnë 12.2 përqind të gjithëj kredive, ndërsa sektori i ndërtimitarisë dhe i bujqësisë zënë 7.9 përqind dhe 3.5 përqind, respektivisht. Sektori i minierave dhe ai i energjetikës vazhdojnë të kenë peshë mjaft të ulët në gjithëj portofolin e kredive të ndërmarrjeve.

Sektori i tregtisë u karakterizua me përshpejtim të rritjes vjetore prej 7.0 përqind në qershor 2017 (1.1 përqind në qershor 2016), përderisa sektori i minierave shënoi ngadalësim të rritjes vjetore në 12.1 përqind (48.8 në qershor 2016). Vlen të theksohet se kreditë për sektorin e ndërtimitarisë u karakterizuan me ndërprerje të ciklit rënës të katër viteve paraprake, duke shënuar një rritje të theksuar vjetore prej 17.6 përqind (figura 34). Ndërsa, sektorët që u karakterizuan me rënie vjetore të kreditimit ishin sektori i shërbimeve financiare dhe patundshmëritë, energjetikës dhe ai i bujqësisë, që shënuan rënie vjetore prej 38.4 përqind, 13.4 përqind dhe 5.2 përqind, respektivisht.

Sektori bankar karakterizohet me shkallë të lartë të koncentrimit të kredive sipas sektorëve ekonomik, me ç’rast rreth 60.6 përqind e kredive të ndërmarrjeve koncentrohen në tri bankat më të mëdha. Për rrjedhojë, edhe kreditë sipas veprimtarive ekonomike karakterizohen me koncentrim të lartë në tri bankat më të mëdha. Në këtë kontekst, 63.7 përqind të gjithëj kredive të tregtisë janë të lëshuara nga tre bankat e mëdha. Kreditë ndaj sektorit të prodhimit kanë koncentrim prej 74.1 përqind, ndërsa vlen të theksohet që sektori i bujqësisë ka shkallën më të lartë të koncentrimit, ku vetëm njëra bankë përfaqëson pothuajse gjysmën e portofolit të kredive bujqësore.

Struktura e kredive sipas afatit të maturimit

Struktura e kredive sipas afatit të maturimit pësoi ndryshime, me ç’ rast

Figura 33. Struktura e kredive sipas veprimtarisë

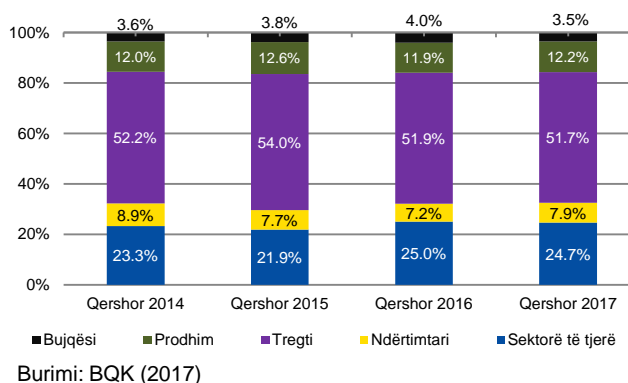

Figura 34. Kreditë sipas veprimtarisë ekonomike, ndryshimi vjetor

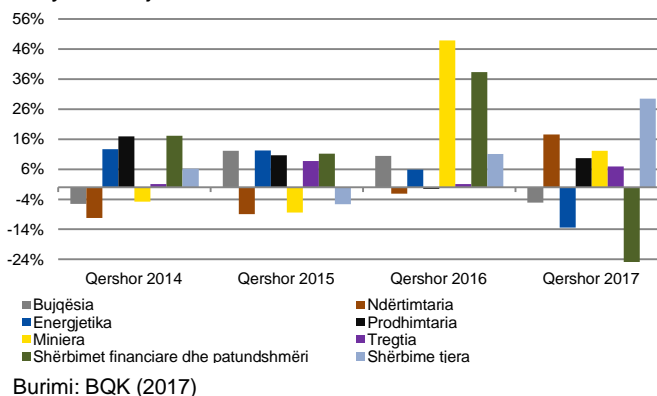
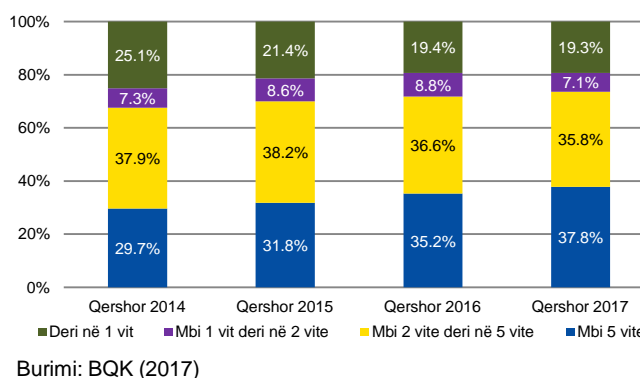

Figura 35. Struktura e kredive sipas afatit të maturimit, në përqindje

kreditë me afat maturimi ‘mbi 5 vite’ për herë të parë dominuan portofolin kreditore me pjesëmarrje prej 37.8 përqind. Kreditë me afat maturimi ‘mbi 2 deri në 5 vite’ në qershor 2017 përfaqësuan 35.8 përqind të gjithsej portofolit të kredive (figura 35). Kreditë me afat të shkurtër maturimi, gjegjësisht ‘deri në 1 vit’ dhe ato me afat maturimi ‘mbi 1 deri në 2 vite’, zvogëluan pjesëmarrjen e tyre në gjithsej kreditë për 0.1 përkatësisht 1.7 pikë përqindje.

Kreditë ndaj ekonomive familjare dominohen kryesisht nga kreditë me afat maturimi ‘mbi 5 vite’, që zënë 56.0 përqind të kredive ndaj ekonomive familjare, ndërsa në kuadër të ndërmarrjeve, kreditë me afat maturimi ‘mbi 2 deri në 5 vite’ zënë pjesën më të madhe, më konkretisht 37.1 përqind të gjithsej kredive ndaj ndërmarrjeve (figura 36).

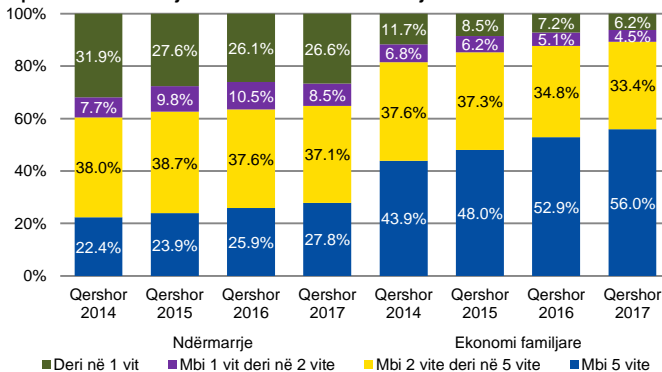
Kreditë e reja

Kreditë e reja të lëshuara nga sektori bankar arritën vlerën në 624.4 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 16.9 përqind (rënie prej 4.0 përqind deri në qershor 2016) (figura 37).

Kontributin kryesor në rritjen e kredive të reja kishin kreditë e reja ndaj ndërmarrjeve, të cilat shënuan rritje të theksuar vjetore prej 29.5 përqind dhe arritën vlerën 372.6 milionë euro (figura 38). Sipas Anketës së Kreditimit Bankar, rritja i atribuohet kryesisht lehtësimit të standardeve kreditore për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, si dhe kërkesës për kredi. Në anën tjetër, kreditë e reja të destinuara për ekonomitë familjare shënuan rritje vjetore prej 2.3 përqind (figura 39).

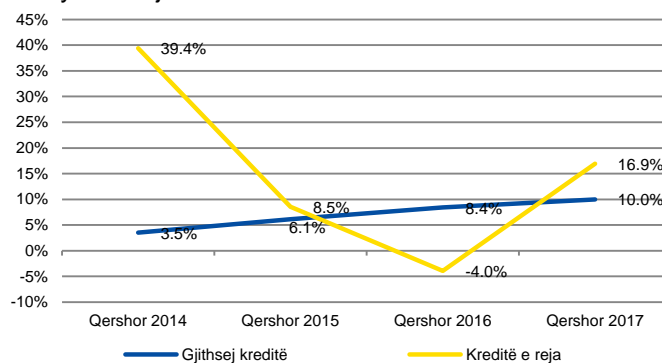
Në kuadër të kredive të reja ndaj ndërmarrjeve, kreditë investuese, që përfaqësojnë pjesën më të madhe të këtyre kredive (52.3 përqind), shënuan rritje vjetore prej 15.3 përqind. Ndërsa, kreditë jo-investuese, të cilat në qershor 2017 përfaqësuan 38.2 përqind të kredive të reja ndaj ndërmarrjeve, shënuan rritje vjetore prej 46.0 përqind. Pjesa tjetër e kredive të reja të lëshuara për ndërmarrjet përfaqësohet nga kreditë me kushte favorizuese.

Figura 36. Struktura e kredive sipas afatit të maturimit për ndërmarrje dhe ekonomi familjare

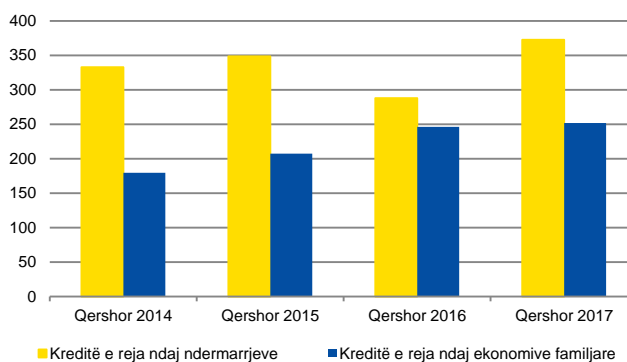
Burimi: BQK (2017)

Figura 37. Gjithsej kreditë dhe kreditë e reja, ndryshimi vjetor

Burimi: BQK (2017)

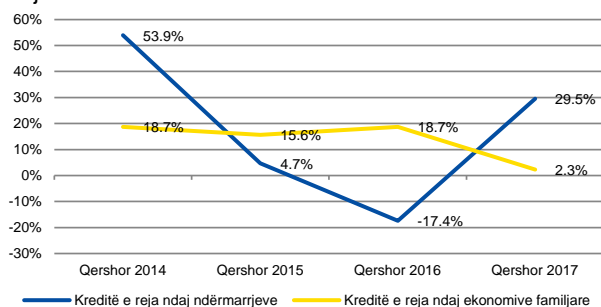
Figura 38. Kreditë e reja, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

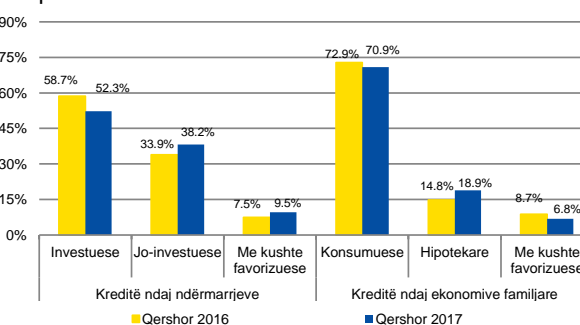
Struktura e kredive të reja ndaj ekonomive familjare vazhdon të dominohet me 70.9 përqind nga kreditë konsumuese, të cilat shënuan rënie të lehtë vjetore prej 0.4 përqind në gjysmën e parë të vitit 2017 (rritje prej 19.4 përqind deri në qershor 2016) (figura 40). Ndërsa, kreditë e reja hipotekare shënuan rritje të theksuar vjetore gjatë kësaj periudhe, për 30.7 përqind krahasuar me rritjen prej 10.6 përqind deri në qershor 2016.

Figura 39. Kreditë e reja sipas sektorëve, ndryshimi vjetor

Burimi: BQK (2017)

Figura 40. Kreditë e reja sipas sektorëve dhe qëllimit të përdorimit

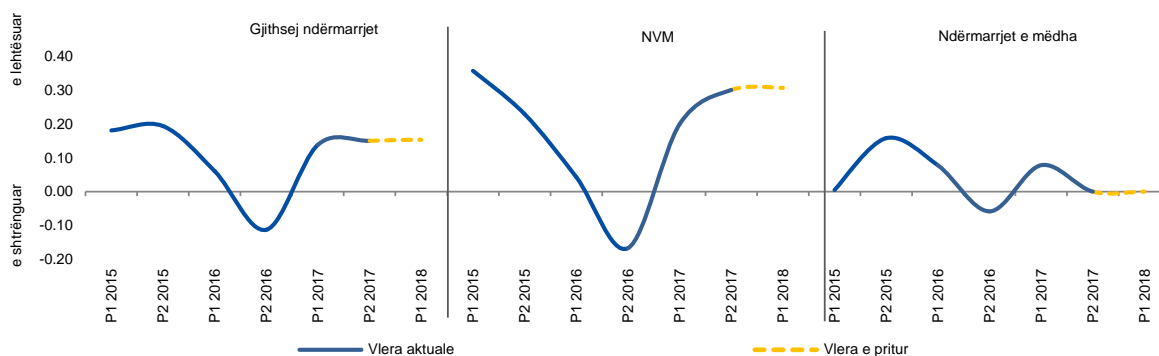
Burimi: BQK (2017)

Efekti i kredive të reja të lëshuara gjatë këtij gjashtëmujori në rritjen e gjithsej stokut të kredive është zvogëluar nga vlera e kredive të shlyera (write-offs) si dhe kredive të kthyera gjatë periudhës. Përderisa kreditë e shlyera (write-offs) e kanë zvogëluar efektin e rritjes së kredive të reja në rritjen e gjithsej stokut të kredive për 1.7 përqind, kreditë e kthyera e zvogëluar këtë efekt për 63.5 përqind.

Anketa e Kreditimit Bankar¹⁰

Rezultatet e fundit të Anketës së Kreditimit Bankar¹¹ pasqyrojnë zhvillimet në aktivitetin e kreditimit bankar gjatë periudhës mars - gusht 2017 (referuar si P2 2017)¹², si dhe pritjet për aktivitetin kreditues në periudhën shtator 2017 – shkurt 2018 (referuar si P1 2018).

Figura 41. Standardet kreditore të aplikuar në vlerësimin e aplikacioneve të ndërmarrjeve

Burimi: BQK (2017)

Dinamika e aktivitetit kreditues për **ndërmarrjet** gjatë kësaj periudhe, sipas anketës së

¹⁰ Anketa e Kreditimit Bankar realizohet nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës me bankat që operojnë në Kosovë. Anketa realizohet dy herë në vit, duke përfshirë periudhën mars – shtator dhe periudhën tetor – shkurt.

¹¹ Përgjigjet e bankave individuale janë agreguar duke përdorur peshën përkatese të çdo banke në gjithsej portfolion kreditore të sektorit bankar. Vlerat pozitive e indeksit të standardeve kreditore tregojnë lehtësim dhe vlerat negative tregojnë shtrëngim. Gjithashtu, vlerat pozitive e indeksit të kërkesës për kredi tregojnë rritje të kërkesës dhe vlerat negative tregojnë rënie.

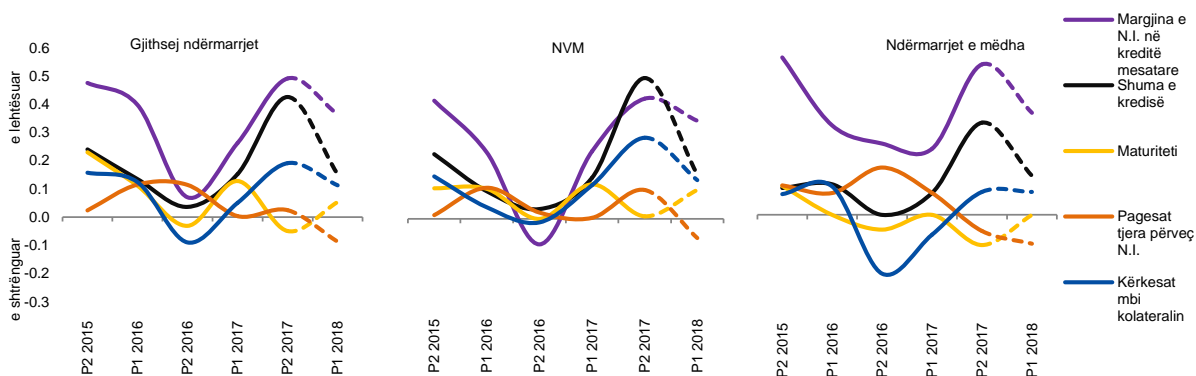
¹² Periudhës shtator – shkurt i referohemi si 'periudha e parë' – P1, ndërsa periudhës mars – gusht i referohemi si 'periudha e dytë' – P2.

kreditimit bankar, rezulton të jetë ndikuar pozitivisht nga si nga ana e ofertës kreditore ashtu edhe nga kërkesa për kredi.

Në kuadër të ofertës kreditore, bankat raportuan se kanë lehtësuar standardet e aplikuar gjatë vlerësimit të aplikacioneve të ndërmarrjeve për kredi. Në kuadër të kredive për ndërmarrjet, standardet kreditore për NVM-të u lehtësuan përderisa standardet për ndërmarrjet e mëdha mbetën të pandryshuara.

Për periudhën shtator 2017 – shkurt 2018, bankat deklaruan që presin lehtësim të mëtutjeshëm të standardeve kreditore për NVM-të, ndërsa për ndërmarrjet e mëdha standardet pritet të mbesin edhe më tutje të pandryshuara (figura 41).

Figura 42. Rregullat dhe kushtet e aplikuar për kreditë ndaj ndërmarrjeve

*Vizat e ndërprera paraqesin vlerën e pritur respektive për periudhën shtator 2017 - shkurt 2018 (P1 2018)
Burimi: BQK (2017)

Në kuadër të ofertës kreditore, bankat po ashtu raportuan të kenë lehtësuar kushtet dhe rregullat e kreditimit për ndërmarrjet. Bankat lehtësuan kushtet e kreditimit kryesisht përmes uljes së normës mesatare të interesit, rritjes së madhësisë së kredive të aprovuara dhe zvogëlimit të kërkesës për kolateral si për NVM-të ashtu edhe për ndërmarrjet e mëdha. Ndërsa, kushtet të cilat u shtrënguan deri në një masë kundrejt kredive për ndërmarrjet e mëdha është zvogëlimi i maturitetit dhe rritja e ngarkesave tjera përveç normës së interesit (figura 42).

Për periudhën shtator 2017 – shkurt 2018, bankat presin lehtësim të kushteve në përgjithësi, përveç shtrëngim të lehtë në një prej kushteve të kreditimit për të dy kategoritë e ndërmarrjeve. Më konkretisht, si për NVM-të ashtu edhe për ndërmarrjet e mëdha bankat deklaruan rritje të ngarkesave të tjera përveç normës së interesit. Gjithsesi, norma mesatare e interesit në kredi për të dy kategoritë pritet të vazhdoj trendin rënës, po ashtu madhësia e shumës së kredive të aprovuara pritet të rritet për të dy kategoritë.

Faktori kryesor, i deklaruar nga bankat, që ndikoi në lehtësimin e standardeve kreditore ishte rritja e konkurrencës në tregun kreditor në vend, ulja e kredive jo-performuese dhe perspektiva pozitive e bankës dhe sektorit në tërësi.

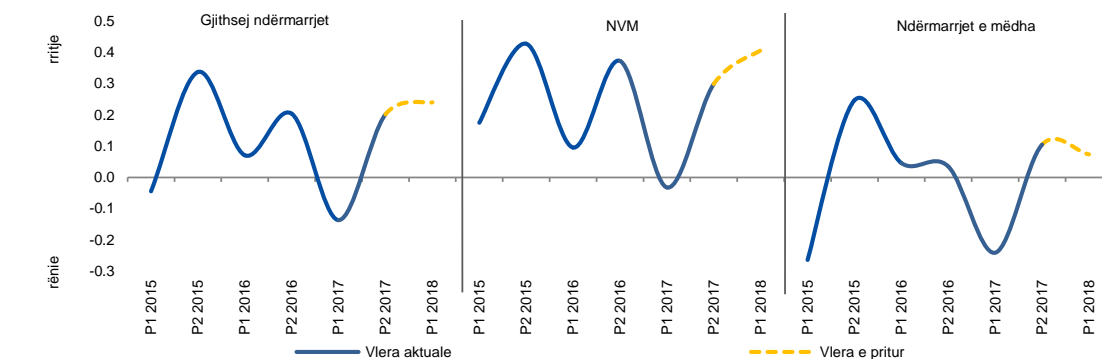
Gjatë periudhës raportuese, bankat deklaruan rritje të kërkesës për kredi nga ndërmarrjet gjë që përkon edhe me ofertën kreditore të lehtësuar. Kërkesa për kredi ishte më e lartë veçanërisht nga NVM-të, përderisa ndërmarrjet e mëdha kishin rritje të kërkesës deri në një masë (figura 43).

Në kuadër të kërkesës për kredi nga ndërmarrjet, pati rritje të kërkesës për financimin e inventarëve dhe kapitalit punues si dhe për financimin e investimeve fikse deri në një masë.

Për periudhën shtator 2017 – shkurt 2018, bankat presin rritje të kërkesës për kredi dukshëm më të lartë nga NVM-të për dallim nga ndërmarrjet e mëdha (figura 43).

Në kuadër të kërkesës për kredi, bankat raportuan për përmirësim të cilësisë së aplikacioneve të pranuar nga ndërmarrjet e mëdha, përderisa cilësia e aplikacioneve nga NVM-të mbeti pothuajse e pandryshuar.

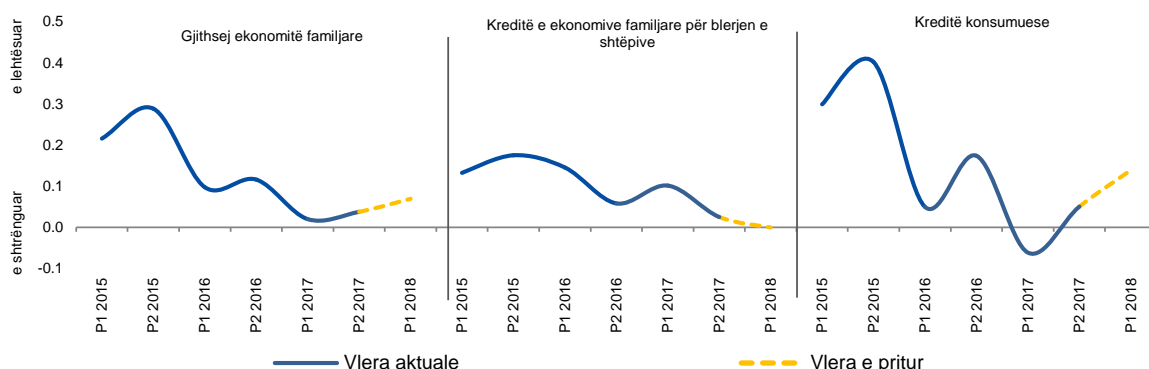
Figura 43. Kërkesa për kredi nga ndërmarrjet

Burimi: BQK (2017)

Rritja më e vogël e kredive të reja për **ekonomitë familjare** gjatë periudhës raportuese krahas atyre të ndërmarrjeve, sipas anketës së kreditimit bankar, u ndikua deri në një masë nga ana e ofertës kreditore përderisa kërkesa për kredi kishte rritje të theksuar. Konkretisht, standardet kreditore deri në një masë të lehtësuara u aplikuan për kreditë konsumuese, ndërsa standardet kreditore të aplikuara nga bankat gjatë vlerësimit të aplikacioneve të ekonomive familjare për blerjen e shtëpive mbetën pothuajse të pandryshuara (figura 44).

Figura 44. Standardet kreditore të aplikuara në vlerësimin e aplikacioneve nga ekonomitë familjare

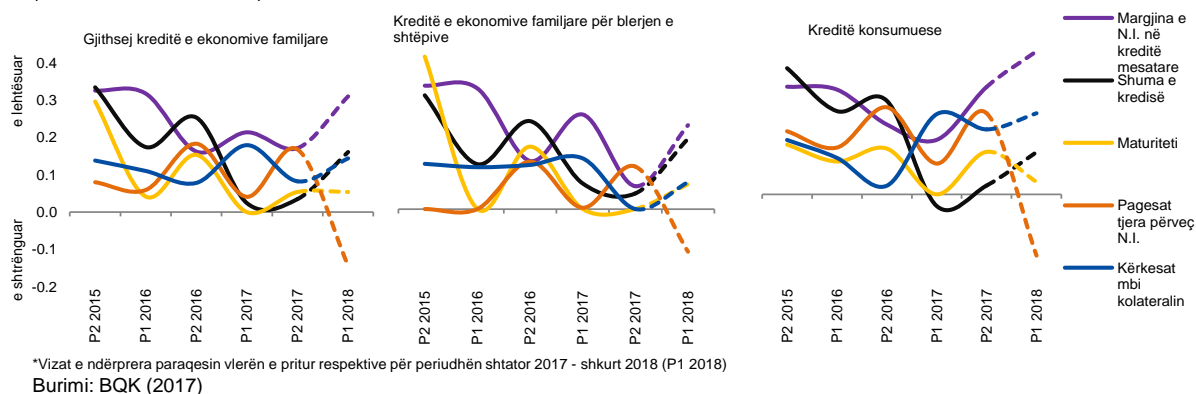
Burimi: BQK (2017)

Bankat presin ecuri të ngjashme të standardeve kreditore edhe në gjashtë muajt e ardhshëm (shtator 2017 – shkurt 2018) ku lehtësim pritet të ketë për kreditë konsumuese dhe standarde kreditore të pandryshuara për kreditë për blerjen e shtëpive.

Përmirësim të kushteve të kreditimit për ekonomitë familjare gjatë periudhës raportuese kishte për të dy kategoritë e kredive, e në veçanti për kreditë konsumuese. Kushtet për kreditë konsumuese kryesisht u përmirësuan përmes uljes së normës mesatare të interesit, zvogëlimit të ngarkesave tjera përveç normës së interesit, zvogëlimit të kërkesës për kolateral dhe zgjatjes së afatit të maturimit për kredi. Ndërsa, te kreditë për blerjen e shtëpive ky lehtësim u realizua kryesisht përmes zvogëlimit të ngarkesave tjera përveç normës së interesit, dhe uljes së normave të interesit për kreditë (figura 45).

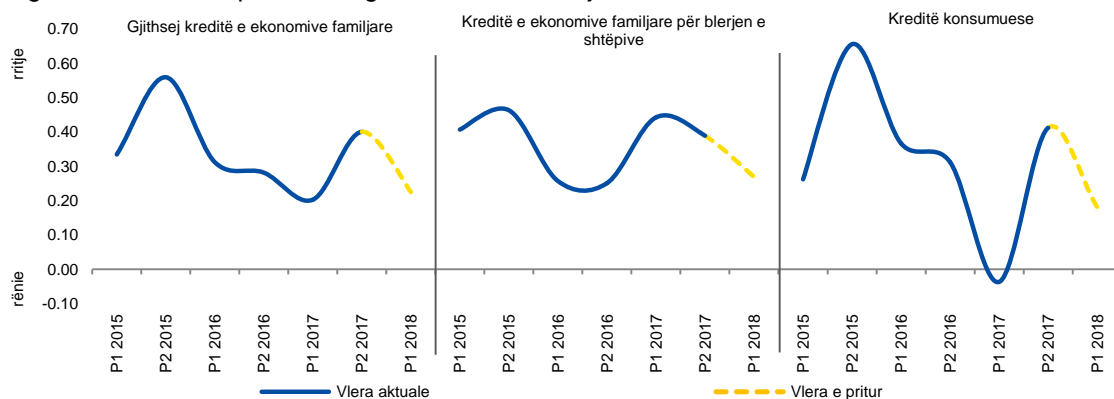
Në gjashtë muajt e ardhshëm, bankat kanë deklaruar se presin që kushtet e kreditimit të lehtësohen në përgjithësi për ekonomitë familjare, veçanërisht për kreditë konsumuese kryesisht përmes uljes së normës së interesit dhe zvogëlimit të kërkesës për kolateral.

Figura 45. Rregullat dhe kushtet e aplikuara për kreditë ndaj ekonomive familjare (mars – shtator 2016)

Rritja e konkurrencës në tregun kreditor dhe qasja e favorshme në financim nga ana e bankave ishin ndër faktorët kryesor që ndikuan në lehtësimin e standardeve kreditore.

Figura 46. Kërkesa për kredi nga ekonomitë familjare

Bankat raportuan rritje të theksuar të kërkesës për kredi si për kreditë konsumuese ashtu edhe për blerjen e shtëpive nga ekonomitë familjare (figura 46). Kërkesa e rritur nga ekonomitë familjare për kreditë konsumuese i atribuohet kërkesës së rritur për financimin e shpenzimeve tjera përveç blerjes së shtëpive dhe rritjes së besueshmërisë së konsumatorëve. Ndërsa, përveç faktorit të fundit të përmendur në rritjen e kërkesës për blerjen e shtëpive kanë ndikuar edhe zhvillimet pozitive në tregun e pasurive të patundshme bazuar në vlerësimin e ASK-së mbi rritjen e pjesëmarrjes së sektorit të ndërtimitarisë dhe afarizmit me pasuri të patundshme në gjithsej BPV gjatë gjashtëmujorit të parë. Gjithashtu, cilësia e aplikacioneve të pranuar, si për kredi konsumuese ashtu edhe për kredi për blerje të shtëpive, rezultojnë të jetë përmirësuar.

Për periudhën shtator 2017 – shkurt 2018, bankat presin rritje të kërkesës për kredi nga të dy kategoritë e ekonomive familjare, veçanërisht për kreditë për blerjen e shtëpive.

Sa i përket afatit kohor, si kreditë afatshkurtra ashtu edhe kreditë afatgjata kanë qenë të ndikuara pozitivisht nga ana e ofertës kreditore. Këto rezultate janë në linjë me ecuritë e kërkesës për kredi nga ana e ekonomive familjare.

Bankat deklaruan për rritje të gjithsej financimit në periudhën raportuese, më saktësisht si burim kryesor të financimit i deklaruan depozitat e transferueshme, e veçanërisht depozitat e nga ekonomitë familjare. Ngjashëm, bankat presin rritje të financimit përmes depozitave të ekonomive familjare dhe depozitave të ndërmarrjeve, mirëpo për dallim nga gjashtëmujori i kaluar pritjet rritje e financimit nga mjetet me afat maturimi më të gjatë.

6.2.2. Detyrimet dhe burimet vetanake

Struktura e detyrimeve të sektorit bankar dominohet nga depozitat, të cilat përbëjnë 78.7 përqind të gjithëj detyrimeve dhe burimeve vetanake, dhe rrjedhimisht vazhdojnë të jenë burimi kryesor i financimit të aktiviteteve të sektorit bankar (tabela 3). Po ashtu, burim tjetër mjaft i rëndësishëm i financimit të sektorit bankar vazhdon të jetë ekuiteti (burimet vetanake), që në qershor 2017 shënoi rritje, kryesisht si rezultat i rritjes së profitit të akumuluar dhe të realizuar gjatë kësaj periudhe.

Tabela 3. Struktura e detyrimeve dhe burimeve vetanake të sektorit bankar

Përshkrimi	Qershor 2014		Qershor 2015		Qershor 2016		Qershor 2017	
	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)	Milionë euro	Pjesëmarrja (%)
Bilanci nga bankat tjera	29.9	1.0%	55.6	1.7%	90.2	2.6%	88.4	2.4%
Depozitat	2,421.0	79.1%	2,574.6	78.7%	2,692.8	78.5%	2,887.8	78.7%
Huatë tjera	17.9	0.6%	13.1	0.4%	18.7	0.5%	16.9	0.5%
Detyrimet tjera	243.4	8.0%	229.3	7.0%	189.1	5.5%	183.1	5.0%
Borxhi i ndërvarur	57.3	1.9%	47.3	1.4%	38.1	1.1%	38.3	1.0%
Burimet vetanake	289.9	9.5%	349.7	10.7%	402.6	11.7%	456.7	12.4%
Gjithëj detyrimet dhe burimet vetanake	3,059.5	100%	3,269.6	100%	3,432.1	100%	3,671.2	100%

Burimi: BQK (2017)

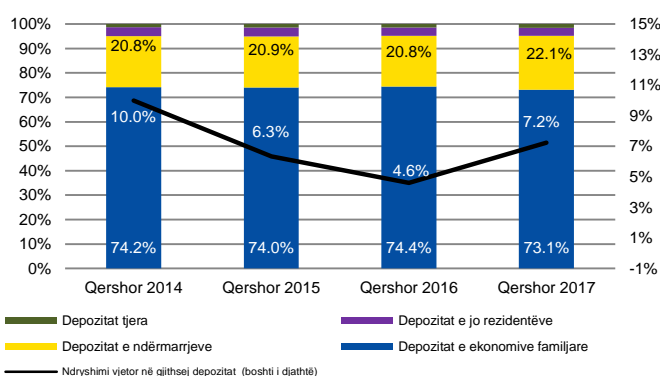
Kategoria e bilancit nga bankat komerciale, që përfaqëson vetëm 2.4 përqind të financimit të aktivitetit të bankave që operojnë në Kosovë, shënoi rënie vjetore prej 2.4 përqind në qershor 2017 (rritje vjetore prej 62.2 përqind në qershor 2016). Kategoria e borxhit të ndërvarur, që ka pjesëmarrje shumë të ulët prej 1.0 përqind në financimin e aktivitetit të bankave, shënoi rritje të lehtë vjetore prej 0.4 përqind. Kategoritë e huave tjera dhe të detyrimeve tjera, që po ashtu kanë përfaqësim mjaft të ulët në gjithëj financimin e aktiviteteve të bankave, u karakterizuan me rënie vjetore prej 9.9 përqind, përkatësisht 3.2 përqind në qershor 2017.

Depozitat

Depozitat u karakterizuan me shkallë të përshpejtuar të rritjes për dallim nga dy vitet paraprake. Vlera e gjithëj depozitave arriti në 2.89 miliardë euro në qershor 2017, duke shënuar rritje vjetore prej 7.2 përqind (4.6 përqind në qershor 2016).

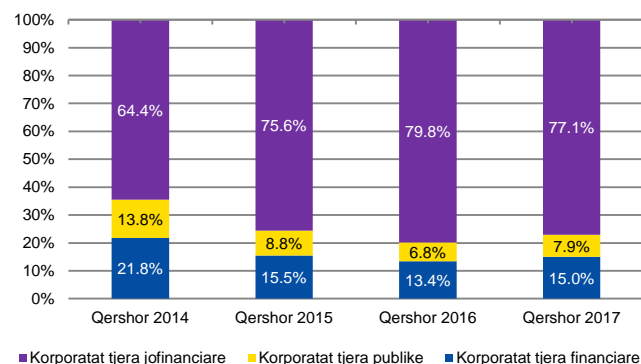
Në qëndrueshmërinë e rritjes së depozitave kryesisht ka kontribuar rritja e depozitave të ekonomive familjare, të cilat njëherësh konsiderohen burim më i qëndrueshëm i financimit në raport me kanalet tjera të financimit. Depozitat e ekonomive familjare, të cilat përbëjnë 73.1 përqind të gjithëj depozitave, shënuan rritje vjetore prej 5.4 përqind (5.2 përqind në qershor 2016) (figura 47). Kategoria e dytë më e rëndësishme e depozitave (22.1 përqind e gjithëj

Figura 47. Struktura e depozitave të sektorit bankar

Burimi: BQK (2017)

Figura 48. Struktura e depozitave të ndërmarrjeve

Burimi: BQK (2017)

depozitave), gjegjësisht depozitat e ndërmarrjeve, shënuan një rritje të përshpejtuar vjetore prej 14.1 përqind (3.7 përqind në qershor 2016).

Në strukturën e depozitave të ndërmarrjeve, në gjysmën e parë të vitit 2017 është vënë re një rritje e peshës së depozitave të korporatave tjera financiare dhe korporatave publike. Në anën tjetër, depozitat e korporatave tjera jofinanciare (ndërmarrjet private) zvogëluan pjesëmarrjen e tyre në gjithsej depozitat e ndërmarrjeve (figura 48).

Depozitat e korporatave tjera financiare dhe atyre publike shënuan rritje të përshpejtuar vjetore prej 27.5 përqind përkatësisht 33.5 përqind, ndërsa depozitat e korporatave tjera jofinanciare shënuan ritëm të rritjes prej 10.2 përqind.

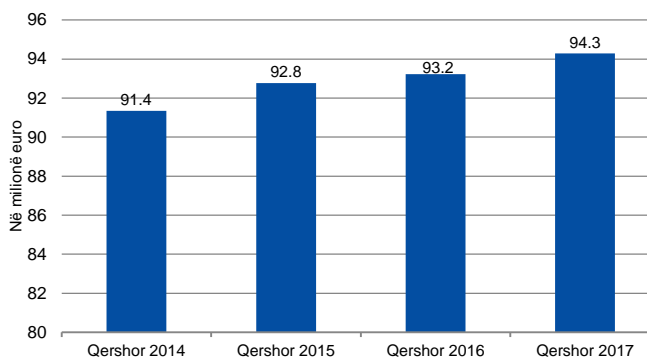
Në pjesën e mbetur të gjithsej depozitave përfshihen depozitat e jorezidentëve me pjesëmarrje prej 3.3 përqind dhe depozitat tjera (qeveria dhe organizatat tjera jo-qeveritare) me pjesëmarrje prej 1.6 përqind. Depozitat e jorezidentëve shënuan rritje vjetore prej 1.1 përqind krahasuar me rritjen për 0.5 përqind në qershor të vitit paraprak (figura 49). Ndërsa, depozitat tjera u karakterizuan me rritje të theksuar vjetore prej 20.6 përqind si rezultat i rritjes së depozitave të institucioneve qeveritare dhe organizatave joqeveritare në bankat komerciale.

Struktura e depozitave sipas afatit të maturimit

Struktura e depozitave sipas afatit të maturimit dominohet nga depozitat e transferueshme, të cilat në qershor 2017 rritën pjesëmarrjen, për dallim nga depozitat e afatizuara dhe atyre të kursimit të cilat zvogëluan pjesëmarrjen në gjithsej depozitat e sektorit (figura 50). Këto zhvillime në strukturën e depozitave mund t'i atribuohen deri në një masë nivelit të ulët të normave të interesit në depozita që ka mbizotëruar në treg.

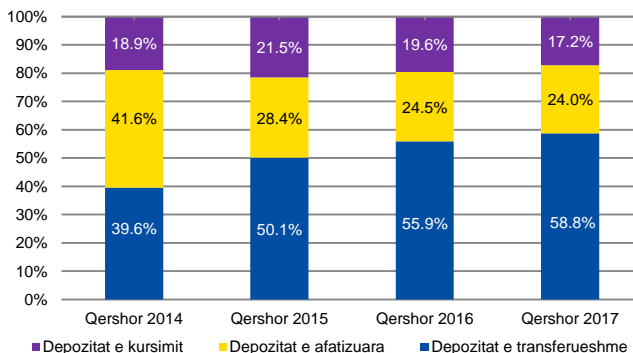
Në qershor 2017, depozitat e transferueshme shënuan rritje vjetore prej 12.8 përqind, përderisa depozitat e afatizuara ndërprejnë trendin rënës që karakterizoi këtë kategori në tri periudhat paraprake, duke shënuar rritje vjetore prej 5.0 përqind. Në anën tjetër, depozitat e kursimit u zvogëluan për 5.7 përqind në qershor 2017 krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar. Në rritjen e

Figura 49. Depozitat e jo-rezidentëve

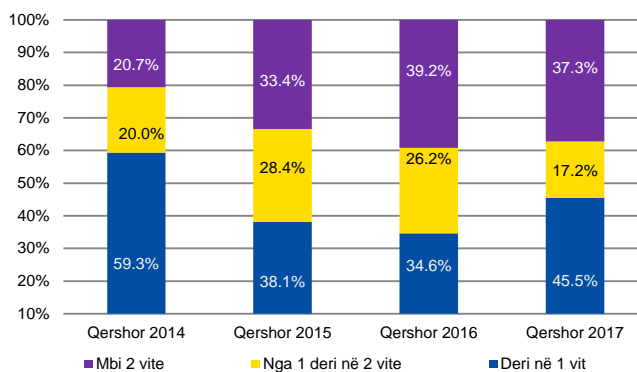
Burimi: BQK (2017)

Figura 50. Struktura e depozitave sipas afatit të maturimit

Burimi: BQK (2017)

Figura 51. Struktura e depozitave të afatizuara

Burimi: BQK (2017)

depozitave të afatizuara kontribuan depozitat e afatizuara të ndërmarrjeve, të cilat u rritën për 20.2 përqind, përderisa depozitat e afatizuara të ekonomive familjare shënuan rritje për 0.2 përqind. Rritja e depozitave të bizneseve, fondeve pensionale dhe kompanive të sigurimit ndikuan në zgjerimin e theksuar të depozitave të afatizuara në kuadër të ndërmarrjeve, të cilat ndër tjera janë ndikuar edhe nga normat më të favorshme të interesit në këtë kategori. Ndërsa, përkundër rritjes së lehtë të normave të interesit në depozitat e afatizuara për ekonomi familjare, rritja e depozitave të afatizuara të këtij sektori ishte e ulët.

Vlen të theksohet se në kuadër të strukturës së depozitave të afatizuara, në qershor 2017 është vënë re një rënie e depozitave të afatizuara me afat më të gjatë maturimi (figura 51). Krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit paraprak, në qershor 2017 është regjistruar rritje e theksuar prej 39.2 përqind e depozitave me afat të shkurtër maturimi 'deri në 1 vit', si dhe rritje e ngadalësuar e depozitave me afat maturimi 'mbi 2 vite' (0.7 përqind). Kurse, depozitat me afat maturimi 'mbi 1 deri në 2 vite' për të dytin vit me radhë shënuan rënie (prej 30.5 përqind në qershor 2017 dhe 16.5 përqind në qershor 2016).

6.2.3. Normat e Interesit

Norma mesatare e interesit në kredi vazhdoi trendin rënës edhe gjatë gjysmës së parë të vitit 2017. Kurse, norma mesatare e interesit në depozita shënoi rritje të lehtë për të tretin vit me radhë. Norma mesatare e interesit për kreditë e reja zbriti në 6.8 përqind nga 7.2 përqind sa ishte në qershor të vitit 2016, përderisa norma mesatare e interesit në depozita u ngrit për 0.1 pikë përqindje në 1.1 përqind. Rënia më e theksuar e normës së interesit në kredi u reflektua në zvogëlim të diferencës në mes të normës së interesit në kredi dhe normës së interesit në depozita në 5.7 përqind, nga 6.2 përqind sa ishte në qershor të vitit 2016 (figura 52).

Figura 52. Norma mesatare e interesit

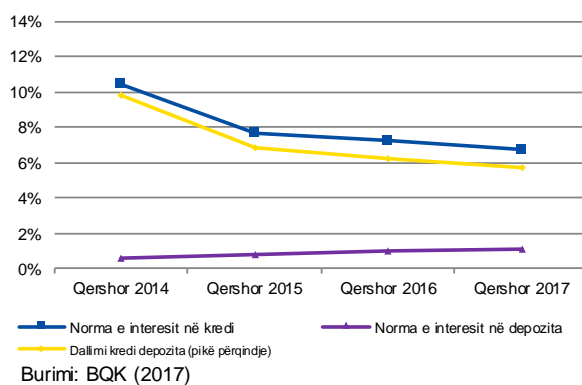
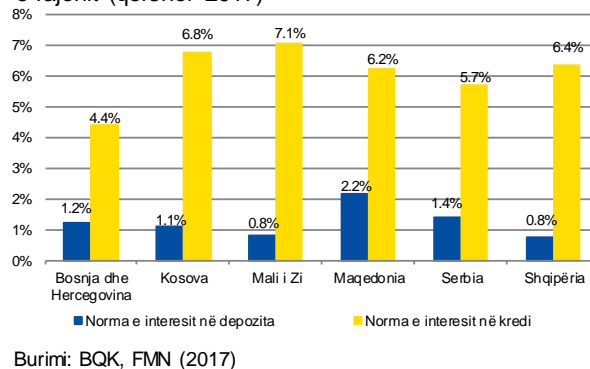

Figura 53. Normat e interesit në Kosovë dhe vendet e rajonit (qershor 2017)

Rënia e theksuar e normave të interesit në kredi në sektorin bankar të Kosovës gjatë tri viteve të fundit, ka ndikuar në përafrimin me normat të cilat ofrohen si në kredi dhe depozita në vendet e rajonit (figura 53).

Normat e interesit në kredi

Rënia në nivel të sektorit bankar e normave të interesit u ndikua nga rënia e normës mesatare të interesit si në kreditë ndaj ndërmarrjeve ashtu edhe ndaj ekonomive familjare. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve zbriti në 6.6 përqind (figura 54). Pothuajse të gjitha kategoritë e kredive të reja ndaj ndërmarrjeve u karakterizuan me rënie të normave të interesit.

Norma mesatare e interesit për kreditë jo-investuese zbriti në 6.3 përqind, përderisa për kreditë investuese mbeti në 6.7 përqind, ngjashëm me periudhën paraprake (figura 54).

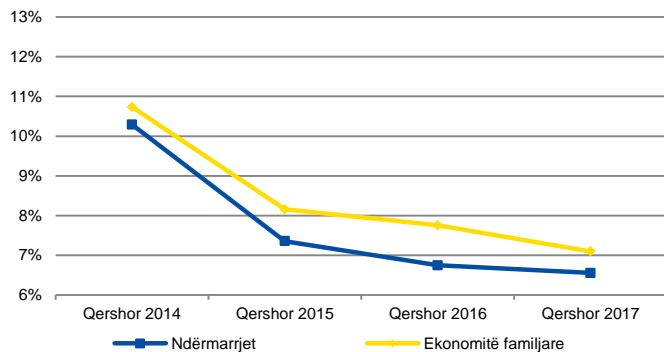
Sipas afatit të maturimit, normat e interesit u zvogëluan për kategoritë e kredive afatmesëm, ‘mbi 1 deri në 2 vite’ si dhe ‘mbi 2 deri në 5 vite’, kurse u rritën për kreditë me afat maturimi ‘deri në 1 vit’ dhe ato ‘mbi 5 vite’. Kategoria e kredive me afat maturimi ‘mbi 2 deri në 5 vite’ shënoi rënien më të theksuar, nga 7.5 përqind në 6.7 përqind në qershor 2017. Kurse, kategoria e kredive me afat maturimi ‘mbi 5 deri në 10 vite’ shënoi rritjen më të lartë vjetore, në 6.8 përqind në qershor 2017 nga 5.6 përqind në qershor 2016 (figura 55).

Me rënie të normave të interesit u karakterizuan kategoritë më të rëndësishme të kredive sipas veprimtarive ekonomike. Rënia më e theksuar e normës së interesit ishte në kreditë ndaj sektorit të bujqësisë, në 6.1 përqind, pasuar nga kreditë ndaj sektorit të industrisë që në qershor 2017 kishin një mesatare të interesit prej 6.2 përqind. Kreditë ndaj sektorit të shërbimeve shënuan rënie të lehtë në 6.7 përqind. Kurse, kreditë ndaj sektorëve tjerë, ishin e vetmja kategori e cila shënoi rritje në 6.7 përqind në qershor 2017 (figura 55).

Sa i përket kredive ndaj ekonomive familjare, norma mesatare e interesit u zvogëluar në 7.1 përqind nga 7.8 përqind sa ishte në qershor të vitin 2016. Zvogëlimi më i theksuar i normës së interesit u regjistrua te kreditë konsumuese, në 7.4 përqind në qershor 2017. Ndërsa, në kreditë hipotekare norma e interesit u zvogëluar në 5.8 përqind në qershor 2017 (figura 56).

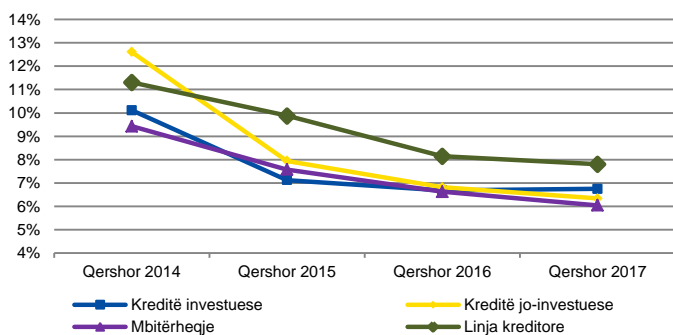
Në kuadër të kredive hipotekare, kreditë me maturim më afatgjatë kishin norma më të favorshme të interesit krahasuar me ato afatshkurtra. Norma më e ulët e interesit prej 5.0 përqind u regjistrua në kreditë hipotekare me afat maturimi ‘mbi 10 vite’, ndërsa më e larta prej 7.6 përqind u regjistrua në ato me afat maturimi ‘mbi 1 deri në 2 vite’.

Figura 54. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve dhe ekonomive familjare

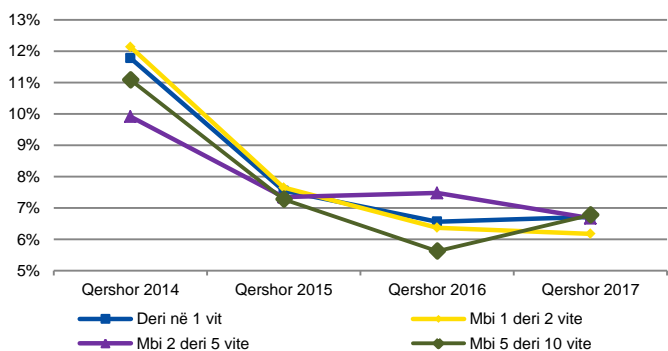
Burimi: BQK (2017)

Figura 55. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve, sipas qëllimit

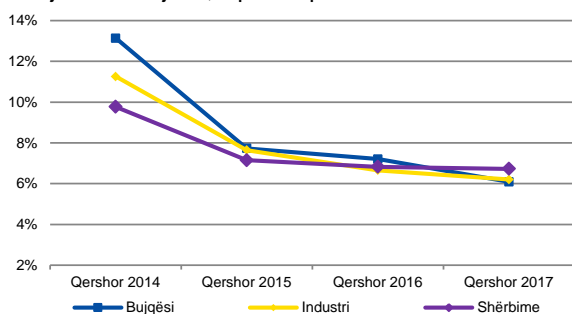
Burimi: BQK (2017)

Figura 56. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve, sipas maturimit

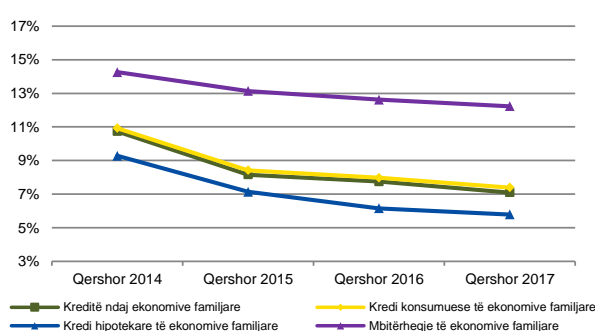
Burimi: BQK (2017)

Figura 57. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve, sipas veprimtarisë ekonomike

Burimi: BQK (2017)

Figura 58. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare, sipas qëllimit

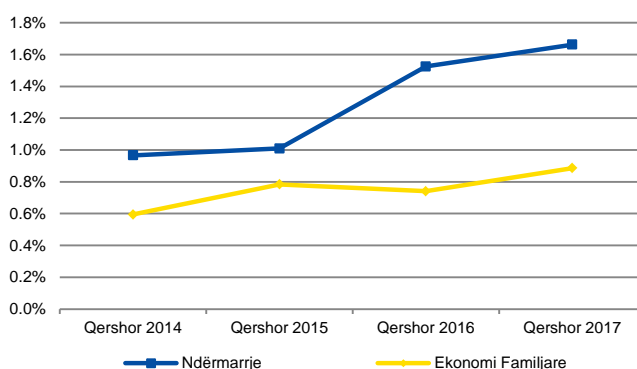

Burimi: BQK (2017)

Normat e interesit në depozita

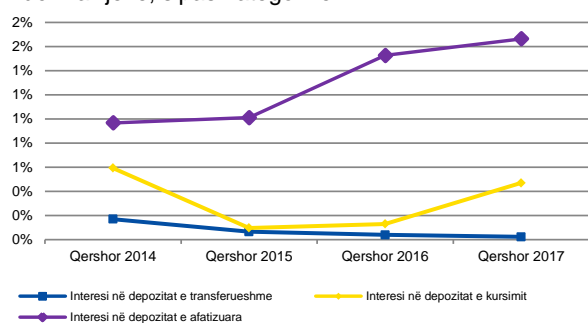
Norma mesatare e interesit në depozita u rrit lehtësisht në 1.1 përqind nga 1.0 përqind një vit më parë. Trendi rritës i normës së interesit në gjithsej depozitat kryesisht u diktua nga rritja e normës së interesit në depozitat e afatizuara si të ekonomive familjare po ashtu edhe ato të ndërmarrjeve (figura 59). Normat e interesit në depozitat e ndërmarrjeve vazhdojnë të qëndrojnë në nivel më të lartë krahasuar me ato të ekonomive familjare. Niveli më i qëndrueshëm i depozitave të ekonomive familjare, kundrejt atyre të ndërmarrjeve, mund të ketë ndikuar që bankat të ofrojnë norma më të favorshme për të tërhequr depozitat e këtyre të fundit.

Figura 59. Norma mesatare e interesit në depozita

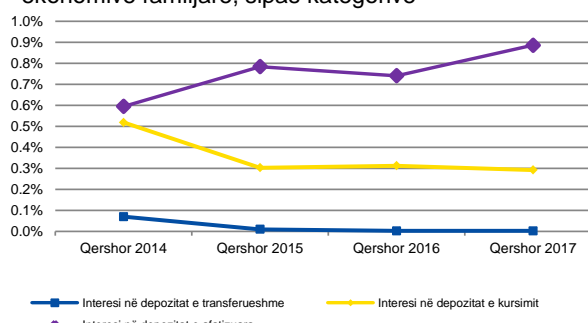
Burimi: BQK (2017)

Figura 60. Norma mesatare e interesit në depozitat e ndërmarrjeve, sipas kategorive

Burimi: BQK (2017)

Figura 61. Norma mesatare e interesit në depozitat e ekonomive familjare, sipas kategorive

Burimi: BQK (2017)

Norma mesatare e interesit në depozitat e ndërmarrjeve u rrit në 1.7 përqind. Rritja e normës së interesit, ndër tjera, mund të jetë reagim i bankave për të stimuluar rritjen e depozitave të ndërmarrjeve. Niveli i normës së interesit në depozitat e ndërmarrjeve u diktua nga norma e interesit në depozitat e afatizuara, të cilat në qershor 2017 shënuan normën më të lartë të interesit prej 1.7 përqind. Në depozitat e kursimeve, norma e interesit u rrit në 0.5 përqind (figura 60). Norma e interesit në depozitat e ekonomive familjare u rrit në 0.9 përqind nga 0.7 përqind në qershor 2016 (figura 61). Rritja e lehtë e normës mesatare të interesit në depozita

reflekton rritjen e normës së interesit në depozitat e afatizuara ngase depozitat tjera bartin interes shumë të ulët (figura 61).

Në kuadër të depozitave të afatizuara të ekonomive familjare, norma më e ulët e interesit prej 0.3 përqind u regjistrua në depozitat me afat maturimi ‘mbi 3 deri në 6 muaj’, përderisa ajo më e larta prej 1.7 përqind u regjistrua në depozitat me afat maturimi ‘mbi 2 vite’, përkundër faktit që norma e interesit për këtë kategori të depozitave pati rënien prej 0.13 pikë përqindje.

6.3. Performanca e Sektorit Bankar

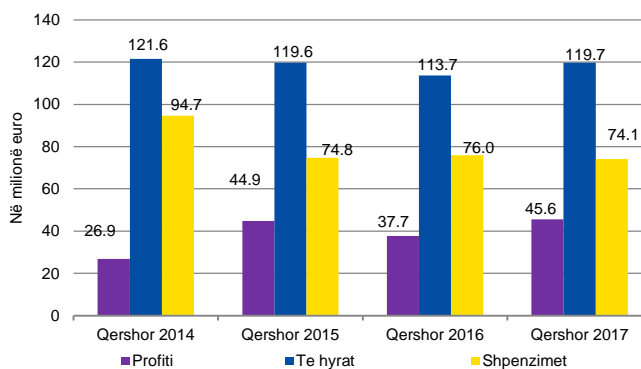
Performanca e sektorit bankar vazhdoi të jetë pozitive duke kontribuar në ruajtjen e stabilitetit financiar dhe ekonomik të vendit. Profiti i sektorit në qershor 2017 arriti në 45.6 milionë euro, që paraqet rritje vjetore prej 20.8 përqind (figura 62). Të hyrat nga jo interesi shënuan rritje më të theksuar duke dhënë kontributin kryesor në rritjen e profitit, i cili gjithashtu u mbështet nga rënia e shpenzimeve për provizionet për humbjet nga kreditë dhe shpenzimet e interesit.

Të hyrat

Të hyrat e sektorit bankar shënuan rritje për dallim nga katër vitet e fundit ku kanë ndjekur trend rënës. Vlera e të hyrave të akumuluarra deri në qershor 2017 ishte 119.7 milionë euro, që korrespondon me rritje vjetore prej 5.2 përqind. Rritja e gjithsej të hyrave u ndikua nga të hyrat nga jo interesi të cilat shënuan rritje vjetore prej 32.3 përqind. Të dy komponentët e të hyrave nga jo interesi kontribuan në rritje, me theks të veçantë të hyrat tjera operative të cilat pothuajse pesëfishuan vlerën në krahasim me një vit më parë.

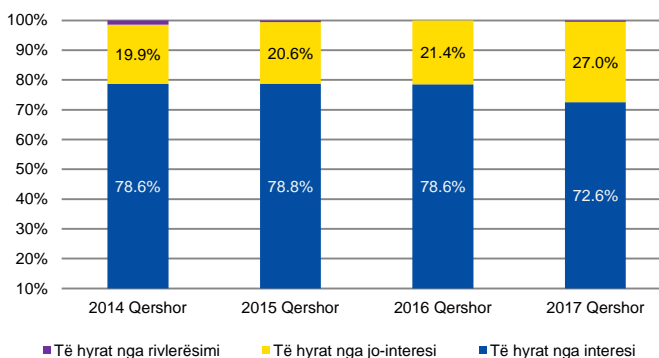
Ndërsa, kategoria e parë e të hyrave, që janë të hyrat nga interesi, shënuan rënie vjetore prej 2.8 përqind (figura 63). Rënia e vazhdueshme e normës së interesit në kredi gjatë viteve të fundit ka ndikuar që të hyrat nga interesi nga kreditë të bien për 1.2 përqind. Me rënie u karakterizuan edhe kategoritë tjera të të hyrave nga interesi, si të hyrat nga interesi nga plasmanët me bankat dhe nga interesi nga letrat me vlerë, si refleksion i ambientit të përgjithshëm të normave të ulëta të interesit të cilat kanë vazhduar edhe më tej rënien.

Figura 62. Performanca financiare e sektorit bankar

Burimi: BQK (2017)

Figura 63. Struktura e të hyrave të sektorit bankar, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

Shpenzimet

Shpenzimet e sektorit bankar në gjysmën e parë të vitit shënuan rënie për dallim nga viti paraprak që u karakterizua me rritje. Vlera e gjithsej shpenzimeve zbriti në 74.1 milionë euro, duke rezultuar për 2.5 përqind më e ulët. Shpenzimet e interesit dhe ato të jo-interesit, respektivisht shpenzimet për provizioneve për mbulimin e humbjeve të mundshme nga kreditë, ndikuan në gjithsej rënien e shpenzimeve. Ndërsa, shpenzimet e përgjithshme dhe administrative, të cilat dominojnë strukturën e shpenzimeve, shënuan rritje (figura 64).

Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative u rritën për 5.0 përqind, duke reflektuar zhvillimet në shpenzimet e personelit dhe shpenzimet e përgjithshme të cilat u karakterizuan me rritje vjetore prej 5.0, respektivisht 4.8 përqind. Po ashtu, rritje prej 6.0 përqind shënuan shpenzimet e tjera nga jointerisi, të cilat për shkak të peshës së vogël që kanë në gjithsej shpenzimet dhanë kontribut të vogël në ecurinë e shpenzimeve në këtë periudhë.

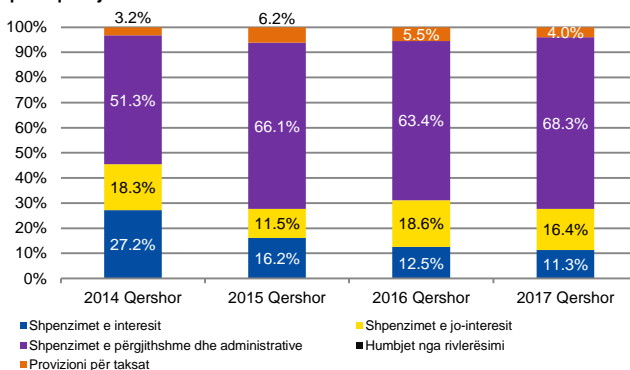
Shpenzimet nga jo interesi u karakterizuan me rënie vjetore (figura 65), si rezultat i rënies së theksuar prej 35.7 përqind të shpenzimeve për provizionet për humbje të kredive. Rënia e vlerës së kredive joperformuese si dhe dyfishimi i vlerës së kredive të shlyera gjatë kësaj periudhe ndikuan në nevojën më të ulët të sektorit për ndarje të provizione për humbje të mundshme të kredive, që është reflektuar në rënien e shpenzimeve të kësaj kategorie.

Përkundër rritjes marginale të mesatares vjetore të normës së interesit në depozita të afatizuara, shpenzimet e interesit vazhduan të zvogëlohen si pasojë e ndikimit më të madh nga ana e depozitave që dominojnë strukturën e depozitave të sektorit, depozitat e transferueshme, për të cilat norma mesatare e interesit u zvogëlua. Rënia vjetore prej 12 përqind e shpenzimeve të interesit reflekton rënien e shpenzimeve për interesin në depozita prej 9.0 përqind dhe për interesin në huamarrje prej 1.0 përqind.

Profitabiliteti dhe efikasiteti

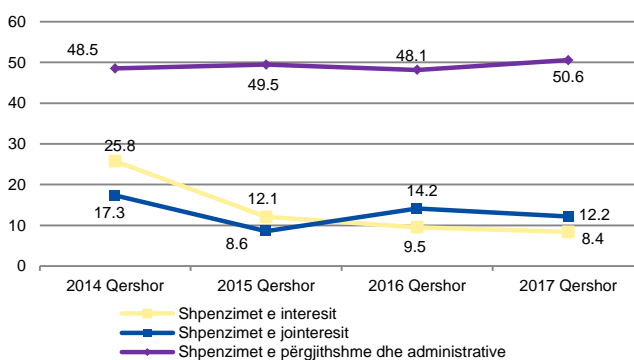
Treguesit e profitabilitetit vazhdojnë të qëndrojnë në nivel të lartë. Si rezultat i rritjes së theksuar të profitit, Kthimi në Mesataren e Aseteve (KMA) arriti në 2.6 përqind, ndërsa Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK) arriti në 21.9 përqind¹³ (figura 66).

Figura 64. Shpenzimet e sektorit bankar, në përqindje

Burimi: BQK (2017)

Figura 65. Vlera e shpenzimeve të sektorit bankar

Burimi: BQK (2017)

¹³ Profiti është para tatimit.

Treguesi i përgjithshëm i efikasitetit, i shprehur përmes raportit të shpenzimeve ndaj të hyrave të përgjithshme, gjithashtu u përmirësua. Ky raport zbriti në 61.9 përqind, si rezultat i rënies së shpenzimeve dhe i rritjes së të hyrave (figura 67). Në tabelën 4 janë të paraqitur disa tregues tjerë të cilët masin efikasitetin e sektorit bankar në krijimin e të hyrave nga asetet (kreditë, letrat me vlerë dhe huadhëniet ndaj bankave tjera), dhe menaxhimin e shpenzimeve (të depozitave, borxhit të ndërvarur dhe huazimeve tjera).

Raporti i të hyrave nga interesi ndaj mesatares së aseteve që sjellin interes ka shënuar rënie të lehtë për 0.3 pikë përqindje. Baza e aseteve që gjenerojnë interes është rritur, mirëpo të hyrat nga interesi kanë rënë si rrjedhojë e rënies së normave të interesit. Raporti i shpenzimeve për interesa ndaj mesatares së detyrimeve që bartin interes ka rënë për 0.1 pikë përqindje, që nënkupton rënien e shpenzimeve të krijuara nga shfrytëzimi i mjeteve të klientëve, kryesisht si rezultat i shpenzimeve mjaft të ulëta të interesit në depozita. Zvogëlimi i normave të interesit në kredi si dhe rritja e lehtë e normave të interesit në depozita ndikuan në rënien e të hyrave neto nga interesi, duke zvogëluar rrjedhimisht margjinën neto të interesit në 2.5 përqind nga 2.8 përqind në vitin paraprak.

Figura 66. Treguesit e profitabilitetit të sektorit bankar

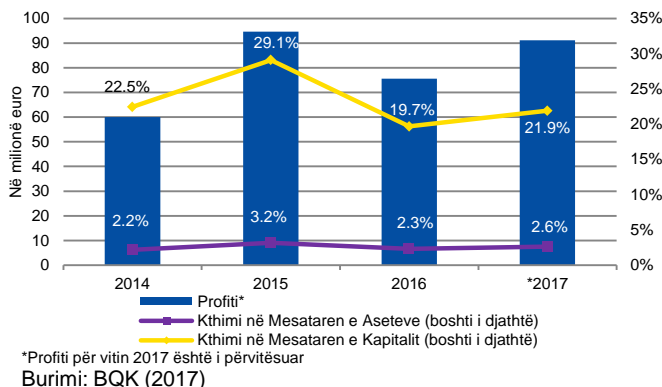

Figura 67. Raporti shpenzime/të hyra, në përqindje

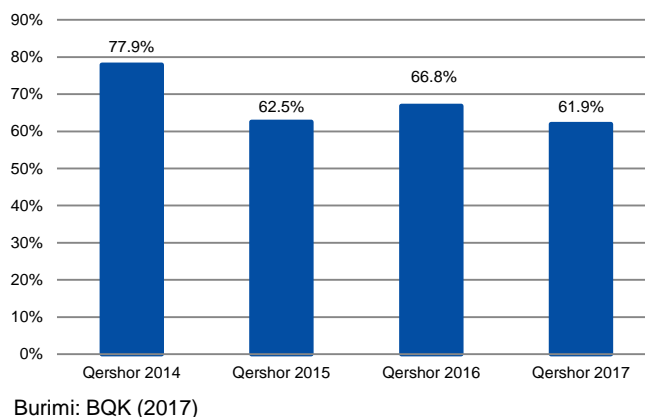

Tabela 4. Treguesit kyç të efikasitetit të sektorit bankar, në përqindje

Përshkrimi	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
Të hyrat nga interesi / mesatarja e aseteve që sjellin të hyra	3.7%	3.4%	3.1%	2.8%
Shpenzimet për interesa / mesatarja e detyrimeve që shkaktajnë shpenzime	1.1%	0.5%	0.3%	0.3%
Margjina neto e interesit (neto të hyrat nga interesi / mesatarja e aseteve që sjellin interes)	2.7%	3.0%	2.8%	2.5%
Shpenzimet operacionale / gjithsej asetet	1.6%	1.5%	1.4%	1.4%

Burimi: BQK (2017)

Ritmi i ngjashëm i rritjes vjetore të shpenzimeve operacionale si dhe rritjes së aseteve ndikuan që raporti ndërmjet tyre të jetë përafërsisht i njëjtë me atë të periudhës paraprake (tabela 4).

Shfrytëzimi i kapaciteteve të sektorit bankar, shprehur përmes indikatorit të vlerës mesatare të aseteve të menaxhuara nga një punëtor, ka shënuar përmirësim (tabela 5). Ky përmirësim u ndikua nga rritja më e lartë e aktivitetit të sektorit bankar, krahas numrit më të vogël të punësuarve në këtë sektor në krahasim me vitin paraprak. Raporti ndërmjet gjithsej shpenzimeve të personelit dhe numrit të punëtorëve në sektorin bankar u rrit si rezultat i rritjes së shpenzimeve për të punësuarit përderisa numri i të punësuarve u zvogëlua lehtësisht, çka nënkupton rritje të shpenzimeve për një punëtor (tabela 5).

Tabela 5. Tregues të kapacitetit të sektorit bankar

Përshkrimi	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
Asetet / nr i punëtorëve (në mijëra euro)	877.2	926.0	1,031.3	1,108.4
Shpenzimet e personelit / nr i punëtorëve (në mijëra euro)	6.0	5.9	6.3	6.6

Burimi: BQK (2017)

6.4 Rreziqet e Sektorit Bankar

Indikatorët kryesorë të rreziqeve bankare qëndruan në nivele të kënaqshme (tabela 6). Pozita e likuiditetit të sektorit bankar mbetet e qëndrueshme, përkundër rritjes së përsheptuar të kreditimit dhe rritjes së depozitave të transferueshme, zhvillime këto të cilat ndikuan në rënien e treguesit të aseteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra. Megjithatë, ky tregues vazhdon të mbetet dukshëm mbi nivelin minimal prej 25 përqind të përcaktuar me kërkesat rregullatore.

Tabela 6. Indikatorët e rreziqeve të sektorit bankar

Përshkrimi	2014	2015	2016	2017
Raporti kredi/depozita	78.1%	77.9%	80.7%	82.8%
Raporti i aseteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra	43.7%	41.9%	41.5%	35.9%
Treguesi i mjaftueshmërisë së kapitalit (TMK)	17.4%	19.0%	18.7%	18.1%
Raporti i kredive joperformuese (KJP) ndaj gjithsej kredive	8.2%	7.2%	5.3%	3.9%
Mbulueshmëria e KJP-ve me provizione	116.4%	119.3%	119.9%	136.6%
Raport i vlerës së gjithsej ekspozimeve të mëdha kreditore ndaj kapitalit të klasit të parë	124.0%	81.2%	61.9%	66.7%
Pozicionet e hapura në valutë të huaj ndaj kapitalit të klasit të parë	2.6%	0.8%	1.8%	2.3%

Burimi: BQK (2017)

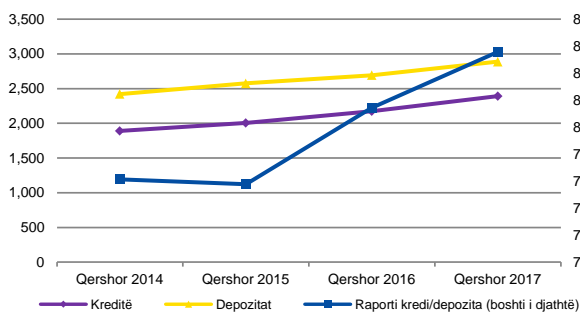
Po ashtu, indikatorët e rrezikut të solvencës treguan nivel të lartë të qëndrueshmërisë dhe aftësi të lartë të sektorit bankar për të përballuar humbjet potenciale. Raporti i kapitalit rregullativ ka shënuar rënie të lehtë si rezultat i rënies së kapitalit të klasit të dytë, mirëpo vazhdon të qëndron mjaft mbi nivelin minimal rregullator dhe mbi mesataren e rajonit. Gjithashtu, cilësia e kapitalit rregullativ është rritur si rezultat i rritjes së kapitalit të klasit të parë të mbështetur nga profiti i akumuluar ndër vite. Ekspozimi ndaj rrezikut kreditor ka vazhduar të bie, duke u pasqyruar me normë më të ulët të kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive. Po ashtu, mbulueshmëria e kredive joperformuese me provizione për humbje nga kreditë është rritur, që tregon për mbrojtje të mirë të sektorit nga humbjet e mundshme nga kreditë. Koncentrimi i rrezikut kreditor deri në qershor 2017 shënoi rritje të theksuar për dallim nga dy vitet e fundit si pasojë e rritjes dukshëm më të lartë të vlerës së ekspozimeve krahas rritjes së kapitalit të klasit të parë. Sektori bankar vazhdon të ketë ekspozim të ulët ndaj rrezikut të tregut. Bilanci i gjendjes së sektorit bankar pothuajse në tërësi është i denominuar në valutë euro dhe rrjedhimisht ka ekspozim të ulët ndaj rrezikut të kursit të këmbimit. Kreditë dhe depozitat e sektorit kryesisht kanë normë fikse të interesit dhe nuk ndikohen nga luhajat e interesit deri në maturim. Sidoqoftë ekziston rreziku ndaj normës së interesit në aspektin e ricimit të aseteve dhe detyrimeve me ndjeshmëri ndaj normave të interesit. Për intervalin e shkurtër të maturimit 'deri në 30 ditë' kemi zgjerim të hendekut negativ krahasuar me vitin paraprak, çka rritë ekspozimin e sektorit bankar ndaj rrezikut të rritjes së mundshme të normës së interesit. Ndërsa hendeku kumulativ deri në 1 vit rezultoi pozitiv dhe është ngushtuar, duke e zvogëluar ekspozimin ndaj rrezikut të rënies së mundshme të normës së interesit. Bankat kanë krijuar sistem, politika dhe procedura të përshtatshme për menaxhimin e rrezikut operacional. Menaxhimi i këtij rreziku deri në qershor 2017 është adekuat, duke mos pasur raste të

materializimit të tij dhe duke ndarë kapitalin e nevojshëm për mbulimin e këtij rreziku në pajtueshmëri me kërkesat rregullatore.

6.4.1 Rreziku i likuiditetit

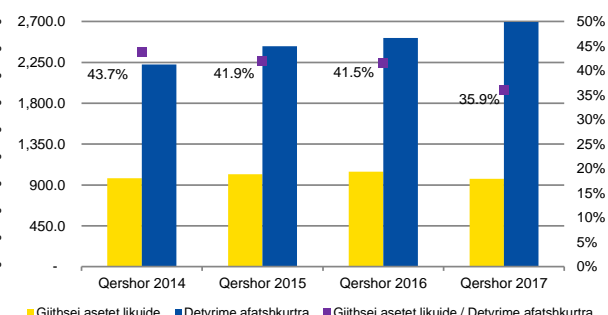
Sektori bankar vazhdon të ketë pozitë të mirë të likuiditetit, me indikatorët kryesorë të likuiditetit që qëndrojnë mbi nivelet minimale të kërkesave rregullatore. Megjithatë, krahasuar me vitin paraprak, treguesit e likuiditetit kanë shënuar rënie. Përkundër që depozitat shënuan rritje më të lartë vjetore krahasuar me vitin paraprak, rritja më e përsheptuar e kredive bëri që raporti i kredive ndaj depozitave të arrijë në 82.8 përqind nga 80.7 përqind sa ishte në qershor 2016 (figura 68).

Figura 68. Kreditë dhe depozitat e sektorit bankar, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 69. Raporti i gjithsej asetëve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra

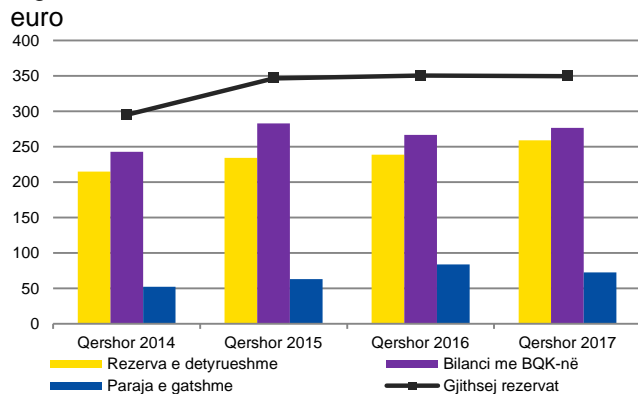
Burimi: BQK (2017)

Treguesi kyç i likuiditetit, raporti i asetëve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra u zvogëlua në 35.9 përqind nga 41.5 përqind sa ishte në qershor 2016. Rënia e raportit i atribuohet normës më të lartë të rritjes së detyrimeve afatshkurtra, 6.9 përqind, si rezultat i orientimit të depozitave me afat drejt atyre të transferueshme, si dhe rënies prej 7.5 përqind të asetëve likuide (figura 69).

Rënia e asetëve likuide, krahas zgjerimit të bilancit të gjendjes së sektorit, ndikoi gjithashtu në rënien e raportit të asetëve likuide ndaj gjithsej asetëve të sektorit në 27.5 përqind nga 32.0 përqind në vitin paraprak. Zvogëlimi i parasë së gatshme prej 13.2 përqind kishte kontributin më të madh në rënien e asetëve likuide gjatë kësaj periudhe. Kosto e mbajtjes së tepërisë së rezervave (një pjesë e së cilës në formë të parasë së gatshme), krahas trendit të përgjithshëm të përsheptimit të rritjes së kreditimit, mund të ketë ndikuar në zhvendosjen e asetëve likuide në asete me maturim më afatgjatë, dhe njëkohësisht më profitabile.

Rezervat e sektorit bankar shënuan rënie vjetore prej 0.3 përqind, duke vazhduar të qëndrojnë në nivel më të lartë se sa kërkesat rregullatore (figura 70). Në qershor 2017, niveli i kërkuar i rezervës së detyrueshme ishte 259.3 milionë euro, ndërsa vlera e gjithsej rezervave të mbajtura nga bankat tejkaloi nivelin e kërkuar të rezervës së detyrueshme për 34.8 përqind krahas tejkalimit prej 46.7 përqind në qershor 2016. Rënia e parasë së gatshme dhe rezervave gjatë kësaj periudhe reflekton dekurajimin e bankave për të mbajtur rezerva mbi nivelin e kërkuar të rezervës së detyrueshme

Figura 70. Rezervat e sektorit bankar, në milionë euro

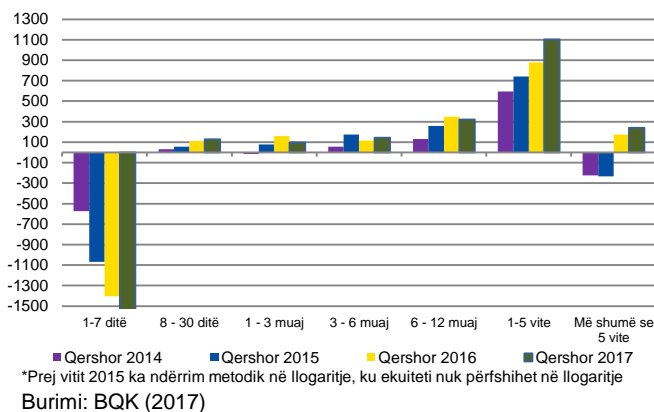

Burimi: BQK (2017)

edhe për shkak të aplikimit të normës negative të interesit prej muajit gusht 2016. Po ashtu, ndikim mund të ketë edhe orientimi i aseteve të bankave në instrumente më fitimprurëse siç janë kreditë dhe letrat me vlerë.

Sektori bankar në qershor 2017 u karakterizua me rritje të ‘rezikut strukturor të likuiditetit’, që pasqyrohet përmes rritjes së mospërputhjes së afatit të maturimit të aseteve dhe detyrimeve të intervalit të njëjtë të maturimit (figura 71). Hendeku i likuiditetit është zgjeruar për pjesën më të madhe të kategorive. Hendeku negativ¹⁴ rezultoi vetëm në kategorinë e afatit të maturimit ‘1-7 ditë’, vlera e të cilit arriti në -1,615.9 milionë euro nga -1,405.1 milionë euro në qershor 2016. Thellimi i hendekut negativ për këtë kategori të maturimit krahasuar me vitin paraprak erdhi si rezultat i rënies së aseteve në këtë kategori prej 8.4 përqind, përdërisa detyrimet e kategorisë në fjalë u rritën për 7.6 përqind. Ndërsa, për të gjitha kategoritë e tjera të afateve të maturimit hendeku ishte pozitiv, dhe zgjerimi i hendekut ishte kryesisht rezultat i rritjes së aseteve në kategoritë e caktuara.

Figura 71. Hendeku i likuiditetit*, në milionë euro

Rënia e aseteve për kategoritë me interval maturimi ‘1-7 ditë’ rezultoi kryesisht nga rënia e letrave me vlerë të cilat maturojnë brenda 1 deri në 7 ditë, rënia e depozitave në banka tjera si dhe rënia e kredive. Ndërsa, rritja e aseteve në kategoritë e tjera të afatit të maturimit reflekton rritjen e kreditimit afatgjatë dhe zhvendosjen e investimeve në letra me vlerë drejt afateve më të gjata të maturimit.

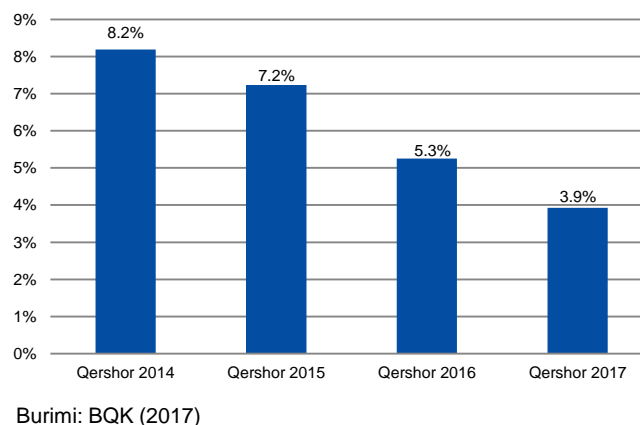
Në anën e detyrimeve, rritja e depozitave me maturim afatshkurtër ishte faktori kryesor që ndikoi në rritjen e detyrimeve për kategorinë e maturimit ‘1-7 ditë’. Rritje e depozitave u shënuar edhe në afatet e maturimit ‘1-3muaj’, ‘3-6 muaj’, ‘6-12 muaj’ dhe ‘1-5 vite’, ndërsa kategoritë e mbetura të maturimit shënuan rënie.

Kjo zhvendosje e përgjithshme e aseteve drejt afateve më të gjata të maturimit dhe e detyrimeve drejt afateve më të shkurtra reflekton zhvillimet në norma të interesit. Zhvillime të tilla me tendencë të zhvendosjes së depozitave drejt afateve më të shkurtra të maturimit mund të zgjerojnë edhe mëtej hendekun e likuiditetit për periudhë afatshkurtër andaj dhe mund të paraqesin probleme në menaxhimin e likuiditetit në një afat më të gjatë.

6.4.2. Rreziku kreditor

Norma edhe ashtu e ulët e kredive joperformuese në sektorin bankar shënoi rënie të mëtutjeshme gjatë gjashtëmuajorit të parë të vitit 2017, duke zbritur në nivelin më të ulët që nga fundi i vitit 2010. Raporti i kredive joperformuese (KJP)

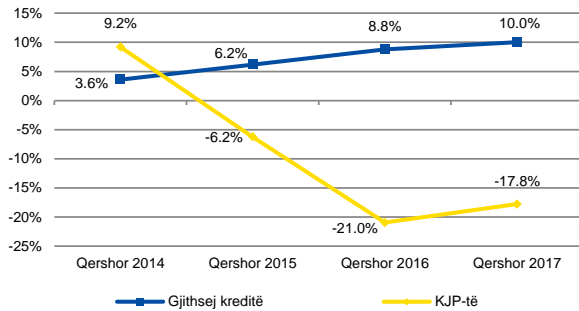
Figura 72. Raporti KJP/gjithsej kreditë, në përqindje

¹⁴ Hendeku negativ nënkupton që detyrimet për intervalin e caktuar të maturimit tejkalojnë asetet dhe anasjelltas.

ndaj gjithsej kredive zbriti në 3.9 përqind krahasuar me 5.3 përqind një vit më parë (figura 72). Rënia e normës së KJP-ve reflekton si rritjen vjetore të kreditimit prej 10.0 përqind ashtu edhe përmirësimin e theksuar të cilësisë së portofolit kreditor, ku vlera e kredive jo-përfomuese shënoi rënie vjetore prej 17.8 përqind (figura 73).

Figura 73. Gjithsej kreditë dhe KJP-të, ndryshimi vjetor

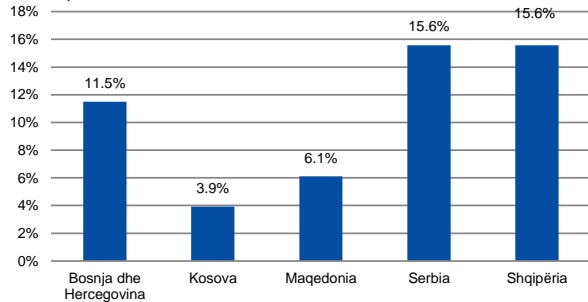

Burimi: BQK (2017)

Norma e KJP-ve të sektorit bankar të Kosovës, e cila ka ndjekur trend rënës që nga muaji nëntor i vitit 2014, mbetet në nivelin më të ulët krahasuar me vendet e rajonit, që mesatarisht kishin një normë prej 12.2 përqind të kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive në qershor 2017 (figura 74).

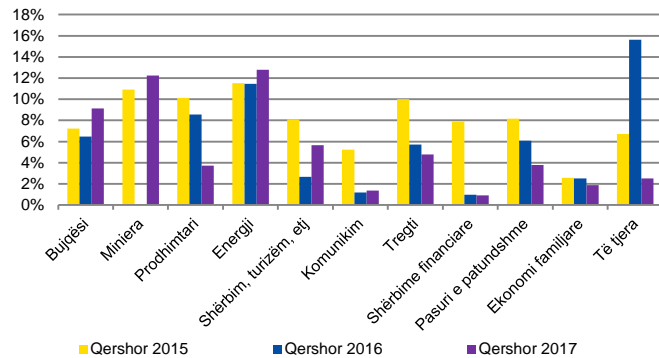
Ekspozimi i sektorit bankar ndaj rrezikut kreditor është më i theksuar tek kreditë ndaj ndërmarrjeve që mbajnë normë të KJP-ve prej 5.0 përqind krahasuar me normën e KJP-ve prej 1.9 përqind në kreditë ndaj ekonomive familjare. Pjesa më e madhe e sektorëve ekonomik në kuadër të kredive ndaj ndërmarrjeve u karakterizuan me përmirësim të cilësisë së portofolit kreditor. Rënia më e theksuar e normës së kredive joperformuese u shënuar te kategoria e kredive të tjera, që në qershor 2017 mbanin normë të KJP-ve prej 2.5 përqind krahasuar me 15.6 përqind në qershor 2016. Ky përmirësim i atribuohet më tepër rënies së vlerës së kredive joperformuese se sa ecurisë së kreditimit për këtë sektor. Ndërkaq, kreditë për prodhimtari ishin kategoria e dytë për nga përmirësimi i cilësisë kreditore, si rezultat i rënies dukshëm më të lartë të vlerës së kredive jo performuese krahas rënies së kredive për këtë sektor. Norma e KJP-ve për kreditë për prodhimtari zbriti në 3.7 përqind krahasuar me 8.6 përqind në qershor 2016. Norma më e lartë e kredive joperformuese u shënuar në sektorin e energjisë në nivelin prej 12.8 përqind (figura 75).

Figura 74. Raporti KJP/gjithsej kreditë në Kosovë dhe në disa vende të Ballkanit Perëndimor (qershor 2017)

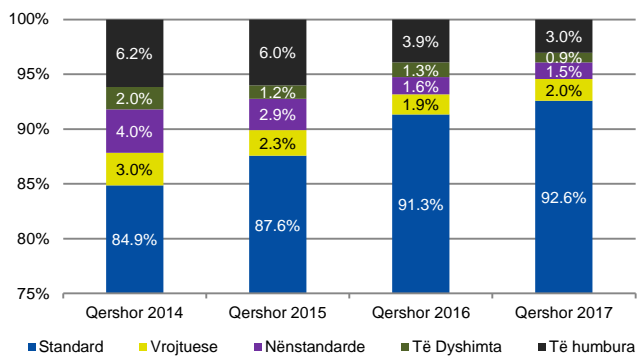
Burimi: BQK (2017)

Figura 75. Norma e KJP-ve sipas veprimtarive ekonomike

Burimi: BQK (2017)

Figura 76. Struktura e kredive sipas klasifikimit

Burimi: BQK (2017)

Zvogëlimi i ekspozimit ndaj rrezikut kreditor krahasuar me periudhën paraprake paraqitet edhe përmes analizës së strukturës së kredive sipas klasifikimit, në të cilën vërehet rritje e pjesëmarrjes së kredive pa vonesa, siç janë kreditë standarde si dhe kredive vrojtuese, dhe rënie e pjesëmarrjes së kredive të klasifikuara siç janë kreditë nënstandarde, të dyshimta dhe të humbura (figura 76).¹⁵

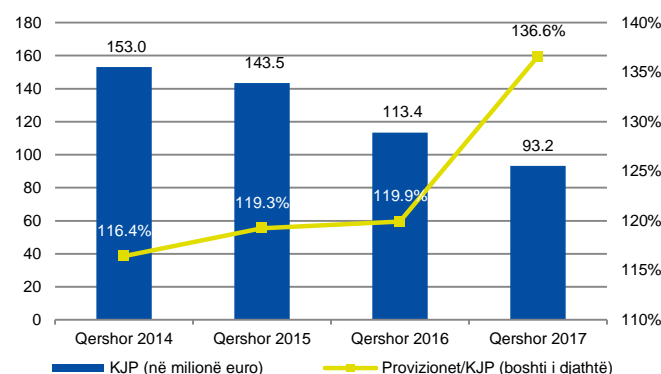
Krahas përmirësimit të përgjithshëm të cilësisë së portfolit kreditor, përmirësim ka shënuar edhe niveli i mbulimit të kredive joperformuese me provizionet për humbjet e mundshme nga kreditë, i cili u ngrit në 136.6 përqind në qershor 2017 (figura 77). Rritja e raportit ishte efekt i rënies më të theksuar të vlerës së kredive joperformuese, duke pasur parasysh që vlera e stokut të provizioneve shënoi rënie. Rënia e vlerës së provizioneve, njëkohësisht edhe rënia e shpenzimeve për provizione deri në qershor 2017 u ndikua nga procesi i shlyerjes së kredive të humbura i cili largoi nga bilanci kreditë e humbura dhe rrjedhimisht rezultoi në nevojë më të ulët për provizione. Sektori bankar gjithashtu forcoi kapacitetin për mbulimin me kapital të humbjeve të mundshme nga kreditë. Kjo si rezultat i rënies së vlerës së kredive joperformuese neto nga provizionet si dhe rritjes së kapitalit të bankave, të cilat ndikuan që raporti në mes kredive joperformuese neto dhe kapitalit të zbres në 1.8 përqind nga 2.7 përqind sa ishte në qershor 2016.

Koncentrimi i rrezikut kreditor

Shkalla e koncentrimit kreditor në sektorin bankar të Kosovës, që matet si raport i vlerës së gjithsej ekspozimeve të mëdha ndaj kapitalit të klasit të parë, ka ndërruar trendin rënës të dy viteve të fundit duke u rritur në 70.9 përqind në qershor 2017 (figura 78). Ky zhvillim i atribuohet rritjes së theksuar të vlerës së ekspozimeve të mëdha kreditore prej 58.0 përqind, përderisa kapitali i klasit të parë u rrit për 13.5 përqind.

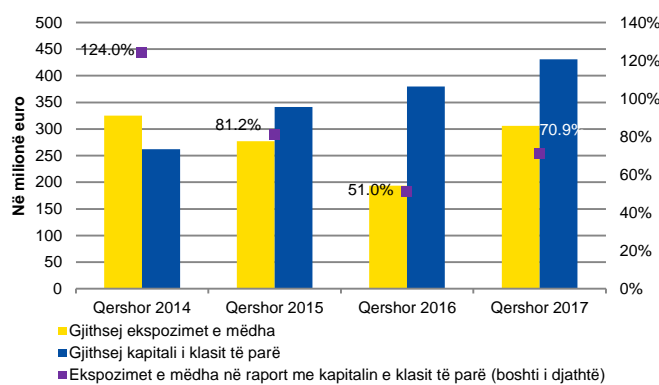
Përkrah rritjes së vlerës së përgjithshme të ekspozimeve të mëdha, u rrit edhe numri i ekspozimeve të mëdha kreditore¹⁶, në 40 nga 25 në qershor 2016. Megjithatë, për shkak që rritja e numrit të ekspozimeve ishte më e madhe se sa rritja e vlerës së ekspozimeve, vlera mesatare e ekspozimeve të mëdha u zvogëluar në 7.6 milionë euro nga 7.7 milionë një vit më parë, duke ndërprerë kështu trendin rritës të tre viteve të fundit.

Figura 77. KJP-të dhe provizionet

Burimi: BQK (2017)

Figura 78. Koncentrimi i rrezikut kreditor

Burimi: BQK (2017)

¹⁵ Klasifikimet kreditore sipas rregullores së BQK-së për Menaxhimin e Rrezikut Kreditor.

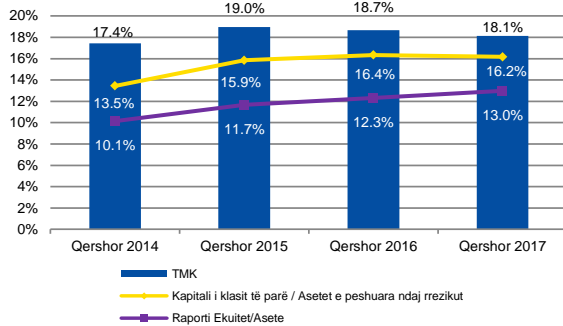
¹⁶ Ekspozim i madh kreditor konsiderohet çdo ekspozim që tejkalon 10 përqind të kapitalit të klasit të parë.

6.4.3. Rreziku i solvencës

Sektori bankar i Kosovës vazhdon të ketë nivel të lartë të kapitalizimit. Treguesi i Mjaftueshmërisë së Kapitalit (TMK), që paraqet raportin ndërmjet gjithsej kapitalit rregullator dhe asetëve të peshuara ndaj rrezikut, zbriti në 18.1 përqind krahasuar me 18.7 përqind një vit më parë, por që mbetet mjaft mbi nivelin rregullator prej 12 përqind (figura 79).¹⁷

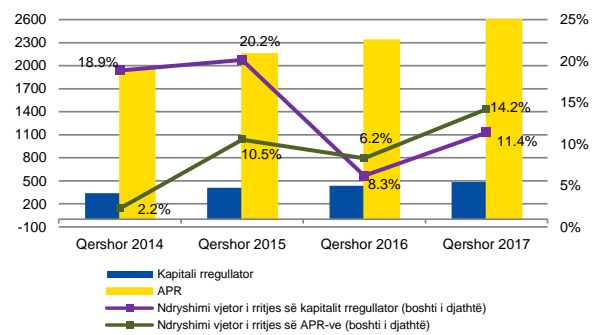
Rënia e lehtë e raportit ishte rezultat i rritjes vjetore më të lartë të asetëve të peshuara me rrezik (APR) prej 14.2 përqind, në krahasim me rritjen vjetore prej 11.4 përqind të kapitalit rregullator (figura 80).

Figura 79. Kapitalizimi i sektorit bankar

Burimi: BQK (2017)

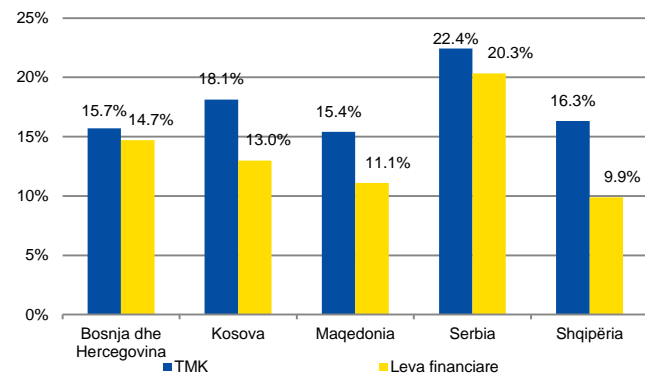
Figura 80. Kapitali rregullator dhe APR-të

Burimi: BQK (2017)

Kapitali rregullator këtë vit shënoi rritje të përsheptuar në krahasim me vitin paraprak, kjo si pasojë e rritjes vjetore më të lartë të kapitalit të klasit të parë dhe rënies më të ngadalësuar të kapitalit të klasit të dytë. Norma më e lartë e rritjes së asetëve të peshuara me rrezik kundrejt kapitalit të klasit të parë ndikoi që edhe raporti i kapitalit të klasit të parë ndaj asetëve të peshuara me rrezik të zvogëlohet lehtësisht në 16.2 përqind nga 16.3 përqind sa ishte në qershor 2016. Niveli i kapitalizimit të sektorit bankar në Kosovë mbetet mbi nivelin mesatar prej 17.5 përqind të vendeve të rajonit (figura 81).

Figura 81. TMK në sektorin bankar në Kosovë dhe në vende të rajonit (qershor 2017)

Burimi: BQK (2017)

Indikator tjetër për vlerësimin e nivelit të kapitalizimit është raporti i levës, që vlerëson nivelin e mbulimit të aktivitetit të sektorit bankar me ekuitet.

Ky raport u ngrit në 13.0 përqind nga 12.3 përqind, duke vazhduar të qëndroj mbi kërkesën rregullatore për shkallë minimale të levës prej 7 përqind.¹⁸ Rritja më e lartë e gjithsej ekuitetit, 13.4 përqind, rritje vjetore nga 11.9 përqind në vitin paraprak, kontribuoi në ngritjen e këtij raporti. Niveli aktual i levës është nën nivelin mesatar të vendeve të rajonit, që në qershor 2017 ishte 13.8 përqind (figura 81).

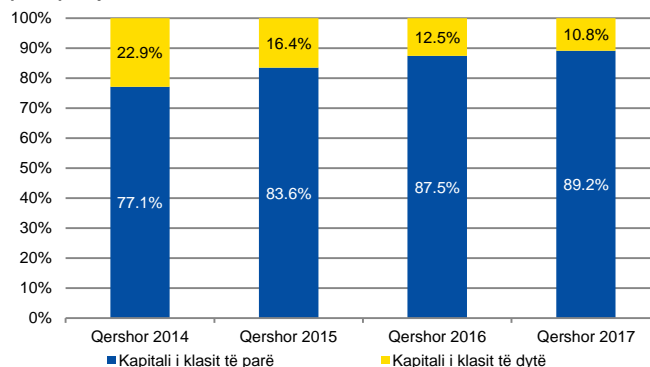
¹⁷ Sipas rregullores së BQK-së për Adekuatshmërinë e Kapitalit, bankat janë të obliguara të kenë një normë prej së paku 12 përqind të gjithsej kapitalit rregullator në raport me APR dhe normë prej së paku 8 përqind të kapitalit të klasit të parë në raport me APR .

¹⁸ Rregullorja e BQK-së për Adekuatshmërinë e Kapitalit të bankave, Neni 9.

Kapitali rregullator

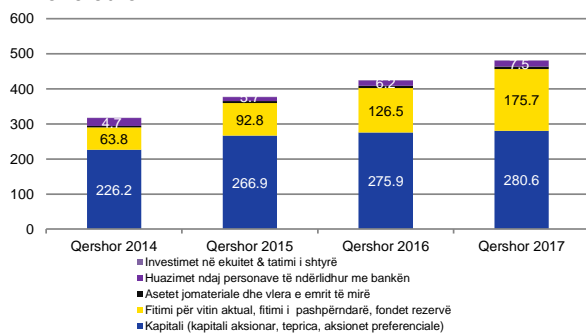
Vlera e kapitalit rregullator të sektorit bankar arriti në 483.4 milionë euro në qershor 2017, që tejkalon kërkesën minimale për kapital rregullator për 163.6 milionë euro. Cilësia e kapitalit, e shprehur nga pjesëmarrja e kapitalit të klasit të parë në gjithsej kapitalin rregullator, ka shënuar rritje për të tretin vit me radhë kryesisht si rezultat i rritjes së profitit të mbajtur nga vitet paraprake. Në qershor 2017, vlera e kapitalit të klasit të parë arriti në 431.1 milionë euro, rritje vjetore prej 13.5 përqind, ndërsa pjesëmarrja e tij në gjithsej kapitalin rregullator arriti në 89.2 përqind (figura 82).

Figura 82. Struktura e kapitalit rregullator, në përqindje

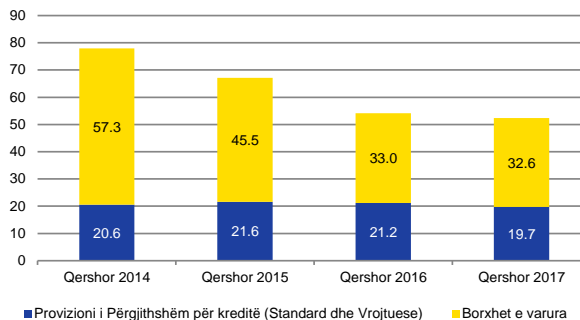
Burimi: BQK (2017)

Figura 83. Struktura e kapitalit të klasit të parë, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 84. Struktura e kapitalit të klasit të dytë, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Struktura e kapitalit të klasit të parë mbetet e ngjashme me periudhat paraprake. Kapitali aksionar vazhdon të jetë kategoria dominuese e kapitalit të klasit të parë, me gjithë rënien e pjesëmarrjes që shënoi gjatë kësaj periudhe në 65.1 përqind krahasuar me 72.6 përqind sa ishte në qershor 2016. Rënia e pjesëmarrjes së kapitalit ishte rezultat i rritjes së pjesëmarrjes së profitit të pashpërndarë nga vitet paraprake (figura 83).

Vlera e kapitalit të klasit të dytë në qershor 2017 ishte 52.3 milionë euro, që paraqet rënie vjetore prej 3.4 përqind. Kjo ishte kryesisht rezultat i rënies së provizioneve të përgjithshme të mbajtura për kreditë¹⁹ për 6.9 përqind dhe rënies prej 1.2 përqind të borxhit të ndërvarur.

Performanca e mirë financiare e sektorit në vitet e fundit iu ka mundësuar bankave rritjen e kapitalit përmes burimeve të brendshme, përkatësisht profitit të mbajtur, gjë që iu ka krijuar bankave hapësirë për zvogëlimin e kapitalit të klasit të dytë. Borxhi i ndërvarur në qershor 2017 zbriti në 32.6 milionë euro duke përbërë 62.3 përqind të kapitalit të klasit të dytë (figura 84). Pjesa e mbetur prej 37.7 përqind e kapitalit të klasit të dytë përbëhet nga provizionet e përgjithshme për kreditë.

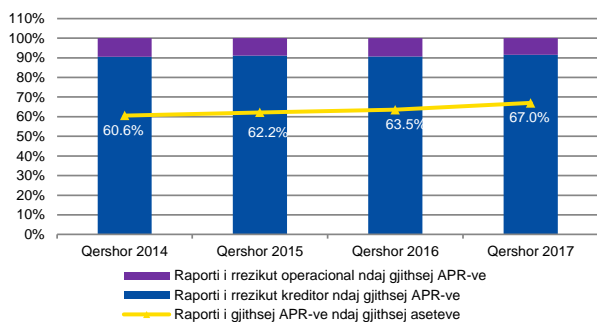
Asetet e peshuara ndaj rrezikut

Asetet e peshuara ndaj rrezikut (APR) përshpejtuan rritjen vjetore në 14.2 përqind në qershor 2017 nga 8.3 përqind në vitin paraprak. Pjesëmarrja e aseteve me rrezik në gjithsej asetet e

¹⁹ Vlera e provizioneve të ndara nga bankat për kreditë me klasifikim standard dhe vrojtuese llogaritet si pjesë e kapitalit të klasit të dytë, limituar deri në 1.25 përqind të aseteve të peshuara ndaj rrezikut.

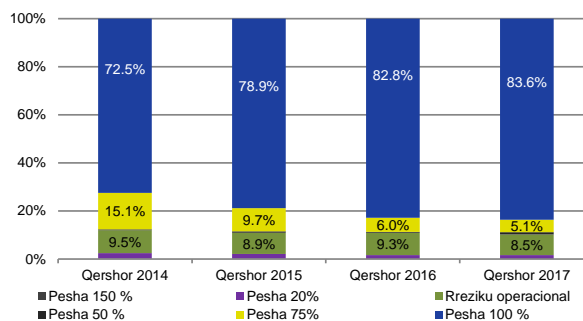
sektorit bankar²⁰ gjithashtu shënoi rritje në 67.0 përqind në qershor 2017 (figura 85). Nga gjithsej asetet me rrezik, 91.5 përqind janë asetet me rrezik kreditor, ndërsa pjesa tjetër përfaqësohet nga asetet e ndara për menaxhim të rrezikut operacional.

Figura 85. Raporti i APR-ve ndaj gjithsej asetëve të sektorit

Burimi: BQK (2017)

Figura 86. Struktura e APR-ve sipas peshës së rrezikut

Burimi: BQK (2017)

Rritja e APR-ve ishte rezultat i rritjes së asetëve me peshë rreziku 100%, që paraqesin kategorinë dominuese të gjithsej APR-ve (figura 86). Vlera e këtyre asetëve, të cilat përfshijnë kreditë hipotekare rezidenciale, pajisjet dhe mjetet tjera themelore si dhe pasuritë tjera të patundshme, arriti në 2.2 miliardë euro nga 1.9 miliardë euro në qershor 2016. Përveç asetëve me peshë rreziku 75% të cilat shënuan rënie, të gjitha kategoritë e tjera të asetëve me rrezik kanë shënuar rritje gjatë periudhës në shqyrtim. Pavarësisht ecurisë së kategorive të asetëve të peshuara me rrezik, struktura e tyre nuk pësoi ndryshim të theksuar.

6.4.4 Rreziku i tregut

Ekspozimi i sektorit bankar ndaj rrezikut të tregut, që nënkupton ekspozimin ndaj rrezikut nga lëvizjet e kursit të këmbimit valutor si dhe nga lëvizjet në normat e interesit, vazhdon të mbetet në nivel të ulët. Raporti i pozicionit të agreguar neto të hapur në valutë të huaj ndaj kapitalit të klasit të parë ka shënuar rritje në 2.3 përqind nga 1.8 përqind në qershor 2016, por që vazhdon të klasifikohet si nivel i ulët. Kreditë në valutë të huaj kanë zvogëluar edhe më tej pjesëmarrjen mjaft të ulët, 0.1 përqind në qershor 2017, në gjithsej portofolin kreditor, gjë që zvogëlon më tutje ekspozimin ndaj rrezikut valutor.

Kreditë dhe depozitat vazhdojnë të mbajnë pothuajse në tërësi normë fikse të interesit, duke u ndikuar nga lëvizjet e normave të interesit vetëm në maturim. Hendeku negativ ndërmjet asetëve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj normave të interesit për intervalin e shkurtër të maturimit 'deri në 30 ditë' është zgjeruar, duke rritur ekspozimin ndaj rritjes së mundshme të normës së interesit që do të reflektohej më shumë në shpenzimet e rifinancimit se në të hyrat nga riinvestimi. Në anën tjetër, hendeku kumulativ pozitiv për periudhën deri në 1 vit është zvogëluar, gjë që paraqet ekspozim më të ulët ndaj rrezikut të rënies së mundshme të normës së interesit.

Rreziku i këmbimit valutor

Pozicioni i hapur neto në valutë të huaj është rritur në 6.4 nga 5.4 milionë euro vlerë ekuivalente në qershor 2016. Kjo si rezultat i rritjes më të theksuar prej 8.6 milionë euro vlerë ekuivalente të asetëve në valutë, vlera e të cilave arriti në 157.0 milionë. Ndërsa detyrimet në valutë të huaj u rritën për 7.6 milionë euro vlerë ekuivalente, duke shënuar vlerën prej 150.6 milionë euro vlerë ekuivalente. Pozicioni i hapur neto në valutë të huaj ekspozon sektorin ndaj ndryshimeve në

²⁰ Përfshirë këtu edhe mjetet jashtëbilanore meqenëse gjithsej vlera e APR-ve përfshinë mjetet jashtëbilanore.

kurset valutore varësisht nga kahja e lëvizjes së valutës dhe llojit të pozicionit (shkurtër apo i gjatë). Në qershor 2017, pozicioni i hapur neto ishte i gjatë (asetet në valutë të huaj ishin më të larta se detyrimet) për dy nga valutat kryesore (dollarin amerikan dhe frankën zvicerane), ndërsa e kundërta qëndron për funtën britanike ku detyrimet i tejkalojnë asetet në këtë periudhë.

Në anën tjetër, pozicioni i agreguar neto i hapur për të gjitha valutat²¹ shënoi rritje në 10.0 milionë euro vlerë ekuivalente në qershor 2017, nga 6.9 milionë euro vlerë në periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Rritja më e theksuar e pozicionit të agreguar në valutë të huaj se sa rritja e nivelit të kapitalit të klasit të parë të sektorit bankar gjatë kësaj periudhe bëri që raporti ndërmjet tyre të rritet në 2.3 përqind nga 1.8 përqind sa ishte në qershor 2016, që megjithatë tregon nivel të ulët të ndjeshmërisë së sektorit ndaj ndryshimeve në kurset e këmbimit (figura 87).

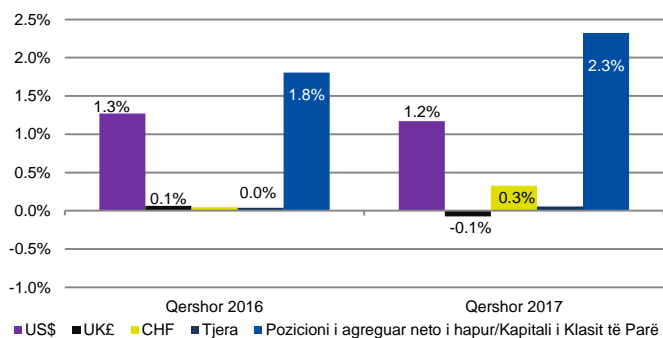
Shikuar sipas valutave të veçanta, pozicionin neto të disagreguar ndaj kapitalit të klasit të parë më të lartë e kishte dollari amerikan prej 1.2 përqind (nga 1.3 përqind në qershor 2016), kurse për frangun zviceran ky raport u rrit në 0.3 përqind (nga 0.0 përqind në qershor 2016). Ndërsa, për funtën britanike ky raport ndërroi kahje nga 0.07 përqind në -0.1 përqind në qershor 2017. Raporti i pozicioneve neto të hapura për çdo valutë individuale ndaj kapitalit të klasit të parë vazhdon të mbetet mjaft nën nivelin maksimal prej 15 përqind të lejuar sipas rregullores përkatëse.

Kreditimi në valutë të huaj vazhdon të jetë në nivel mjaft të ulët dhe madje ka shënuar rënie të mëtejme. Në qershor 2017, vlera e gjithsej kredive në valutë jo-euro ishte 3.6 milionë euro vlerë ekuivalente, në krahasim me 4.4 milionë euro vlerë ekuivalente një vit më parë.

Rritja e kreditimit në valutë euro si dhe rënia e kreditimit në valutë jo-euro bëri që raporti i kredive në valutë jo-euro ndaj gjithsej portofolit kreditor të zvogëlohet lehtësisht në 0.1 përqind.

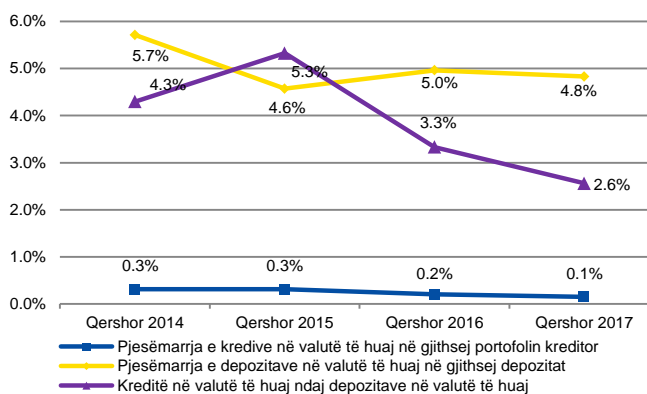
Në anën tjetër, vlera e depozitave në valutë të huaj arriti në 139.4 nga 133.6 milionë euro vlerë ekuivalente në qershor 2016. Megjithatë, pjesëmarrja e depozitave jo-euro në gjithsej depozitat zbriti në 4.8 përqind nga 5.0 në qershor 2016, si rezultat i normës më të lartë të rritjes së gjithsej depozitave. Në anën tjetër, rënia e kredive në valutë jo-euro kundrejt rritjes së depozitave në

Figura 87. Pozicionet e hapura në valutë të huaj ndaj kapitalit të klasit të parë

Burimi: BQK (2017)

Figura 88. Kreditë dhe depozitat në valutë të huaj

Burimi: BQK (2017)

²¹ Pozicioni i agreguar neto i hapur nënkupton shumën e pozicioneve të gjata dhe të shkurtra në të gjitha valutat. Për shembull, një pozicion neto i shkurtër (-) në dollar prej 1 milionë vlerë ekuivalente të euros dhe një pozicion neto i gjatë (+) në franga zvicerane prej një milionë vlerë ekuivalente të euros rezultojnë në neto pozicion të agreguar prej 2 milionë euro, përderisa pozicioni neto i hapur në valutë do të ishte 0.

valutë jo-euro ndikoi që raporti i kredive ndaj depozitave në valutë të huaj të zvogëlohet në 2.6 përqind në qershor 2017 (figura 88).

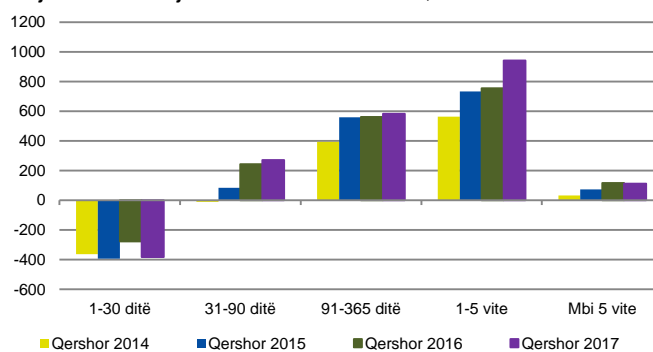
Rreziku i normave të interesit

Sektori bankar i Kosovës vazhdon të jetë i ekspozuar ndaj rrezikut të normave të interesit në kuptimin e rrezikut të rifinancimit dhe riinvestimit të aseteve në periudhën kur ato maturaonë. Megjithatë, lëvizjet në normat e interesit mund të kenë ndikim në qëndrueshmërinë e sektorit bankar kur merret parasysh rreziku i rifinancimit dhe i riinvestimit të aseteve, varësisht nga kompozicioni i afatit të maturimit të aseteve dhe detyrimeve që bartin interes (figura 89), si dhe kahut të lëvizjes së normës së interesit.

Hendeku në mes të aseteve dhe detyrimeve që bartin interes është negativ vetëm për kategorinë e maturimit 'deri në 30 ditë', gjë që ekspozon sektorin ndaj rritjes së mundshme të normës së interesit në afat të shkurtër pasi që kostoja e rifinancimit nga depozitat do të rritej më shumë se që mund të rriten të hyrat nga interesi i riinvestimit të aseteve. Në qershor 2017, hendeku negativ për këtë interval të maturimit është zgjeruar në 383.0 nga 277.7 milionë euro në vitin paraprak, duke rritur ekspozimin e sektorit ndaj këtij rreziku. Ndërsa, hendeku kumulativ për periudhën e maturimit 'deri në 1 vit' është pozitiv dhe është zvogëluar duke zbritur në 471.1 milionë euro nga 525.8 milionë euro, gjë që zvogëlon ekspozimin e sektorit ndaj rënies së mundshme të normës së interesit që i afekton të hyrat nga interesi. Për të gjitha afatet e tjera të maturimit përveç atij 'mbi 5 vite', hendeku i aseteve dhe detyrimeve që bartin interes është më i zgjeruar krahasuar me vitin paraprak. Hendeku për intervalin e maturimit 'mbi 5 vite' është ngushtuar, vlera e të cilit zbriti në 112.0 milionë euro. Ndërsa hendeku kumulativ ndërmjet aseteve dhe detyrimeve për të gjitha afatet e maturimit arriti në 1.5 miliardë euro nga 1.4 miliardë euro sa ishte në qershor 2016. Zhvendosja e depozitave nga të afatizuara drejt atyre të transferueshme në njërën anë si dhe përshpejtimi i rritjes së kreditimit në anën tjetër, ndikuan në zgjerimin e hendekut kumulativ pozitiv ndërmjet aseteve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj normës së interesit.

Rezultatet e stres-testit sugjerojnë që sektori është i aftë të përballojë skenarë të mundshëm të zvogëlimit të normës së interesit për asete si dhe rritjes së normës së interesit për detyrimet, pavarësisht efektit negativ që do të kishin këto zhvillime në të ardhurat e sektorit.

Figura 89. Hendeku i aseteve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj normave të interesit, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Kutia 2. Identifikimi i bankave me rëndësi sistematike në Kosovë

Modeli për identifikimin e bankave me rëndësi sistematike paraqet një vegël të rëndësishme për vlerësimin e vazhdueshëm të shkallës së rëndësisë sistematike të bankave komerciale në vend. Në përgjithësi, një bankë konsiderohet të ketë rëndësi sistematike nëse dështimi i mundshëm i saj pritet të manifestohet me pasoja të rëndësishme negative në funksionimin dhe stabilitetin e tërë sektorit financiar dhe të ekonomisë në tërësi. Andaj, monitorimi i vazhdueshëm i shkallës së rëndësisë sistematike konsiderohet të jetë i rëndësishëm së veçantë për stabilitetin financiar. Modeli gjithashtu mundëson hartimin e rekomandimeve për politikatat dhe masat e nevojshme makroprudenciale për sigurimin adekuat të kapaciteteve absorbuese të humbjeve të

mundshme të bankave konform shkallës së rëndësisë së tyre sistemike, duke shërbyer në ruajtjen e stabilitetit financiar në vend.²²

Tabela 7. Indikatorët e përdorur për vlerësimin e rëndësisë sistemike të bankave në Kosovë

Kriteri	Indikatorët
Madhësia (pesha 25%)	Asetet (pa provizione)
Zëvendësueshmëria (pesha 25%)	Vlera e transaksioneve në raport me gjithsej vlerës së transaksioneve të sektorit përmes sistemit të pagesave Pjesëmarrja në gjithsej kreditë ndaj ekonomive familjare Pjesëmarrja në gjithsej kreditë ndaj korporatave jo-financiare Pjesëmarrja në gjithsej depozitat e ekonomive familjare
Ndërlidhshmëria (pesha 25%)	Pjesëmarrja në gjithsej kreditë ndaj korporatave tjera financiare dhe plasmaneve në bankat tjera (duke mos përfshirë bankat amë) Pjesëmarrja në gjithsej depozitat e korporatave tjera financiare dhe huazimeve tjera (duke përfshirë edhe depozitat e bankave tjera) Pjesëmarrja në letrat me vlerë
Aktiviteti ndërshtetëror dhe Kompleksiteti (pesha 25%)	Kërkesat ndaj sektorit të jashtëm Detyrimet ndaj sektorit të jashtëm Pjesëmarrja e zërave jashtë-bilancor

Burimi: BQK (2017)

Kjo kuti paraqet vlerësimin e shkallës së rëndësisë sistemike për të gjitha bankat dhe degët e bankave të huaja që operojnë në Kosovë duke u bazuar në të dhënat e muajit qershor 2017 të bilanceve të gjendjes së bankave përkatëse. Këtë vit modeli është avansuar duke u adaptuar në përputhshmëri me udhëzimet e dhëna nga Autoriteti Bankar Evropian (2014), sipas së cilës përcaktohen katër kritere bazë për vlerësimin e rëndësisë sistemike të bankave: kriteri i madhësisë, zëvendësueshmërisë, ndërlidhjes, dhe aktivitetit ndërshtetëror/kompleksiteti. Të katër kritereve u është dhënë peshe e barabartë dhe për secilin nga kriteret janë përcaktuar indikatorët përmes të cilëve matet shkalla e rëndësisë sistemike të bankave individuale (tabela 7). Përzgjedhja e indikatorëve është bërë konform teorive përkatëse dhe sugjerimeve të kornizës mbi të cilin është zhvilluar ky model.

Një bankë konsiderohet me rëndësi të përgjithshme sistemike nëse mesatarja e të gjitha kritereve për bankën përkatëse tejkalon kufirin e rëndësisë sistemike. Kufiri i rëndësisë sistemike llogaritet si mesatare e sektorit për të gjitha kriteret. Po ashtu edhe në kritere të caktuara, një bankë identifikohet me rëndësi sistemike nëse mesatarja e peshuar e një kriteri për bankën përkatëse tejkalon mesataren e sektorit në këtë kriter. Mesatarja e peshuar për sektorin bankar të Kosovës rezulton të jetë 1,000 pikë bazë, dhe bankat të cilat kanë mesataren më të lartë se ky kufi konsiderohen me rëndësi sistemike.

Në vijim janë përshkrimi i kritereve dhe mënyra e matjes së tyre:

Kriteri i madhësisë, konsiderohet kriter shumë i rëndësishëm në matjen e rëndësisë sistemike të një institucioni, pasi që sa më e madhe të jetë pjesëmarrja e një banke në gjithsej sektorin, aq më e madhe do të jetë rëndësia e saj sistemike. Kjo pasiqë palët e ndikuara në rast të tronditjeve në këtë bankë janë më të shumta dhe kostot për tërë sektorin dhe ekonominë janë më të mëdha. Madhësia e institucioneve matet si raport i aseteve të secilit institucion ndaj gjithsej aseteve të sektorit.

Kriteri i zëvendësueshmërisë matë shkallën e zëvendësueshmërisë së ofrimit të produkteve dhe shërbimeve të bankës përkatëse nga bankat tjera në treg, në rast të dështimit të saj. Sa më e madhe pjesëmarrja e një banke në një segment të caktuar të tregut apo në ofrimin e një lloji të caktuar të shërbimit, aq më të larta janë kapacitetet teknike dhe njohuritë për funksionim në sektorin përkatës (p.sh. të sistemit të pagesave), gjë që e bëjnë më të vështirë zëvendësimin e rolit të saj në ofrimin e këtyre shërbimeve bankare. Andaj, edhe rëndësia sistemike e një institucioni rritet kur vështirësitë dhe kostot për zëvendësimin e ofrimit të shërbimeve dhe produkteve të saj janë më të mëdha.

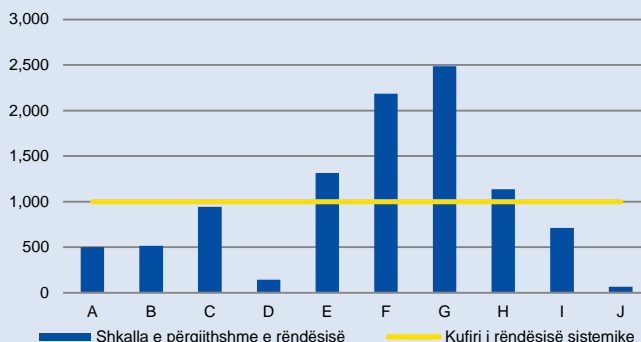
²² Për bazën teorike dhe metodologjinë e plotë të vlerësimit të Bankave me Rëndësi Sistemike, shih Materialin Studimor nr. 7 të BQK-së me titull "Identifikimi i Bankave me Rëndësi Sistemike dhe Kapitalit Shtesë në Kosovë"

Kriteri i ndërlidhshmërisë ka për qëllim që të masë shkallën e ndërlidhshmërisë ndërmjet institucioneve bankare si dhe ndërlidhshmërisë me institucionet tjera financiare në vend, në mënyrë që të identifikojë rrezikun e efektit shpërndarës së krizës së një institucioni tek institucionet tjera financiare dhe tek sektori real. Ky kriter është i një rëndësie të veçantë për matjen e rrezikut sistematik në vendet me sektorë të zhvilluar financiar ku ndërlidhjet mes institucioneve janë të shumta dhe komplekse. Në Kosovë, tregu ndërbankar është në nivel shumë të ulët të aktivitetit dhe ndërlidhjet mes institucioneve financiare kryesisht kufizohen në depozitat dhe kreditë që institucionet tjera financiare si kompanitë e sigurimeve, institucionet mikrofinanciare dhe ndihmësit tjerë financiar mbajnë në bankat komerciale në vend. Rrjedhimisht, ndërlidhja mes institucioneve financiare matet përmes pjesëmarrjes së plasmanëve në bankat tjera dhe ekspozimit kreditor ndaj korporatave tjera financiare, si dhe pjesëmarrjes së depozitave dhe huamarrjeve nga korporatat tjera financiare. Në këtë kriter janë përfshirë edhe investimet në letra me vlerë të bankave, të cilat kryesisht përbëhen nga investimet në letra me vlerë të Qeverisë së Kosovës dhe të qeverive tjera jashtë vendit.

Kriteri i aktivitetit ndërshtetëror dhe kompleksitetit matë shkallën e ndërveprimit të një banke me sektorin e jashtëm si në kuadër të aseteve ashtu dhe në kuadër të detyrimeve si dhe shkallën e kompleksitetit të modelit të biznesit dhe operacioneve të një banke. Ky kriter ka për qëllim të paraqesë nivelin e rrezikut të një banke ndaj ekspozimeve të saj në sektorin e jashtëm dhe nivelin e rrezikut nën supozimin se sa më kompleks aktiviteti i një banke, aq më të shumta janë ndërlidhjet dhe marrëveshjet me palë të treta, të cilat i rrisin kostot dhe kohën e adresimit të problemeve në rast të falimentimit.

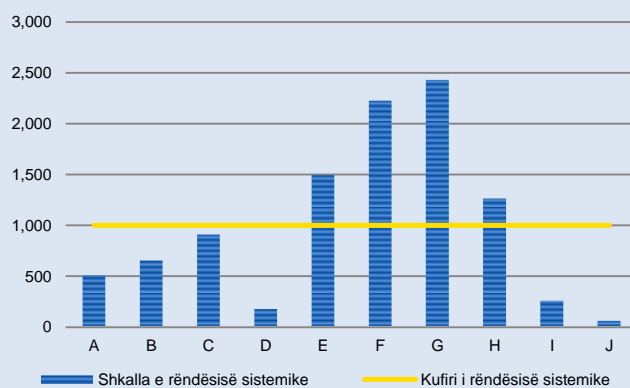
Kosova vazhdon të ketë nivel mjaft të ulët të ndërveprimit bankar me vendet tjera, andaj është më rezistente ndaj rreziqeve të mundshme të cilat vijnë nga sektori i jashtëm. Si indikator për matjen e aktivitetit ndërshtetëror janë marrë kërkesat dhe detyrimet ndaj jo-rezidentëve ndërsa si indikator i përafërt për matjen e kompleksitetit të një banke është marrë pjesëmarrja e zërave jashtëbilancorë në gjithsej portfolion e aseteve të asaj banke.

Figura 90. Shkalla e përgjithshme e rëndësisë sistemike

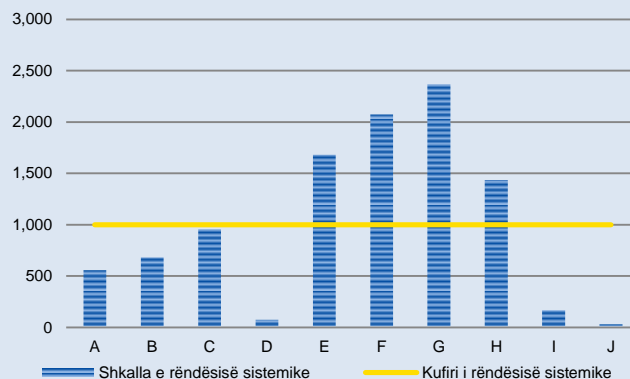
Burimi: BQK (2017)

Figura 91. Kriteri i madhësisë

Burimi: BQK (2017)

Figura 92. Kriteri i zëvendësueshmërisë

Burimi: BQK (2017)

Rezultatet

Rezultatet e përgjithshme të modelit, me të dhëna të muajit qershor 2017, sugjerojnë që katër banka janë me rëndësi të përgjithshme sistemike (figura 90). Dy nga këto banka kanë rezultuar me rëndësi sistemike në të gjitha kriteret. Rezultatet po ashtu tregojnë që një bankë e cila nuk është me rëndësi të përgjithshme sistemike ka treguar rëndësi sistemike në kriterin e ndërlidhshmërisë. Shkalla e përgjithshme e rëndësisë sistemike shtrihet nga 1,136 pikë bazë deri në 2,489 pikë bazë, që është më e ulët se vitin paraprak. Kjo kryesisht për shkak se në gjashtëmuajorin e parë të vitit 2017 në analizë janë përfshirë dhjetë bankat që operojnë në Kosovë për dallim nga periudha e njëjtë e vitit paraprak kur nuk ishte përfshirë një bankë.

Po ashtu, në këtë periudhë është vërejtur rënie e peshës së bankave me rëndësi të përgjithshme sistemike, që ishte më e ndjeshme në kriterin e ndërlidhjes dhe të zëvendësueshmërisë. Kjo si rezultat i rënies së investimeve në letrave me vlerë nga bankat me rëndësi sistemike, rënies së detyrimeve ndërbankare dhe rënies së koncentrimit të kredidhënies ndaj ndërmarrjeve nga këto banka.

Kriteri i madhësisë – Katër banka rezultuan me rëndësi sistemike në kriterin e madhësisë (figura 91). Shkalla e rëndësisë sistemike në këtë kriter shtrihet nga 1,266 pikë bazë në 2,432 pikë bazë, që paraqet rënie krahasuar me vitin paraprak. Rënia ishte kryesisht rezultat i përfshirjes në analizë të një banke shtesë e cila nuk është përfshirë vitin paraprak për shkak se konsiderohej ende në fillim të veprimtarisë. Po ashtu, bankat që nuk kanë rëndësi sistemike kanë përsheptuar rritjen e aktivitetit të tyre, duke rritur pjesëmarrjen e aseteve krahasuar me vitin paraprak.

Kriteri i zëvendësueshmërisë – Në kriterin e zëvendësueshmërisë, me rëndësi sistemike rezultuan katër banka. Shkalla e rëndësisë sistemike në këtë kriter në qershor 2017 shtrihet nga 1,432 pikë bazë në 2,364 pikë bazë (figura 92). Edhe në këtë kriter, shkalla e rëndësisë sistemike ka shënuar rënie krahasuar me vitin paraprak, si rezultat i rënies së kreditimit ndaj ndërmarrjeve nga bankat me pjesëmarrje më të lartë të kreditimit për këtë sektor krahas rritjes së kreditimit nga bankat tjera që nuk kanë rëndësi sistemike.

Kriteri i ndërlidhjes – Me rëndësi sistemike në kriterin e ndërlidhjes rezultuan tri banka të cilat kanë rëndësi të përgjithshme sistemike, si dhe një bankë që nuk është me rëndësi të përgjithshme sistemike. Shkalla e rëndësisë sistemike në këtë kriter shtrihet nga 1,419 pikë bazë në 2,103 pikë bazë (figura 93). Krahasuar me vitin paraprak, shkalla e rëndësisë sistemike është zvogëluar si rezultat i rënies së investimeve në letra me vlerë nga bankat me rëndësi sistemike. Po ashtu, në vitin paraprak një bankë që kishte rëndësi sistemike në këtë kriter, këtë vit nuk ka rezultuar e tillë, megjithëse qëndron shumë afër kufirit të rëndësisë sistemike. Shkalla e rëndësisë sistemike për këtë bankë u zvogëlua për 261.1 pikë bazë, si rrjedhojë e rënies së kredive ndaj institucioneve tjera financiare.

Kriteri i aktivitetit ndërshtetëror dhe i kompleksitetit – Tri nga katër bankat e rëndësisë së përgjithshme sistemike kanë rezultuar të jenë me rëndësi sistemike në kriterin e aktivitetit ndërshtetëror. Shkalla e rëndësisë sistemike në këtë kriter shtrihet nga 1,438 pikë bazë në 3,055 pikë bazë (figura 94). Krahasuar

Figura 93. Kriteri i ndërlidhjes

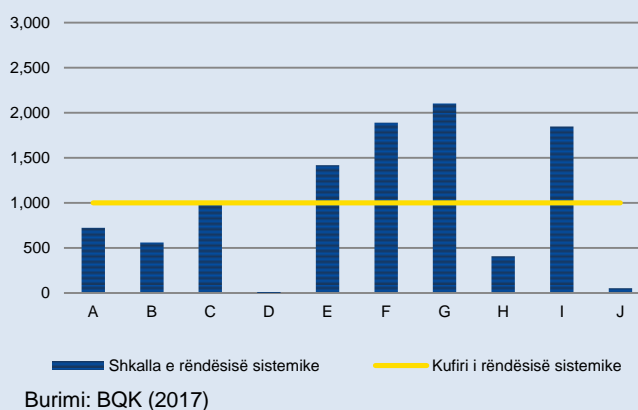
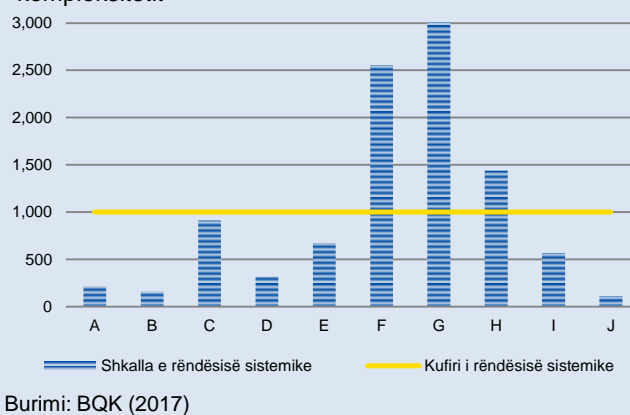

Figura 94. Kriteri i aktivitetit ndërshtetëror dhe kompleksitetit

me vitin paraprak, shkalla e rëndësisë sistemike është zvogëluar si rezultat i rënies së detyrimeve të bankave me rëndësi sistemike ndaj sektorit të jashtëm. Po ashtu, bankat me rëndësi të përgjithshme sistemike shënuan rënie të mjeteve jashtëbilancore duke ndikuar kështu në rënien e shkallës së kompleksitetit.

6.5. Analiza Stres-Test

Analiza stres-test paraqet një vegël të rëndësishme të vlerësimit të qëndrueshmërisë së sektorit bankar ndaj tronditjeve të mundshme në portofolin kreditor si dhe në pozitën e likuiditetit, të cilat mund të pasojnë nga zhvillimet e pafavorshme makroekonomike dhe ndryshimet në kushtet e tregut. Përmes kësaj analize vlerësohet ndikimi i këtyre tronditjeve në kualitetin e portofolit kreditor, në nivelin e kapitalizimit si dhe në pozitën e likuiditetit.

Analiza e prezantuar më poshtë ka për bazë të dhënat e sektorit bankar të Kosovës për qershor 2017, të cilat janë shfrytëzuar për vlerësimin e qëndrueshmërisë së sektorit ndaj rrezikut kreditor, të kombinuar me rrezikun nga norma e interesit dhe nga norma e këmbimit valutor (rreziku i tregut). Në analizë është testuar gjithashtu aftësia e sektorit që të ruaj gjendjen e likuiditetit nën supozime hipotetike për tërheqje të konsiderueshme të depozitave (rreziku i likuiditetit).

Rezultatet e analizës stres-test në vazhdimësi sugjerojnë aftësi të kënaqshme të sektorit për të përballuar 'situatat ekstreme' të ekspozimit ndaj këtyre rreziqeve.

6.5.1 Vlerësimi i qëndrueshmërisë së sektorit bankar ndaj goditjeve në portofolin kreditor

Metodologjia

Skenari bazë: Analiza mbështetet në skenarin hipotetik se gjendja ekonomike në eurozonë dhe në rajon do të përkeqësohet, dhe kjo do të reflektohet në ekonominë e Kosovës kryesisht përmes zvogëlimit të dërgesave të emigrantëve dhe eksporteve, duke dekurajuar kështu kërkesën e përgjithshme në vend. Si rezultat, supozohet të ketë rënie ekonomike, gjë e cila e zgjeron hendekun negativ të prodhimit dhe ndikon në rritjen e kredive joperformuese. Në këtë skenar është marrë parasysh norma mesatare e rritjes ekonomike në Kosovë prej rreth 3.2 përqind në gjashtë vitet e fundit si dhe është supozuar rënie ekonomike prej 2.6 përqind për vitin 2017. Në këtë situatë, hendeku negativ i prodhimit do të ishte 5.8 përqind, ndërsa ndikimi në cilësinë e portofolit kreditor, gjegjësisht në kreditë joperformuese (KJP), është vlerësuar duke konsideruar një koeficient të elasticitetit të KJP-ve ndaj hendekut të prodhimit prej 0.8,²³ që nënkupton rritje prej 4.7pp të pjesëmarrjes së KJP-ve në gjithsej kreditë e sektorit bankar. Si pasojë e tronditjeve në sektorin real, është supozuar që kreditimi nuk do të shënojë rritje në vitin vijues.

Në një skenar shtesë ndaj skenarit bazë, krahas rrezikut kreditor, janë konsideruar edhe efektet e rrezikut të tregut në të hyrat e sektorit. Pra, rreziku kreditor është kombinuar me rrezikun nga norma e interesit dhe nga norma e këmbimit. Normat e interesit për pjesën e aseteve janë supozuar të bien për 2.0pp, ndërsa për pjesën e detyrimeve të ngritën për 1.5pp kryesisht si rezultat i konkurrencës ndërbankare. Zhvlerësimi i valutës euro ndaj valutave të tjera është supozuar të jetë 20 përqind.

Efektet e supozimeve të mësipërme në sektorin bankar reflektohen si në vijim: rritja e pjesëmarrjes së KJP-ve në gjithsej kreditë ndikon në rritjen e provizioneve; zhvlerësimi i euros ndikon në rivlerësimin e humbjes/fitimit nga pozicionet e hapura neto, si dhe ndryshimi i normave të interesit ndikon në humbjet/fitimet e të hyrave neto nga interesi duke marrë parasysh afatin e maturimit të aseteve dhe detyrimeve dhe riinvestimin/rifinancimin e tyre.

²³ Material kërkimor i FMN-së, i papublikuar, 'CESE Bank Loss Projection and Stress Testing Exercise', Korrik 2009.

Krahas këtyre supozimeve, është marrë parasysh profiti i pritur si një absorbues i humbjeve nga këto tronditje. Në këtë kontekst, është supozuar se profiti gjithashtu do të ndikohet nga tronditjet e lartpërmendura, kryesisht përmes rënies së aftësisë së gjenerimit të të hyrave nga interesi si rezultat i mos rritjes së kreditimit si dhe dështimit të kredive (rritjes së KJP-ve). Andaj, profiti i pritshëm i bankave për vitin e ardhshëm është llogaritur duke marrë për bazë profitin neto pas tatimit të realizuar gjatë gjysmës së parë të vitit 2017, ndaj të cilit është aplikuar tronditje prej 40 përqind për të reflektuar efektin e mos rritjes së kreditimit për pjesën e mbetur të vitit, dhe pastaj janë zbritur edhe të hyrat që do të realizoheshin po qe se nuk do të rriteshin KJP-të.²⁴

Rritja e supozuar e KJP-ve është shprehur përmes migrimit të kredive nga kategoritë performuese (standarde, në vëzhgim, nënstandarde) drejtë kategorive jo-performuese (të dyshimta dhe të humbura). Kjo rritje është shpërndarë proporcionalisht në kuadër të kategorisë së kredive të dyshimta dhe të kredive të humbura, duke marrë për bazë pjesëmarrjen fillestare të këtyre kategorive në gjithsej KJP-të. Rritja e KJP-ve reflektohet në nivelin e provizioneve bazuar në rregulloren e BQK-së për provizionimin e kredive sipas klasifikimit. Supozimi për rritjen e KJP-ve aplikohet edhe te zërat jashtë-bilancor që përfshijnë zotimet e pashfrytëzuara, garancionet, letër kreditë në dispozicion, dhe letër kreditë komerciale.

Me gjithë faktin se në skenarin shtesë është konsideruar zhvlerësimi i euros ndaj valutave të huaja për të vlerësuar rrezikun e normës së këmbimit valutor, është me rëndësi të potencohet se ndikimi i këtij rreziku në bilancin e gjendjes së sektorit bankar vazhdon të jetë minor për shkak të vlerës së ulët të pozicioneve të hapura neto në valutë të huaj.

Skenari mbi rrezikun nga norma e interesit nënkupton zvogëlimin e normave të interesit për 2pp për asetet²⁵ dhe rritjen për 1.5pp për detyrimet në bilancin e gjendjes. Zvogëlimi i normave të interesit mund të ndikojë në margjinën neto të interesit (angl. Net Interest Margin: NIM), kryesisht duke marrë parasysh afatin e maturimit të kredive dhe depozitave ngase pjesa dërmuese e kredive dhe depozitave në sektorin bankar të Kosovës kanë normë fikse të interesit dhe ndryshimet në norma të interesit nuk reflektohen deri në maturim. Efekti negativ në të hyra nga rënia e normës së interesit në anën e aseteve theksohet edhe më tutje nga efekti negativ që ka rritja e normës së interesit për detyrimet.

Skenarë tjerë shtesë: Krahas skenarëve bazë të lartpërmendur, skenarë shtesë në analizën mbi rrezikun kreditor janë konsideruar edhe dështimi i kredimarrësve më të mëdhenj në secilën prej bankave, si dhe niveli përballues i KJP-ve për secilën bankë para se të shfaqen problemet me kapitalizim.

Përfundimisht, qëndrueshmëria e sektorit bankar në këtë analizë është vlerësuar në kuptim të ndikimit të skenarëve hipotetik në nivelin e kapitalit rregullator të sektorit bankar, mjeteve të peshuara me rrezik dhe rrjedhimisht, treguesin e mjaftueshmërisë së kapitalit (TMK).

Rezultatet

Gjendja e sektorit bankar të Kosovës për sa i përket kapitalizimit deri në qershor 2017 ishte mjaftë e favorshme, me treguesin e mjaftueshmërisë së kapitalit prej 18.1 përqind²⁶ (tabela 8). Sektori bankar vazhdoi të qëndrojë mirë edhe për sa i përket nivelit të kredive joperformuese ndaj gjithsej kredive, të cilat qëndruan në 3.9 përqind, si dhe mbulimit të kredive joperformuese me provizionet e ndara për humbjet e mundshme nga kreditë të cila arritën në 136.6 përqind.

²⁴ Vlerësimi i të hyrave të 'humbura' si pasojë e rritjes së KJP-ve është bërë fillimisht duke llogaritur ex-post normën e përgjithshme të interesit në kredi për secilën bankë, e cila më pastaj është shumëzuar me vlerën e shtuar të KJP-ve.

²⁵ Norma e interesit në kredi në mesatare ka rënë për 1.3pp në 5 vitet e fundit.

²⁶ Në analizë janë përfshirë dhjetë bankat që operojnë në Kosovë.

Tabela 8. Përmbledhje e rezultateve të stres-testit: rreziku kreditor

Përshkrimi	Numri i bankave 1/			TMK			KJP			Rikapitalizimi 2/	
	TMK <0	TMK 0-8%	TMK 8-12%	Niveli më i ulët	Niveli më i lartë	Niveli i sektorit	Niveli më i ulët	Niveli më i lartë	Niveli i sektorit	Në mjera euro	Si % e BPV-së
Nivelet aktuale (para goditjeve)	0	0	1	11.0%	74.0%	18.1%	0.6%	6.5%	3.9%		
Rezultatet e makroskenarëve:											
Skenari bazë	0	2	0	9.4%	70.8%	18.1%	4.7%	11.1%	8.6%	€ 8,579.87	0.14%
Kombinimi me rrezik të tregut	0	0	2	8.7%	70.1%	17.5%	4.7%	11.1%	8.6%	€ 10,985.19	0.17%
Dështimi i tre kredimarrësve	0	1	1	1.4%	73.0%	17.3%	0.6%	33.8%	10.8%	€ 27,994.50	0.44%
Dështimi i pesë kredimarrësve	1	0	1	-2.1%	73.0%	16.5%	0.6%	42.9%	12.7%	€ 37,101.10	0.59%

Shënim:1/ Nga dhjetë bankat e konsideruara në analizën stres-test, numri i bankave të cilat bien nën nivelin e nevojshëm rregullator, i ndarë sipas kategorive.

Shënim: 2/ Në raportim të vlerave minimale dhe maksimale të indikatorëve në nivel të bankave, në disa raste janë përjashtuar vlerat e larta të TMK si dhe norma e KJP prej 0 përqind, të cilat karakterizojnë bankat në fillim të veprimtarisë.

Burimi: BQK (2017)

Skenari bazë: Nën supozimet e skenarit bazë për vlerësimin e rrezikut kreditor (përfshirë edhe zërat jashtë bilancor), në të cilin pjesëmarrja e KJP-ve në portfolion kreditor do të rritej për 4.7pp, ndërsa profiti i mbetur pas shokut do të shfrytëzohej për absorbimin e humbjeve, TMK i sektorit bankar nuk do të ndryshonte, duke qëndruar në 18.1 përqind. Gjithsej humbja e sektorit bankar do të arrinte vlerën prej 66.3 milionë euro (1.0 përqind të vlerës nominale të BPV-së të parashikuar për vitin 2017). Megjithatë, kjo vlerë nuk mund të konsiderohet në tërësi si humbje eventuale e sektorit duke marrë parasysh faktin se një pjesë e madhe e kësaj humbje do të absorbohej nga profiti i realizuar. Gjithashtu, një pjesë e humbjeve supozohet se mund të kompensohet nga realizimi i kolateralit apo nga riprogramimi i kredive, por që ky aspekt nuk është konsideruar për qëllim të kësaj analize.

Në nivel të bankave individuale, dy banka do të përballëshin me probleme kapitalizimi, me ç'rast TMK do të ju zbriste në 9.4 përqind dhe 9.8 përqind, respektivisht, që është nën minimumin rregullator dhe mjetet shtesë të nevojshme për ngritjen e kapitalit në nivelin minimal të kërkuar do të ishin gjithsej 8.6 milionë euro. Këto dy banka nuk kanë rëndësi të përgjithshme sistemike dhe veprojnë si degë të bankave amë, prandaj edhe kërkesat rregullatore për kapital janë të kufizuara në bazë të kapitalit të bankave përkatëse amë.

Në përgjithësi, nën supozimin e skenarit bazë për vlerësimin e rrezikut kreditor, sektori bankar do të mund të përballonte ngritjen e nivelit të KJP-ve për 4.7pp pa rrezikuar aftësinë e përmbushjes së kërkesave të mjaftueshmërisë së kapitalit të përcaktuara nga BQK. Në këto rrethana, pjesëmarrja e KJP-ve në gjithsej kreditë e sektorit bankar pas goditjes do të arrinte në 8.6 përqind, ndërsa në nivel të bankave individuale, niveli më i lartë i normës së KJP-ve do të ishte 11.1 përqind.

Skenarët shtesë: Rezultatet e skenarit shtesë, në të cilin rreziku kreditor kombinohet me rrezikun e tregut, ku krahas rritjes së normës së KJP-ve për 4.7pp, përfshihet edhe zhvlerësimi i euros dhe lëvizja e normave të interesit në nivelet e supozuara më lartë, TMK e sektorit bankar do të zbriste në 17.5 përqind. Në këtë rast, dy bankat e njejta sikur në skenarin bazë do të zbrisnin nën minimumin rregullator të TMK-së prej 12 përqind, dhe nevojat për rikapitalizim do ishin 11.0 milionë euro (0.17 përqind të vlerës nominale të BPV-së të parashikuar për vitin 2017). Në këtë skenar, efekti i zhvlerësimit të euros në të hyrat e sektorit paraqitet në nivel të ulët por pozitiv për shkak të pozicionit të hapur neto pozitiv që kishte sektori në qershor 2017. Kjo do të thotë se bankat kanë më shumë asete të dominuara në valutë se që kanë detyrime, dhe zhvlerësimi i mundshëm i euros ndaj valutave tjera do të sillte të hyra më të mëdha ngase vlera neto ekuivalente në euro do të rezultonte më e lartë. Ndërsa efekti nga rënia e normës së interesit në të hyrat e sektorit dhe i rritjes së normës së interesit në shpenzime do të jetë negativ dhe shumë më i lartë. Mirëpo, përkundër humbjeve shtesë nga ndryshimet në kushte të tregut –

pra ndryshimi i normave të interesit, sektori bankar rezulton stabil me nivel të kapitalizimit mbi 12 përqind.

Një skenar tjetër shtesë supozon dështimin e ekspozimeve të mëdha kreditore. Rezultatet e skenarit në të cilin supozohet dështimi i tre kredimarrësve më të mëdhenj në secilën nga bankat, sugjeron që TMK i sektorit do të zbriste në 17.3 përqind. Në këto rrethana, në dy banka TMK do të zbriste nën nivelin minimal të kërkuar prej 12 përqind. Kjo do të ndikonte që mjetet shtesë të nevojshme për ngritjen e kapitalit në nivelin minimal të kërkuar të arrinin në 28.0 milionë euro (vlerë ekuivalente me 0.44 përqind të vlerës nominale të BPV-së së parashikuar për vitin 2017). Nën supozimin e dështimit të pesë kredimarrësve më të mëdhenj në secilën bankë, TMK i sektorit do të zbriste në 16.5 përqind, dhe dy banka do të paraqiteshin të nënkapitalizuara. Vlera e nevojshme për rikapitalizim do të arrinte në 37.1 milionë euro (vlerë ekuivalente me 0.59 përqind të vlerës nominale të BPV-së së parashikuar për vitin 2017).

Sektori bankar është në gjendje të përballoj një raport të KJP-ve ndaj gjithsej kredive deri në 23.3 përqind pa u paraqitur nevoja për injektim të kapitalit shtesë për mbajtjen e TMK-së së sektorit në nivelin e kërkuar rregullator prej 12 përqind. Po ashtu, nivelet përballuese të KJP-ve të secilës bankë para se të shfaqen probleme me kapitalizim paraqiten të larta për shumicën e bankave. Përjashtim bën njëra bankë që do të mund të përballonte nivel të normës së KJP deri në vetëm 2.4 përqind që të mos rezultojë nënkapitalizuar. Në një prej bankave, KJP do të mund të rritej deri në nivelin 31.1 përqind të gjithsej portofolit të kredive të asaj banke para se të paraqitet nevoja për kapital shtesë.

6.5.2. Vlerësimi i qëndrueshmërisë së sektorit bankar ndaj goditjeve në pozitën e likuiditetit

Metodologjia

Skenari bazë: Analiza e qëndrueshmërisë së sektorit bankar ndaj goditjeve në pozitën e likuiditetit mbështetet në skenarin bazë të tërheqjes së një vlere të theksuar të depozitave nga sektori bankar, duke vlerësuar kështu aftësinë e sektorit që të përballojë një tronditje të tillë. Më specifikisht, është konsideruar tërheqja e 8 përqind të depozitave në baza ditore, për pesë ditë radhazi, duke ndarë 5 përqind të depozitave të mbetura pas çdo dite për qëllime të operimit të bankës në ditët vijuese. Ndarja e 5 përqind të depozitave për qëllime operacionale nënkupton që, nën paraqitjen e skenarëve të supozuar, rezerva e detyrueshme prej 10 përqind do të përgjysmohej. Skenari po ashtu është ndërtuar mbi supozimin se gjatë kësaj periudhe mundësia e shndërrimit të mjeteve likuide në para të gatshme do të ishte 80 përqind e mjeteve likuide, përderisa mundësia e kthimit të mjeteve jo-likuide në para të gatshme do të ishte vetëm 1 përqind e këtyre mjeteve brenda ditës. Skenari në të cilin bazohet kjo analizë është mjaft konzervativ edhe për faktin se nuk është marrë parasysh mundësia që bankat të plotësojnë një pjesë të nevojave të likuiditetit përmes burimeve të jashtme të financimit.

Skenarët shtesë: Krahas skenarit të lartpërmendur, si skenarë shtesë në analizën mbi rrezikun e likuiditetit janë konsideruar edhe dështimi i depozitorëve më të mëdhenj në secilën prej bankave, si dhe niveli përballues i tërheqjes së depozitave për secilën bankë para se të paraqitet nevoja për likuiditet shtesë.

Përfundimisht, qëndrueshmëria e sektorit bankar në këtë analizë është testuar në kuptim të vlerësimit të mjaftueshmërisë së aseteve likuide të bankave për të përballuar tërheqje mjaft të mëdha të depozitave si dhe mjaftueshmërinë e aseteve likuide për të përballuar rrezikun e mundshëm nga koncentrimi i depozitave.

Rezultatet

Sektori bankar i Kosovës u karakterizua me likuiditet të lartë gjatë gjysmës së parë të vitit 2017, ku indikator i kyç i likuiditetit (raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtëra) qëndroi në 35.9 përqind. Andaj, si rezultat i pozitës së mirë të likuiditetit, sektori bankar në tërësi tregoi aftësi të kënaqshme të përballimit të skenarëve të supozuar të tërheqjes së depozitave.

Tabela 9. Përmbledhje e rezultateve të stres-testit: rreziku i likuiditetit

Përshkrimi	Numri i bankave 1/	Mjetet likuide shtesë të nevojshme (në mijëra euro)	Kredi/Depozitë	Mjetet likuide shtesë të nevojshme si % e BPV-së
Pas ditës së parë	0	€ -	89.0%	0.00%
Pas ditës së dytë	0	€ -	96.8%	0.00%
Pas ditës së tretë	0	€ -	105.2%	0.00%
Pas ditës së katërt	4	€ 22,910.86	114.3%	0.36%
Pas ditës së pestë	6	€ 76,293.46	124.3%	1.20%

Shënim:1/ Nga dhjetë bankat e konsideruara në analizën stres-test, numri i bankave të cilat bien nën nivelin e nevojshëm rregullator, i ndarë sipas kategorive

Burimi: BQK (2017)

Rezultatet e skenarit bazë të tërheqjes së 8 përqind të depozitave në ditë, për pesë ditë radhazi, sugjerojnë se sektori bankar i Kosovës do të fillonte të ketë nevojë për likuiditet shtesë vetëm në ditën e katërt, ku katër banka do të kishin mungesë të mjeteve likuide prej gjithsej 22.9 milionë euro (tabela 9). Nga këto katër banka që do të paraqiteshin jo-likuide, dy janë me rëndësi të përgjithshme sistemike. Në fund të ditës së pestë, problemet do të shfaqeshin edhe në dy banka të tjera, të cilat nuk janë të rëndësishme të përgjithshme sistemike, duke rritur në gjashtë numrin e bankave që do të kishin mungesë të mjeteve likuide për përballim të tërheqjeve të supozuara të depozitave. Shkalla e tërheqjes së përgjithshme të depozitave në ditën e pestë do të arrinte në 34.1 përqind, dhe shuma e mjeteve likuide shtesë të nevojshme për tejkalimin e problemeve të likuiditetit do të arrinte në 76.3 milionë euro (1.20 përqind e vlerës nominale të BPV-së të supozuar për vitin 2017).

Supozimi i dështimit të depozitorëve më të mëdhenj në secilën nga bankat paraqitet të mos jetë shqetësues për gjendjen e përgjithshme të likuiditetit në sektorin bankar. Rezultatet e këtij skenari sugjerojnë se sektori bankar i Kosovës nuk ka koncentrim të theksuar të burimeve të financimit (depozitat si përbërësit kryesorë të detyrimeve) me ç'rast asnjë bankë nuk do të paraqitej me probleme likuiditeti. Niveli përballues i tërheqjes së depozitave për tërë sektorin bankar para se të shfaqen probleme me likuiditet rezulton të jetë 23.6 përqind, që nënkupton se sektori bankar mund të jetë në gjendje të përballojë tërheqjen e afër një të katërtës (1/4) së gjithsej depozitave pa pasur nevojë për mjete likuide shtesë. Në këtë rast, nën supozimin që vlera e kredive nuk do të rritet, raporti kredi/depozita për sektorin bankar do të arrinte në 107.2 përqind. Po ashtu, nivelet përballuese të tërheqjes së depozitave për secilën bankë para se të shfaqen probleme me likuiditet rezultojnë të jenë të larta në përgjithësi. Banka me pragun më të ulët qëndron në 17.2 përqind, ndërsa ajo me pragun më të lartë qëndron në 41.0 përqind.

6.6. Infrastruktura Financiare në Kosovë

6.6.1. Sistemi i Pagesave

Sistemet e pagesave luajnë rol të rëndësishëm në sistemin financiar dhe ekonominë e një vendi, duke marrë parasysh që funksionimi efikas dhe i sigurt i tyre paraqet një faktor shumë të rëndësishëm në ruajtjen dhe promovimin e stabilitetit financiar të vendit. Në Kosovë funksionon një sistem i vetëm për pagesa ndërbankare, Sistemi i Pagesave Ndërbankare (SPN), operuar dhe mbikëqyrur nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës.

Numri i transaksioneve të përpunuara nga ATS deri në qershor 2017 arriti në 5.9 milionë (5.4 milionë deri në qershor 2016), duke shënuar rritje vjetore prej 8.0 përqind. Kurse, në të njëjtën periudhë, vlera e gjithsej transaksioneve arriti në 5.6 miliardë euro (3.9 miliardë euro deri në qershor 2016), që paraqet një rritje vjetore prej 43.5 përqind. Pagesat prioritare masive përfaqësojnë kategorinë me pjesëmarrjen më të lartë në numrin e transaksioneve të realizuara përmes komponentit ACH (tabela 10). Këto pagesa përfaqësojnë 2.6 milionë transaksione të realizuara (apo 43.4 përqind të gjithsej numrit të transaksioneve) dhe janë kryesisht pagesa nga institucionet qeveritare (siç janë pagat dhe pensionet). Më pas vijnë pagesat masive të rregullta, që përfaqësojnë 2.0 milionë transaksione të realizuara (apo 34.3 përqind të gjithsej numrit të transaksioneve) dhe janë kryesisht pagesa në të cilat përfitues janë institucionet e qeverisë dhe përfshijnë pagesën e tatimeve, taksave, doganës etj., ndërsa 624.3 mijë transaksione (10.6 përqind) përfshijnë pagesat xhiro dedikuar kryesisht pagesave të shërbimeve publike (faturat e kompanive të shërbimeve publike, institucioneve qeveritare si shërbimi doganor dhe Agjensioni Kosovar i Pronave) (tabela 10).

Tabela 10. Pjesëmarrja e instrumenteve të pagesave në gjithsej transaksionet e SPN-së, në përqindje

Përshkrimi	Numri i gjithsej transaksioneve		Vlera e gjithsej transaksioneve	
	Qershor 2016	Qershor 2017	Qershor 2016	Qershor 2017
Prioritare (RTGS)	0.2%	0.8%	8.1%	33.2%
Letrat me Vlerë (RTGS)	0.01%	0.01%	13.7%	9.3%
Bankë - Bankë (RTGS)	0.00%	0.05%	0.0%	23.1%
Të rregullta (ACH)	11.8%	10.2%	46.0%	10.3%
Të rregullta - masive (ACH)	36.8%	34.3%	8.2%	5.8%
Prioritare - masive (ACH)	37.7%	43.4%	10.2%	8.2%
Pagesat xhiro (ACH)	13.2%	10.6%	13.7%	9.8%
Debitim direkt (ACH)	0.2%	0.3%	0.1%	0.1%

Burimi: BQK (2017)

Sa i përket vlerës së transaksioneve, pagesat prioritare të realizuara përmes komponentit RTGS janë kategori me pjesëmarrjen më të lartë në transaksionet e realizuara, dhe në periudhën raportuese arritën vlerën prej 1.84 miliardë euro. Kategoria e transaksioneve bankë-bankë përfaqësojnë 23.1 përqind të gjithsej vlerës së transaksioneve të realizuara. Kategoria e tretë janë transaksionet e rregullta (transfere krediti nën vlerën 10 mijë euro të cilat inicohen në degët bankare me urdhërpagesë të paguesit)²⁷ që realizohen përmes komponentit ACH, dhe arrijnë vlerën prej 571.9 milionë euro.

Tabela 11. Rrjeti i sektorit bankar

Përshkrimi	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
Numri i degëve bankare	44	45	45	45
Numri i nëndegëve bankare	226	219	207	194
Numri i ATM-ve	487	505	534	518
Numri i POS-ve	9,191	9,459	9,785	10,631
Numri i llogarive 'e-banking'	147,739	164,583	215,233	288,016

Burimi: BQK (2017)

²⁷ Pagesat e rregullta nuk kanë prioritet të lartë dhe procesohen përmes sesioneve të përcaktuara nga BQK-ja. inicohen në një degë të bankës nga paguesi përmes një urdhërpagesë në formë letër dhe kjo urdhërpagesë futet në sistemin qendror të bankës komerciale dhe dërgohet për kliring në SPN. Paguesi ose paguan me para të gatshme ose me mjetet nga llogaria e tij bankare.

Numri i gjithsej llogarive të vlefshme bankare²⁸ në qershor 2017 ishte 1.91 milionë, duke qenë për 1.43 përqind më i ulët se në vitin paraprak.

Llogaritë bankare E-banking, përmes të cilave shërbimet bankare kryhen 'online', kanë vazhduar të rriten. Në qershor 2017 numri i gjithsej llogarive E-banking ishte 288.0 mijë, duke shënuar rritje vjetore prej 33.8 përqind (tabela 11). Poashtu, numri dhe vëllimi i transaksioneve përmes shërbimit E-banking është rritur.

Numri i gjithsej transaksioneve të realizuara përmes llogarive E-banking deri në qershor 2017 arriti në 1.58 milionë, që përkon me rritje vjetore prej 18.2 përqind, përderisa vlera e gjithsej transaksioneve të realizuara përmes llogarive E-banking arriti në 3.84 miliardë euro e që paraqet një rritje vjetore prej 37.1 përqind.

Struktura e llogarive E-banking vazhdon të dominohet nga llogaritë rezidente me një pjesëmarrje prej 98.3 përqind. Në kuadër të llogarive të rezidentëve, llogaritë individuale bankare përbëjnë 81.9 përqind përderisa pjesa e mbetur prej 18.1 përqind nga llogaritë afariste. Ngjashëm, struktura e llogarive të jo-rezidentëve dominohet nga llogaritë individuale me pjesëmarrje prej 91.3 përqind, përderisa llogaritë afariste kanë një pjesëmarrje prej 8.7 përqind.

Numri i gjithsej kartelave (kartela debiti dhe krediti) që ofrojnë shërbime për tërheqje të parave të gatshme dhe pagesa të ndryshme u rrit për 6.3 përqind në qershor 2017. Në kuadër të kartelave, numri i kartelave me funksion debiti arriti në 856,721, kurse me funksion krediti në 157,295. Numri i kartelave të debitit u karakterizua me rritje vjetore prej 6.5 përqind, përderisa kartelat e kreditit me rritje vjetore prej 5.3 përqind. Pjesëmarrjen më të lartë në kartelat e debitit dhe kreditit në qershor 2017 e kishin kartelat Visa (75.8 përqind përkatësisht 84.3 përqind), pasuar nga kartelat Master Card (21.9 përqind përkatësisht 15.0 përqind).

Tabela 12. Pjesëmarrja e vlerës së transaksioneve me kartela sipas terminaleve në gjithsej vlerën e transaksioneve me kartela, në përqindje

Përshkrimi	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
ATM tërheqje në para të gatshme	79.7%	74.6%	63.4%	63.5%
ATM depozitime	0.6%	4.4%	25.4%	27.7%
Kredit transference nëpërmjet ATM	0.1%	0.0%	0.0%	0.0%
Tërheqje cash në terminale POS	1.3%	0.9%	0.5%	0.1%
Pagesa me kartela në terminale POS	18.3%	20.1%	10.7%	8.6%

Burimi: BQK (2017)

Infrastruktura bankare në vend është zgjeruar në kontekst të rrjetit së pajisjeve POS (angl. Point-of-Sale) përderisa numri i bankomatëve (angl. Automated Teller Machine: ATM) është zvogëluar krahasuar me qershor 2016 (tabela 12). Përkundër zvogëlimit të numrit të bankomatëve, numri i tërheqjeve përmes ATM-ve është rritur në 6.7 milionë (5.8 milionë deri në qershor 2016), me një qarkullim prej 886.0 milionë euro (718.3 milionë euro deri në qershor 2016) (tabela 12). Rrjedhimisht, vlera e tërheqjes së parave përmes ATM-ve ndaj gjithsej transaksioneve me kartela arriti në 63.5 përqind deri në qershor 2017, që tregon për nivel të lartë të përdorimit të parasë së gatshme. Megjithëse numri i përgjithshëm i ATM-ve është zvogëluar, në kuadër të tyre numri i ATM-ve të cilët mundësojnë depozitim të parave në llogaritë e klientëve është rritur, gjë që ka ndikuar që vlera e depozitimeve të rris pjesëmarrjen në 27.7 përqind të gjithsej vlerës së transaksioneve me kartela përmes terminaleve, nga 25.4 përqind sa ishte deri në qershor 2016.

²⁸

Numri i gjithsej llogarive bankare përfshinë: numrin e llogarive rrjedhëse, të kursimit dhe të tjera në bankë.

Në të njëjtën periudhë, numri i pagesave përmes pikave të shitjeve me kartela në терминаlet POS arriti në 3.7 milionë, në vlerë prej 119.7 milionë euro. Vlera e pagesave përmes POS ndaj gjithsej transaksioneve me kartela arrit në 8.6 përqind (tabela 12).

7. Sektori Pensional

Vlera e asetëve të sektorit pensional u karakterizua me një rritje vjetore prej 15.8 përqind, duke arritur në 1.54 miliardë euro (figura 95). Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës (FKPK) përfaqëson pjesën më të madhe të asetëve të sektorit (99.5 përqind), ndërsa pjesa e mbetur menaxhohet nga Fondi Slloveno-Kosovar i Pensioneve (FSKP) (tabela 13).

Tabela 13. Struktura e sektorit pensional

Përshkrimi	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
Kosovë	99.4%	99.5%	99.5%	99.5%
Slloveni-Kosovë	0.6%	0.5%	0.5%	0.5%

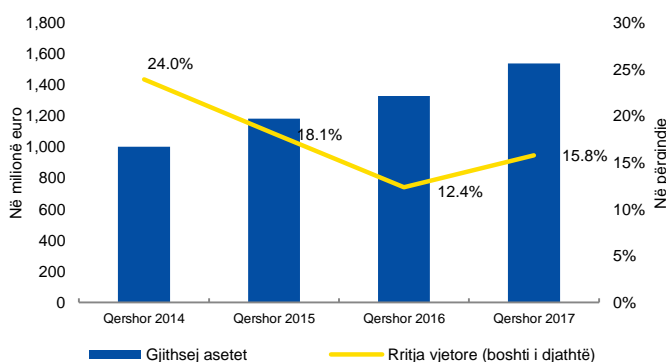
Burimi: BQK (2017)

Asetet e FKPK-së arritën në 1.53 miliardë euro, një përsheptim i rritjes vjetore për 15.8 përqind në qershor 2017 (12.4 përqind në vitin 2016). Arkëtimet e reja shënuan rritje vjetore prej 3.9 përqind, vlera e të cilave arriti në 77.0 milionë euro nga rreth 14.632 mijë kontribuues të rinj (figura 96).

Struktura e asetëve të FKPK-së vazhdon të dominohet nga investimet në tregun e jashtëm, të cilat kryesisht mbahen në formë të aksioneve dhe bonove të thesarit të qeverive të huaja. Në periudhën deri në qershor 2017, FKPK edhe më tej zgjeroi portfolion investuese në tregjet e huaja (figura 97). Kjo tendencë mund t'i atribuohet performancës më të mirë në tregjet ndërkombëtare të aksioneve në të cilat investon fondi. Investimet jashtë vendit rritën pjesëmarrjen në 85.0 përqind (81.1 përqind në qershor 2016), ndërsa investimet brenda vendit rritën pjesëmarrjen në 15.0 përqind (18.9 përqind në qershor 2016). Në kuadër të investimeve brenda vendit, po ashtu

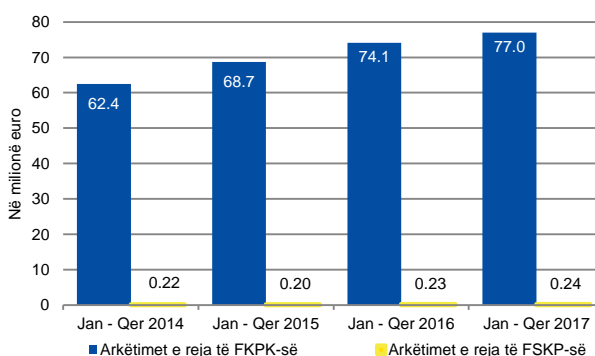
është evidentuar një zhvendosje e pjesëmarrjes nga letrat me vlerë të Qeverisë së Kosovës drejt mbajtjes së depozitave në BQK dhe banka komerciale. Pesha e letrave me vlerë zbriti në 30.0 përqind (41.3 përqind në qershor 2016), ndërsa e depozitave në BQK u rrit në 61.2 përqind (56.2 përqind në qershor 2016) dhe e depozitave në bankat komerciale u rrit në 8.8 përqind (2.4

Figura 95. Asetet e sektorit pensional, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 96. Kontributet e arkëtuara sipas fondeve pensionale

Burimi: BQK (2017)

përqind në vitin paraprak). Niveli i investimeve në letra me vlerë të Qeverisë së Kosovës përveç se varet nga kërkesa, varet edhe nga shumta e ofruar e Qeverisë si dhe nga konkurrueshmëria në ankande. Prandaj në varësi të këtyre faktorëve si dhe strategjisë investuese të FKPK-së, mund të arsyetohet deri në një masë rënia e investimeve në letra me vlerë të Kosovës.

Në qershor 2017, vlera e gjithsej asetëve të FSKP-së arriti në 7.0 milionë euro, duke shënuar rritje vjetore prej 12.1 përqind (4.1 përqind në qershor 2016). Arkëtimet e reja, arritën vlerën në 244.3 mijë euro nga 2,945 kontribues të rinj, që përkon me një rritje vjetore prej 6.9 përqind, megjithëse më të ngadalësuar se në vitin paraprak që kishte rritje prej 16.4 përqind (figura 96).

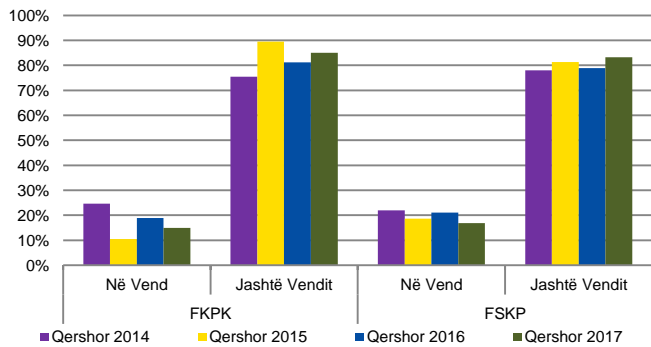
Struktura e asetëve të FSKP-së vazhdon të dominohet nga investimet jashtë vendit, të cilat përbëjnë 83.2 përqind të gjithsej asetëve, dhe që investohen kryesisht në formë të aksioneve (71.0 përqind), letrave me vlerë (28.0 përqind), letrave komerciale (0.6 përqind) dhe para të gatshme (0.4 përqind). Ndërsa, investimet në Kosovë zvogëluan pjesëmarrjen e tyre në 16.8 përqind, nga 21.1 përqind në periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Investimet në tregun e brendshëm janë të shpërndara në letra me vlerë të Qeverisë së Kosovës (50.4 përqind), depozita (20.4 përqind) dhe para të gatshme (29.1 përqind) (figura 97).

Performanca financiare e sektorit pensional

Sektori pensional shënoi performancë pozitive financiare në gjysmën e parë të vitit 2017 si rezultat i kthimit pozitiv në investime, rritjes së kontributeve të reja dhe rritjes së çmimit të aksionit të dy fondeve pensionale.

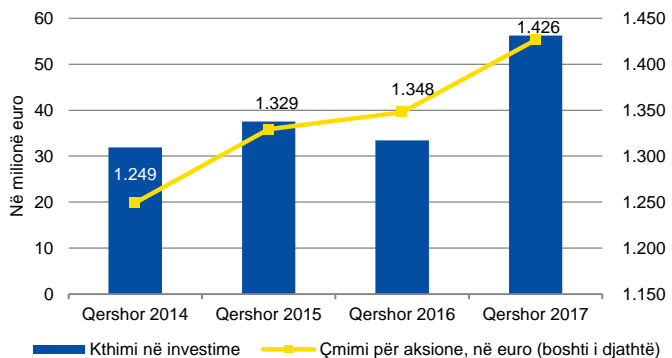
Kthimi në investime i FKPK-së në qershor 2017 arriti vlerën 56.3 milionë euro, që është për 22.8 milionë euro më i lartë se në vitin paraprak (figura 98). Kthimi më i lartë në investime ishte rezultat i performancës së mirë të tregjeve ndërkombëtare të aksioneve. Rritja më e lartë ekonomike në SHBA, BE, Mbretëri e Bashkuar dhe Japoni si dhe rritja deri në një masë e sigurisë politike në Evropë ndikuan në performancë të mirë të aksioneve. Ndërsa në anën tjetër çmimi i instrumenteve të borxhit shënoi

Figura 97. Struktura e investimeve të sektorit pensional, në përqindje

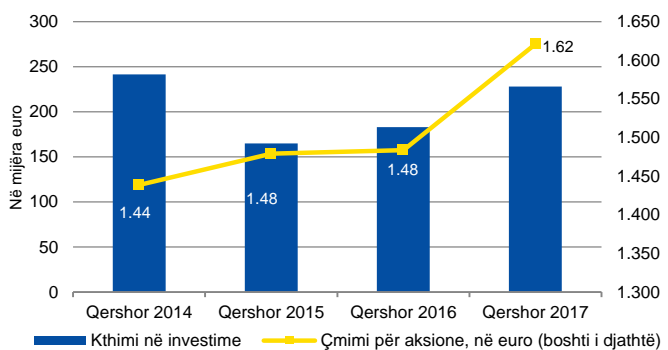
Burimi: BQK (2017)

Figura 98. Performanca financiare e Fondit të Kursimeve Pensionale të Kosovës

Burimi: BQK (2017)

Figura 99. Performanca financiare e Fondit Slloveno-Kosovar të Pensioneve

Burimi: BQK (2017)

rritje si rezultat i rritjes së kërkesës nën presionin e pasigurive të politikave monetare në këto vende, duke ndikuar që kthimi nga këto investime të bie. FKPK mbylli ditën e fundit të qershorit 2017 me çmim më të lartë të aksionit krahasuar me vitin paraprak. Më saktësisht, çmimi i aksionit arriti në 1.426 euro në krahasim me 1.348 euro në qershor 2016.

Ngjashëm, edhe FSKP shënoi kthim pozitiv nga investimet. Në qershor 2017, kthimi bruto nga investimet arriti në 227.8 mijë euro, që është për 44.9 mijë euro më i lartë se kthimi i regjistruar një vit më parë (figura 99). Gjithashtu, çmimi i aksionit të FSKP-së në ditën e fundit të qershorit 2017 ishte më i lartë se vitin paraprak, 1.621 euro krahasuar me 1.484 euro në qershor 2016.

8. Sektori i Sigurimeve

Struktura e sektorit të sigurimeve vazhdon të dominohet nga shërbimet e sigurimit ‘jo-jetë’ i cili përfaqëson 90.0 përqind të aseteve të tregut të sigurimeve, ndërsa pjesa e mbetur përbëhet nga asetet e kompanive të sigurimit ‘jetë’. Në tregun vendor operojnë 12 kompani që ofrojnë produkte të sigurimit ‘jo-jetë’, ndërsa tri kompani ofrojnë produkte të sigurimit ‘jetë’.

Kompanitë me pronësi të huaj vazhdojnë të dominojnë tregun e sigurimeve. Në gjashtëmujorin e parë të vitit 2017, u aprovua shitja e një kompanie me pronësi të huaj tek pronarët vendor, me çrast u shënuar rënie e shkallës së koncentrimit të pronësisë së huaj.

Pjesëmarrja e aseteve të menaxhuara nga të huajt zbriti në 55.4 përqind të gjithsej aseteve nga 64.0 përqind një vit më parë. Sa i përket origjinës së pronësisë së huaj, 26.2 përqind e aseteve të sektorit janë në menaxhim të katër institucioneve me origjinë nga Shqipëria. Nga Sllovenia veprojnë dy kompani të cilat menaxhojnë 14.1 përqind të aseteve të sektorit. Ndërsa me pronësi të kombinuar nga Austria dhe Shqipëria vepron vetëm një kompani e cila menaxhon 12.8 përqind të gjithsej aseteve të sektorit (figura 100).

Shkalla e koncentrimit të tregut në sektorin e sigurimeve mund të konsiderohet e ulët, sidomos në krahasim me shkallën e koncentrimit të tregut bankar. Indeksi Herfindahl-Hirschman i kalkuluar për asetet e kompanive të sigurimeve rezultoi 792 pikë në qershor 2017 (798 pikë në qershor 2016). Shprehur përmes pjesëmarrjes së tri kompanive më të mëdha në gjithsej asetet e sektorit të sigurimeve, shkalla e koncentrimit qëndroi në 33.6 përqind, një nivel i ngjashëm me vitin paraprak.

8.1. Aktiviteti i sektorit të sigurimeve

Asetet e sektorit të sigurimeve arritën vlerën 169.9 milionë euro, që përkon me një rritje vjetore prej 3.8 përqind (figura 101). Asetet e kompanive të sigurimeve ‘jo-jetë’ u rritën për 3.4 përqind (8.5 përqind në qershor 2016), përderisa asetet në kuadër të sigurimit ‘jetë’ shënuan rritje vjetore prej 8.4 përqind (6.5 përqind në qershor 2016).

Struktura e aseteve të sektorit të sigurimeve vazhdoi të dominohet nga paraja e gatshme dhe depozitat, të cilat shënuan rritje të pjesëmarrjes në këtë periudhë. Pjesëmarrja e tyre në qershor 2017 u rrit në 55.6 përqind të gjithsej aseteve, nga 50.9 përqind në qershor 2016 (figura 102). Në anën tjetër, kategoria e aseteve financiare zvogëloi pjesëmarrjen në 10.2 përqind nga 13.3 përqind në qershor

Figura 100. Struktura e aseteve të sektorit të sigurimeve, sipas pronësisë

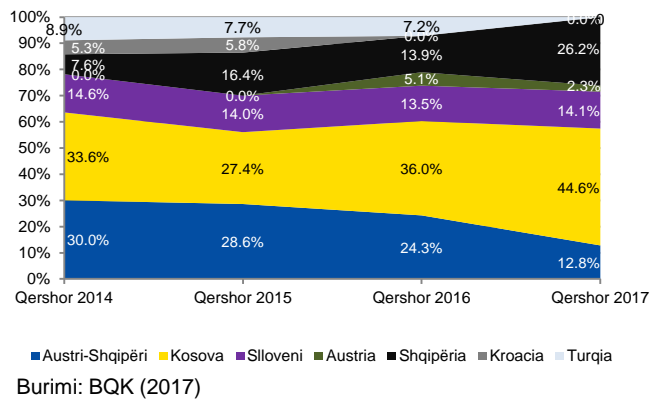
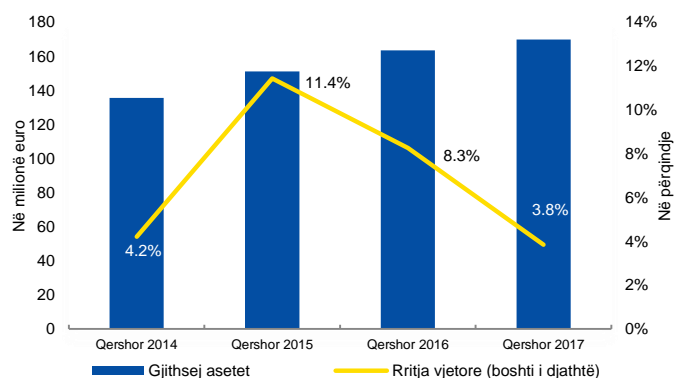

Figura 101. Asetet e sektorit të sigurimeve

2016. Kategorinë e aseteve financiare e përbëjnë investimet në letrat me vlerë të qeverisë së Kosovës, andaj si rezultat i kthimeve më të ulëta nga letrat me vlerë mund të ketë ndodhur zhvendosje e investimeve nga këto instrumente financiare në mjete të mbajtura si depozita.

Në kuadër të detyrimeve dhe burimeve vetanake, rezervat teknike kryesojnë strukturën e përgjithshme me pjesëmarrje prej 69.9 përqind, ndërsa në pjesën e mbetur bëjnë pjesë kapitali vetanak, detyrimet tjera dhe kreditë (figura 103). Rezervat teknike ishin kategoria e vetme që shënuan rritje vjetore prej 10.7 përqind, ndërsa kategoritë e tjera të detyrimeve u karakterizuan me rënie. Kreditë shënuan rënie të theksuar prej 85.1 përqind, ndërsa kapitali vetanak shënoi rënie prej 8.1 përqind, ndikuar kryesisht nga humbja e bartur nga viti paraprak.

Vlera e gjithsej primeve të shkruara të sektorit deri në qershor 2017 arriti në 42.1 milionë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 2.5 përqind. Struktura e primeve të shkruara dominohet nga primet e sigurimit ‘jo-jetë’ të cilat përfaqësojnë 96.9 përqind të gjithsej primeve të shkruara. Në qershor 2017, këto prime arritën vlerën 40.8 milionë euro, një rritje vjetore prej 2.7 përqind. Pjesa e mbetur prej 3.1 përqind e gjithsej primeve të shkruara përbëhet nga primet e sigurimit ‘jetë’, të cilat shënuan rënie vjetore prej 2.9 përqind (figura 104). Në kuadër të strukturës së gjithsej primeve të shkruara nuk pati ndryshime të mëdha. Kategoria e Përgjegjësive ndaj Palës së Tretë (PPT) vazhdon të jetë kategoria kryesore me pjesëmarrje prej 50.6 përqind të gjithsej primeve, megjithëse shënoi rënie të lehtë vjetore prej 1.0 përqind. Ndërsa kategoritë e tjera të primeve kryesisht shënuan rritje dhe zgjeruan pjesëmarrjen e tyre në gjithsej primet e shkruara (figura 105). Rritjen më të lartë e shënoi kategoria PPT+ (16.5 përqind), përderisa primet për sigurimet kufitare shënuan rritje prej 9.0 përqind, primet për dëmtimet në pasuri nga zjarri për 8.1 përqind, aksidentet personale dhe shëndeti 6.0 përqind dhe kasko për 6.1 përqind.

Figura 102. Struktura e aseteve të sektorit të sigurimeve, në përqindje

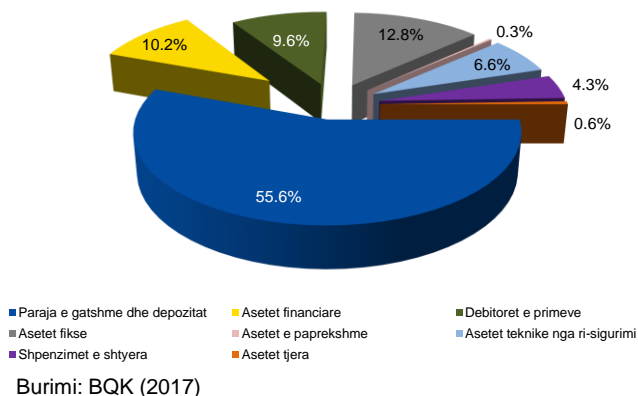

Figura 103. Detyrimet dhe kapitali i sektorit të sigurimeve, në përqindje

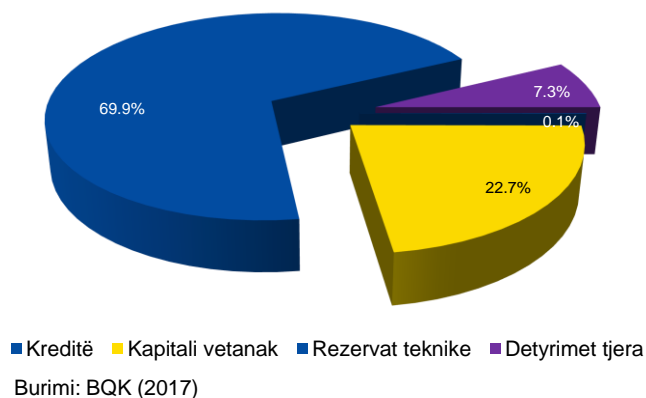
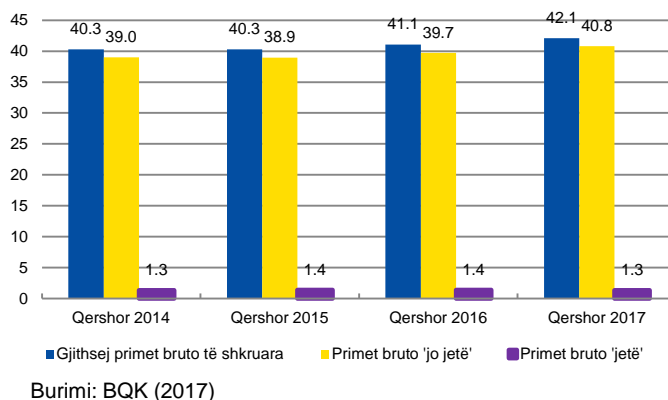

Figura 104. Primet bruto të arkëtuara, në milionë euro

Gjithsej dëmet e paguara nga kompanitë e sigurimeve dhe Byroja Kosovare e Sigurimit (BKS) deri në qershor 2017 arritën vlerën 22.6 milionë euro, një rritje vjetore prej 24.4 përqind (figura 106). Dëmet e paguara për sigurimet 'jo-jetë' kishin kontributin kryesor në rritjen e dëmeve të paguara, të ndikuara kryesisht nga rritja e dëmeve të paguara për produktin e detyrueshëm të autopërgjegjësive si dhe dëmet për dëmtimet në pasuri nga zjarri si dhe rreziqe tjera. Dëmet e paguara nga Byroja Kosovare e Sigurimit (BKS) regjistruan rritje vjetore prej 7.8 përqind. Ndërsa, pagesat për dëmet e paguara për sigurimet e jetës, të cilat kanë bazë të ulët, u rriten në 295 mijë euro nga 220 mijë në qershor 2016 (figura 107).

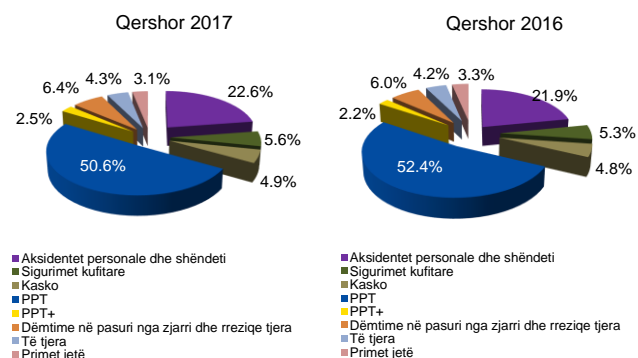
Rritja më e lartë e dëmeve të paguara krahas rritjes së vlerës së primeve të shkruara rezultoi në rritje të raportit të gjithsej dëmeve të paguara ndaj primeve të shkruara. Në qershor 2017, ky raport u rrit në 53.7 përqind krahasuar me 44.3 përqind sa ishte në qershor 2016.

8.2. Performanca financiare e sektorit të sigurimeve

Performanca e sektorit të sigurimeve u përmirësua kundrejt periudhës së njëjtë të vitit paraprak. Të hyrat neto të sektorit të sigurimeve gjatë gjysmës së parë të vitit 2017 shënuan rritje vjetore prej 5.9 përqind, ndërsa shpenzimet operative dhe financiare shënuan rënie vjetore prej 7.3 përqind si dhe dëmet e ndodhura u zvogëluan për 39.0 përqind.

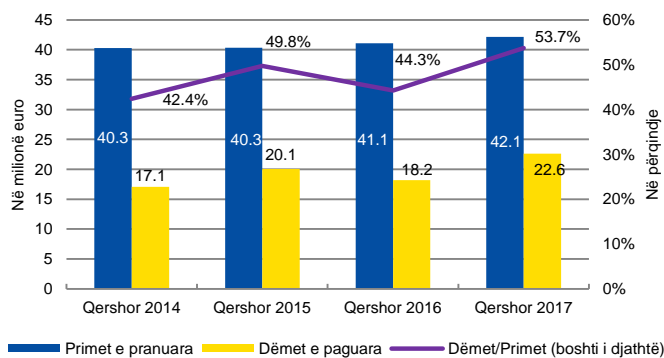
Si rezultat i rënies më të theksuar të shpenzimeve dhe dëmeve të ndodhura kundrejt rritjes së të hyrave, sektori i sigurimeve këtë vit regjistroi profit neto prej 2.0 milionë euro²⁹, që paraqet përmirësim të theksuar krahasuar me humbjen prej 11.5 milionë euro të shënuar në vitin paraprak. Në performancën pozitive të sektorit të sigurimeve ka kontribuar rritja e dëmeve të paguara nga disa kompani të sigurimeve 'jo-jetë', që në mënyrë direkte kanë ndikuar në zvogëlimin e provizioneve teknike, duke rezultuar në zvogëlimin e shpenzimeve dhe rrjedhimisht në realizimin e profitit.

Figura 105. Struktura e primeve bruto të shkruara

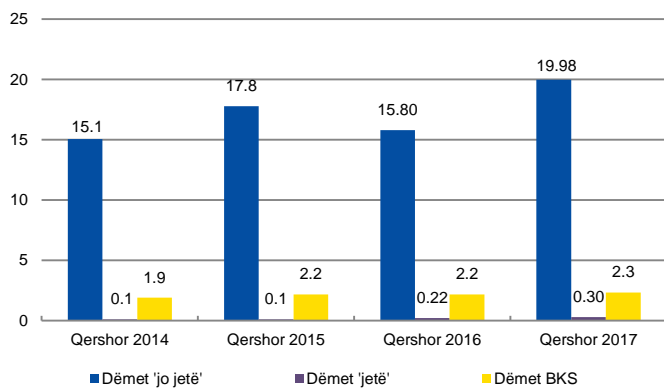
Burimi: BQK (2017)

Figura 106. Primet e pranuar dhe dëmet e paguara, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 107. Dëmet e paguara, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

²⁹ Bazuar në të dhënat e paaudituar.

Deri në qershor 2017, sigurimi 'jo-jetë' shënoi profit neto prej 1.9 milionë euro (humbje prej 11.7 milionë në qershor 2016), ndërsa sigurimi jetë regjistroi fitim neto në vlerë prej 158.8 mijë euro (186.2 mijë euro në qershor 2016). Rritja vjetore e parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj prej 13.5 përqind, dhe rritja prej 10.7 përqind e rezervave teknike të sektorit të sigurimeve ndikuan në rritjen e nivelit të likuiditetit. Raporti ndërmjet parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj ndaj rezervave u rrit në 79.6 përqind në qershor 2017, nga 77.6 përqind në qershor 2016). Poashtu rritja më e përshpejtuar e parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj bëri që raporti ndërmjet kësaj të fundit ndaj gjithsej detyrimeve të rritet në 72.0 përqind nga 68.4 në qershor 2016. Rritja e nivelit të likuiditetit, ndër tjera, reflekton edhe ndryshimin në strukturën e aseteve të kompanive të sigurimit, ku u regjistrua zhvendosje e një pjese të investimeve në letra me vlerë në drejtim të investimeve që mbahet në formë të parasë së gatshme dhe ekuivalentëve të saj.

Raporti i kapitalizimit, i shprehur përmes raportit të detyrimeve në gjithsej detyrimet dhe kapitalin e sektorit, është rritur në 77.3 përqind në qershor 2017 nga 74.3 përqind një vit më parë. Ngritja e këtij raporti tregon për mbështetje më të lartë të sektorit në financimin e aseteve nga detyrimet e tjera dhe më pak nga kapitali si formë më e qëndrueshme e financimit.

9. Sektori mikrofinanciar dhe Ndihmësit Financiar

Sektori mikrofinanciar u karakterizua me rritje të përshpejtuar të aktivitetit. Asetet e sektorit arritën vlerën 169.2 milionë euro në qershor 2017, që korrespondojnë me rritje vjetore prej 24.5 përqind (figura 108). Në tregun vendor operojnë 17 institucione mikrofinanciare,³⁰ nga të cilat 12 kanë pronësi të huaj dhe përfaqësojnë 94.7 përqind të gjithë asetëve të sektorit.

Indeksi Herfindahl-Hirschman për asetet rezultoi me 1,423 pikë në qershor 2017, që paraqet rritje të koncentrimin nga periudha e njëjtë e vitit paraprak (1,336 pikë). Ndërsa, pjesëmarrja e asetëve të tri institucioneve më të mëdha në gjithë asetet e sektorit u ngrit në 53.9 përqind nga 49.6 përqind sa ishte në qershor 2016, si rezultat i bashkimit të dy institucioneve në një institucion tjetër mikrofinanciar.

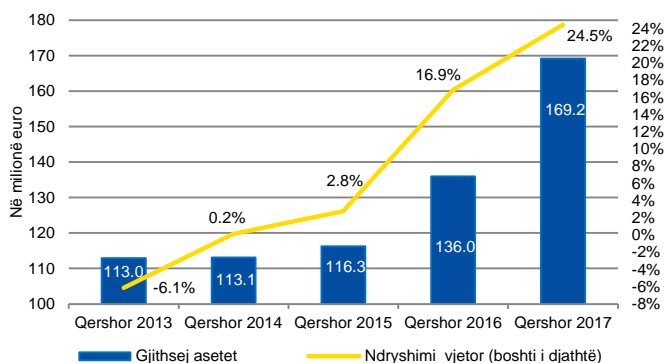
9.1. Aktiviteti i sektorit mikrofinanciar

Struktura e asetëve të sektorit mikrofinanciar dominohet nga kreditë që përbëjnë 76.1 përqind të gjithë asetëve të sektorit (71.8 përqind në qershor 2016). Kategoria e dytë më e rëndësishme për nga pesha janë lizingjet me pjesëmarrje prej 14.2 përqind (16.2 përqind në qershor 2016) (figura 109).

Në vitin e fundit, vërehet tendencë e rënies së pjesëmarrjes së lizingjeve, përderisa kreditë shënuan rritje të pjesëmarrjes në gjithë asetet. Sa i

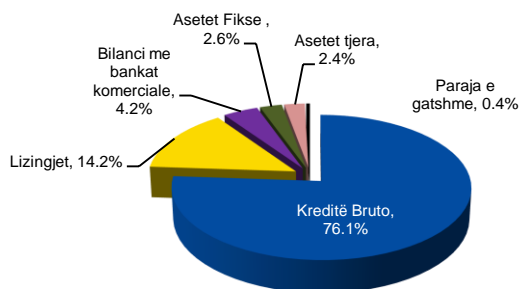
përket detyrimeve, aktiviteti i sektorit mikrofinanciar financohet kryesisht nga huamarrjet të cilat përbëjnë 73.8 përqind të gjithë detyrimeve dhe kapitalit, ndërsa vetëm financimi nga sektori i jashtëm përbënë 66.9 përqind të gjithë detyrimeve dhe kapitalit. Gjatë këtij viti, huamarrjet nga sektori i jashtëm përshpejtuan dukshëm rritjen vjetore prej 65.9 përqind krahasuar me 9.4 përqind në vitin paraprak, dhe arritën vlerën prej 113.1 milionë euro.

Figura 108. Asetet e sektorit mikrofinanciar, në milionë euro

Burimi: BQK (2017)

Figura 109. Struktura e asetëve të sektorit mikrofinanciar, qershor 2017

Burimi: BQK (2017)

³⁰

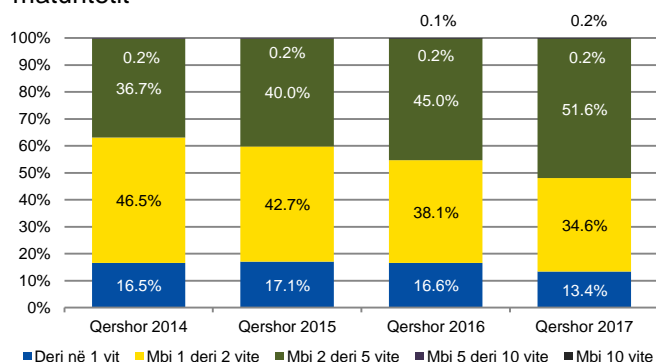
Këtu përfshihen edhe pesë institucione financiare jo-bankare që kryejnë aktivitete të kredidhënies, lizingut dhe faktoringut.

Kreditë

Vlera e gjithsej kredive të sektorit mikrofinanciar në qershor 2017 arriti në 128.7 milionë euro, që paraqet rritje të përshpejtuar vjetore prej 31.9 përqind krahasuar me 25.2 përqind në qershor 2016. Përshpejtimi i rritjes së kreditimit u mbështet nga rritja e burimit të financimit të institucioneve mikrofinanciare, kryesisht nga sektori i jashtëm dhe nga rritja e kapitalit vetanak i ndikuar nga fitimi i mbajtur. Shuma mesatare e kredisë së aprovuar, shprehur si raport i gjithsej vlerës së kredive ndaj numrit të kredive, u ngrit në 2,977 euro në krahasim me shumë në 2,661 euro në qershor 2016. Kjo u ndikua nga rritja më e shpejtë e vlerës së aprovuar të kredive në krahasim me rritjen numrit të kredive, gjë që mund të sugjeroj për rritje të kapacitetit absorbues të huamarrësve.

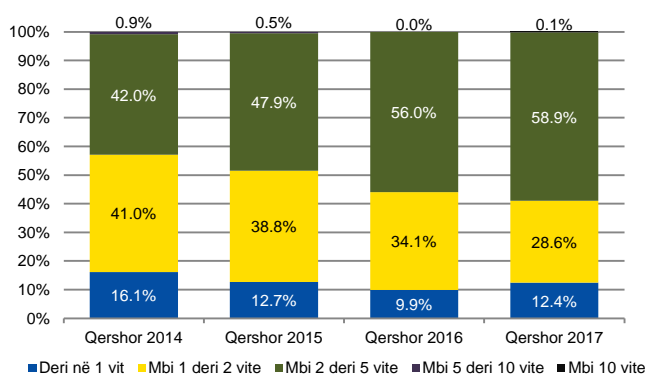
Ngjashëm me sjelljen e kreditimit të sektorit bankar, edhe te IMF-të kreditë ndaj ndërmarrjeve shënuan normë më të lartë të rritjes, 40.2 përqind, krahasuar me kreditë ndaj ekonomive familjare të cilat u rritën për 27.8 përqind. Megjithatë baza më e lartë e kredive ndaj ekonomive familjare kontribuoi në rritjen e gjithsej kreditimit. Kreditë ndaj ekonomive familjare në qershor 2017 përfaqësuan 64.9 përqind të gjithsej kredive të sektorit mikrofinanciar. Sipas afatit të maturimit, kreditë e ekonomive familjare me afat maturimi ‘mbi 2 deri në 5 vite’ në vazhdimësi kanë rritur pjesëmarrjen dhe këtë vit përfaqësojnë 33.5 përqind të gjithsej kredive (figura 110). Ngjashëm me kreditë e ekonomive familjare, kreditë e lëshuara për ndërmarrjet vazhdojnë të kenë kryesisht maturim ‘mbi 2 deri në 5 vite’, dhe kjo kategori në katër vitet e fundit ka pasur trend rritës. (figura 111).

Figura 110. Kreditë e ekonomive familjare sipas maturitetit

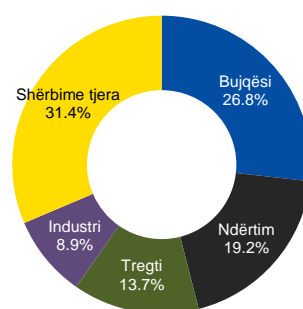
Burimi: BQK (2017)

Figura 111. Kreditë e ndërmarrjeve sipas maturitetit

Burimi: BQK (2017)

Figura 112. Struktura e kredive ndaj ndërmarrjeve, sipas sektorëve ekonomik, qershor 2017

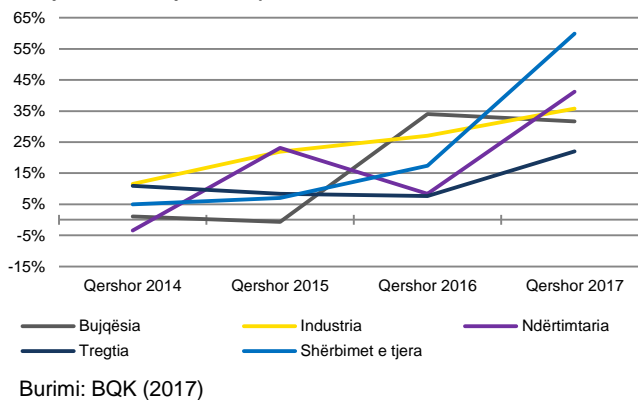

Burimi: BQK (2017)

Struktura e kreditimit të ndërmarrjeve sipas veprimtarive ekonomike mbetet e ngjashme me periudhat paraprake. Për dallim nga sektori bankar, ku kreditë për bujqësinë paraqesin kategorinë me pjesëmarrjen më të ulët, tek institucionet mikrofinanciare bujqësia gëzon mbështetjen më të madhe duke përfaqësuar 26.8 përqind të gjithëj kredive ndaj ndërmarrjeve. Kategoritë tjera me qasje të lartë në financim mikrofinanciar janë kreditë e destinuara për shërbime tjera dhe kreditë për sektorin e ndërtimtarisë (figura 112).

Sa i përket ecuresisë, deri në qershor 2017, kreditë për sektorin e ndërtimtarisë regjistruan rritjen më të lartë vjetore. Rritje më të theksuar të kreditimit kishte edhe sektori i industrisë, tregtisë dhe i shërbimeve të tjera. Ndërsa, kreditimi ndaj sektorit të bujqësisë shënoi ngadalësim të rritjes vjetore kundrejt vitit paraprak (figura 113).

Figura 113. Rritja e kredive të sektorit mikrofinanciar ndaj ndërmarrjeve, sipas sektorëve ekonomik

Lizingjet

Akviteti i lizingut në institucionet mikrofinanciare shënoi rritje. Vlera e lizingjeve të sektorit mikrofinanciar u rrit në 24.0 milionë euro, një rritje vjetore prej 8.9 përqind (figura 114). Kontributin më të madh në rritjen e gjithëj lizingjeve e kishin lizingjet ndaj ekonomive familjare, vlera e të cilave ishte për 9.2 përqind më e lartë se në qershor 2016.

Lizingjet për ekonomitë familjare përbëjnë kategorinë kryesore me pjesëmarrje prej 54.2 përqind në strukturën e përgjithshme të lizingjeve (figura 115). Në kuadër të lizingjeve për ekonomitë familjare, lizingjet hipotekare, që përfaqëson kategorinë dominuese, shënuan rritje për 4.8 përqind nga rënia prej 0.1 përqind në vitin paraprak. Lizingjet tjera po ashtu regjistruan rritje vjetore prej 61.7 përqind në krahasim me rënie prej 0.9 përqind një vit më parë. Lizingjet për ekonomitë familjare vazhdojnë të dominohen nga lizingjet afatgjata ‘mbi 10 vite’ të cilat kanë pjesëmarrje prej 50.0 përqind, pasuar nga lizingjet me afat maturimi ‘mbi 5 deri në 10 vite’ me pjesëmarrje prej 34.6 përqind.

Figura 114. Lizingjet e sektorit mikrofinanciar

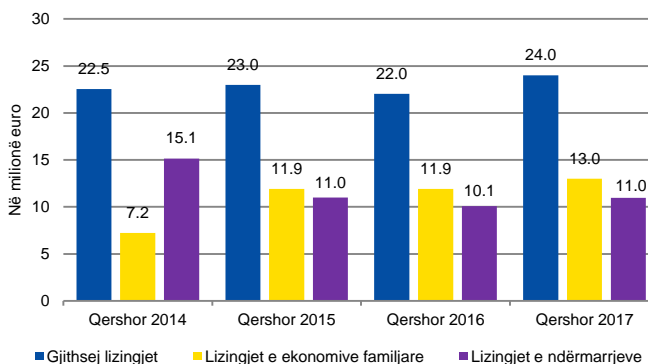
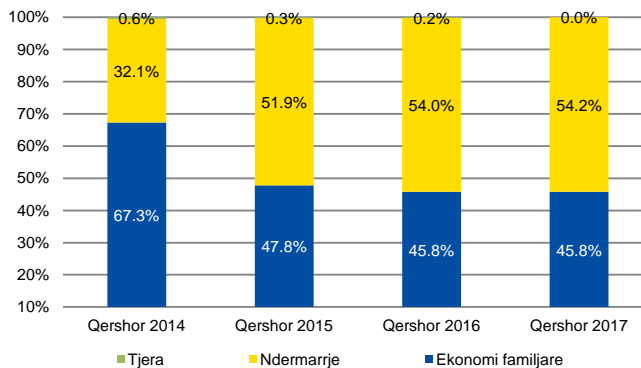

Figura 115. Struktura e lizingut, në përqindje

Në kuadër të lizingjeve për ndërmarrjet, lizingjet për pajisje shënuan rënien më të theksuar prej 58.9 përqind. Poashtu lizingjet hipoteakre shënuan rënie vjetore prej 15.4 përqind. Ndërsa lizingjet tjera u karakterizuan me rritje prej 18.8 përqind, që dhanë kontributin në rritjen e gjithsej lizingjeve të ndërmarrjeve. Sipas maturitetit të lizingjeve për ndërmarrjet, pjesën më të madhe e përbëjnë lizingjet afatmesme ‘mbi 2 deri në 5 vite’ me pjesëmarrje prej 92.4 përqind, pasuar nga lizingjet me afat maturimi ‘mbi 1 deri në 2 vite’ me pjesëmarrje prej 5.8 përqind.

Normat e Interesit

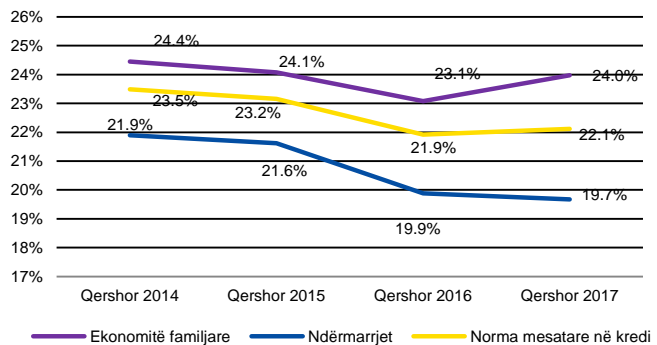
Norma mesatare e interesit në kreditë e sektorit mikrofinanciar shënoi rritje gjatë gjashtëmujorit të parë 2016, duke arritur në 22.1 përqind (figura 116). Me rritje të normës mesatare të interesit në kredi u karakterizua sektori i ekonomive familjare, ndërsa ai i ndërmarrjeve shënoi rënie të lehtë.

Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj ekonomive familjare u rrit në 24.0 përqind në qershor 2017, nga 23.1 përqind sa ishte në periudhën e njëjtë të vitit të kaluar. Ndërsa, mesatarja e interesit në kreditë ndaj ndërmarrjeve në qershor 2017 zbriti lehtësisht në 19.7 përqind nga 19.9 përqind në qershor 2016 (figura 116). Në kuadër të kredive ndaj ndërmarrjeve, sektori i shërbimeve mban normën mesatare të interesit më të ulët prej 15.3 përqind. Norma mesatare e interesit në kreditë ndaj sektorit të industrisë shënoi rënie për 0.9pp, megjithatë qëndron në nivelin më të lartë në kuadër të kredive ndaj ndërmarrjeve. Ndërsa, norma mesatare e interesit në kreditë ndaj sektorit të bujqësisë regjistroi rënie vetëm për 0.5 pikë përqindje (figura 117).

9.2. Performanca e sektorit mikrofinanciar

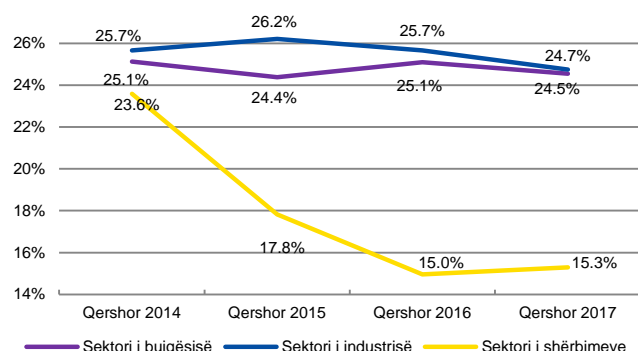
Sektori mikrofinanciar u karakterizua me performancë më të mirë financiare në krahasim me tre vitet e fundit. Në qershor 2017, profiti i realizuar arriti vlerën prej 3.9 milionë euro, krahasuar me profitin prej 1.6 milionë euro në gjashtëmujorin e parë të vitit paraprak. Rritja e profitit ishte rezultat i rritjes më të lartë të të hyrave në krahasim me rritjen që shënuan shpenzimet.

Figura 116. Norma mesatare e interesit në kredi të sektorit mikrofinanciar

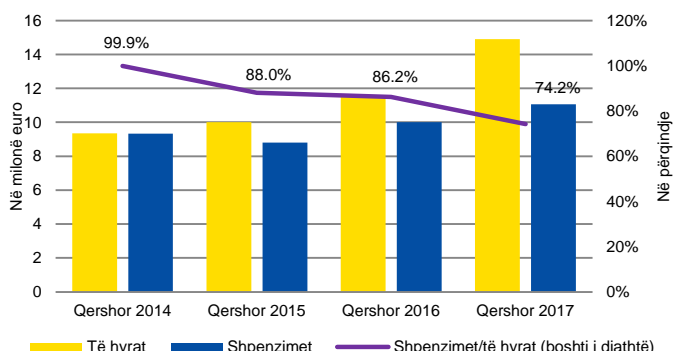
Burimi: BQK (2017)

Figura 117. Norma mesatare e interesit në kredi, sipas sektorëve ekonomik

Burimi: BQK (2017)

Figura 118. Të hyrat dhe shpenzimet e sektorit mikrofinanciar

Burimi: BQK (2017)

Të hyrat e sektorit mikrofinanciar shënuan rritje prej 28.5 përqind krahasuar me 16.0 përqind në qershor 2016, kryesisht e ndikuar nga rritja e të hyrave nga interesi. Shpenzimet po ashtu shënuan rritje prej 10.6 përqind, për dallim nga rritja prej 13.6 përqind deri në qershor 2016 (figura 118). Të gjitha kategoritë e shpenzimeve u karakterizuan me rritje, mirëpo kontributin më të madh në rritjen e gjithsej shpenzimeve e kishin shpenzimet nga interesi që shënuan rritje prej 35.3 përqind.

Raporti i shpenzimeve ndaj të hyrave të sektorit mikrofinanciar ka shënuar përmirësim krahasuar me vitin e kaluar, si rezultat i rritjes më të lartë të të hyrave të sektorit mikrofinanciar në krahasim me rritjen e shpenzimeve. Në qershor 2017, ky indikator u zvogëluua në 74.2 përqind, nga 86.2 përqind në vitin paraprak.

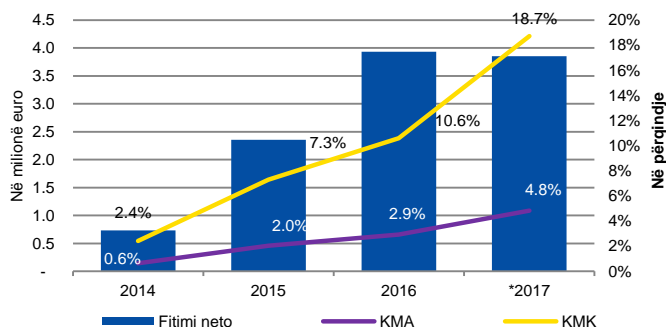
Profiti i realizuar deri në qershor 2017 ndikoi në përmirësimin e treguesve të profitabilitetit ku Kthimi në Mesataren e Aseteve (KMA)³¹ arriti në 4.8 përqind (2.9 përqind në vitin 2016), ndërsa Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK) në 18.7 përqind (10.6 përqind në vitin 2016) (figura 119).

Sektor i mikrofinanciar vazhdon të karakterizohet me nivel relativisht të ulët të kredive joperformuese dhe nivel të kënaqshëm të provizioneve për mbulimin e kredive joperformuese. Në qershor 2017, pjesëmarrja e kredive joperformuese në gjithsej kreditë u zvogëluua në 2.5 përqind, në krahasim me normën prej 4.3 përqind sa ishte në qershor 2016, si rezultat i rënies së vlerës së kredive jo-performuese krahas rritjes së stokut të kredive. Gjithashtu, mbulueshmëria me provizione u përmirësua konsiderueshëm në 202.6 përqind krahasuar me nivelin prej 159.7 përqind në qershor 2016 (figura 120).

9.3 Ndhmësit Financiar

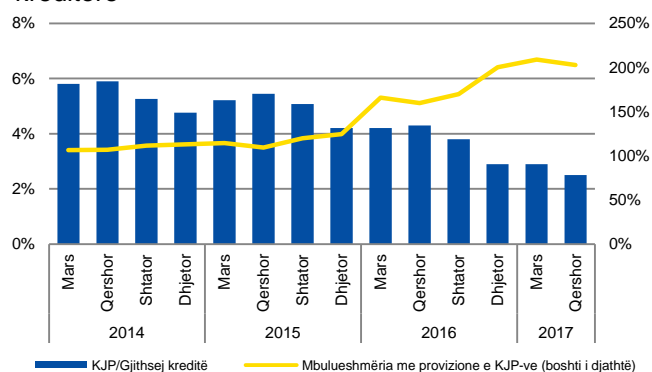
Sektor i ndihmësve financiar përbëhet nga byrotë e këmbimit dhe agjensionet për transferim të parave (ATP). Ky sektor përbënë numrin më të madh të institucioneve financiare në vend, mirëpo menaxhon pjesën më të vogël të aseteve të sistemit financiar (0.2 përqind në qershor 2017). Vlera e aseteve të ndihmësve financiar në qershor 2017 arriti në 13.6 milionë euro, që paraqet rritje vjetore prej 8.9 përqind. Poashtu, të hyrat e ndihmësve financiar shënuan rritje vjetore prej 10.1 përqind duke arritur në 3.7 milionë euro. Struktura e të hyrave të ndihmësve financiar dominohet nga të hyrat nga transferet (pjesëmarrje 73.7 përqind në qershor 2017), të cilat u karakterizuan me rritje vjetore prej 12.6 përqind. Në anën tjetër, shpenzimet shënuan

Figura 119. Treguesit e profitabilitetit të sektorit mikrofinanciar

*Për vitin 2017 profiti është përvitësuar me performancën deri në qershor 2017
Burimi: BQK (2017)

Figura 120. Treguesit e kualitetit të portofolios kreditore

Burimi: BQK (2017)

³¹ Profiti është anualizuar për vitin 2017 bazuar në performancën deri në qershor 2017.

rritje vjetore prej 12.8 përqind duke arritur në 2.2 milionë euro. Megjithatë baza më e lartë e vlerës së të hyrave ndikoi që neto fitimi të rritet në 1.5 milionë euro nga 1.4 milionë euro sa ishte në qershor 2016.

10. Politika Makroprudenciale

Gjatë vitit 2016, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës, në përputhje me Ligjin Nr. 03/L-209 mbi Bankën Qëndrore i cili mandaton BQK-në për përpilimin dhe implementimin e politikave për ruajtjen e stabilitetit financiar në vend, ka përpiluar Politikën për Mbikëqyrje Makroprudenciale. Politika për Mbikëqyrje Makroprudenciale përcakton fushëveprimin, objektivat dhe instrumentet e nevojshme të Mbikëqyrjes Makroprudenciale në funksion të ruajtjes së stabilitetit financiar. BQK gjithashtu ka të funksionalizuar Komitetin Këshillëdhënës për Makroprudencë, si një trup i mandatuar me Politikën Makroprudenciale për të ndihmuar në implementimin e saj duke monitoruar rregullisht rreziqet sistemike ndaj stabilitetit të sistemit financiar dhe duke rekomanduar për politikën dhe veprimet përkatëse.

Politika Makroprudenciale e BQK-së është draftuar në përputhje me kornizën makroprudenciale të Bordit Europian për Rrezik Sistemik (angl: *European Systemic Risk Board*). Objektiva kryesore e kësaj Politike është të ndihmoj ruajtjen e stabilitetit të sistemit financiar duke zvogëluar akumulimin e rrezikut sistemik dhe duke fuqizuar rezistencën e sistemit financiar. Objektivat e ndërmjetme të politikës makroprudenciale janë:

- zvogëlimi dhe parandalimi i rritjes së tepruar të kredive dhe të levës;
- zvogëlimi dhe parandalimi i mospërputhjes së tepruar të maturitetit;
- zvogëlimi dhe parandalimi i jo-likuiditetit;
- kufizimi i koncentrimin të ekspozimeve kreditore;
- kufizimi i ndikimit sistemik të nxitjeve që synojnë zvogëlimin e rrezikut moral, dhe
- forcimi i qëndrueshmërisë së infrastrukturës financiare.

Me qëllim të realizimit të objektivave të lartpërmendura, BQK, bazuar në analizën e rreziqeve ndaj sistemit financiar, do të aplikojë një gamë të gjerë instrumentesh të cilat adresojnë rrezikun sistemik të ndërlidhur me ciklin e biznesit apo me strukturën e sektorit financiar. Instrumentet që do të përdoren kanë karakter parandalues drejt zvogëlimit të mundësisë së ndodhjes dhe shtrirjes së një gjendje financiare të paqëndrueshme, dhe përfshijnë shumë instrumente të cilat janë aktualisht në fuqi përmes rregulloreve ekzistuese, siç janë kërkesat rregullative për përshtatshmëri të kapitalit të peshuar me rrezik, kërkesat për ruajtjen dhe sigurimin e fondeve të nevojshme likuide, kufizimet e përqendrimit të kredive, etj. Këto instrumente të cilat fillimisht i përkasin politikës mikroprudenciale, do të jenë gjithashtu në funksion të politikës makroprudenciale, me ç'rast BQK mund të aplikojë kërkesa shtesë për sektorin në përgjithësi apo për segmente specifike të tij varësisht prej analizës së rreziqeve. Instrumentet tjera të mundshme të karakterit makroprudencial, të cilat janë në përputhshmëri me ligjet në fuqi, përfshijnë kërkesa rregullative shtesë për përshtatshmërinë e kapitalit të peshuar me rrezik konform shkallës së rrezikut sistemik dhe mundësisë së akumulimit të rrezikut në faza të ndryshme të ciklit të biznesit, si dhe kufizimet tjera në funksion të parandalimit dhe evitimit të rritjes së rreziqeve sistemike.

Në përpjekje për të rritur transparencën në lidhje me Politikën Makroprudenciale dhe vendimet përkatëse, BQK do të publikojë analizë të rregullt të rreziqeve sistemike dhe ecurisë së treguesëve të politikës makroprudenciale.

10.1 Identifikimi dhe Vlerësimi i Rrezikut Sistemik

Rreziku sistemik nënkupton rrezikun e ndërprerjeve të konsiderushme të ofrimit të shërbimeve financiare të cilat manifestohen me pasoja të rëndësishme negative për stabilitetin financiar dhe ekonominë në tërësi. Identifikimi dhe vlerësimi i rrezikut sistemik duhet të bëhet konform natyrës dy dimensionale të rrezikut sistemik: atë të kohës si dhe të strukturës. Dimensioi i kohës nënkupton identifikimin dhe vlerësimin e mundësisë së akumulimit të rrezikut sistemik në kohë, ndërsa aspekti strukturorë nënkupton vlerësimin e rrezikut ndaj sistemit që rrjedh nga ndërlikohjet ndërmjet akterëve financiarë dhe koncentrimin në tregje e sektorë të caktuar.

Banka Qendrore e Kosovës në vazhdimësi monitoron dhe vlerëson rreziqet e përgjithshme ndaj stabilitetit financiar përmes metodave dhe modeleve të ndryshme, të cilat komplementohen me gjykim profesional. Analizat e rrezikut sistemik përfshijnë zhvillimet në sektorët kryesorë të ekonomisë ndaj të cilëve ekspozohet sektori financiar, si dhe zhvillimet brenda vet sektorit financiar dhe implikimet për stabilitetin e tij. Përveç analizës së treguesve kryesorë të zhvillimeve në sektorët përkatës, BQK ka zhvilluar dhe adaptuar disa modele për vlerësimin e rreziqeve. Modeli i ndërtuar rishtazi i Hartës së Stabilitetit Financiar analizon zhvillimet në tetë dimensione të rrezikut ndaj stabilitetit financiar siç janë: zhvillimet e jashtme dhe të brendshme makroekonomike, gjendja dhe zhvillimet e agjentëve kryesorë ekonomikë si ndërmarrjet, ekonomitë familjare, dhe qeveria, si dhe gjendja dhe zhvillimet në treguesit e brendshëm të rrezikut të sektorit financiar si kapitalizimi, likuiditeti dhe struktura e sektorit bankar. Modeli i Stress-testit është një nga veglat kyçe për identifikimin e brishtësive aktuale në sektorin financiar dhe rreziqeve potenciale sistematike në vitin vijues. BQK ka të zhvilluar modelin e Identifikimit të Bankave me Rëndësi Sistematike, i cili është avancuar në vazhdimësi dhe së fundi është adaptuar konform udhëzimeve të fundit të Autoritetit Bankar Europian (angl: *European Banking Authority*). Modeli i bankave me Rëndësi Sistematike është instrument tipik i politikës makroprudenciale i cili vlerëson rrezikun e shpërndarjes së efekteve negative të një institucioni sistemik në tërë sistemin. Model tjetër tipik i politikës makroprudenciale, të cilin BQK ka filluar ta përdorë është identifikimi i ciklit të biznesit të sektorit financiar, me qëllim të vlerësimit të rrezikut sistemik ciklik dhe adekuatshmërisë së kapitalit konform shkallës së rrezikut.

BQK do të punojë me përkushtim në avancimin e modeleve ekzistuese si dhe zhvillimin e instrumenteve tjera në funksion të arritjes së objektivave të Politikës Makroprudenciale. Modelet dhe Instrumentet do të kalibrohen konform standardeve ndërkombëtare dhe rrethanave vendore, dhe do të shërbejnë si bazë për vendimet e Politikës Monetare.

10.2 Përmbledhje e zhvillimeve në tregues të zgjedhur të makroprudencës

Në gjysmën e parë të vitit 2017, zhvillimet e përgjithshme të indikatorëve makroprudencë në Kosovë ishin të qëndrueshme, pa ndonjë kërcënim për stabilitetin financiar të vendit. Të gjithë treguesit financiarë ishin brenda parametrave të përcaktuar me kornizën legjislative. Kreditë jo-performuese ndaj totalit të kredive kanë vazhduar të ndjekin trendin rënës, dhe janë përcjellë me mbulueshmëri adekuate. Treguesit e kapitalizimit për sektorin në përgjithësi, dhe bankat me rëndësi sistematike në veçanti ishin mjaft mbi kërkesat rregullative. Ngjashëm me treguesit e mjaftueshmërisë së kapitalit, raporti levës së gjithsej sektorit bankar në nivel prej 13.0 përqind dhe i bankave me rëndësi sistematike në nivel prej 13.9 përqind vazhdoi të mbetet mbi kërkesat minimale ligjore. Raporti kredi-depozita arriti në 82.8 përqind në qershor 2017, dhe konsiderohet adekuat, përkundër rritjes së shënuar nga 80.7 përqind sa ishte në periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Në periudhën raportuese, kreditë në raport me vlerën (anglisht: loan-to-value ratio) të sektorit bankar qëndruan në nivelin prej 30.0 përqind, që sugjerojnë një rrezik të ulët për kreditimin e sektorit bankar. Ngjashëm, edhe kreditë në raport me të hyrat (anglisht: loan-to-

income ratio) qëndruan në nivel të ulët prej 41.8 përqind, duke sugjeruar një ekuilibër të mirë ndërmjet borxhit dhe të ardhurave të klientëve të sektorit bankar.

Indikatorët e likuiditetit mbesin në nivel të kënaqshëm, në veçanti raporti i mjeteve likuide ndaj detyrimeve afatshkurta që është mbi kërkesat rregullative. Koncentrimi i ekspozimeve të mëdha në sistem bankar qëndron në nivelin adekuat me tendencë uljeje. Treguesit e profitabilitetit, në veçanti Kthimi në Mesataren e Kapitalit (KMK), qëndroi në nivel të lartë prej 21.9 përqind.

Hendeku Kredi/BPV (anglisht: *credit to GDP gap*) jep sinjale se sektori bankar në Kosovë ka hapësirë për zgjerim të mëtejme të aktivitetit kreditues në kuadër të kornizës së ambientit makro-financiar në të cilin vepron, përkundër rritjes vjetore prej 10.0 përqind në gjysmën e parë të vitit 2017. Sektori bankar vazhdoi të ketë katër banka me rendësi sistemike. Rezultatet e analizës stres-test për këto banka në vazhdimësi sugjerojnë aftësi të kënaqshme të sektorit bankar për të përballuar situata ekstreme të ekspozimit ndaj rrezikut të tregut apo rrezikut të likuiditetit.

10.3 Vendimet dhe masat makroprudenciale të BQK-së

Në gjysmën e parë të vitit 2017, BQK ka bërë vlerësimin e zhvillimeve në treguesit makroprudencial në baza tremujore. Bazuar në ecurinë e indikatorëve të rrezikut sistemik të cilët sugjeruan për zhvillime të qëndrueshme të sektorit në këtë periudhë, BQK nuk ka vlerësuar të nevojshëm aplikimin e ndonjë instrumenti të Politikës Makroprudenciale në funksion të ruajtjes së stabilitetit financiar.

10. Shtojca statistikore

Tabela 1. Indikatorët e qëndrueshmërisë financiare, në përqind

Sektori bankar	Grupi bazë i indikatorëve	Qershor 2014	Qershor 2015	Qershor 2016	Qershor 2017
Mjaftueshmëria e kapitalit	Kapitali rregullativ ndaj asetëve të peshuara ndaj riskut	17.4	19.0	18.7	18.1
	Kapitali i klasit të parë ndaj asetëve të peshuara ndaj riskut	13.5	15.9	16.4	16.2
	Kreditë jo-performuese neto ndaj kapitalit	5.9	3.1	2.7	1.8
Cilësia e asetëve	Kreditë jo-performuese ndaj totalit të kredive	8.2	7.2	5.3	3.9
<i>Shpërndarja sektoriale e kredive ndaj totalit të kredive</i>	Korporatat tjera financiare	1.1	0.4	0.5	0.3
	Korporatat publike jofinanciare	0.01	0.03	0.10	0.00
	Korporatat tjera jofinanciare	66.4	66.4	64.4	63.8
	Ekonomitë familjare	31.5	33.1	35.0	35.8
	OJSHEF	0.04	0.01	0.02	0.01
	Jo-rezidente	1.0	0.0	0.0	0.0
	Gjithsej	100.0	100.0	100.0	100.0
Profitabiliteti	Kthimi në asete (KNA)*	2.2	2.5	2.6	2.6
	Kthimi në kapital (KNK)*	22.5	21.6	20.8	21.9
	Margjina e interesit ndaj të hyrave bruto	74.5	76.4	74.4	64.1
	Shpenzimet e jo-nteresit ndaj të hyrave bruto	68.8	52.7	47.1	44.4
Likuiditeti	Asetet likuide (bazë) ndaj totalit të asetëve	23.0	22.9	26.6	23.2
	Asetet likuide (baza e gjërë) ndaj totalit të asetëve	32.4	28.8	31.9	27.5
	Asetet likuide (bazë) ndaj detyrimeve afatshkurtëra	29.2	29.0	34.4	30.3
	Asetet likuide (baza e gjërë) ndaj detyrimeve afatshkurtëra	41.2	36.5	41.3	35.9
Senzitiviteti ndaj riskut të tregut	Pozicionet neto të hapura në valutë të huaj ndaj kapitalit	2.4	0.8	1.7	2.2
Grupi i zgjeruar i indikatorëve					
	Kapitali ndaj asetëve	10.1	11.7	12.3	13.0
	Ekspozimi kreditor ndaj kapitalit	89.6	77.1	48.1	64.8
	Shpenzimet e personelit ndaj shpenzimeve nga jointerеси	38.5	38.1	41.3	40.3
	Dallimi në mes të normës së interesit për kredi dhe depozita	10.0	6.8	6.2	5.7
	Depozitat e klientëve ndaj totalit të kredive (jo ndërbankare)	124.4	126.0	120.4	116.8
	Detyrimet në valutë të huaj ndaj gjithsej të detyrimeve	4.7	3.7	4.5	4.4

Tabela 2. Bilancet e gjendjes së bankave komerciale, qershor 2017, në milionë euro

Raiffeisen Bank

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	98.7	Bilanci nga bankat tjera	1.1
Bilanci me bankat komerciale	189.6	Depozitat	702.0
Letrat me vlerë	42.3	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	540.4	Detyrimet tjera	39.0
Asetet fikse	9.4	Borxhi i ndërvarur	19.3
Asetet tjera	4.2	Burimet vetanake	123.2
GJITHSEJ ASETET	884.6	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	884.6

Burimi: BQK (2017)

Procredit Bank

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	95.3	Bilanci nga bankat tjera	0.6
Bilanci me bankat komerciale	110.5	Depozitat	654.0
Letrat me vlerë	80.6	Huamarrjet tjera	10.0
Kreditë	488.4	Detyrimet tjera	36.6
Asetet fikse	17.2	Borxhi i ndërvarur	7.5
Asetet tjera	16.7	Burimet vetanake	100.0
GJITHSEJ ASETET	808.7	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	808.7

Burimi: BQK (2017)

NLB Prishtina

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	48.4	Bilanci nga bankat tjera	4.2
Bilanci me bankat komerciale	63.1	Depozitat	452.2
Letrat me vlerë	29.0	Huamarrjet tjera	0.1
Kreditë	399.6	Detyrimet tjera	38.6
Asetet fikse	11.9	Borxhi i ndërvarur	-
Asetet tjera	2.5	Burimet vetanake	59.6
GJITHSEJ ASETET	554.6	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	554.6

Burimi: BQK (2017)

TEB Bank

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	50.4	Bilanci nga bankat tjera	22.3
Bilanci me bankat komerciale	14.5	Depozitat	334.4
Letrat me vlerë	20.9	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	363.0	Detyrimet tjera	19.3
Asetet fikse	6.2	Borxhi i ndërvarur	4.5
Asetet tjera	4.7	Burimet vetanake	79.2
GJITHSEJ ASETET	459.7	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	459.7

Burimi: BQK (2017)

Banka Kombëtare Tregtare

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	32.2	Bilanci nga bankat tjera	0.5
Bilanci me bankat komerciale	42.6	Depozitat	280.7
Letrat me vlerë	44.4	Huamarrjet tjera	6.8
Kreditë	206.5	Detyrimet tjera	17.5
Asetet fikse	1.7	Borxhi i ndërvarur	-
Asetet tjera	6.9	Burimet vetanake	28.8
GJITHSEJ ASETET	334.2	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	334.2

Burimi: BQK (2017)

Banka Ekonomike

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	42.1	Bilanci nga bankat tjera	2.2
Bilanci me bankat komerciale	19.5	Depozitat	203.5
Letrat me vlerë	10.7	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	160.7	Detyrimet tjera	9.8
Asetet fikse	6.4	Borxhi i ndërvarur	1.0
Asetet tjera	0.7	Burimet vetanake	23.6
GJITHSEJ ASETET	240.2	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	240.2

Burimi: BQK (2017)

Banka për Biznes

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	38.6	Bilanci nga bankat tjera	7.2
Bilanci me bankat komerciale	9.5	Depozitat	147.8
Letrat me vlerë	8.0	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	126.0	Detyrimet tjera	7.5
Asetet fikse	1.9	Borxhi i ndërruarur	6.0
Asetet tjera	1.8	Burimet vetanake	17.6
GJITHSEJ ASETET	185.9	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	185.9

Burimi: BQK (2017)

Komerçijalna Banka

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	7.1	Bilanci nga bankat tjera	-
Bilanci me bankat komerciale	-	Depozitat	55.7
Letrat me vlerë	51.9	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	2.9	Detyrimet tjera	0.6
Asetet fikse	-	Borxhi i ndërruarur	-
Asetet tjera	1.4	Burimet vetanake	7.1
GJITHSEJ ASETET	63.3	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	63.3

Burimi: BQK (2017)

Türkiye İş Bankası

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	12.5	Bilanci nga bankat tjera	43.1
Bilanci me bankat komerciale	3.2	Depozitat	38.4
Letrat me vlerë	5.3	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	71.1	Detyrimet tjera	2.6
Asetet fikse	0.8	Borxhi i ndërruarur	-
Asetet tjera	0.3	Burimet vetanake	9.2
GJITHSEJ ASETET	93.2	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	93.2

Burimi: BQK (2017)

Ziraat Bank

(Në milionë euro)

Asetet		Detyrimet	
Paraja e gatshme dhe bilanci me BQK	1.3	Bilanci nga bankat tjera	6.7
Bilanci me bankat komerciale	7.0	Depozitat	6.5
Letrat me vlerë	0.3	Huamarrjet tjera	-
Kreditë	12.2	Detyrimet tjera	0.2
Asetet fikse	0.9	Borxhi i ndërvuarur	-
Asetet tjera	0.1	Burimet vetanake	8.5
GJITHSEJ ASETET	21.8	GJITHSEJ DETYRIMET DHE BURIMET VETANAKE	21.8

Burimi: BQK (2017)

Tabela 3.1. Pasqyra e korporatave financiare - asetet

(Të dhëna kumulative, fundi i periudhës, në milionë euro)

Përshkrimi	Asetet e jashtme neto								Kërkesat e brendshme							
	Kërkesat ndaj jorezidentëve							Detyri- me ndaj jorezide- ntëve	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore			Kërkesat ndaj sektorëve tjerë	prej të cilave:			
	Ari monetar dhe DST-të	Depozita	Letrat me vlerë përveç aksioneve	Kuota në FMN	Asetet dhe ekuit- ete tjera	Kërkesat ndaj qeverisë qendrore	Detyri- met ndaj qeverisë qendrore		Kreditë							
									Korpor- at. tjera jofinan.	Ekon.fam- iljare						
2007	1,622.4	1,704.6	—	955.0	408.9	—	175.4	82.3	124.5	-853.3	—	853.3	977.8	965.9	765.1	200.6
2008	1,593.1	1,726.7	—	795.1	661.6	—	128.2	133.6	419.6	-871.8	—	871.8	1,291.5	1,276.8	995.7	281.0
2009	1,700.5	2,036.2	60.3	910.1	724.5	64.3	144.3	335.7	571.5	-846.3	—	846.3	1,417.8	1,396.1	1,052.3	343.5
2010	1,935.4	2,365.6	64.0	1,235.7	525.2	68.5	269.3	430.2	788.9	-802.7	22.1	824.8	1,591.6	1,568.3	1,127.7	434.2
2011	2,047.3	2,425.6	65.1	1,338.9	230.0	70.1	533.1	378.2	998.8	-778.0	20.5	798.4	1,785.8	1,785.8	1,242.1	514.6
2012 Dhjetor	2,224.1	2,660.4	63.3	1,147.7	486.0	68.8	666.5	436.3	1,195.5	-651.7	186.8	838.5	1,847.2	1,819.4	1,271.3	546.3
2013 Qershor	2,240.6	2,681.0	61.9	896.6	646.2	67.8	777.9	440.4	1,222.8	-686.6	222.9	909.5	1,909.4	1,882.0	1,314.8	566.1
Shtator	2,429.1	2,891.2	60.7	870.4	826.8	66.8	816.9	462.1	1,207.2	-671.8	242.8	914.6	1,879.0	1,853.2	1,291.5	560.6
Dhjetor	2,452.7	2,908.3	59.6	1,037.9	818.7	65.9	651.2	455.6	1,369.1	-515.0	258.9	774.0	1,884.2	1,859.9	1,291.1	567.7
2014 Mars	2,489.0	2,975.3	59.5	1,000.6	899.8	66.2	660.9	468.2	1,389.6	-517.3	293.5	810.8	1,906.9	1,883.2	1,313.4	568.5
Qershor	2,426.7	2,900.3	59.9	943.2	803.3	66.9	752.4	473.6	1,495.2	-478.6	332.2	810.8	1,973.8	1,949.3	1,351.3	597.0
Shtator	2,599.8	3,058.1	61.6	1,142.9	574.9	69.1	967.4	458.2	1,474.6	-488.3	327.8	816.1	1,962.9	1,939.2	1,325.5	613.4
Dhjetor	2,546.6	3,011.6	62.5	1,313.0	315.7	70.4	1,024.4	465.0	1,609.0	-386.7	349.2	735.9	1,995.8	1,971.5	1,345.5	625.3
2015 Mars	2,661.0	3,147.3	66.5	1,363.5	329.0	75.3	1,078.7	486.3	1,634.4	-386.0	374.9	760.9	2,020.4	1,991.9	1,361.8	629.3
Qershor	2,551.4	3,047.3	65.4	1,212.9	400.3	74.4	1,055.8	495.9	1,761.4	-365.4	400.2	763.1	2,126.8	2,096.8	1,431.4	664.6
Shtator	2,643.6	3,154.5	64.5	1,303.7	396.4	74.0	1,045.6	510.9	1,717.8	-399.9	449.8	849.7	2,117.7	2,086.6	1,417.7	668.2
Dhjetor	2,637.1	3,160.3	65.1	1,271.6	378.2	75.1	1,086.3	523.2	1,837.9	-305.3	454.3	759.6	2,143.2	2,114.8	1,416.3	697.7
2016 Mars	2,672.1	3,239.9	56.2	1,106.4	592.4	103.4	1,083.7	567.8	1,863.9	-337.9	470.3	808.2	2,201.8	2,170.7	1,451.1	717.6
Qershor	2,674.0	3,249.0	56.2	952.0	759.6	104.1	1,077.4	575.0	1,945.3	-359.5	467.6	827.1	2,304.8	2,274.9	1,508.1	764.7
Shtator	2,882.6	3,441.4	55.3	826.4	810.2	103.5	1,219.2	558.8	1,885.0	-447.1	461.6	908.7	2,332.1	2,301.4	1,515.5	782.6
Dhjetor	2,837.0	3,379.2	56.0	648.0	842.3	105.3	1,307.4	542.2	2,089.7	-289.0	452.5	742.3	2,3379.5	2,353.0	1,550.6	799.1
2017 Mars	2,872.0	3,528.4	54.9	708.6	854.8	104.6	1,350.5	656.4	2,138.3	-317.4	522.9	840.4	2,455.4	2,427.1	1,607.7	816.3
Qershor	2,854.9	3,507.6	69.4	799.4	804.7	100.6	1,308.3	652.7	2,206.4	-358.0	497.4	855.4	2,564.4	2,534.4	1,673.2	858.8

Burimi: BQK (2017)

Tabela 3.2. Pasqyra e korporatave financiare - detyrimet

(Të dhëna kumulative, fundi i periudhës, në milionë euro)

Përshkrimi	Depozitat									Kreditë	Rezervat teknike të sigurimit			Asetet dhe ekuitete tjera	Zëra tjerë (neto)
	Depozitat e transfe-rueshme	prej të cilave:			Depozita tjera	prej të cilave:			Ekuiteti neto i ekonomive familjare në fondet e pension.		Pagesa e pre-mive dhe rezerva-ve				
		Korp. publike jofinanc.	Korp. tjera financ.	Eko. familj-are		Korpo. publike jofinanciare	Korpo. tjera jofinanciare	Ekono. familj-are							
2007	1,110.9	386.1	49.6	133.5	187.5	724.8	188.4	43.8	489.3	...	316.1	286.2	29.9	273.8	46.0
2008	1,351.9	390.9	15.4	176.0	186.2	961.0	250.1	51.4	656.7	...	288.6	256.3	32.3	311.1	61.1
2009	1,444.3	483.2	50.1	184.0	237.7	961.0	73.9	82.9	801.9	...	422.3	380.8	41.5	326.1	79.3
2010	1,744.2	621.2	83.8	218.6	303.5	1,123.1	42.8	83.4	995.9	...	540.5	493.7	46.8	361.0	78.6
2011	1,933.6	658.4	68.1	208.1	360.9	1,275.1	60.8	79.7	1,129.6	...	647.8	593.3	54.5	389.7	75.0
2012 Dhjetor	2,076.6	700.2	13.8	257.5	407.2	1,376.5	61.8	78.2	1,232.9	...	814.9	745.1	69.8	399.2	128.9
2013 Qershor	2,048.9	698.9	16.0	231.8	425.2	1,350.1	48.8	75.4	1,221.3	...	880.0	808.8	41.2	398.0	137.0
Shtator	2,169.0	761.8	14.4	270.8	450.9	1,407.2	72.9	73.6	1,255.6	...	932.2	859.5	72.7	397.5	137.6
Dhjetor	2,275.3	848.0	16.4	299.6	506.6	1,427.3	55.7	98.2	1,268.4	...	990.3	919.0	71.3	403.9	152.4
2014 Mars	2,255.3	873.1	39.9	260.9	536.1	1,382.2	42.5	79.2	1,255.6	...	1,026.9	954.3	72.6	415.8	180.7
Qershor	2,243.3	917.9	33.3	256.3	602.7	1,325.3	58.2	67.7	1,194.3	...	1,078.2	1,002.6	75.6	419.5	180.8
Shtator	2,329.2	1,047.3	32.5	300.9	683.8	1,281.9	53.9	75.3	1,150.2	...	1,123.4	1,044.6	78.8	441.4	180.5
Dhjetor	2,354.4	1,134.6	21.1	338.4	743.5	1,219.8	51.6	58.0	1,104.8	...	1,173.8	1,094.1	79.7	453.2	175.8
2015 Mars	2,380.8	1,184.9	30.9	306.0	818.7	1,196.0	37.8	66.6	1,086.5	...	1,256.3	1,175.0	81.3	479.8	178.5
Qershor	2,393.0	1,217.7	10.9	335.3	841.8	1,175.3	36.7	72.4	1,062.8	...	1,270.0	1,184.3	85.7	484.3	165.5
Shtator	2,466.9	1,342.9	21.8	36.4	897.6	1,124.0	24.1	60.0	1,037.1	...	1,253.6	1,163.7	89.8	496.0	144.8
Dhjetor	2,514.6	1,378.4	11.2	413.8	919.0	1,136.3	20.6	68.3	1,046.8	...	1329.6	1,237.3	92.3	530.5	100.2
2016 Mars	2,486.2	1,366.0	9.9	365.0	957.0	1,120.2	20.8	65.1	1,034.3	...	1365.0	1,271.9	93.1	549.9	134.8
Qershor	2,526.8	1,419.9	17.7	381.5	988.2	1,106.9	26.7	64.8	1,015.3	...	1,438.0	1,330.7	107.5	534.0	120.3
Shtator	2,612.4	1,526.5	24.6	416.1	1,049.4	1,085.9	26.7	62.1	997.1	...	1,496.0	1,385.4	110.8	543.2	115.8
Dhjetor	2,739.8	1,630.1	24.7	456.0	1,116.1	1,109.6	32.2	70.8	1,006.2	...	1,546.0	1,425.4	120.6	542.3	98.6
2017 Mars	2,716.9	1,602.8	20.4	438.8	1,106.9	1,114.1	32.1	69.5	1,012.1	...	1,619.3	1,501.9	117.1	570.7	103.1
Qershor	2,728.9	1,630.2	56.8	414.2	1,123.0	1,098.7	29.1	78.3	989.3	...	1,660.1	1,540.7	119.3	591.4	81.0

Burimi: BQK (2017)

Tabela 4.1. Bilanci i gjendjes së KTD-ve – asetet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Asete gjithsej													
	Paraja e gatshme	Bilanci me bankat komerciale				Letrat me vlerë	Kreditë bruto	prej të cilave në euro:				Kreditë bruto në valutën jo euro	Asetet fikse	Asete tjera
		Në valutën euro	Në valutat jo euro	Korp. tjera financiare	Korp. publike jofinan.			Korp. tjera jofinan.	Ek. familjare					
2007	1,435.0	189.0	208.1	173.4	34.7	78.9	892.1	—	0.2	691.3	200.6	—	27.2	39.7
2008	1,808.2	218.2	283.9	236.3	47.6	40.5	1,183.4	0.6	0.1	901.7	281.0	—	39.0	43.1
2009	2,204.1	322.7	405.6	326.7	78.8	97.0	1,289.0	2.3	0.3	942.9	343.5	—	43.1	46.7
2010	2,455.1	307.0	439.1	367.3	71.8	173.4	1,458.7	9.9	6.3	1,004.1	434.2	2.5	44.0	32.9
2011	2,649.7	331.5	329.5	251.8	77.7	202.0	1,698.1	17.3	1.5	1,127.0	510.9	7.3	47.4	41.3
2012	2,829.3	425.7	287.9	228.0	59.9	256.6	1,763.4	19.8	1.4	1,169.8	542.6	6.9	57.7	38.1
2013	3,059.3	463.3	339.9	258.8	81.0	354.5	1,805.8	20.4	0.2	1,194.5	563.9	6.1	55.5	40.3
2014 Dhjetor	3,185.7	447.1	390.8	328.0	62.8	383.8	1,882.4	7.1	0.6	1,246.4	621.6	6.0	53.7	27.9
2015 Shtator	3,321.4	431.4	334.2	271.1	63.1	473.4	1,993.3	8.2	0.6	1,313.4	664.4	6.2	53.5	35.6
Tetor	3,331.7	460.9	354.3	289.9	64.5	423.4	2,006.5	7.8	0.1	1,309.6	682.1	6.3	55.3	31.3
Nëntor	3,339.1	434.0	367.5	307.4	60.1	437.2	2,015.3	8.1	0.1	1,326.8	673.5	6.3	55.3	29.8
Dhjetor	3,385.3	491.0	316.0	254.7	61.3	473.3	2,019.5	8.7	0.6	1,309.5	694.3	5.9	57.0	28.5
2016 Janar	3,371.2	496.6	334.0	271.1	62.9	445.4	2,005.7	8.5	0.1	1,297.8	692.9	5.9	57.9	31.7
Shkurt	3,372.7	461.1	339.4	276.1	63.3	458.7	2,026.4	6.2	1.6	1,313.4	698.7	5.8	57.1	30.0
Mars	3,397.8	447.4	318.4	247.4	71.0	467.9	2,070.2	8.9	2.1	1,338.8	713.9	5.7	56.9	37.0
Prill	3,381.7	435.9	312.2	241.7	70.5	445.9	2,102.5	9.4	1.6	1,357.2	727.9	5.8	56.7	28.5
Maj	3,422.4	434.1	323.4	250.7	72.7	436.2	2,143.2	9.8	1.6	1,379.2	747.6	4.4	56.4	29.1
Qershor	3,432.1	433.2	285.7	214.2	71.5	453.1	2,173.5	10.8	2.1	1,394.5	761.0	4.4	56.5	30.0
Korrik	3,451.4	435.3	307.2	238.0	69.2	429.5	2,184.3	8.9	...	1,400.8	770.0	4.4	56.4	38.6
Gusht	3,518.9	458.7	364.7	286.5	78.1	435.8	2,168.5	8.0	...	1,382.0	773.9	4.3	56.6	34.6
Shtator	3,512.7	418.9	339.1	259.2	79.9	479.5	2,184.4	8.0	...	1,392.2	779.7	4.3	57.7	33.2
Tetor	3,504.7	426.9	295.0	220.7	74.3	490.6	2,197.4	8.2	...	1,399.0	785.6	4.3	56.7	37.9
Nëntor	3,518.4	411.3	338.7	271.7	67.0	463.2	2,212.3	6.2	...	1,409.2	791.4	4.4	57.2	35.7
Dhjetor	3,637.1	457.3	342.0	281.2	60.7	510.3	2,230.0	7.9	...	1,420.8	796.5	4.2	58.5	39.0
2017 Janar	3,633.2	470.5	385.9	323.3	62.6	468.3	2,215.9	7.1	...	1,409.0	794.9	4.2	58.2	34.3
Shkurt	3,640.6	466.6	364.6	297.5	67.1	477.0	2,239.6	7.8	...	1,429.9	797.5	4.1	58.6	34.3
Mars	3,669.8	440.9	350.0	282.5	67.5	491.3	2,294.9	8.4	...	1,468.4	813.8	3.9	58.3	34.3
Prill	3,682.8	431.7	339.9	271.4	68.6	484.7	2,329.5	8.4	...	1,490.2	826.5	4.0	58.2	38.8
Maj	3,696.3	432.0	312.4	236.6	75.8	496.4	2,354.2	9.5	...	1,502.4	841.9	4.1	57.9	39.3
Qershor	3,671.2	426.8	293.2	215.7	77.5	459.5	2,390.5	8.0	...	1,522.7	855.9	3.6	58.5	42.7

Burimi: BQK (2017)

Tabela 4.2. Bilanci i gjendjes së KTD-ve – detyrimet

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Detyrime gjithsej											
	Bilanci nga bankat komerciale	Depozitat					Huamarrje tjera	Provizionet (write-downs)	Detyrime tjera	Borxhi i ndërruarur	Burimet vetanake	prej të cilave: Kapitali aksionar
		Depozitat e transferueshme	Depozita tjera	Depozitat e kursimit								
2007	1,435.0	25.8	1,143.1	380.7	762.4	—	2.7	...	103.7	7.0	152.7	114.9
2008	1,808.2	34.9	1,444.1	429.8	1,014.2	—	129.8	7.0	192.5	145.9
2009	2,204.1	58.5	1,744.9	517.8	1,229.5	—	171.7	24.4	204.6	159.4
2010	2,455.1	70.7	1,936.8	671.0	923.2	342.7	23.4	0.1	160.0	33.5	230.5	170.4
2011	2,649.7	40.0	2,104.0	699.0	1,056.8	348.2	30.4	0.2	191.3	31.0	252.8	176.6
2012	2,829.3	6.0	2,279.1	751.9	1,172.1	355.0	18.9	1.7	221.4	31.0	270.8	200.1
2013	3,059.3	16.5	2,449.0	900.8	1,143.9	404.2	13.4	2.0	244.1	56.3	277.8	221.2
2014 Dhjetor	3,185.7	31.6	2,537.5	1,198.3	803.9	535.3	14.1	2.9	229.2	47.3	323.0	231.3
2015 Gusht	3,349.2	42.5	2,656.9	1,417.4	689.0	549.8	13.1	4.3	220.3	47.4	364.5	263.9
Shtator	3,321.4	46.8	2,656.5	1,437.4	668.3	550.8	13.3	2.8	208.1	35.8	358.2	263.9
Tetor	3,331.7	58.2	2,635.3	1,416.8	669.7	548.8	15.4	3.0	209.3	35.8	374.6	273.9
Nëntor	3,339.1	61.3	2,628.3	1,408.9	667.3	551.9	20.0	2.9	209.2	35.8	381.6	273.9
Dhjetor	3,385.3	43.4	2,702.9	1,477.7	669.3	555.9	17.6	2.7	189.1	36.9	392.7	273.9
2016 Janar	3,371.4	46.0	2,670.6	1,450.5	667.2	552.9	17.6	2.9	198.8	36.8	398.7	273.9
Shkurt	3,372.7	46.9	2,663.8	1,449.4	666.6	547.8	17.6	2.9	199.4	36.8	405.3	273.9
Mars	3,397.8	59.3	2,664.0	1,449.0	665.6	549.5	17.7	2.8	205.9	37.8	410.0	273.9
Prill	3,381.7	70.9	2,651.7	1,447.8	666.1	537.8	17.7	2.8	194.2	37.9	405.3	273.9
Maj	3,422.4	81.1	2,674.9	1,479.3	661.1	534.5	19.7	3.8	189.8	38.0	415.2	275.9
Qershor	3,432.1	90.2	2,692.8	1,504.7	661.0	527.1	18.7	3.4	185.7	38.1	402.6	275.9
Korrik	3,451.4	72.8	2,719.8	1,534.0	661.7	524.0	18.7	3.4	187.2	37.8	411.6	275.9
Gusht	3,518.9	76.8	2,797.1	1,622.9	659.8	514.4	18.7	6.4	181.5	38.0	400.3	275.9
Shtator	3,512.7	73.2	2,789.5	1,619.5	657.5	512.5	18.7	3.3	183.8	37.4	406.8	275.9
Tetor	3,504.7	72.7	2,774.6	1,615.7	649.0	511.7	18.7	3.4	187.4	38.1	409.9	275.9
Nëntor	3,518.4	66.4	2,804.9	1,619.9	657.6	510.4	18.9	3.8	189.3	38.2	415.7	275.9
Dhjetor	3,637.1	59.1	2,897.8	1,679.8	703.8	515.9	17.8	3.9	199.5	38.4	420.6	275.9
2017 Janar	3,633.2	63.9	2,895.1	1,678.2	699.7	517.2	17.8	3.9	186.4	38.1	428.0	275.9
Shkurt	3,640.6	67.5	2,889.8	1,676.8	702.4	512.3	17.8	3.8	188.5	38.2	435.1	275.9
Mars	3,669.8	66.7	2,909.9	1,697.0	704.5	510.0	17.8	4.0	192.5	37.6	441.3	275.9
Prill	3,682.8	65.9	2,909.2	1,701.0	704.8	506.2	17.8	4.1	198.1	38.0	449.8	275.9
Maj	3,696.3	73.3	2,925.2	1,723.5	701.6	502.0	17.8	4.0	190.5	38.1	447.3	280.4
Qershor	3,671.2	88.4	2,887.8	1,696.7	693.9	497.2	16.9	4.1	179.0	38.3	456.7	280.4

Burimi: BQK (2017)

Tabela 5.1. Depozitat në KTD-të - depozitat në euro

(Të dhëna kumulative, fundi i periudhës, në milionë euro)

Përshkrimi	Gjithsej depozita në euro														
	Qeveria	Korporatat financiare							Korporatat jofinanciare			Sektorë tjerë vendor			Jorezidentë
		Korporatat tjera depozituese	Ndërmjetësitë tjerë financiarë	Kompanitë e sigurimit	Fondet pensionale	Ndihm. financiar	Korporatat publike jofinanciare	Korporatat tjera jofinanciare		Ekonomitë familjare	IJSHEF				
2007	1,092.0	4.1	39.1	3.1	5.6	28.3	0.4	1.7	386.2	215.5	170.7	647.0	631.9	15.2	15.6
2008	1,366.9	1.4	62.9	5.0	6.5	31.5	19.4	0.4	479.7	263.8	215.9	785.0	774.5	10.5	37.9
2009	1,640.1	165.0	78.2	6.1	5.9	43.1	22.6	0.4	371.5	121.6	249.9	962.2	948.8	13.4	63.2
2010	1,831.1	11.7	105.0	7.3	7.9	47.6	41.6	0.6	414.9	122.3	292.6	1,220.1	1,206.1	14.0	79.4
2011	1,982.4	2.7	117.5	9.9	6.8	57.2	43.1	0.5	406.6	128.5	278.1	1,395.6	1,373.4	22.2	60.0
2012	2,162.8	0.7	120.0	3.8	6.2	64.3	45.3	0.4	401.7	75.6	326.1	1,558.6	1,535.4	23.2	81.7
2013	2,314.1	1.8	88.2	2.5	7.4	72.3	5.7	0.3	455.6	72.1	383.5	1,685.1	1,658.7	26.4	83.4
2014 Dhjetor	2,426.6	8.8	104.4	2.6	5.1	79.3	17.1	0.3	449.7	61.8	388.0	1,781.6	1,751.1	30.6	82.1
2015 Shtator	2,536.8	11.2	85.3	5.2	3.8	62.2	12.2	1.9	481.0	45.9	435.2	1,865.3	1,830.8	34.5	94.0
Tetor	2,516.6	10.3	83.1	5.1	5.3	59.7	11.4	1.6	472.0	46.5	425.5	1,861.3	1,824.7	36.5	89.9
Nëntor	2,511.2	9.3	85.0	4.5	6.8	58.1	14.2	1.5	466.4	36.2	430.2	1,862.3	1,828.3	34.0	88.1
Dhjetor	2,579.9	5.9	73.2	3.3	5.0	59.0	4.8	1.1	499.9	31.4	468.5	1,895.5	1,862.3	33.2	105.3
2016 Janar	2,859.7	6.4	72.4	3.4	4.8	58.1	4.6	1.5	467.8	31.3	436.4	1,903.1	1,872.5	30.5	100.1
Shkurt	2,541.9	4.6	78.9	4.5	5.3	55.2	13.0	0.8	450.1	35.7	414.4	1,912.2	1,878.8	33.4	96.0
Mars	2,541.3	4.5	80.0	5.1	6.6	54.3	13.2	0.7	446.7	30.2	416.5	1,918.4	1,885.4	32.9	91.8
Prill	2,526.8	1.4	77.2	4.4	5.4	54.1	12.3	0.9	447.6	37.2	410.4	1,911.1	1,877.5	33.6	89.4
Maj	2,550.7	4.9	75.6	5.8	5.2	51.6	12.3	0.7	465.4	36.4	429.0	1,918.3	1,885.1	33.2	86.6
Qershor	2,569.9	5.1	83.7	8.8	5.8	56.1	12.2	0.8	470.2	37.6	432.6	1,923.9	1,892.3	31.6	87.0
Korrik	2,573.9	4.7	80.7	6.9	6.2	55.1	11.6	0.8	476.3	37.8	438.5	1,929.7	1,895.0	34.8	82.5
Gusht	2,655.2	4.7	90.0	12.1	7.2	57.8	12.0	0.9	513.4	39.1	474.3	1,966.0	1,928.7	37.2	81.1
Shtator	2,664.5	4.7	88.3	11.6	7.1	55.9	12.8	1.0	506.9	44.4	462.5	1,967.4	1,932.2	35.3	97.2
Tetor	2,652.0	5.7	85.0	10.2	8.6	55.5	9.7	0.9	500.2	42.5	457.6	1,967.3	1,931.9	35.4	93.9
Nëntor	2,672.8	5.2	86.3	11.4	7.9	55.8	10.3	0.9	510.6	42.4	468.2	1,973.1	1,936.3	36.8	97.6
Dhjetor	2,779.6	5.6	96.6	5.6	6.9	59.0	23.7	1.1	560.4	49.0	511.5	2,053.4	2,021.5	31.9	63.7
2017 Janar	2,778.3	5.5	99.4	9.0	7.5	58.2	23.5	1.2	538.9	40.3	498.6	2,039.5	2,005.5	34.0	95.0
Shkurt	2,772.7	5.8	103.8	12.0	7.6	58.7	24.5	1.0	527.0	50.4	476.7	2,043.5	2,009.7	33.8	92.5
Mars	2,787.7	7.9	102.7	8.0	6.9	60.9	25.7	1.1	540.6	48.7	491.9	2,045.4	2,009.7	35.7	91.1
Prill	2,789.8	8.9	101.7	8.5	6.1	59.2	26.2	1.7	543.5	51.4	492.1	2,043.0	2,004.0	39.0	92.8
Maj	2,804.8	10.8	107.2	10.7	6.5	51.1	26.9	3.0	562.9	52.3	510.6	2,033.6	1,999.2	34.4	90.3
Qershor	2,773.4	11.0	108.8	14.4	6.5	58.3	28.1	1.5	526.2	51.1	475.0	2,033.8	1,999.0	34.9	93.7

Burimi: BQK (2017)

Tabela 5.2. Depozitat në KTD-të - depozitat në jo euro

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Depozita në jo euro															
	Korporatat financiare						Korporatat jofinanciare				Sektorë tjerë vendor					Jorezidentë
	BQK	prej të cilave:			Korp. publike jofinanciare	Korp. tjera jofinanciare	Ekonomitë familjare			IJSHEP						
		Korp. tjera deposite	Ndërm. tjerë financiar	Komp-anitë e sigurimit			Depozitat e transferueshme	prej te cilave:								
Depozitat e kursimit								Depozita tjera								
2007	53.3	0.5	—	...	0.1	0.4	8.1	1.5	6.6	44.3	44.2	16.2	—	28.0	0.1	0.4
2008	81.9	0.9	—	0.9	11.6	0.1	11.5	68.4	68.2	22.9	—	45.2	0.3	1.0
2009	112.1	2.1	—	1.2	...	0.9	18.3	1.3	17.0	91.1	90.9	29.7	—	61.1	0.2	0.7
2010	113.8	3.1	—	2.9	—	—	13.7	4.3	9.4	93.8	93.3	33.1	25.9	34.3	0.5	3.1
2011	131.5	0.3	—	0.3	—	—	9.8	0.1	9.7	117.5	117.0	46.5	31.7	38.9	0.4	3.8
2012	120.9	1.6	—	1.2	0.2	—	9.6	—	9.6	104.9	104.7	45.7	27.0	32.0	0.2	4.8
2013	136.9	0.7	—	—	0.4	—	14.3	—	14.3	116.7	116.2	59.6	29.6	27.0	0.5	5.2
2014 Dhjetor	113	0.27	0.2	—	8.49	—	8.49	97.8	97.3	63.2	21.5	12.6	0.6	6.49
2015 Shtator	124.6	0.1	—	0.1	...	—	11.2	—	11.2	104.0	103.5	76.6	20.0	6.9	0.5	9.3
Tetor	123.5	0.1	—	0.1	...	—	11.7	—	11.7	102.8	102.3	75.8	20.1	6.4	0.5	8.8
Nëntor	121.3	0.2	—	0.2	...	—	10.0	—	10.0	101.5	100.0	74.4	19.2	6.4	1.5	9.4
Dhjetor	124.3	0.2	—	0.2	...	—	13.5	...	13.5	102.8	102.2	76.6	19.3	6.2	0.6	7.8
2016 Janar	135.5	0.4	—	0.3	0.1	—	13.1	...	13.1	113.0	112.8	83.9	21.2	7.7	0.2	8.6
Shkurt	127.1	1.2	—	0.9	0.2	—	11.0	0.1	11.0	106.0	105.3	78.5	19.4	7.3	0.7	8.8
Mars	127.8	0.7	—	0.3	0.4	—	13.8	0.2	13.6	106.2	105.4	79.2	19.1	7.1	0.8	7.2
Prill	129.3	0.5	—	0.2	0.3	—	14.8	0.1	14.6	106.5	105.9	80.1	19.7	6.1	0.5	7.5
Maj	131.4	0.5	—	0.4	0.4	—	13.5	0.1	13.4	109.6	108.5	81.8	19.5	7.3	1.1	7.7
Qershor	133.6	0.6	—	0.4	0.2	—	13.9	0.1	13.7	111.3	110.8	84.2	19.3	7.2	0.6	7.7
Korrik	135.2	1.3	—	0.7	0.6	—	15.2	0.2	15.0	110.8	110.3	84.4	19.7	6.2	0.6	7.9
Gusht	140.5	0.9	—	0.4	0.3	—	16.7	0.2	16.5	114.0	113.3	87.8	19.8	5.8	0.7	8.9
Shtator	139.5	0.3	—	0.1	0.1	—	16.1	0.2	16.0	114.5	113.9	88.3	19.8	5.8	0.7	8.5
Tetor	134.9	0.6	—	0.5	0.1	—	12.7	0.2	12.6	112.8	112.1	87.0	19.3	5.8	0.7	8.7
Nëntor	128.8	0.6	—	0.5	0.1	—	13.2	0.1	13.0	107.3	106.5	82.4	18.2	5.9	0.8	7.7
Dhjetor	128.8	0.8	—	—	0.7	—	15.8	0.2	15.6	101.9	100.8	78.3	17.4	5.1	1.1	10.4
2017 Janar	129.6	0.3	—	—	0.2	—	16.1	—	16.1	105.0	104.3	79.5	17.5	7.3	0.7	8.2
Shkurt	133.0	0.4	—	—	0.4	—	17.4	—	17.4	106.9	106.2	81.3	17.5	7.4	0.7	8.3
Mars	135.0	0.5	—	—	0.5	—	16.3	—	16.3	110.1	109.4	83.9	18.2	7.3	0.8	8.0
Prill	133.1	0.8	—	—	0.8	—	15.0	—	15.0	108.7	107.9	83.0	17.6	7.4	0.8	8.5
Maj	135.8	0.3	—	—	0.2	—	17.5	—	17.4	110.7	110.0	85.6	17.2	7.2	0.8	7.3
Qershor	139.4	0.5	—	—	0.4	—	17.7	0.1	17.6	113.8	113.1	89.4	17.1	6.5	0.8	7.4

Burimi: BQK (2017)

Tabela 6.1. Depozitat në KTD-të - korporatat jofinanciare, depozitat në euro

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Korporatat jofinanciare															
	Korporatat publike jofinanciare								Korporatat tjera jofinanciare							
	Depozitat e transferue -shme	Llogari e kursimeve	Depozita tjera	prej të cilave:				Depozitat e transferue shme	Llogaria e kursimeve	Depozita tjera	prej të cilave:					
				Deri në 3 muaj	Mbi 3 - 6 muaj	Mbi 2 vite	Deri në 3 muaj				Mbi 6 muaj -1 vit	Mbi 1 - 2 vite	Mbi 2 vite			
2007	386.2	215.5	27.1	...	188.4	126.9	170.7	128.4	...	42.3	28.4	3.7	2.0	...
2008	479.7	263.8	13.7	...	250.1	69.0	215.9	170.2	...	45.8	23.4	2.0	7.0	...
2009	371.5	121.6	47.6	...	73.9	11.4	52.3	...	249.9	178.0	...	71.9	42.3	...	5.3	10.9
2010	414.9	122.3	79.5	...	42.8	24.3	3.1	12.6	292.6	212.6	16.9	63.1	24.3	17.1	8.8	9.7
2011	406.6	128.5	67.8	0.0	60.8	29.8	17.2	11.6	278.1	201.1	14.0	62.9	17.5	18.5	7.3	8.0
2012	401.7	75.6	13.8	0.0	61.8	46.9	0.1	12.0	326.1	249.6	9.2	67.3	16.0	27.4	6.5	7.8
2013	455.6	72.1	16.4	0.1	55.7	35.3	5.0	12.0	383.5	286.4	17.0	80.1	9.9	54.7	7.1	5.9
2014 Dhjetor	449.7	61.8	10.2	.	51.6	5.0	3.0	12.2	388.0	330.2	8.7	49.0	4.0	31.7	7.8	7.8
2015 Shtator	481.0	45.9	21.8	...	24.1	12.2	435.2	375.7	7.9	51.6	9.2	21.6	6.9	13.9
Tetor	472.0	46.5	19.4	...	27.1	12.2	425.5	365.8	6.6	53.1	10.0	20.2	6.7	13.4
Nëntor	466.4	36.2	12.1	...	24.1	12.2	430.2	367.9	7.8	54.6	11.5	21.4	6.6	13.3
Dhjetor	499.9	31.4	10.8	...	20.6	12.8	468.5	400.7	9.6	58.1	8.8	19.8	13.9	13.3
2016 Janar	467.8	31.3	10.7	...	20.6	12.8	436.4	370.9	7.9	57.7	8.3	19.5	14.3	12.9
Shkurt	450.1	35.7	9.1	...	26.6	0.0	...	12.2	414.4	355.7	7.2	51.5	7.4	14.2	14.3	12.9
Mars	446.7	30.2	9.4	...	20.8	0.3	...	12.2	416.5	352.4	7.5	56.5	3.6	20.9	15.6	13.7
Prill	447.6	37.2	10.3	...	26.9	0.3	...	12.2	410.4	346.3	6.3	57.8	13.1	15.0	13.7	13.5
Maj	465.4	36.4	15.2	...	21.2	0.2	...	12.1	429.0	363.8	5.7	59.5	15.4	14.7	14.1	13.9
Qershor	470.2	37.6	10.9	...	26.7	0.3	...	12.1	432.6	368.5	4.7	59.3	13.5	15.6	12.4	13.9
Korrik	476.3	37.8	11.1	...	26.7	0.2	...	12.1	438.5	373.6	4.9	60.1	11.2	16.8	13.6	13.9
Gusht	513.4	39.1	12.4	...	26.7	0.2	...	12.1	474.3	415.1	5.6	53.6	5.0	17.1	13.1	14.0
Shtator	506.9	44.4	17.7	...	26.7	0.2	...	12.1	462.5	401.0	6.1	55.4	6.7	16.8	12.7	15.8
Tetor	500.2	42.5	18.9	...	23.7	0.2	...	12.1	457.6	398.4	6.2	53.1	8.5	16.1	13.4	14.1
Nëntor	510.6	42.4	18.7	...	23.7	0.2	...	12.1	468.2	407.0	7.9	53.3	8.2	17.2	13.1	14.4
Dhjetor	560.4	49.0	16.8	...	32.2	0.2	...	12.1	511.5	441.7	7.0	62.8	8.5	31.8	6.3	14.3
2017 Janar	538.9	40.3	16.4	...	23.9	11.5	498.6	423.4	6.4	68.8	4.5	39.2	6.0	14.8
Shkurt	527.0	50.4	17.8	...	32.6	12.0	476.7	409.2	6.7	60.7	4.8	30.4	6.0	14.6
Mars	540.6	48.7	16.7	...	32.1	12.0	491.9	423.3	6.8	61.8	4.3	31.5	6.6	14.8
Prill	543.5	51.4	18.2	...	33.2	12.0	492.1	421.0	7.3	63.8	8.5	31.0	6.1	15.6
Maj	562.9	52.3	18.5	0.2	33.5	12.0	510.6	437.5	6.9	66.2	9.1	31.1	6.1	17.5
Qershor	526.2	51.1	22.0	0.2	28.9	0.3	...	12.0	475.0	397.5	6.1	71.5	11.2	29.3	6.1	18.9

Burimi: BQK (2017)

Tabela 6.2. Depozitat në KTD-të – Ekonomitë Familjare dhe OJSHEF-të, depozitat në euro

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Sektorë tjerë vendor													
	Ekonomitë familjare										OJSHEF			
	Depozitat e transferueshme	Llogaria e kursimeve	Depozita tjera								Depozitat e transferueshme	Llogaritë e kursimeve	Dep. tjera	
			prej të cilave:											
			Deri në 1 muaj	Mbi 3 - 6 muaj	Mbi 6 muaj - 1 vit	Mbi 1 vit - 2 vite	Mbi 2 vite							
2007	647.0	631.9	170.6	...	461.3	156.2	—	141.6	74.6	50.3	15.2	11.9	...	3.3
2008	785.0	774.5	163.3	...	611.2	189.6	—	234.6	64.8	61.6	10.5	7.7	...	2.8
2009	962.2	948.8	208.0	...	740.8	242.4	315.9	...	63.2	80.5	13.4	11.1	...	2.3
2010	1,220.1	1,206.1	270.4	274.5	661.2	30.0	76.1	347.8	61.1	108.3	14.0	13.0	0.5	0.5
2011	1,395.6	1,373.4	314.4	276.2	782.8	24.8	67.0	257.3	261.5	147.6	22.2	18.3	0.5	3.3
2012	1,558.6	1,535.4	361.5	283.2	890.8	25.2	58.4	337.8	260.5	177.6	23.2	19.7	0.0	3.4
2013	1,685.1	1,658.7	447.0	342.5	869.2	8.7	24.9	455.0	187.1	177.1	26.4	22.3	0.2	3.8
2014 Dhjetor	1,781.6	1,751.1	680.3	470.3	600.5	3.4	6.0	259.7	155.2	172.2	30.6	28.5	0.1	2.0
2015 Shtator	1,865.3	1,830.8	821.0	491.6	518.2	5.9	5.9	115.0	190.2	198.6	34.5	34.0	0.1	0.4
Tetor	1,861.3	1,824.7	817.8	491.8	515.1	5.4	5.3	110.9	189.0	201.7	36.5	36.0	0.1	0.4
Nëntor	1,862.3	1,828.3	822.8	493.7	511.9	5.3	4.6	113.5	188.8	201.2	34.0	33.5	0.1	0.4
Dhjetor	1,895.5	1,862.3	842.4	505.3	514.6	5.5	3.1	104.2	191.2	204.8	33.2	32.7	...	0.4
2016 Janar	1,903.1	1,872.5	852.7	534.5	514.6	6.0	3.2	97.9	196.7	204.8	30.5	33.0	...	0.4
Shkurt	1,912.2	1,878.8	873.4	492.5	512.8	5.6	2.8	92.1	198.2	206.5	33.4	33.0	...	0.4
Mars	1,918.4	1,885.4	877.8	495.2	512.5	5.4	2.7	95.6	193.5	206.7	32.9	32.4	...	0.4
Prill	1,911.1	1,877.5	876.8	492.9	507.7	5.5	3.0	100.1	185.9	207.3	33.6	33.1	...	0.4
Maj	1,918.3	1,885.1	887.8	490.8	506.5	5.4	2.8	138.6	144.6	206.9	33.2	32.8	...	0.4
Qershor	1,923.9	1,892.3	904.0	485.1	503.2	5.4	3.9	138.3	142.5	206.1	31.6	31.2	0.1	0.4
Korrik	1,929.7	1,895.0	915.6	479.5	500.0	4.8	3.3	141.7	136.0	207.8	34.8	34.4	0.1	0.4
Gusht	1,966.0	1,928.7	951.6	473.3	503.8	6.3	2.6	156.4	121.1	211.7	37.2	36.8	0.1	0.4
Shtator	1,967.4	1,932.2	961.1	471.5	499.7	5.8	2.6	163.1	114.2	208.2	35.3	34.8	0.1	0.4
Tetor	1,967.3	1,931.9	963.0	470.7	498.2	5.8	3.2	166.6	110.1	206.0	35.4	35.0	0.1	0.4
Nëntor	1,973.1	1,936.3	960.6	469.6	506.1	6.0	4.0	176.4	106.9	206.6	36.8	36.4	0.1	0.4
Dhjetor	2,053.4	2,021.5	1,037.8	481.8	501.8	6.4	4.0	186.3	104.3	193.9	31.9	31.5	0.1	0.4
2017 Janar	2,039.5	2,005.5	1,011.5	477.0	517.0	6.1	3.8	197.9	97.6	204.9	34.0	33.5	0.1	0.4
Shkurt	2,043.5	2,009.7	1,018.1	472.3	519.3	8.9	3.4	202.8	93.5	203.6	33.8	33.4	0.1	0.4
Mars	2,045.4	2,009.7	1,023.0	468.6	518.0	8.7	3.0	202.9	93.4	203.3	35.7	35.2	0.1	0.4
Prill	2,043.0	2,004.0	1,026.9	465.5	511.7	5.9	3.4	200.8	92.9	201.9	39.0	36.5	0.1	2.4
Maj	2,033.6	1,999.2	1,028.1	462.2	508.9	6.7	3.6	198.0	92.8	200.7	34.4	34.1	0.1	0.2
Qershor	2,033.8	1,999.0	1,033.6	458.7	506.7	5.9	3.7	197.3	93.1	200.0	34.9	34.6	0.1	0.2

Burimi: BQK (2017)

Tabela 6.3. Kreditë e KTD-ve – sektorët kryesor institucional

(Në milionë euro: Fundi i periudhës)

Përshkrimi	Gjithsej kreditë														Kreditë në valutë jo euro
	Korporatat financiare	prej të cilave:			Korporatat jofinanciare	prej të cilave:				Korporatat tjera vendore	prej të cilave:			Jo rezidentët	
		Ndërmjetësit tjerë financiar	Kompanit e sigurimit	Korp. publike jofinanc.		Korporatat tjera jofinanciare		Ekonomitë familjare							
						Deri në 1 vit	Mbi 1 vit	Deri në 1 vit	Mbi 1 vit						
2007	892.1	—	—	—	691.5	0.2	691.3	174.0	517.3	200.6	200.6	24.0	176.6	—	—
2008	1,183.4	0.6	—	0.6	901.8	0.1	901.7	191.0	710.7	281.0	281.0	20.9	260.1	—	—
2009	1,289.0	2.3	1.2	1.1	943.2	0.3	942.9	215.7	727.2	343.5	343.5	27.0	316.6	—	—
2010	1,458.7	5.7	2.6	3.0	1,014.5	6.3	1,008.3	259.4	748.9	434.3	434.2	26.5	407.6	1.6	2.5
2011	1,698.1	17.3	15.6	1.7	1,128.6	1.5	1,127.0	298.8	828.2	512.4	510.9	44.0	466.9	32.5	7.3
2012	1,763.4	19.8	16.3	3.5	1,171.2	1.4	1,169.8	313.4	856.4	543.0	542.6	52.2	490.4	22.5	6.9
2013	1,805.8	20.4	17.3	3.1	1,194.7	0.2	1,194.5	378.0	816.5	564.7	563.9	65.4	498.4	19.9	6.1
2014 Dhjetor	1,882.3	7.1	5.8	1.3	1,233.4	0.6	1,232.7	367.0	865.7	635.4	635.3	69.6	565.7	0.5	6.0
2015 Shtator	1,992.9	8.2	7.2	0.9	1,314.0	0.6	1,313.4	329.3	980.0	664.5	664.4	54.7	568.1	0.3	6.2
Tetor	2,006.1	7.8	6.8	1.0	1,309.8	0.1	1,309.6	315.6	994.1	682.2	682.1	55.7	585.6	0.4	6.3
Nëntor	2,014.9	8.0	7.1	1.0	1,326.8	0.1	1,326.8	311.1	1,015.7	673.5	673.5	56.0	617.4	0.3	6.3
Dhjetor	2,019.3	8.7	7.4	1.1	1,322.2	0.6	1,321.6	306.9	1,014.7	682.0	682.0	58.2	623.8	0.3	5.9
2016 Janar	2,330.7	8.6	7.5	1.1	1,297.9	0.1	1,297.8	296.3	1,001.5	693.0	692.9	58.2	634.7	0.3	5.9
Shkurt	2,026.1	6.2	5.2	1.0	1,313.4	1.6	1,313.4	301.0	1,012.4	698.9	698.7	57.0	641.7	0.3	5.8
Mars	2,069.9	8.9	7.4	1.5	1,340.9	2.1	1,338.8	316.1	1,022.8	714.3	713.9	56.9	657.0	0.3	5.7
Prill	2,102.1	9.4	8.6	0.7	1,358.9	1.6	1,357.2	330.7	1,026.5	728.1	727.9	92.9	673.2	0.3	5.8
Maj	2,142.9	9.8	9.2	0.6	1,380.8	1.6	1,379.2	347.0	1,032.2	747.9	747.6	93.3	693.2	0.3	4.4
Qershor	2,173.2	10.8	9.5	1.3	1,396.6	2.1	1,394.5	362.2	1,032.3	761.4	761.0	93.6	667.4	0.3	4.4
Korrik	2,184.3	8.9	8.4	0.4	1,400.8	3.1	1,397.7	359.0	1,038.7	770.0	769.7	94.3	675.4	0.3	4.4
Gusht	2,168.5	8.0	7.6	0.4	1,382.0	2.8	1,379.2	362.9	1,016.3	773.9	773.6	92.8	680.9	0.3	4.3
Shtator	2,184.5	8.0	7.7	0.3	1,392.2	3.1	1,389.1	374.3	1,014.8	779.6	779.4	92.2	687.2	0.3	4.3
Tetor	2,197.4	8.2	7.9	0.3	1,399.0	2.6	1,396.4	381.4	1,015.1	785.6	785.3	92.4	692.9	0.3	4.3
Nëntor	2,212.3	6.3	6.0	0.3	1,409.9	2.6	1,407.4	393.0	1,041.3	791.3	791.0	98.2	692.8	0.3	4.4
Dhjetor	2,212.3	6.3	6.0	0.3	1,409.9	2.6	1,407.4	393.0	1,041.3	791.3	791.0	98.2	692.8	0.4	4.4
2017 Janar	2,215.9	7.1	7.1	...	1,409.4	2.8	1,406.6	403.6	1,003.0	794.9	794.5	92.9	701.7	0.4	4.2
Shkurt	2,239.6	7.8	7.8	...	1,429.9	2.4	1,427.4	416.8	1,010.7	797.5	797.1	91.9	705.2	0.4	4.1
Mars	2,294.9	8.4	8.4	...	1,468.4	2.8	1,465.6	418.6	1,047.0	813.7	813.4	92.1	721.4	0.4	3.9
Prill	2,329.5	8.4	8.4	...	1,490.2	2.4	1,487.8	416.2	1,071.6	826.5	826.2	92.6	733.6	0.4	4.0
Maj	2,358.3	9.5	9.5	...	1,502.4	21.8	1,480.6	385.7	1,094.9	841.9	841.5	92.5	749.0	0.4	4.1
Qershor	2,390.5	8.0	7.8	0.1	1,522.7	2.8	1,519.9	403.1	1,116.8	855.8	855.5	91.2	764.3	0.4	3.6

Burimi: BQK (2017)

Tabela 6.4. Kreditë e KTD-ve - sektorët kryesor ekonomik

(Të dhëna kumulative, fundi i periudhës, në milionë euro)

Përshkrimi	Gjithsej										
	Bujqësia	Deri në 1 vit		Mbi 1 vit	Industria, energjia dhe ndërtimi			Shërbimet	Deri në 1 vit		Mbi 1 vit
		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit		Deri në 1 vit	Mbi 1 vit	Deri në 1 vit		Mbi 1 vit		
2007	691.5	29.0	4.1	24.9	144.5	32.8	111.7	518.0	149.5	368.5	
2008	902.4	37.4	4.1	33.3	160.2	28.9	131.2	704.8	126.4	578.4	
2009	945.5	38.2	3.8	34.4	236.7	54.8	181.9	670.5	113.2	557.3	
2010	1,022.8	38.2	1.7	36.5	269.3	77.1	192.2	715.3	188.5	526.8	
2011	1,149.5	40.5	2.7	37.8	284.7	82.3	202.4	824.4	220.5	603.8	
2012	1,194.2	43.6	3.0	40.6	290.4	74.1	216.2	860.2	232.3	627.9	
2013	1,217.4	45.8	3.3	42.5	291.4	95.8	195.6	880.2	286.2	594.0	
2014 Dhjetor	1,256.4	49.8	4.1	45.7	300.0	19.7	154.4	167.2	906.6	288.8	
2015 Shtator	1,324.6	53.8	3.7	50.1	308.5	80.2	208.3	962.3	245.8	644.4	
Tetor	1,319.9	53.9	4.1	49.8	308.1	78.7	210.5	957.9	230.7	652.2	
Nëntor	1,337.6	60.6	5.0	55.6	308.0	75.4	212.5	969.1	230.1	663.7	
Dhjetor	1,321.3	54.9	4.6	50.3	308.5	76.0	205.4	965.7	223.1	664.4	
2016 Janar	1,477.1	57.6	5.1	52.5	302.9	76.1	226.7	1,070.1	243.6	745.0	
Shkurt	1,323.8	53.7	4.2	49.5	304.9	77.0	227.8	965.2	220.8	668.5	
Mars	1,352.3	54.3	3.9	50.4	308.2	80.5	227.7	989.8	233.3	677.6	
Prill	1,370.7	53.4	3.7	49.8	313.7	82.8	230.9	1,003.6	244.9	678.6	
Maj	1,391.8	54.6	3.5	51.0	316.8	85.4	231.4	1,020.5	259.2	681.6	
Qershor	1,408.5	56.4	4.0	52.4	318.4	89.0	229.4	1,033.7	271.2	680.4	
Korrik	1,410.3	56.4	4.0	52.4	319.6	91.0	228.6	1,034.3	264.9	685.4	
Gusht	1,390.3	57.6	5.5	52.1	313.5	87.2	226.2	1,019.2	268.8	665.8	
Shtator	1,380.6	58.6	7.3	51.3	314.9	89.4	225.6	1,007.0	256.7	665.8	
Tetor	1,387.6	59.4	8.7	50.7	314.1	89.3	224.8	1,014.0	268.2	668.6	
Nëntor	1,397.8	59.1	9.0	50.1	318.3	86.6	231.6	1,020.4	283.4	658.3	
Dhjetor	1,410.1	59.7	9.1	50.6	324.8	93.7	231.2	1,025.5	290.8	690.6	
2017 Janar	1,397.7	56.9	7.2	49.7	324.8	94.1	230.7	1,016.1	289.7	683.0	
Shkurt	1,420.8	55.9	6.9	49.0	323.9	97.1	226.9	1,040.9	300.7	693.9	
Mars	1,420.8	55.9	6.9	49.0	335.7	98.8	236.9	1,040.9	300.7	693.9	
Prill	1,480.0	54.1	5.2	48.9	340.7	99.5	241.2	1,085.1	300.0	739.6	
Maj	1,493.3	53.7	4.5	49.1	351.1	98.7	252.4	1,088.6	292.1	796.5	
Qershor	1,511.5	53.5	4.5	48.9	353.0	95.9	257.1	1,105.1	291.9	813.2	

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7.1. Normat e interesit në depozitat e reja të korporatave jofinanciare dhe ekonomive familjare

(Kontratat e reja, përveç nëse ceket ndryshe)

Përshkrimi	Norma e interesit në depozita të reja të afatizuara							Depozitat e kursimit	Depozitat e transferueshme
	Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 3 muaj deri në 6 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në 2 vite	Mbi 2 vite			
2010	3.8	2.8	3.0	3.6	4.5	4.6	5.3	2.3	0.5
2011	3.5	2.5	3.1	3.1	4.2	4.6	5.1	2.1	0.7
2012	3.6	2.3	3.2	3.0	4.3	4.5	5.2	2.0	0.7
2013	3.4	2.0	2.7	2.6	3.7	4.4	4.8	1.6	0.6
2014	1.1	0.5	0.6	0.5	1.1	1.3	1.9	0.7	0.1
2015 Gusht	1.0	0.7	0.7	0.3	0.8	1.2	2.3	0.3	...
Shtator	0.9	0.6	0.6	0.4	0.8	0.7	2.0	0.3	...
Tetor	0.9	0.6	0.4	0.5	0.8	0.7	2.1	0.3	...
Nëntor	1.0	0.6	0.6	0.5	0.9	1.0	2.0	0.3	...
Dhjetor	1.2	0.3	0.7	0.5	1.1	1.4	2.2	0.3	...
2016 Janar	0.9	0.5	0.7	0.5	0.9	0.9	2.0	0.3	...
Shkurt	1.0	0.5	0.6	0.6	1.0	1.2	2.4	0.2	...
Mars	0.9	0.2	0.6	0.4	0.9	1.0	1.7	0.3	...
Prill	0.8	0.4	0.4	0.4	0.8	0.8	1.8	0.3	...
Maj	0.8	0.4	0.4	0.4	0.7	0.8	1.8	0.3	0.1
Qershor	1.0	0.4	0.4	0.2	1.1	1.1	1.8	0.3	...
Korrik	1.3	0.5	0.2	0.1	0.9	1.2	2.4	0.3	...
Gusht	1.3	0.3	0.8	0.4	0.7	1.1	2.4	0.3	...
Shtator	1.0	0.7	0.6	0.4	0.7	1.0	1.9	0.3	...
Tetor	0.9	0.6	0.2	0.3	0.8	0.9	1.7	0.3	...
Nëntor	1.0	0.6	0.3	0.3	0.9	1.1	1.7	0.3	...
Dhjetor	1.2	0.8	0.5	0.3	1.3	1.2	1.9	0.3	...
2017 Janar	1.0	0.8	0.2	0.4	0.7	1.1	1.9	0.3	...
Shkurt	0.9	0.8	0.3	0.5	0.7	1.0	1.9	0.3	...
Mars	1.0	0.8	0.5	0.4	0.9	1.0	1.6	0.3	...
Prill	0.9	0.9	0.4	0.3	0.7	1.2	1.6	0.3	...
Maj	1.0	0.8	0.3	0.4	1.0	1.0	1.8	0.3	...
Qershor	1.1	0.6	0.8	0.3	0.9	1.4	1.7	0.3	...

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7.1.1 Normat e interesit në depozitat e reja të korporatave jofinanciare

(Kontratat e reja, përveç nëse ceket ndryshe)

Përshkrimi	Norma e interesit në depozita të reja të afatizuara						Depozitat e kursimit	Depozitat e transferueshme	
	Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 3 muaj deri në 6 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në 2 vite	Mbi 2 vite			
2010	3.9	2.9	3.2	4.3	5.2	4.6	5.2	2.4	0.9
2011	3.5	2.4	3.7	3.8	5.0	5.0	5.3	2.2	1.0
2012	3.5	2.1	3.8	3.7	5.0	4.9	5.2	2.1	0.9
2013	3.4	1.5	2.8	2.7	3.7	4.6	4.8	2.0	0.7
2014	1.3	0.6	0.8	0.5	1.4	1.2	1.9	0.8	0.2
2015 Gusht	1.2	1.4	0.6	1.8	0.1	0.1
Shtator	0.6	0.8	0.5	...	0.6	0.1	0.1
Tetor	1.1	0.9	...	0.3	1.1	0.1	0.1
Nëntor	1.0	1.0	0.5	...	1.6	0.1	0.1
Dhjetor	1.5	0.9	0.6	...	1.5	1.6	3.2	0.1	0.1
2016 Janar	1.4	0.2	1.4	1.1	1.4	0.1	0.1
Shkurt	1.1	0.6	0.7	...	1.3	1.0	...	0.1	0.1
Mars	1.2	0.2	0.2	...	1.4	...	1.0	0.1	0.1
Prill	1.3	0.8	1.3	...	1.4	0.1	0.1
Maj	1.5	0.7	1.5	1.1	...	0.1	0.1
Qershor	1.5	0.2	1.5	1.8	...	0.1	...
Korrik	1.7	0.1	1.6	1.6	2.5	0.1	...
Gusht	1.5	1.1	...	0.2	1.0	1.8	2.0	0.1	...
Shtator	1.3	1.1	1.0	1.4	2.4	0.1	...
Tetor	1.5	0.4	1.5	1.1	2.0	0.2	...
Nëntor	1.5	0.1	1.5	...	1.7	0.2	...
Dhjetor	1.6	1.4	...	0.5	1.6	...	1.5	0.2	...
2017 Janar	1.3	0.6	...	0.1	0.5	...	2.3	0.2	...
Shkurt	1.2	1.1	0.9	...	2.0	0.2	...
Mars	1.2	1.1	1.0	1.4	1.2	1.4	2.4	0.3	...
Prill	1.1	1.1	0.9	1.3	2.4	0.3	...
Maj	1.5	1.1	1.4	1.2	2.0	0.4	...
Qershor	1.7	0.7	...	0.7	1.4	2.1	1.9	0.5	...

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7.1.2 Normat e interesit në depozitat e reja të ekonomive familjare

(Kontratat e reja, përveç nëse ceket ndryshe)

Përshkrimi	Norma e interesit në depozita të reja të afatizuara						Depozitat e kursimit	Depozitat e transferueshme	
	Deri në 1 muaj	Mbi 1 muaj deri në 3 muaj	Mbi 3 muaj deri në 6 muaj	Mbi 6 muaj deri në 1 vit	Mbi 1 vit deri në 2 vite	Mbi 2 vite			
2010	3.7	2.8	2.8	3.4	4.4	4.6	5.3	2.3	0.3
2011	3.6	2.5	2.6	2.9	4.2	4.5	5.1	2.0	0.4
2012	3.6	2.4	2.5	2.8	4.2	4.5	5.2	2.0	0.5
2013	3.5	2.1	2.3	2.6	3.7	4.3	4.8	1.6	0.6
2014	1.1	0.5	0.6	0.4	1.0	1.3	1.9	0.7	0.1
2015 Gusht	1.0	0.3	0.8	0.3	0.8	1.2	2.3	0.3	...
Shtator	0.9	0.6	0.6	0.4	0.8	0.7	2.0	0.3	...
Tetor	0.9	0.6	0.4	0.5	0.7	0.7	2.1	0.3	...
Nëntor	1.0	0.5	0.6	0.5	0.9	1.0	2.0	0.3	...
Dhjetor	1.1	0.2	0.7	0.5	0.9	1.4	2.2	0.3	...
2016 Janar	0.9	0.5	0.7	0.5	0.8	0.9	2.0	0.3	...
Shkurt	1.0	0.5	0.5	0.6	0.8	1.2	2.4	0.2	...
Mars	0.9	0.2	0.7	0.4	0.7	1.0	1.9	0.3	...
Prill	0.7	0.3	0.4	0.4	0.5	0.8	1.9	0.3	...
Maj	0.7	0.4	0.4	0.4	0.5	0.8	1.8	0.3	...
Qershor	0.7	0.4	0.4	0.2	0.5	0.9	1.8	0.3	...
Korrik	1.1	0.5	0.2	0.1	0.6	1.0	2.4	0.3	...
Gusht	1.2	0.2	0.8	0.4	0.7	1.1	2.5	0.3	...
Shtator	0.9	0.7	0.6	0.4	0.6	1.0	1.8	0.3	...
Tetor	0.8	0.6	0.2	0.3	0.7	0.9	1.7	0.3	...
Nëntor	1.0	0.6	0.3	0.3	0.8	1.1	1.8	0.3	...
Dhjetor	1.0	0.7	0.5	0.3	0.8	1.2	2.0	0.3	...
2017 Janar	1.0	0.8	0.2	0.4	0.7	1.1	1.8	0.3	...
Shkurt	0.9	0.8	0.3	0.5	0.7	1.0	1.9	0.3	...
Mars	0.9	0.8	0.4	0.3	0.8	1.0	1.5	0.3	...
Prill	0.8	0.9	0.4	0.3	0.7	1.0	1.6	0.3	...
Maj	0.8	0.8	0.3	0.4	0.8	1.0	1.6	0.3	...
Qershor	0.9	0.6	0.8	0.3	0.6	0.9	1.7	0.3	...

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7.2. Normat e interesit të KTD-ve - kreditë e reja

(Kontratat e reja, përveç nëse ceket ndryshe)

Përshkrimi	NORMA E INTERESIT NË KREDI TË REJA									MBITËRHEQJET (gjendja në fund të periudhës)	LINJAT KREDITORE (gjendja në fund të periudhës)
	Kreditë konsumuse	Kreditë hipotekare	Kreditë me kushte favorizuse	Kreditë e reja, pa përfshirë kreditë konsumuse, hiptekare dhe me kushte favorizuse							
				Bujqësore	Industriale	Shërbyese	Sektorët tjerë				
2010	14.4	13.9	11.8	6.6	16.5	25.7	12.6	14.2	15.3	13.1	13.3
2011	13.8	13.9	11.5	7.9	14.5	23.7	13.9	13.9	16.1	11.6	12.1
2012	12.7	12.4	10.6	7.4	13.2	20.6	12.5	13.2	16.0	10.3	11.4
2013	11.8	11.6	10.1	7.6	12.3	17.4	12.3	11.9	13.7	9.5	11.0
2014	10.6	10.9	9.1	4.6	10.6	13.2	10.4	10.7	10.9	9.5	11.8
2015 Gusht	7.9	9.0	7.2	6.1	7.7	9.5	7.1	7.9	8.4	7.9	10.1
Shtator	7.9	8.8	7.0	5.4	7.6	9.8	7.4	7.4	8.5	7.5	9.5
Tetor	8.2	8.8	6.9	4.8	8.1	10.1	7.9	8.1	8.0	7.7	8.4
Nëntor	8.2	8.8	7.0	6.3	8.1	10.3	7.7	8.0	8.6	7.5	10.1
Dhjetor	7.7	8.7	7.0	6.2	7.4	7.1	7.4	7.4	7.7	7.4	8.5
2016 Janar	7.8	9.1	7.0	6.5	7.1	9.1	6.2	7.9	8.3	7.8	10.7
Shkurt	8.2	8.9	7.1	6.0	7.9	9.9	7.8	7.8	7.5	7.2	..
Mars	7.4	8.2	7.2	4.2	7.0	9.3	7.4	6.9	6.7	7.4	8.7
Prill	7.7	8.0	6.7	2.7	7.5	10.8	6.9	7.5	6.4	7.2	8.2
Maj	7.6	7.9	6.5	3.8	7.5	10.2	6.8	7.7	6.9	7.0	7.7
Qershor	7.2	8.0	6.2	2.8	6.8	8.9	6.7	6.8	6.5	6.9	8.1
Korrik	7.0	8.2	6.4	3.4	6.3	7.8	6.0	6.3	6.6	7.3	9.5
Gusht	7.5	8.4	6.5	2.2	6.7	5.8	7.3	6.7	6.6	7.3	7.7
Shtator	7.5	8.2	6.4	3.9	6.9	6.8	7.4	6.8	7.2	7.0	8.5
Tetor	7.3	8.2	6.2	2.7	6.9	7.1	7.6	6.9	5.1	7.0	8.7
Nëntor	7.3	8.2	6.3	2.9	7.0	7.1	6.9	7.0	7.3	6.9	8.5
Dhjetor	7.2	8.3	6.1	3.8	6.8	6.7	7.0	6.8	6.5	6.8	8.1
2017 Janar	7.7	8.3	6.4	2.9	7.5	9.3	6.9	7.6	7.4	7.1	8.9
Shkurt	7.0	8.2	6.4	3.2	6.6	8.7	6.7	6.4	7.2	6.5	7.0
Mars	7.0	7.8	5.9	2.8	6.8	6.2	6.7	6.6	7.4	6.6	7.7
Prill	6.6	7.2	5.8	6.7	6.3	..	6.5	6.4	5.6	6.7	7.7
Maj	6.8	7.4	5.8	2.9	6.5	9.6	5.9	7.0	6.5	6.5	8.1
Qershor	6.8	7.4	5.8	3.0	6.6	6.1	6.2	6.7	6.7	6.0	7.8

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7.2.1 Normat e interesit të KTD-ve - kreditë e reja ndaj korporatave jofinanciare

(Kontratat e reja, përveç nëse ceket ndryshe)

Përshkrimi	NORMA E INTERESIT PËR KORPORATAT JOFINANCIARE (Kredi)							MBITËRHEQJET (gjendja në fund të periudhës)	LINJAT KREDITORE (gjendja në fund të periudhës)
	Kreditë me kushte favorizuse	Kreditë e reja, pa përfshirë kreditë me kushte favorizuse							
		Bujqësore	Industriale	Shërbyese	Sektorët tjerë				
2010	16.5	6.9	16.5	25.7	15.2	15.5	15.3	12.7	13.3
2011	14.4	7.6	14.4	24.2	13.9	13.9	16.1	11.4	12.1
2012	13.2	7.5	13.2	21.1	12.5	13.2	16.0	10.2	11.4
2013	12.3	7.0	12.3	17.6	12.3	11.9	13.7	9.4	11.0
2014	10.6	5.5	10.6	13.2	10.4	10.7	10.9	9.3	11.8
2015 Gusht	7.6	2.7	7.6	8.6	7.1	7.9	8.4	7.6	10.1
Shtator	7.5	2.9	7.5	9.3	7.4	7.4	8.5	7.3	9.5
Tetor	8.1	2.4	8.1	9.0	7.9	8.1	8.0	7.4	8.4
Nëntor	8.0	2.7	8.0	9.5	7.7	8.0	8.6	7.2	10.1
Dhjetor	7.4	...	7.4	7.1	7.4	7.4	7.7	7.1	8.5
2016 Janar	7.1	...	7.1	9.1	6.2	7.9	8.3	7.4	10.7
Shkurt	7.9	1.4	7.9	9.6	7.8	7.8	7.5	6.9	...
Mars	7.0	2.9	7.0	8.8	7.4	6.9	6.7	7.1	8.7
Prill	7.3	2.9	7.3	7.4	6.9	7.5	6.4	6.9	8.2
Maj	7.3	6.0	7.3	8.7	6.8	7.7	6.9	6.7	7.7
Qershor	6.7	2.5	6.7	7.2	6.7	6.8	6.5	6.6	8.1
Korrik	6.3	3.7	6.3	7.8	6.0	6.3	6.6	7.0	9.5
Gusht	6.7	1.5	6.7	5.8	7.3	6.7	6.6	6.9	7.7
Shtator	6.9	2.5	6.9	6.8	7.4	6.8	7.2	6.6	8.5
Tetor	6.9	2.3	6.9	7.1	7.6	6.9	5.1	6.7	8.7
Nëntor	7.0	2.4	7.0	7.1	6.9	7.0	7.3	6.6	8.5
Dhjetor	6.8	4.6	6.8	6.7	7.0	6.8	6.5	6.5	8.1
2017 Janar	7.4	3.0	7.4	8.8	6.9	7.6	7.4	6.8	8.9
Shkurt	6.6	3.2	6.6	8.7	6.7	6.4	7.2	6.2	7.0
Mars	6.8	2.8	6.8	6.2	6.7	6.6	7.4	6.6	7.7
Prill	6.3	7.7	6.3	...	6.5	6.4	5.6	6.4	7.7
Maj	6.5	3.1	6.5	9.0	5.9	7.0	6.5	6.5	8.1
Qershor	6.6	2.3	6.6	6.1	6.2	6.7	6.7	6.0	7.8

Burimi: BQK (2017)

Tabela 7.2.2 Normat e interesit të KTD-ve - kreditë e reja ndaj ekonomive familjare

(Kontratat e reja, përveç nëse ceket ndryshe)

Përshkrimi	NORMA E INTERESIT PËR EKONOMITË FAMILJARE (Kredi)					MBITËRHEQJET (gjendja në fund të periudhës)
	Kreditë konsumuse	Kreditë hipotekare	Kreditë me kushte favorizuse	Kreditë e reja, pa përfshirë kreditë konsumuse, hipotekare dhe ato me kushte favorizuse		
2010	13.4	13.9	11.8	6.3	25.0	22.6
2011	13.4	13.9	11.5	8.2	22.4	16.4
2012	12.2	12.4	10.6	7.0	19.8	11.8
2013	11.3	11.6	10.1	6.8	16.4	14.4
2014	10.6	10.9	9.1	3.9	15.4	12.9
2015 Gusht	8.6	9.0	7.2	6.5	13.4	13.5
Shtator	8.5	8.8	7.0	6.2	13.0	12.3
Tetor	8.4	8.8	6.9	6.4	12.1	13.1
Nëntor	8.4	8.8	7.0	6.5	11.9	13.1
Dhjetor	8.4	8.7	7.0	6.2	...	12.7
2016 Janar	8.6	9.1	7.0	6.5	...	13.4
Shkurt	8.6	8.9	7.1	7.2	11.8	13.0
Mars	8.1	8.2	7.2	4.3	12.1	13.1
Prill	7.9	8.0	6.7	2.3	11.7	13.3
Maj	7.8	7.9	6.5	3.0	12.5	12.9
Qershor	7.8	8.0	6.2	2.8	11.8	12.6
Korrik	7.9	8.2	6.4	3.2	...	13.0
Gusht	8.1	8.4	6.5	2.9	...	13.1
Shtator	8.0	8.2	6.4	4.6	...	13.0
Tetor	7.7	8.2	6.2	3.3	...	12.8
Nëntor	7.8	8.2	6.3	3.4	...	12.2
Dhjetor	7.9	8.3	6.1	2.6	...	11.6
2017 Janar	8.0	8.3	6.4	2.6	14.6	13.0
Shkurt	8.0	8.2	6.4	3.2	...	11.7
Mars	7.5	7.8	5.9	2.9	...	12.0
Prill	6.9	7.2	5.8	2.2	...	12.2
Maj	7.1	7.4	5.8	2.5	15.3	...
Qershor	7.1	7.4	5.8	3.5

Burimi: BQK (2017)

Tabela 8.1. Bilanci i suksesit të KTD-ve - të hyrat dhe shpenzimet

(Të dhëna kumulative, brenda vitit kalendarik, në milionë euro)

Përshkrimi	Fitimi / humbja neto për periudhën										
	Të hyrat					Shpenzimet					
		Të hyrat nga interesi	Të hyrat nga jointerеси	Të hyrat nga rivlerësimi		Shpenzimet e interesit	Shpenzimet e jointerеси	Shpenzime të përgjithshme dhe administrative	Humbjet nga rivlerësimi	Provizioni për taksat	
2007	34.0	157.9	117.7	39.5	0.7	123.9	26.0	19.9	69.7	0.4	7.9
2008	26.0	195.0	154.7	39.3	1.0	169.0	43.1	27.7	86.2	1.5	10.5
2009	27.4	203.3	164.1	38.7	0.5	175.9	52.1	33.4	86.4	1.2	2.8
2010	32.8	217.1	175.4	41.4	0.3	184.3	55.2	36.0	88.1	0.7	4.3
2011	35.4	239.6	194.6	45.0	0	204.1	58.4	43.2	97.1	1.2	4.2
2012	18.6	247.1	199.2	47.2	0.7	228.6	63.1	58.7	102.8	0.6	3.3
2013	25.9	249.0	196.2	49.6	3.2	223.0	63.8	55.5	100.5	.	3.2
2014 Dhjetor	60.0	244.2	193.5	47.8	2.9	184.2	44.0	31.6	101.8	.	6.8
2015 Shtator	69.3	179.2	140.8	37.6	0.9	109.9	17.6	8.9	76.3	.	7.1
Tetor	75.6	198.8	156.2	41.7	1.0	123.3	19.4	10.1	86.0	.	7.9
Nëntor	82.3	217.8	171.0	45.7	1.0	135.5	21.0	10.0	95.9	.	8.6
Dhjetor	94.7	238.2	186.0	51.1	1.1	143.5	22.6	3.6	107.5	.	9.7
2016 Janar	5.0	19.2	14.7	3.8	0.6	14.1	1.7	3.1	8.5	...	0.8
Shkurt	11.5	37.9	28.8	8.0	1.1	26.5	3.1	4.8	17.1	...	1.4
Mars	16.8	57.6	43.8	12.7	1.0	40.8	4.7	8.8	25.4	...	1.9
Prill	24.5	76.7	58.9	15.6	2.3	52.2	6.4	11.9	31.4	...	2.6
Maj	30.5	94.7	73.8	20.1	0.9	64.2	8.0	13.0	39.9	...	3.3
Qershor	37.7	113.7	89.4	24.4	...	76.0	9.5	14.2	48.1	...	4.2
Korrik	46.7	135.8	106.1	29.7	1.0	89.1	11.1	16.8	56.2	...	5.0
Gusht	55.1	154.9	119.5	33.7	1.8	99.8	11.6	19.0	63.9	...	5.2
Shtator	61.3	175.2	134.4	38.8	2.0	114.0	13.7	21.2	72.3	...	6.8
Tetor	65.0	193.5	149.1	42.5	1.9	128.5	15.2	28.1	81.0	.	4.2
Nëntor	70.9	212.0	163.8	46.3	1.9	141.1	16.6	30.3	89.7	...	4.5
Dhjetor	75.5	231.1	178.5	50.8	1.9	155.6	18.2	33.1	99.5	...	4.9
2017 Janar	9.2	23.1	16.8	5.8	0.5	13.9	1.9	2.9	8.8	...	0.4
Shkurt	15.7	39.3	28.8	10.1	0.5	23.6	2.9	4.3	15.7	...	0.8
Mars	21.4	58.2	42.9	14.9	0.5	36.8	4.3	6.6	24.5	...	1.3
Prill	29.7	77.0	57.2	19.1	0.6	47.3	5.8	6.9	32.8	...	1.8
Maj	36.9	96.7	72.5	24.0	0.3	59.8	7.1	9.2	41.4	...	2.1
Qershor	45.6	119.7	86.8	32.3	0.6	74.1	8.4	12.2	50.6	...	2.9

Burimi: BQK (2017)

11. Referencat

Agjencia e Statistikave të Kosovës

Banka e Shqipërisë

Bank of Slovenia

Banking Stability Index: A Cross-Country Study, Kristina Kocisova, Technical University of Kosice, Slovakia

Central Bank of Bosnia and Herzegovina

Central Bank of Montenegro

Croatian National Bank

European Central Bank

International Monetary Fund

National Bank of Serbia

National Bank of the Republic of Macedonia

NLB Group: Annual Reports (2012-2016)

PCH: Annual Reports (2012-2016)

RBI: Annual Reports (2012-2016).

Rruga Garibaldi, Nr.33, Prishtinë,
Republika e Kosovës
Tel: +381 38 222 055; Fax: +381 38 243 763
Web: www.bqk-kos.org